

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

31'inci Birleşim 12 Aralık 2019 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	467
II.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	471,514,615
A) TEZKERELER	471,615:616
1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Katar Devleti Şura Meclisi Başkanı Sayın Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid Al Mahmoud'un beraberinde bir parlamento heyetiyle ülkemizi ziyaret etmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 5/12/2019 tarih ve 577966 sayılı Kararı'yla uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/1025)	471
2.- Cumhurbaşkanlığının, 2019 yılı Haziran ayında yapılan 108'inci Uluslararası Çalışma Konferansı'nda kabul edilen, 21/6/2019 tarihli ve 190 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Sözleşmesi ile 21/6/2019 tarihli ve 206 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet	

ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Tavsiye Kararı hakkında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı tarafından bütçe müzakereleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/1026) 615:616

B) ÇEŞİTLİ İŞLER 514

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Katar Şura Meclisi Başkanı Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid Al Mahmoud'a "Hoş geldiniz." denilmesi 514

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

**472,489,505,510,
514,522,530,537,
554,559,616,632,
645,650,667**

A) KANUN TEKLİFLERİ

472:482,489:498, 505:508,
510:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
645:648,650:664,667:676

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) 472:482,489:498, 505:508,
510:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
645:648,650:664,667:676

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali

İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130)

472:482,489:498, 505:508,
510:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
645:648,650:664,667:676

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
646:648,650:664,667,668

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
646:648,650:664,667,668

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,632:642,
646:648,650:664,667,668

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,650:664,667,669

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim
Bütçesi

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,650:664,667,669

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin
Hesabı

472:482,489:498, 505:508,
511:514,514:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,650:664,667,669

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

472:482,489:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,651:664,667,670

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

472:482,489:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,537:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,651:664,667,670

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

472:482,489:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,538:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,651:664,667,
670:671

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

472:482,489:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,538:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,651:664,667,670

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

472:482,489:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,538:552,554:558,
559:615,616:629,633:642,
646:648,651:664,667,
670:671

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU

472:482,490:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,538:552,554:558,
559:615,617:629,633:642,
646:648,651:664,667,
671:672

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

472:482,490:498, 505:508,
511:514,515:518,522:523,
530:535,538:552,554:558,
559:615,617:629,633:642,
646:648,651:664,667,671

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 530:535,538:552,554:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,667, 671:672
--	--

<i>E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 530:535,538:552,554:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,667, 672:673
---	--

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 530:535,538:552,554:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,667,672
--	--

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 530:535,538:552,554:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,667, 672:673
---	--

<i>F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ</i>	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,673
--	--

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,673
---	--

<i>G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668, 673:674
--	--

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	472:482,490:498, 505:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668, 673:674
---	--

<i>Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI</i>	472:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,674
---	--

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	472:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,674
--	--

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	472:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,674
---	--

<i>H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI</i>	473:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668, 674:675
--	--

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	473:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 559:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668, 674:675
--	--

<i>1) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI</i>	473:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,522:523, 531:535,538:552,555:558, 560:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,675
--------------------------------------	--

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	473:482,490:498, 506:508, 511:514,515:518,523, 531:535,538:552,555:558, 560:615,617:629,633:642, 646:648,651:664,668,675
--	--

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

473:482,490:498, 506:508,
511:514,515:518,523,
531:535,538:552,555:558,
560:615,617:629,633:642,
646:648,651:664,668,
675:676

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

473:482,490:498, 506:508,
511:514,515:518,523,
531:535,538:552,555:558,
560:615,617:629,633:642,
646:648,651:664,668,675

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

473:482,490:498, 506:508,
511:514,515:518,523,
531:535,538:552,555:558,
560:615,617:629,633:642,
646:648,651:664,668,
675:676

IV.- AÇIKLAMALAR

482,498,503,508,518,523,
535,552,558,629,643,
649,664

1.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

482:483

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Kürtlerin bir dostu, bir yakını varsa onun da Türkler olduğuna ilişkin açıklaması

484:485

- 3.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Kürt'ün bu memlekette bir derdi varsa onu Türk'ün çözeceğine ilişkin açıklaması 485:487
- 4.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, nasıl Kürt halkı Türk halkına düşman değilse Türk halkının da Kürt halkına düşman olmadığına, iktidarın politikalarının bir halka düşman hukuku uygulanmasına yol açmasını eleştirdiklerine ilişkin açıklaması 487:489
- 5.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın Genel Kurulda yaşanan gerginlik nedeniyle İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki ifadeleri duyamadığı için temiz bir dille konuşmaya davet edemediği kanaatini taşıdığına ve hukuken suç olan, ayrımcılık yapan bir konuşmaya tahammül etmelerinin mümkün olmadığına ilişkin açıklaması 489:499
- 6.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, inanç ve vicdan özgürlüğünün Halkların Demokratik Partisi açısından temel bir değer olduğuna, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerinin herhangi bir yanlış anlamaya yol açmasından üzüntü duyacaklarına ilişkin açıklaması 499
- 7.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün, inançlarla kavga eden bir parti olmadıklarına, siyasi bir eleştiri yaptığına ve kürsüde konuşturulmayarak ifade özgürlüğünün engellendiğine ilişkin açıklaması 500
- 8.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'ye yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerinden dolayı İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası gereğince ceza verilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması 501

- 9.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerinden dolayı İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası gereğince ceza verilmesi konusunda ısrar ettiklerine ilişkin açıklaması 503
- 10.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Halkların Demokratik Partisi olarak inanç ve vicdan özgürlüğünü yaralayacak, rencide edecek herhangi bir söylemi, politikayı bugüne kadar kullanmadıklarına ve kullanmayacaklarına ilişkin açıklaması 503:504
- 11.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün özür dilemediğine ilişkin açıklaması 504:505
- 12.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 508:510
- 13.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 510
- 14.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 518:519
- 15.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 520
- 16.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasında kullandığı dilin bölücü ve ayrıştırıcı bir dil olduğuna ilişkin açıklaması 520:521
- 17.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, "Kürt coğrafyası", "kürdistan coğrafyası" kavramlarını tarihsel ve sosyal bir gerçekliğe işaret edebilmek için kullandıklarına ilişkin açıklaması 521

- 18.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Ahıskahılar gibi sürgüne uğrayan boylardan birinin de Hotonlar olduğuna ve ülkemizin Hoton Müslümanlarına desteğinin sürdüğüne ilişkin açıklaması 523
- 19.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Türkiye'deki birçok bankanın tahsil edilemeyen alacaklarını varlık şirketlerine devretmesiyle vatandaşların ağır bedellerle karşılaşacağına ilişkin açıklaması 524
- 20.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, ÇED raporu iptal edildiği hâlde Kocaeli ili Sungurlu Barajı yapımı işlemlerinin başlatılmasının doğru olmadığına ilişkin açıklaması 524
- 21.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzyılmaz'ın, Türkiye'deki ekonomik kriz nedeniyle kamu hastanelerinin alarm verdiğiine ilişkin açıklaması 524
- 22.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, 1 Ocak itibarıyla filtre takmayan santrallere nasıl bir işlem uygulanacağını, 7186 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesinde ifade edilen hak ve yükümlülüklerin neleri kapsadığı ile filtre takma süresini uzatıp uzatmadığını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 524:525
- 23.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşeronda çalışanlar için yapılan düzenlemelerin yetersiz kaldığına ilişkin açıklaması 525
- 24.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözeği'nün, 82 milyon insanın bütçe hakkının gasbedildiğine, Cumhurbaşkanının, Bakanların, milletvekillerinin suç işleme, kanunları çiğneme özgürlüğünün mü olduğunu öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 525
- 25.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, on iki bin yıllık tarihe sahip olan Hasankeyf'in dünya mirasına alınması için neden UNESCO'ya başvuru yapılmadığını, Hükümetin tarihsel ve kültürel katliamın izahatını nasıl yaptığını ve Hasankeyf'in yok edilmesine karşı çıkan sivil toplum kuruluşları ile yöre halkının görüşlerinin alınıp alınmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 526
- 26.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Katar'ın Türkiye'deki yatırımlarına ilişkin açıklaması 526
- 27.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, ekonomik krizin işverenden esnafa kadar herkesi derinden sarstığına ilişkin açıklaması 527

- 28.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, çiftçilerin elektrik borçlarının tahsilatının hasat yapılan ayda olması gerektiğine ilişkin açıklaması 527
- 29.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Nizip Çayı'nın ıslah edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 527
- 30.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, genel sağlık sigortası primlerini yatıramayan vatandaşların sağlık hizmetlerinden yeterli düzeyde yararlanamadığına, Kütahya ili Yoncalı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesinin Sağlık Bilimleri Üniversitesine bağlanarak hizmet veremez hâle getirildiğine ilişkin açıklaması 528
- 31.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya ili Serik ilçesi Kadriye Mahallesi'ndeki halk plajının belediye tahsisinin kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda bilgi verilmesini beklediklerine ilişkin açıklaması 528
- 32.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, 2020 Yılı Programı'nda Mersin ili Erdemli ilçesi başta olmak üzere, Silifke, Aydınçık, Bozyazı, Anamur, Gülnar ve Mut ilçeleriyle ilgili yatırım programı olup olmadığını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 528
- 33.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, mahkeme kararına rağmen Eskişehir ilinde termik santral yapma ısrarına devam edilip edilmeyeceğini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından, eşi tarafından katledilen Ayşe Tuba Arslan cinayetiyle ilgili davaya müdahil olunup olunmayacağını, sürecin işleyişine ilişkin Adalet Bakanlığından bilgi alınıp alınmadığını, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkan Vekilinin yapıldığını söylediği incelemenin ne aşamada olduğunu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 529
- 34.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 535:536
- 35.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 536:537

- 36.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bakanların bütçe görüşmelerinde Genel Kurul salonunda bulunmamasını kabul etmediklerine ve Bakanlar Genel Kurul salonundaki yerlerini alana kadar Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'dan birleşime ara vermesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması 552:553
- 37.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın ilinin JES'lerle çevrili olması nedeniyle Aydınlıların sağlık sorunları yaşadığına, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanının Aydın iline sahip çıkmayı düşünüp düşünmediğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 558
- 38.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Cumhuriyet Halk Partisi olarak ABD Senatosunun Ermeni tasarısını kabul etmesi nedeniyle Amerikan emperyalizmini kınadıklarına, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 629:631
- 39.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, ABD Senatosunun Ermeni tasarısını kabul ettiği bilgisinin teyit edilmesi hâlinde taraflı, milletimize, tarihimize hakaret ve iftiraları içeren bu karara karşı Meclis olarak hareket etmenin uygun olacağına ve Türkiye'ye ilişkin ABD Senatosu Dış İlişkiler Komitesinden geçen yaptırım kararlarını kınadıklarına ilişkin açıklaması 631
- 40.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak sözde Ermeni yasa tasarısı ABD Senatosundan çıkmışsa ortak kınama kararı alınmasının yerinde olacağına ilişkin açıklaması 631
- 41.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Dışişleri Bakanlığımızdan alınan bilgiye göre sözde Ermeni tasarısının ABD Senatosundan geçtiğine, kararın yok hükmünde olduğuna ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin buna en uygun şekilde cevap vereceğine ilişkin açıklaması 632
- 42.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, 6007 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasında Ankara'da imzalanan anlaşma gereğince teknoloji transferinin mümkün olamayacağını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının bilip bilmediğini, Tank Palet Fabrikasının yüzde 50'si teslim edilen Katar Hükümetinin savunma sanayisinde çıkarlarımız karşısında hareket etmesi hâlinde nasıl bir yaptırım uygulanacağını ve çıkarılacak olan altının sadece yüzde 4'üne razı olunması ile Kaz Dağları'nda yapılan katliama göz yumulmasının sebeplerini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 643

43.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, tarihî meselelerin, tarihe ait konuların dünya siyasetine malzeme yapılmasını doğru bulmadıklarını ve Bakanlara yöneltilecek olan soruların soru-cevap kısmında sorulması gerektiğine ilişkin açıklaması 644

44.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Grup Başkan Vekillerinin her gerek gördüğünde 60'a göre söz isteyerek düşüncelerini Genel Kurulla paylaşabileceğine ilişkin açıklaması 644:645

45.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 649

46.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasında sorunun tarihsel, toplumsal yanına dikkat çektiğine ilişkin açıklaması 650

47.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Genel Kurulda eşit söz hakkı tanıyarak düşüncelerini ifade etme imkânı sağlayan Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'a teşekkür ettiğine, 15 Temmuz şehit aileleri ile İstanbul Beşiktaş katliamında şehit edilenlerin yakınları için toplanılan başlıkların hak sahiplerine teslim edilmediğine, FETÖ terör örgütü Meclisi bombalamaya başladığında Meclisin kapısını ilk açanın Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olduğuna ilişkin açıklaması 664:666

48.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Meclisteki müzakerelerin nasıl olacağı konusunu vekillerin iyi bildiğine, 15 Temmuz darbe akşamı Mecliste AK PARTİ, CHP, MHP milletvekillerinin bulunduğu ve HDP'nin darbeye karşı olduklarını ifade ettiğine ilişkin açıklaması 666:667

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

501,553,645

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, tarafsızlığı gözetme konusunda hassasiyetinin yüksek olduğuna ve İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki ifadelerinde İç Tüzük'ün disiplin hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir durumun bulunmadığına ilişkin konuşması 501:502

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, prensip olarak bütçe görüşmelerinde Bakanların Genel Kurul salonunda bulunması gerektiğine ve Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Bakanlar yerlerini alıncaya kadar birleşime ara verilmesi talebini yerinde bulduğuna ilişkin konuşması 553

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma içeriğine karışmayacağını ifade ettiği için herhangi bir müdahalesinin olmadığına ilişkin konuşması 645

VI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

677

1.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, gerekli şartları taşıdığı halde bazı basın çalışanlarına basın kartı verilmediği iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/21496) 677:678

2.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bir kamu spotuna ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/21507) 679:680

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.03'te açılarak beş oturum yaptı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 130) görüşmelerine devam edilerek;

Adalet Bakanlığı,

Yargıtay,

Danıştay,

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu,

Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı,

Hâkimler ve Savcılar Kurulu,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu,

Kişisel Verileri Koruma Kurumu,

Hazine ve Maliye Bakanlığı,

Gelir İdaresi Başkanlığı,

Kamu İhale Kurumu,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu,

Türkiye İstatistik Kurumu,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

Hazine Müsteşarlığı,

Sermaye Piyasası Kurulu,

Millî Savunma Bakanlığı,

2020 yılı merkezî yönetim bütçeleri ile 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesapları kabul edildi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, gelenek olduğu üzere bütçe görüşmelerinde yoklama talep etmediklerine, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanının “Meclise devam etmeliyiz, Grubumuzu mahcup etmeyiniz.” ifadesine rağmen an itibarıyla Genel Kurul Salonu'nda AK PARTİ Grubuna mensup 29 milletvekilinin bulunmasını ayıpladıklarına ve millete şikâyet ettiklerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Anayasa gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye tam sayısının en az üçte 1'iyle toplanabileceğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, CHP Genel Başkan Yardımcısı Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek başkanlığında hazırladıkları “Adaletin Kara Kaplı Defteri” adlı raporu Adalet Bakanına takdim edeceklerine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın satışına nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri nedeniyle Genel Kuruldan özür dilemesi gerektiğine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül’ün yaptığı açıklamasında şahsına yönelik “Mahalle ağzıyla konuşuyor.” ifadesini iade ettiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, milletlin sorunlarını dile getiren bir milletvekiline “Bu komiklikdir.” denilmesinin vicdansızlık olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Hulusi Akar’ın Genelkurmay Başkanlığı döneminde kendisine hakaret edildiği gerekçesiyle açtığı manevi tazminat davasına ilişkin duruşmada tanık dinletme taleplerinin reddedilmesi hususunda Millî Savunma Bakanının Meclisi bilgilendirmesini belediklerine ve stratejik önemi haiz olan Tank Palet Fabrikasının özelleştirilmesine göz yuman Millî Savunma Bakanının Kozmik Oda’yı da ihaleye açıp açmayacağını öğrenmek istediklerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve tanıkların dinlenilip dinlenilmemesi hususunun Ceza Muhakemesi Kanunu’nda belirtildiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve hakkında açılan davanın bir hukuk davası olduğuna,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, Parlamentoya vazife kılınmış meselelerin en önemlisi olan bütçe görüşmelerinin idraki sırasında 290 milletvekiliyle temsil edilen Adalet ve Kalkınma Partisi sıralarında 12 milletvekilinin bulunmasının devlet ciddiyetiyle bağdaşmadığına,

Tokat Milletvekili Özlem Zengin, Muş Milletvekili Mensur Işık’ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Muş Milletvekili Mensur Işık’ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan, Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, devlet aklı ile geleneğinin bir bütün olduğuna ve Kürtler olarak zulümle karşı karşıya bulduklarına,

Tokat Milletvekili Özlem Zengin, Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve meselelerinin asla ve kata Kürt kardeşleriyle olmadığına,

Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan, Afrin’de Kürt kadınlarının satılıp tecavüze uğradığına ve tecavüzcülerin desteklendiğine,

Tokat Milletvekili Özlem Zengin, Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve hiç kimsenin bu ülkenin Bakanlarına “bölücü” diyemeyeceğine,

Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç’in oturumu yönetme şeklini doğru bulmadıklarına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Meclisin mehabeti konusunda herkesin sorumluluğu olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Hazine ve Maliye Bakanının Ordu Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Ordu Kültür Sanat Merkezi'nde düzenlenen toplantıdaki ifadelerine ve iktidara yönelik eleştiri yapanların "terörist" damgası yemesini eleştirdiklerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve devletin tek olduğuna,

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Hazine ve Maliye Bakanlığının sitesindeki resmî açıklamaya bakılabileceğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in Meclise karşı sorumluluğu olmayan, seçilmişlerin karşısında bir atanmış olarak Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın "Cevap niteliğinde değil çünkü cevabı dinleyene verirsiniz." ifadesini düzeltmesi talebinde bulunması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, dinlemesini bildiklerine ve doğru ne ise onu söylediklerine,

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, sözlerinin Meclisin geneline değil muhataplarına yönelik olduğuna,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Kürt düşmanlığını terör örgütünün yaptığına,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve iç ve dış politikanın, Suriye'de çeteler eliyle sürdürülen vekâlet savaşlarının o bölgede ağırlıklı olarak yaşayan Kürt halkına yönelik olduğuna, çatışma dürtüsünden vazgeçerek diplomasiyi ilk sıraya yerleştirmek gerektiğine,

Çanakale Milletvekili Bülent Turan, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasında "işgal" diye ifade ettiği yaklaşımı reddediklerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde gerçekleştirdiği harekâtların "işgal" ve "Kürtlere karşı harekâtlar" şeklinde dile getirilmesinin gerçekleri örtmeye yönelik propaganda niteliği taşıdığına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, devreye para girince millîlik ve yerliliğin kalmadığına, İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Döneminden itibaren grup başkan vekillerine her istediklerinde söz hakkı verilmesinin gelenek hâline getirildiğine ancak "Başkanlık Divanı olarak İç Tüzük kurallarını uygulayın." deniliyorsa bundan sonra Genel Kurulu İç Tüzük'e uygun olarak idare edeceğine ilişkin açıklamada bulundu.

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşma yaptı.

Alınan karar gereğince, 12 Aralık 2019 Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşime 22.45'te son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ

Başkan Vekili

Bayram ÖZÇELİK

Burdur

Kâtip Üye

İsmail OK

Balıkesir

Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN YILMAZ

İstanbul

Kâtip Üye

12 Aralık 2019 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

II.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Katar Devleti Şûra Meclisi Başkanı Sayın Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid Al Mahmoud'un beraberinde bir parlamento heyetiyle ülkemizi ziyaret etmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınının 5/12/2019 tarih ve 577966 sayılı Kararı'yla uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/1025)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Katar Devleti Şûra Meclisi Başkanı Sayın Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid El Mahmud'un, beraberinde bir Parlamento heyeti ile birlikte ülkemizi ziyaret etmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınının 5/12/2019 tarih ve 577966 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Değerli milletvekilleri, gündemimize göre, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca bugün üçüncü turdaki görüşmeleri yapacağız.

Üçüncü turda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (x)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (x)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(x) 129, 130 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 09/12/2019 tarihli 28'inci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

*H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**J) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI**1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU**1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye yetmişer dakika söz verilecektir. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahıslar adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru-cevap işlemi on dakika soru, on dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gereksiz olarak yerinden sorulacaktır.

Durumu bilgilerinize sunarım.

Üçüncü turda siyasi parti grupları, yürütme ve şahıslar adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum: Gruplar adına, Halkların Demokratik Partisi Grubu: İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu, Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğulları, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay, Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir, Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm; Cumhuriyet Halk Partisi: Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın, Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin, İzmir Milletvekili Tacettin Bayır, Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal, Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu, Mersin Milletvekili Alpay Antmen, Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer, Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş; Adalet ve Kalkınma Partisi: Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait Kirazoğlu, Adana Milletvekili Abdullah Doğru, Gümüşhane Milletvekili Hacı Osman Akgül, Artvin Milletvekili Ertunç Erkan Balta, Düzce Milletvekili Fahri Çakır, Balıkesir Milletvekili Yavuz Subaşı, Aydın Milletvekili Metin Yavuz, Zonguldak Milletvekili Hamdi Uçar, Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen, İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım, Samsun Milletvekili Fuat Köktaş, Sakarya Milletvekili Çiğdem Erdoğan Atabek, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci, Bursa Milletvekili Vildan Yılmaz Gürel; İYİ PARTİ: Denizli Milletvekili Yasin Öztürk, Tekirdağ Milletvekili Enez Kaplan, Samsun Milletvekili Bedri Yaşar, Balıkesir Milletvekili İsmail Ok, Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal; Milliyetçi Hareket Partisi: Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı, Ankara Milletvekili Erkan Haberal, İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu, Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, İstanbul Milletvekili Arzu Erdem, Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay, Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy.

Şahıslar adına, lehinde Düzce Milletvekili Ayşe Keşir, aleyhinde Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına konuşmalara başlıyoruz.

İlk söz İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Kenanoğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerine HDP Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; enerji, maden, petrol, elektrik, kömür gibi konuları bünyesinde barındıran müdürlükleri bulunan ve Türkiye'nin yer altı zenginliklerinde ve enerji temininde söz sahibi olan bir Bakanlıktır. Bu Bakanlıkla vatandaşın doğrudan ilişkisi, vatandaşın en çok bu Bakanlıkla temas ettiği nokta, evlerindeki elektrik faturalarıdır. Elektrik faturalarının her seferinde gitgide artış göstermesi ve zamlanması nedeniyle artık evlerdeki elektrik faturaları aile bütçesinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Ayrıca bu Bakanlığın doğaya ve çevreye verdiği zararlar da -tabii kaynaklar bakımından, bunların çıkartılması bakımından- Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla da yarışır bir noktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, bulunduğumuz koşullarda yoğun olarak yenilenebilir enerji çalışması yürütmesi, geleceğe yönelik olarak bu tür enerji kaynaklarında arz güvenliğini sağlayacak yol haritaları çizmesi gerekirken maalesef, bizler hâlâ fosil yakıtlarla enerji üretecek olan santrallere teşvik vermeyi konuşmak durumunda bırakıyoruz. Ancak günümüzde çoğu Avrupa ülkesinde 2030 projeksiyonunda yeni bir termik santral kurulmayacağı belirtilirken yalnızca Türkiye ve Polonya geleceğe dönük yeni termik santral kurma planlamasından bahsetmektedir. Türkiye'nin 2023 projeksiyonunda millî kömür hedefi varken Portekiz dahi 2023 yılında kömürü tamamen bırakacağını açıklamıştır.

Türkiye'nin 2019 yılındaki enerji üretimindeki yerli kaynak payı yalnızca yüzde 62,6 olarak gerçekleşmiş, 2020 için ise bu oran yüzde 53,4 olarak tahmin edilmiştir. Bu ne demektir? İstenildiği kadar “yerli ve millî kaynaklarımız” denilsin, bunun adı daha çok dışa bağımlı enerji politikalarına mecbur olmaya devam edeceğiz demektir. Böyle bir durumda enerji tasarruf politikalarının takip edilmesi, enerji verimliliği ve depolama sistemleri üzerine AR-GE çalışmalarının yürütülmesi ve de yenilenebilir enerji arz güvenliği üzerine odaklanması gerekirken görüyoruz ki Bakanlık, bu kalemlere ait bütçelerini dahi verimli kullanamamıştır. Bakanlığın sunduğu raporlara baktığımızda, 2019 yılı bütçesinde enerji verimliliği desteği kalemi için ayrılan yaklaşık olarak 14 milyon liranın yalnızca 9 milyon lirası harcanmıştır. Enerji verimliliği konusu, üretilen enerjinin taşınmasında yaşanan kayıptan, kamu binalarına ve hatta hanelere kadar uzanan bir konudur. Öyle ki halihazırda açlık ve yoksulluk sınırında yaşayan birçok yurttaş, son yıllarda gelen zam üstüne zam nedeniyle, zor bela edindikleri doğal gaz veya elektrikten dahi verimli olarak faydalanamamaktadır. TÜİK'in 2018 yılına dair yaptığı gelir ve yaşam koşulları temalı araştırmada yurttaşların yüzde 39,6'sı konutlarında izolasyondan dolayı ısınma sorunu yaşamaktadır. Bu durum gösteriyor ki enerji kullanımında yurttaşların yararına alınabilecek olan önlemlerde dahi henüz çok temel eksikliklerle karşı karşıya durmaya devam ediyoruz.

2023 yılında açılması planlanan Akkuyu Nükleer Güç Santrali propagandası ise yine, Türkiye'nin enerji arz güvenliğini sağlamak ve enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için elzem olduğu şeklinde yapılmaktadır. Ancak nükleer güç santralının devreye gireceği tarihten itibaren on beş yıl boyunca Rusya'ya verilecek olan garanti bedelleri ve Türkiye'nin nükleer yakıt üretiliyor oluşu göz önünde bulundurulursa kesinlikle doğru değildir. Çünkü mevcut santrallerin şu anda 4 dolara verdiği elektriği Akkuyu Nükleer Santrali, tamamlandığında 12 dolar 35 sentten verecektir. Yenilenebilir enerjiye verilen alım garantisi TL'ye çevrildiği halde Rusya'yla yapılan alım garantisi dolar olarak devam etmektedir. Üstelik on beş yıl boyunca bu fiyat değişmeyecektir.

Değerli arkadaşlar, biz, Türkiye’de nükleer güç santrallerinden, bu şekilde enerji temininden vazgeçilmesi gerektiğini savunan bir partiyiz ve bunu her alanda, her kürsüde dile getiriyoruz. 2011 yılında nükleer enerji santralleri, nükleer güç santralleri savunulurken ortaya konulan iki tane tez vardı; biri, 2023 yılı ekonomik hedefleriydi. Denildi ki “2023’te bizim 2 trilyon dolar civarında bir ekonomik hedefimiz olacak.” Dolayısıyla bu 2 trilyon dolarlık hedef karşılığında biz, bırakın, fabrikalara enerji teminini, evlere dahi enerji veremez duruma geleceğiz. Oysa 2018 yılı itibarıyla gerçekleşen hedef 784 milyar dolarda kalmıştır. Yani hedeflenen 2 trilyon dolardır, gerçekleşen 784 milyar dolardır. Şimdi, buradan kaynaklı olarak baktığımız zaman demek ki bizim nükleer santrallere ihtiyacımız yok, o kadar enerjiye ihtiyaç yok çünkü.

Diğer taraftan şöyle bir şey savunuluyor, deniliyor ki 2011 yılında nükleer enerji santrallerinin devreye sokulma kararı verilirken: “Yenilenebilir enerji santralleri pahalı, maliyetleri çok yüksek, nükleer santraller buna göre ucuz, o yüzden biz bunu tercih ediyoruz.” Fakat o yıldan bu yıla gelinen teknolojik gelişmeler durumu tersine çevirmiştir. Yani şu anda, yenilenebilir enerji kaynakları nükleer enerji santrallerinden daha ucuza mal edilmektedir. Dolayısıyla bu gerekçe de ortadan kalkmıştır. Zaten nükleer enerji santrallerinin dünya üzerinde yarattığı felaketler, çevre kirlilikleri bilinmektedir. Bu bile bunlardan vazgeçilmesi için yeterli bir gerekçedir.

Değerli arkadaşlar, ben, burada, daha önceki bir konuşmamda dile getirmişt看m. Aslında, çok önemsemediğim bir konu var bu konuyla ilgili: Çatı mevzuatı. 2018 Ocak ayında bu Mecliste bir karar çıkıyor, bir kanun yapılıyor ve bir çatı mevzuatı çıkarılıyor. Nedir bu çatı mevzuatı? Çatılara konan panellerle güneş enerjisinden elektrik üretimiyle ilgili olarak bir mevzuat geçiyor. Şimdi Avrupa’da şöyle bir uygulama var, bizzat ben de gördüm bunu, tanık oldum: Evlerine, fabrikalarına, iş yerlerinin çatılarına bu sistemleri yerleştiriyorlar, kullandıkları enerjiyi kullanıyorlar, fazlasını şehrin enerjisine satıyorlar. Yani dolayısıyla evlerde vatandaşlar aynı zamanda bir enerji üreticisi durumda. Bu nedenle büyük santrallere, böyle nükleer santrallere filan da ihtiyaç duyulmuyor. O nedenle de zaten bu santrallerden vazgeçiliyor.

Şimdi Türkiye’de bunun kanunu çıkmış ama ne bunu bilen var ne de uygulamada hayata geçirebilecek imkânlar var çünkü sistem 60 bin liraya mal ediliyor bugünkü değerlerle ve sekiz yılda kendisini amorti edebiliyor. Ömrü yirmi beş yıl ve daha da önemlisi, bütün bunu yapabilmek için dört ay süren bir bürokrasiyle uğraşmanız gerekiyor.

Şimdi biz bunu tekraren burada tavsiye ediyoruz ve diyoruz ki bu konuda iyileştirmeler yapılmalı ve burada, çatı mevzuatında enerji üretimi sağlanmalı ve ülkemiz nükleer santrallere mecbur bırakılmadan, vatandaşların, insanların kendi evlerinde, fabrikalarında, iş yerlerinde, çatılarında ürettikleri elektrik kullanılmalıdır diyoruz.

Sayıştay raporlarından bir iki konu söyleyeceğim, zamanım az. Değerli arkadaşlar, Sayıştay raporlarında Bakanlığın çalışmaları incelenmiş birkaç tane var burada ilginç şey ve ben bir tanesini söyleyeyim: Bakanlık, Sayıştay raporuna göre, kendi iç harcamasını yaparken bile kendi mevzuatına uymuyor. Müsteşarlık oluruyla 20 bin liradan fazla harcamaların ön mali kontrole tabi tutulması için Strateji Geliştirme Başkanlığına gönderilmesi gerekirken, Sayıştayın tespitine göre, bu konuda yapılmış altı örneğe göre, kontrolden geçmeyen toplam 206 bin lira usulsüz ödeme yapılmış, 206 bin lira. Bakanlığın buna yanıtı şöyle, diyor ki: “Bazı ödemelerin ön mali kontrolü için Strateji Geliştirme Başkanlığına gönderilmesi sehven unutulmuştur.” Açıklama bu; sehven unutulmuş ve 206 bin liralık usulsüzlük yapılmış bu sehven unutulmayla.

Değerli arkadaşlar, bu konuda daha fazla örnek var ve ben, Sayın Başkan da verirse son bir dakikamı şunun için kullanacağım. Bu enerji konusunun, elektrik konusunun bir taraftan inançları, ibadethaneleri de ilgilendiren bir tarafı var. Burada yaşanan bir soruna değineceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatılmıştır)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın sözlerinizi Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Geçtiğimiz günlerde Alevi toplumunun yaşadığı sorunlar burada çok sıkça tartışıldı, konuşuldu ve herkes işte, burada birlikten, beraberlikten, kardeşlikten bahsetti “Cami de bizim, cemevleri de bizim.” denildi ve kardeşlik duyguları ifade edildi. Ancak biz şunu söylüyoruz, diyoruz ki: Kardeşlik böyle sadece sözde olacak bir şey değildir, kardeşlik sizin uygulamalarınızda, icatlarınızda bellidir.

Şimdi, Diyarbakır Cemevi'nin elektriği on üç aydır kesik, on üç aydır cemevine elektrik verilmiyor yani oraya geliniyor, cenaze hizmetleri var, lokmalar getiriliyor, Alevilerin inançsal olarak ibadetlerini yerine getirmeleri gerekiyor ancak on üç aydır elektrik kesik. Niye? Borçlarından dolayı.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var, Danıştay kararları var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu konuda “Cemevleri de tıpkı camiler gibi, kiliseler gibi, havralar gibi ibadethanedir ve giderleri aynı onlar gibi karşılanmalıdır.” demiş ancak Hükümet bu kararı uygulamıyor ve şu anda Diyarbakır Cemevi'nin on üç aydır elektriği kesik ve elektrik verilmiyor.

Arkadaşlar, kardeşlik böyle lafla, sözle olmaz; kardeşliğin gereğini yerine getirmekle olur.

Herkesten bu kardeşliğin gereğini yerine getirmesini bekliyor, saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kenanoğlu.

Şimdi konuşma sırası Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğulları'nda.

Sayın Farisoğulları, süreniz beş dakikadır.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MUSA FARİSOĞULLARI (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bizi televizyonları başında izleyen, dinleyen sayın halkımıza selam ve saygılarımızı ileterek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, parti grubum adına Enerji Bakanlığı bütçesi üzerinde kimi değerlendirmeleri yapmak üzere söz almış bulunmaktayım.

Sayın Başkan, son dönemlerde Kürt demokratik siyasetine dönük, bütün kurum ve kuruluşlarına dönük, halkımızın varlığına dönük çok kapsamlı bir tehdit, bir tasfiye politikaları gündemleştirilmiştir. Bu bağlamda, son dönemlerde güncel olan Demokratik Toplum Kongresi üzerinde yürütülen kimi tasfiye politikaları ve bu konuda da kimi algılar oluşturularak ciddi bir yönelim söz konusu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Demokratik Toplum Kongresi nedir, işlevi nedir, rol ve misyonu nedir, onu biraz, müsaade ederseniz açmak istiyorum. Demokratik Toplum Kongresi, 2007 yılında, birçok bileşenin katılımıyla... Bunun içerisinde siyasetçiler, sivil toplum örgütleri, demokratik kitle örgütleri ve Mezopotamya'nın kadim halklarından Asuri, Süryani, Ermeni, Keldani, Mahalmi, Arap, Türk, Türkmen ve yine inanç gruplarından birçok farklı toplumsal kesim, kültür kurumları bu geniş, devasa platformun içinde yerini almıştır. Yine, demokratik kitle örgütleriyle, sivil toplum kuruluşlarıyla ve birçok çevreyle, akademisyenlerle, yine uzman kişilerle, toplum bilimcilerle, siyaset bilimcileriyle bu

konuda birçok istişare yapılmıştır, konferanslar düzenlenmiştir, çalıştaylar düzenlenmiştir ve akabinde de Avrupa ve dünyanın her tarafından birçok heyet bu kurumu ziyaret etmiş, görüş ve düşüncelerini çok değerli bulduklarını ve bu konuda demokratik toplumcu siyasetin önemini her defasında ifade etmiştir.

Demokratik Toplum Kongresi, taban demokrasisinin, toplumsal demokrasinin, yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve bu konuda Türkiye’de bütün kurumları -devlet kurumları da dâhil- demokrasiye duyarlı hâle getirme noktasında çalışmalar, faaliyetler yürütmüştür.

2013-2015 arasında yine Demokratik Toplum Kongresi Eş Başkanı olan Sayın Hatip Dicle, demokratik çözüm sürecinde, Demokratik Toplum Kongresi’nin Eş Başkanı kimliğiyle İmralı heyetinin içerisinde yer almış ve o konuda çalışmalarını yürütmüştür. Yine, bu Meclisin Başkanı Cemil Çiçek, anayasa yapım çalışmaları sürecinde, 2014’te, bu Meclisin amblemi ve onun imzasıyla, Demokratik Toplum Kongresi Eş Başkanlığına “Bu çalışmalara dair görüş ve düşünceleriniz çok değerli ve önemli; bu konuda buraya, bu toplantıya katılırsanız çok değerli olur ve düşüncelerinizden yararlanırız.” gibi bir davetiye göndermişti. Şimdi, her ne hikmetse, değerli arkadaşlar, aslında 2015 öncesinde çökertme planının devreye sokulduğu... Ve 2015’te FETÖ terör örgütünün darbe girişiminden sonra -o darbe girişiminin biçimini, yöntemini, nasıl geliştiğini burada tartışmaya açmak istemiyorum- iktidar partisinin Genel Başkanı bunu “Allah’ın bir lütfü” olarak değerlendirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Farisoğulları, tamamlayın lütfen.

MUSA FARİSOĞULLARI (Devamla) – Ve ondan sonra “Allah’ın lütfü” âdeti Kürt halkının varlığını, kurumlarını, demokratik yapısını tasfiye etmeye dönük bir lütf hâline döndü. Bu açıdan, son dönemlerde devletin savcılarını, hatta valileri, birçok kokteyl örgüt ismini sıralayarak, birçok örgütün ismini sayarak bu konuda kamuoyunu ikna etme, bu tasfiye politikalarına kılıf uydurma noktasında, operasyonlarını derinleştirme, geliştirme ve bu konuda da bir tasfiye politikası gündemleştirmiştir. Biz, Halkların Demokratik Partisi olarak bugüne kadar geldiğimiz gelenek itibarıyla bütün baskılara, bütün tasfiye politikalarına karşı ısrarla demokratik toplumcu ve demokratik çözüm yöntemleriyle ilgili görüş, düşüncelerimizi müteaddit zamanlarda ifade ettik ve bu konuda hep ısrarcı olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı.)

BAŞKAN – Sadece selamlama için buyurun.

MUSA FARİSOĞULLARI (Devamla) – Evet, değerli arkadaşlar, temel hedef, Demokratik Toplum Kongresinin, bu devasa platformun temel hedefi, yerel demokrasilerle, yerel demokrasiyi güçlendirerek bütün bu bürokratikleştirilmiş merkezî otoriter yapının deşisebileceği ve... Bu konuda da ciddi çalışmalar yürütmüştür bugüne kadar. Bu açıdan, benim de Başkanlık Divanı üyesi olduğum bu kuruma, her ne hikmetse, bütün bunları yaparken birdenbire “terör örgütü” hatta ötesi “silahlı terör örgütü” tanımı yapılmaya başlandı. Şimdi, bu Meclisin Başkanı muhatap alıyor, eş başkanı çözüm sürecinde heyetin içerisinde yer alıyor o kimlikle ama ne hikmetse sonradan böyle bir tanım geliştiriliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkürler, Sayın Farisoğulları.

MUSA FARİSOĞULLARI (Devamla) - Bu konuda, açık ifade ediyoruz ki mevcut iktidarın ve iktidar bloğunun bu tasfiye politikalarından, bu politikalarınızdan vazgeçin. Kürt halkına temel dinamiklerine hiçbir güç bugüne kadar diz çöktürmedi, bundan sonra da diz çöktürtemeyecektir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler, Sayın Farisoğulları.

Söz sırası Şanlıurfa milletvekili Ömer Öcalan'da.

Buyurun Sayın Öcalan. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözün anlamını yitirdiği bugünlerde 2020 yılının bütçesini yapıyoruz. Demokrasiden yoksun, insan haklarından yoksun, hukuktan yoksun bir süreci geçiriyoruz ama biz, bu zorlu ve zahmetli günlerin de geçeceğini biliyoruz.

Bakınız, ikide bir demokrasiden bahseden, demokrasi güzellemesi yapanları, 31 Mart 2019 seçimlerinde bu ülkenin 3'üncü büyük partisinin aldığı 3 büyükşehir belediyesini, 5 il, 45 ilçe, 12 belde, toplamda 65 belediyesini talan eden, kayyum eden zihniyeti Türk halkı da görüyor, Kürt halkı da görüyor, tüm dünya kamuoyu da görüyor. İlk başta, YSK eliyle saldırdılar, kanun hükmünde kararnameyle ihraç edilen adaylarımızın o kürsüye gelip halkın iradesini temsil etmesi önünde büyük bir darbe yaptılar. Sonra büyük bir marifetmiş gibi, şimdiye kadar içinde 3 büyükşehir belediyemizin de olduğu 28 belediyemizi gasbettiler. Diz mi çöktüreceksiniz? Yanılıyorsunuz. Yıllardır bu halk dimdik durmuştur, ayakları üzerindedir, demokrasi mücadelesini de yükseltecektir.

Bakınız, bundan birkaç hafta önce Urfa'nın Suruç ilçesi Belediyesi de talan edildi, kayyum atandı. Belediye Başkanımız Hatice Çevik, IŞİD'in gar patlamasında kızını kaybeden, aynı zamanda eşinin kız kardeşini kaybeden bir anne. Önce IŞİD saldırdı, canını aldı, yüreğini aldı, şimdi de iktidarın yargı eliyle gasbettiği Hatice Çevik'i Urfa Cezaevine gönderdiler, oradan da sürgün edip Tarsus Cezaevine getirdiler, âdeta bir Çin işkencesine çevirmişler. Biz biliyoruz; bunlar, bu belediyelere yapılan saldırı Kürt belediyeleri olduğu içindir. İstanbul Belediyesine kayyum atamayacaklar, Ankara'ya da atamayacaklar. Biliyoruz, orada Kürt halkı dengeleri değiştirdi ama büyük metropoller olduğu için güç yetiremeyecekler çünkü orada Türk halkının da iradesi var. Ama biz bunları halkımıza anlatacağız.

Bakınız, yargıdan bahsediyorlar. Daha bundan birkaç ay önce -AKP Meclisi de burada; saray da çok uzakta değil, birkaç kilometre ileridedir, birkaç kilometre ötededir- Cumhurbaşkanı da “Biz, önümüze gelince işi bitiririz, hallederiz.” diyor. İçişleri Bakanı geçenlerde “Anayasa gözüyle, Anayasa Mahkemesi gözüyle bakamayız. Devletimizi tehdit eden unsurlara müdahale ederiz.” diyor. Anayasa'yı tanımayan bir İçişleri Bakanıyla karşı karşıyayız ama yeri gelince, dün olduğu gibi, Adalet Bakanı burada yargı güzellemesi yapıyor, insan haklarından bahsediyor, demokrasiden bahsediyor. Siz bunları ancak sözlerinizle söylersiniz. Kürt halkı bunun karşısında her zaman mücadelesini yürütecek.

Koca koca adliye sarayları yaptınız, üzerine de “Adalet mülkün temelidir.” yazdınız. Bence savcı ve hâkimleri bu ızdıraptan kurtarın; bir komisyon kurun, başına da İçişleri Bakanını koyun, zaten Cumhurbaşkanı işi bitiriyor yargıda, İçişleri Bakanı da “Biz Anayasa'nın gözüyle de bakmayız...” Normal bir vatandaş Anayasa'yı ihlal ederse acaba başına ne gelir?

Fransa'dan bahsediyorlar. Fransa'da polis şiddetini büyük, dev ekranlardan gösteriyorlar. Kendi ülkesine Fransız olan bir yönetim anlayışıyla karşı karşıyayız. Milletvekillerinin kolu kırılıyor, adliye binalarının önünde avukatların belleri kırılıyor. Siz Google'a girin bakın inanmıyorsanız, “polis ve şiddet” yazın, görürsünüz sizin önünüze düşen binlerce videoyu, görüntüyü. Ama diz çöktürecek misiniz? Yanılıyorsunuz. Bunlar, bu ülkede, bu ülkenin 3'üncü büyük partisinin mensuplarına, üyelerine, oy verenlerine yapılıyor. Ama biz burada direnmeye devam edeceğiz. Kürt halkı noktasında

birleşen, bu Parlamento içinde muhalefet yapma onuruna sahip bir partiyiz. Tarihe de not düşeceğiz; bu Mecliste Kürt karşıtı alınan kararların oy birliğiyle çıkmasının önündeki engel olan bir partidir HDP ve burada da biz muhalefetimizi sürdürmeye devam edeceğiz.

Bir Rojava meselesidir Kuzey-Doğu Suriye ya da Suriye. Başlattınız operasyonu, Afrin'e girdiniz. "Savaşır." diyoruz, "Savaş demeyin." "İşgaldir." "İşgal demeyin." İnsanlar ölüyor, uçaklar kalkıyor, tanklar hareket ediyor, en ağır silahlar kullanılıyor; buna ne diyelim? Bunun ismi, uluslararası arenada da toplum içinde de "savaş" olarak telaffuz edilebilir hatta bir Kürt savaşıdır, bunun adını da biz buradan koyuyoruz. Bin yıllık kardeşlikten bahsedenler bin yıllık kardeşlik hukukuna ihanet etmektedirler. İnsanlar kardeşlerini ülke içinde tutuklayıp, gözaltına alıp, 2,5 milyonun yaşadığı coğrafyadaki belediye başkanlarını, Meclislerini talan etmez; maalesef bu talan da devam ediyor.

Biz Halepçe'den de biliriz; Enfal suresiyle başlattılar katliamı; dini Kürt katliamına gerekçe ettiler, din sosuyla oradaki Kürt katliamını Saddam Hüseyin denilen diktatör meşrulaştırmaya çalıştı. Bakınız, Halepçe'de kimyasal silahlar kullanıldı, on binlerce Kürt yaşamını kaybetti.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Onlara da biz sahip çıktık.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, şimdi de Afrin'e operasyon yapılıyor, Gire Spi'ye, Serekaniye'ye, Rojava'ya operasyon yapılıyor, savaş açılıyor. Neymiş? Fetih Suresi. Fetih suresinin anlamından yoksun bir iktidar geleneğiyle karşı karşıyayız. Siz yaptığınız bu yanlış politikaları din perdesi altında yapamazsınız. Biz kendi dinimizi de inancımızı da çok iyi biliriz.

Bu devletin geleneğidir arkadaşlar; Kürt olunca, talan, nüfus planlaması ve asimilasyon en büyük pratiğidir.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Hadi oradan, hadi! Saçmalama!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Gittiniz bundan bir ay önce Gire Spi'de, Serakaniye'de Kürtçe tabelasını indirdiniz.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ayıp, ayıp! O kadar bölücü olma!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, orada bir Türk bile yaşamıyor, orada Kürtler, Araplar yaşıyor, kimi yerlerde de Türkmenler yaşıyor. Kürt dilinden ne istiyorsunuz? Görüntülere yansıdı, sosyal medyaya bakınız. Kürt diline bile, Kürtçe diline bile tahammülü olmayan bir gelenekle karşı karşıyayız. Söyleyeceğiz, konuşacağız. Doğrudur, sözün sizin için bir anlamı olmayabilir.

Nüfus planlaması... Sayın Cumhurbaşkanı Birleşmiş Milletler toplantısında eline bir harita alıyor. Haritanın özü 1935 Doğu Raporu'ndan alıntılanmıştır. Dün, Baas Rejimi Kürtler arasında perde çekmek için "Arap Kemerini"ni kullandı, şimdi de AKP'nin öncülüğünde bir Selefî, Cihadist kemer oluşturulmaya çalışılıyor, Rojava Kürtleri ile Türkiye Kürtleri arasında bir barikat örülmeye çalışılıyor. Bunu dünya âlem görüyor. Birkaç ülke dışında hiçbir ülke, yapılan bu saldırı noktasında hemfikir değildir. Tüm dünya kamuoyu bunun yanlış bir savaş, yanlış bir operasyon olduğunu söylemiştir.

Değerli arkadaşlar, bu kirli politikalar tabii ki sonuca ulaşmayacak. Bakınız, kendi Kürt meselenizi çözmediğiniz için Çin'de Uygur Türklerine yapılan zulmün karşısında duramıyorsunuz; yumuşak karnınızdır.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ne alakası var?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Çin'de Uygur Türklerine yapılan zulüm politikasının karşısına açık yüreklilikle çıkıp Çin yetkililerine anlatamıyorsunuz çünkü bu ülkede Kürtlere yaptığımız hakaret, zulüm, iradesini gasbetme önünüze çıkacaktır.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Yazıklar olsun! Yediğin ekmeğe yazıklar olsun! İçtiğin suya yazıklar olsun!

AYHAN EREL (Aksaray) – Urfa’da kimin namazına engel oldular? Urfa’da kimin orucuna engel oldular?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, biz yıllardır bu coğrafyada yaşıyoruz, bin yıllardır bu coğrafyada yaşıyoruz, yaşamaya devam edeceğiz. Atalarımız yaşadı, biz yaşıyoruz, bizden sonra çocuklarımız da yaşamaya... (Gürültüler)

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Ahlaksızlar, bu memlekette her türlü hainliği yapan sizsiniz! Allah’tan kork be utanmaz! Bu ülkedeki bu kadar özgürlük, demokrasi hangi ülkede var be!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Dinleyin!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen hatibin konuşmasına engel olmayalım.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – İnsan biraz utanır arkadaşlar, Kürtlerden utanır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya sen Kürtlerin adına niye konuşuyorsun yahu! Sen kimsin ki Kürtler adına konuşuyorsun? Sen Kürt bile değilsin!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, hatibin konuşmasını engellemeyelim lütfen.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Hangi ülkenin parlamentosunda bu millete hainlik yapmanın konuşma hakkı olacak? Allah’tan kork be!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Kürt komşunuzdan, Kürt arkadaşınızdan, Kürt gelininizden, Kürt annenizden, Kürt teyzenizden, Kürt öğretmeninizden...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen Kürt bile değilsin, Kürtler adına konuşma!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – ...Kürt doktorunuzdan, Kürt kasabınızdan utanmanız lazım.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Yazıklar olsun be! Utanmaz herif! Hangi ülkede saldırı yapan, hainlik yapan o ülkenin kürsüsüne çıkıp konuşacak ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen kimsin be Kürtler adına konuşuyorsun!

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Allah’tan kork be! Utanmaz herif!

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürt bile değil bu adam! Ayıptır! Yalan söylüyorsun.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – 40 binden fazla bu ülkede insan öldü, PKK terör örgütü... Allahsız, kitapsızlar!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Arkadaşlar, biliyoruz, yüz yılı aşkındır bir asimilasyon politikası var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Öcalan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayatınız yalan sizin! İftira yalan başka bir şeyiniz yok!

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, hatip konuşmasını tamamlasın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Kürt” deyip duruyorsun ya!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, yetkililer bir açıklama yapsın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şuraya bak, “Kürt” deyip duruyor. Kürtlerle ne ilgin var senin? Kürtler size lanet okuyor.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Kürtçeye saldıran bir devlet gerçekliği var, bunu söylüyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürtleri katleden sizsiniz!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Kürtlerle bütünleşerek büyüsünüz.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Bu ülkede Kürt sorunu yok.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Bu devlet Kürtlerle bütünleşerek büyür, Kürtlerle konuşarak büyür, Kürtleri bastırarak, iradesini...

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Konuşuyorsunuz ya! Bebek katilleri! Kürtlerin kanını akıtanlar terör örgütü PKK'dır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürtler size lanet okuyor!

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri, daha sonra cevap verirsiniz, engel olmayın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürtleri katlettiniz siz! Kürtleri mahvettiniz siz!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, 2,5 milyon oy alan bir halkın belediyelerini talan ediyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Vicdansızsınız siz.

BAŞKAN – Konuşmasını tamamlamasına izin verin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yeter ya! Böyle bir şey yok Başkanım ya!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Kıymetli arkadaşlar, bakınız, halkın iradesiyle buraya gelmişiz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey yok ya! Kürtler adına konuşuyor ya!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Kürt halkının haklarını savunmamız önünde engel olmaya çalışıyorlar. Kürt tabelalarını indirdiler, Kürtçe tabelaları indirdiler.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ettiğin yemin Türk milleti adına, bölücülük yapma!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Biz her şeye rağmen demokratik yöntemlerle...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bırak ne demokrasisi! Faaliyetiniz terör, demokrasiden bahsediyorsun!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - ...diyalogla bu işlerin çözüleceğine inanıyoruz. IŞİD ve DEAŞ artıklarını getirdiler, burada “ÖSO ve Suriye Millî Ordusu” diye Türk halkına, Kürt halkına yutturmaya çalışıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Kürtlerin yüz karasısınız siz!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Halkımız DEAŞ'a...

SALİH CORA (Trabzon) – Yalan konuşuyorsun!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yutturan sensin, sen!

BAŞKAN – Selamlayın, sözlerinizi bağlayın Sayın Öcalan.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Kürtlerin adını kullanmayın! Bu ülkeyi her türlü alçaklıkla, her türlü ahlaksızlıkla bölmenin, parçalamanın dışında bir emeliniz var mı, bir amacınız var mı?

BAŞKAN - Buyurun, lütfen.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Arkadaşlar, sağ duyuyla konuşarak demokrasiyle bu sorunları çözebiliriz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayatın terör senin! Utanmadan Kürtlerin adını anıyorsun.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Meseleleri hâlâ derinleştirmenin anlamı yoktur. Biz Genel Kurulu saygıyla selamlıyoruz. HDP’li yöneticilere de buradan selamlarımızı...

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Hainlikten başka bir şeyiniz var mı? Bebek katilleri!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bırak senin saygını maygını, ne saygısı! Saygın maygın yok! (Gürültüler)

SALİH CORA (Trabzon) – Hadi oradan!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - ...partilerimize de selamlarımızı gönderiyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürt düşmanısınız siz, Kürt düşmanı. Sen Kürt düşmanısın.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Öcalan.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Kürtlerin yüz karası sen!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zengin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürtlerin düşmanısın sen! Kürt düşmanısınız siz!

MENSUR IŞIK (Muş) – Ya, Kürt düşmanı sizsiniz ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ayıptır! Kürtleri alet etmeyin.

MENSUR IŞIK (Muş) – Kürt düşmanı sensin, sen!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürtleri ben temsil ediyorum.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen sakın olalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ayıp ya! Yeter ya!

MENSUR IŞIK (Muş) – Ahlaksıza bak ya! Saygılı olun ya!

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ya sen saygılı ol! “Saygılı ol.” diyene bak!

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zengin.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan’ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; her birinize hayırlı sabahlar diliyorum. Şimdi, tabii, gönül ister ki, ne güzel, 2 tane bakanlığımız var, onlarla alakalı eleştirilerinizi yapınız, dinleyelim, cevap verelim. Fakat biliyorum, sizlerin bir gündeminiz var. Ne o? Hani diyorsunuz ya: “Kelimelerin anlamı yok.” Kelimenin anlamının olması için doğru yerde, doğru zamanda, doğru şeyi konuşmak lazım. Şimdi, her gün, her konuşmada aynı yere geliyoruz. Ben de o zaman, sizin için bir anlamı yok ama tekrar etmek istiyorum, izleyenler için, dinleyenler için. Şimdi, burada, bu Mecliste Kürt sadece siz değilsiniz. Bakın AK PARTİ’nin içinde pek çok Kürt vekilimiz var, CHP’de var, MHP’de var, İYİ PARTİ’de var. (HDP sıralarından gürültüler) Sizler sadece Kürtlerin temsilcisi değilsiniz. Sizin önce, Anayasa’nın ne anlama geldiğini idrak etmenizi istiyorum. Bakın hatibiniz çıkıyor, ki ben isminin, adının soyadının da bilerek, seçilerek buraya getirildiğini düşünüyorum; sadece bu toplumu tetiklemek için. (HDP sıralarından gürültüler) Evet, evet, gayet öyle. Şimdi Kürt karşıtı...(HDP sıralarından gürültüler)

Cevabınızı verirsiniz, cevabını verirsiniz, lütfen. Biz, efendi efendi dinliyoruz. Kürtler, Kürtler...

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Birleştirici dil!

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Çok hanımefendice dinledin!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Ben dinledim, sözüm kendime, ben dinledim.

BAŞKAN - Lütfen karşılıklı konuşmayalım, Sayın Zengin siz devam edin konuşmanıza.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Ben dinledim. O yüzden herhangi bir cevap istemiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Devam edin siz lütfen.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Ben bitireyim, arkadaşlarımız versin cevabını. “Kürt karşıtı alınan kararlara bu Mecliste...” Öyle diyorsunuz. “Kürt karşıtı alınan kararlara biz itiraz edeceğiz.” Ya, Allah’tan korkun! Hani, diyorsunuz ya “Dini imanı biliyoruz.” Bilmiyorsunuz! Selefliliğin ne olduğunu da bilmiyorsunuz ya, onları da anlatacağım size. Kürt karşıtı hangi karar bu Mecliste alınmış? Bakın bir sürü burada milletvekili arkadaşım var. Hangisi hassaten...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafında kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Zengin, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Hangi karar alınırken “Efendim, bir karar alalım da Kürtler zarar görsün.” diye alınmıştır? Zinhar.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bütün kararlar...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Hangi bütün kararlar? Vicdansız! (HDP sıralarından gürültüler) Hangi kararlar? Bu Mecliste bir tek böyle karar alınmamıştır, alınmamıştır! Sizin derdiniz başka. Sizin derdiniz... Siz “Kürtler”den bu ülkenin kendi içindeki Kürtleri anlamıyorsunuz. Sizin temsiliniz burası değil. Siz bizim sınırlarımızın dışında, terörist olan o insanların, asıl onların hakkı hukuku için buradasınız.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Hangi insanların?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Bu ülkenin insanları için burada değilsiniz. (AK PARTİ, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bu insanların, bu ülkede, gerçekten siz Kürtlerin hakkını hukukunu savunsanız onları bölmezsiniz, siz onlar adına bölücülük yapıyorsunuz; onlar sizden illallah demiş durumdalar, bu ülkenin Kürtleri sizden illallah dedi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – İŞİD’i savunan sizlersiniz!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – O sebepten, bu kürsüye çıkan insanların -elini birazcık vicdanına koyarak- bu saatte, insanları böyle germeye zinhar hakkı olmadığını düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Zengin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben sizi bilemiyorum ama diğer siyasi parti gruplarından tek bir vekil arkadaşım yoktur ki Kürtler aleyhine bir kararın burada alınmasına zerre elini kaldırsın, fikrinden, kafasından geçirsin. O sebeple, bu ifadelerinizi aynen size iade ediyoruz, aynen size iade ediyoruz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Zengin.

Sayın Bülbül, buyurun.

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Kürtlerin bir dostu, bir yakını varsa onun da Türkler olduğuna ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, konuşmasını yapan hatip, konuşmasına Suruç Belediye Başkan Vekiline -yani bu daha yeni bir gelişme- suikast hazırlığı içerisinde olan PKK'lı teröristler daha yeni yakalanmıştır. Ne oldu? Kayyum uygulamasının intikamını suikastla mı alacaktı birileri? Bununla alakalı bir açıklama var mı? Bununla alakalı bir değerlendirme var mı? Yok. O suikast olsaydı o Başkan Vekili olarak atanan kişi...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Tahliye oldu, tahliye.

MENSUR IŞIK (Muş) – Belediye Başkanı tahliye oldu.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hayır, tahliye değil.

Neyin intikamını kimden nasıl alacaksınız siz? Kürt karşıtı kararlarla alakalı olarak Sayın Grup Başkan Vekili Özlem Hanım açıklama yaptı.

Şimdi, bu Mecliste bu zamana kadar “Kürt” ifadesi kullanılarak Kürt kökenli kardeşlerimizin aleyhine olduğunu düşündüğümüz bir tane karar var mı? Ayrıca, bu Meclis, 82 milyon insanımı birlikte, bir ve beraber telakki eder; Anayasa açısından da bu böyledir. Milletimiz açısından, vatandaşımız açısından burada çıkan bütün kararlar buna yöneliktir ve karşı olarak geliştirdiğimiz tedbirler de bu 82 milyon vatandaşımızın, Türk milletimizin aleyhine olan hususlarla alakalı alınan tedbirlerden ibarettir. Burada siz kendinizi nerede konumluyorsunuz, asıl ona bakın. “Kürt savaşı” ifadesi kullanıyorsunuz, Barış Pınarı Harekâtı'nın, Zeytin Dalı Harekâtı'nın Kürt savaşı olduğunu iddia ediyorsunuz. Kime karşı? PKK/PYD-YPG unsurlarına karşı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – ...yürüttüğümüz bir operasyonu Kürt karşıtı bir operasyon olarak değerlendiriyorsanız, orada PKK/PYD'nin zulmünden kaçan 350 bin Kürt kardeşimizin Türkiye'de çok insani şartlarda şu an barınıyor olmasını, bulunuyor olmasını nasıl açıklayacaksınız? Böyle bir şey yok. Böyle bir şeyi kabul etmek mümkün değil. Coğrafyayı siz terör emelleriniz uğruna şekillendirmeye çalışacaksınız Suriye'nin kuzeyinde, ondan sonra sizin yaptığımız işi kalkıp da Kürt halkının hizmeti gibi göstereceksiniz. Bunu yutacak kimse yok. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Halepçe'de olanlardan sonra, orada yaşayan, Irak'ın kuzeyinde yaşayan Kürt kardeşlerimize kucağını açan, kollarını açan Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Bu gerçeği kimse inkâr edemez. Aynı şekilde, Suriye'nin kuzeyinde yaşanan zulümden sonra yine 350 bin Kürt kardeşine ve 3 milyon 600 bin Arap kardeşine kucağını açan, kollarını açan yine Türkiye Cumhuriyeti devletidir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu gerçekleri görmezden kimse gelemez. Sizin çarpıtmalarınızla, yalanlarınızla bu dünya şekillenmez, bunu iyi bilin. Tel Abyad’da, Resulayn’da, Türkiye’nin güvenli hâle getirdiği bölgelerde “Allah Türkiye’den razı olsun.” diyerek insanlar bugün yerlerine yurtlarına dönüyorlar. Bu gerçekleri nasıl yok sayacağız?

Siz, Çin ile Doğu Türkistan’ı, Türkiye’deki Kürt halkıyla veya Suriye’nin kuzeyinde yaşayanlarla, Irak’ın kuzeyinde yaşayanlarla veya Türkiye’deki Kürt kökenli kardeşlerimizle aynı mesabeye taşımaya çalışıyorsunuz. Bu olacak şey değildir. Çin, tarihi boyunca, Türklerle orada mücadele etmiş düşman bir yapıdır, hayatı rekabetle geçmiş ve orası Doğu Türkistan’da var olduğu günden bugüne çarpışmaların, zulümlerin olduğu bir coğrafyadır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – İlişkinizi kesin o zaman Çin’le.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Türkler ile Kürtler arasında böyle bir çatışma, böyle bir rekabet, efendime söyleyeyim, böyle bir zulüm ilişkisi ne zaman olmuştur?

BAŞKAN – Sayın Bülbül, lütfen bağlayın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Kürt kökenli kardeşlerimizin, Kürtlerin bir dostu, kardeşi, bir yakını varsa o da Türklerdir. Bu gerçeği kimse yok saymasın. Bunun aleyhinde, sizler bu kardeşliği, bu beraberliği bitirmek için mücadele veriyorsunuz ve bizler buna müsaade etmeyeceğiz Allah’ın izniyle. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

3.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu’nun, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan’ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Kürt’ün bu memlekette bir derdi varsa onu Türk’ün çözeceğine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Şimdi, bu tahrikkâr konuşmalara benzer bir üslupla cevap vererek yeni tartışmaların oluşmasını doğrusunu isterseniz arzulamıyorum. Kendilerine de ifadelerimden bir pay çıkarmalarını mümkün kılabilecek beyanlarda bulunmak istemiyorum.

Baştan aşağı yanlış ifadelerle doludur; asimilasyondan bahsedilmiştir, neredeyse Kürt halkına Türkiye’nin nüfus planlaması yaptığına varacak kadar, ifadeleri ağır ithamlar içeriyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kürt halkının beklentilerinin hilafına kararlar alındığını söylemek suretiyle yüce Meclisi de töhmet altında bırakıyor. Bizim Kürt kökenli kardeşlerimizin yüzde 60’ından fazlası Ankara’nın batısında yaşıyor arkadaşlar. Ankara’nın batısında yaşayan Kürt kardeşlerimizle komşu olmaktan şeref duyan bir topluluğa hiçbiriniz çıkıp da “Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde asimilasyon yapıyorsunuz, istismar yapıyorsunuz, onlara karşı savaş açtınız.” diyemez. Ayrıca, Doğu Türkistan meselesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde ya da Suriye’nin kuzeyinde, Irak’ın kuzeyinde olanları özdeşleştiremezsiniz. Zalim Çin yönetiminin Doğu Türkistan’da Türk soydaşlarımıza yaptığının onda 1’ini yapmış olsaydık, siz bugün bu Parlamentoda oturamazdınız. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

MENSUR IŞIK (Muş) – Özerklikleri var onların ya, özerklikleri var onların.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Anlamadım efendim ama şimdi karşılıklı da konuşmak istemiyorum.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Sokakta dolaşamazdınız.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Böyle şeyler söylemeyin. Burası kimsenin babasının çiftliği değil. Bu ülke bizim de ülkemiz sizin olduğu kadar.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Terörün ülkesi değil burası...

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Müsaade buyurun efendim.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Buyurun Sayın Dervişoğlu devam edin.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Sayın Başkanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Sayın Başkanım, lisanımünasiple ve sükûnetle anlatmaya gayret sarf ediyorum.

Şimdi, ortak bir vatan kurduğumuzu söylersiniz, ben buna kısmen katılıyorum. Ortak bir devlet kurduğumuzu söylersiniz, tarihî gerçekler çerçevesinde söylüyorum, zamanı gelirse bunu tartışırız. Bu cumhuriyeti de birlikte kurduğumuzu söylersiniz, ben buna da katılıyorum.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) - Sonrasını da konuşalım.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sonra ne oldu? 21 Anayasası’ndan sonra, 24 Anayasa’sında ne oldu?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - O zaman, ben şunu söylüyorum: Bakın, siz ne diyorsunuz, siz diyorsunuz ki kendi kendinize: “Biz yönetmeye de talibiz.” Türkiye Büyük Millet Meclisinde müşterek kanun çıkarıyoruz. Bütçe onaylamak için burada bulunuyoruz. Demek ki, cumhuriyeti kuran iradeye bu denli sahipseniz ve arkasında duruyorsanız cumhuriyeti yaşatacak iradeye de sahip çıkmak gibi bir mecburiyetiniz var. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar, HDP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun. Politikalarınız Orta Doğu’yu bataklığa çevirmeye kalkışan Amerika Birleşik Devletleri’nin emperyalist çalışmalarını özdeşlik arz ediyor.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Çıkın NATO’dan o zaman!

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Bu yaşadığımız coğrafyada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayalım Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - ...Türk kendi varlığını korumak için bir stratejik hamle yapıyor, Türkiye yapıyor bu hamleyi. Siz de bu ülkenin vatandaşlarıdır. Yaşadığımız bölgenin bir terör merkezi olmasının önünü kesebilmek adına da tedbir geliştiriyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bizim kardeşlerimizi öldürüyorlar, kardeşlerimizi. Öyle şey mi olur?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Amerika Birleşik Devletleri Türkiye’de darbe yapmaya kalkıştığında emperyalist oluyor da, siz Suriye’nin kuzeyinde ve Irak’ın kuzeyinde onlarla partner olunca masum mu oluyorsunuz?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ya, bu kadar emperyalist görüyorsanız Sayın Başkan, niye bu kadar müttefik olmaya çalışıyorsunuz?

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Halkı terörist ilan ediyorsunuz!

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Amerika Birleşik Devletleri sizin müttefikiniz. Bakın, ben -bunu istediğiniz zaman, istediğiniz şekilde tartışırız- karşılıklı tartışmadan, saygı sınırında kaldığı müddetçe, asla ve kata rahatsız olmam. Ama siz benim mensubu olmakla şeref duyduğum bir milleti Kürtlere düşmanmış gibi sunmaya kalkışırsanız benim ve bu ülkede yaşayan insanların bunu kabul edebilmeleri mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Devlet uygulamalarından bahsediyoruz, halklar arasında sorun yok.

BAŞKAN – Lütfen bağlayalım Sayın Dervişoğlu.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bakın, ben size “terörist” demiyorum “Onlarla iş birliği yapıyorsunuz.” falan filan da demiyorum, sığ ithamlarda bulunmuyorum; Türkiye’nin böyle bir meselesi olması gerektiğini söylüyorum ama sizin üslubunuzla bunun çözülemeyeceğini ifade etmeye çalışıyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sizinkiyle çözümedi ki, zaten hep sizinki uygulanıyor.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Kürt’ün bu memlekette bir derdi varsa onu Türk çözer.

Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, nasıl Kürt halkı Türk halkına düşman değilse Türk halkının da Kürt halkına düşman olmadığına, iktidarın politikalarının bir halka düşman hukuku uygulanmasına yol açmasını eleştirdiklerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, tabii, zorlu bir tartışma, gerilimli bir tartışma fakat önce şuradan başlayayım: Bu tartışmayı, yaşananları ve alınan kararları çok iyi idrak ettiğimiz için yapıyoruz zaten, çok iyi idrak ettiğimiz için bu tartışmayı yapıyoruz; idrak etmesek zaten yapmayız bunu. Dolayısıyla mesele, burada bir idrak sorunu değil; alınan kararlar ve uygulanan politikaların nelere yol açtığını, kimlerin aleyhine işlediğini gördüğümüz için buna bir tepki gösteriyoruz ve bu tepkimizi de en demokratik şekilde ifade ediyoruz ve bu mücadeleyi bu şekilde sürdürüyoruz. Kullandığımız her kavrama, her kelimeye kimsenin katılmasını beklemeyiz; rahatsız edici kavramlar kimi zaman kullanılabilir, herkes kullanıyor bu tür şeyleri ama meseleyi anlayıp tartışabilmemiz gerekiyor.

Şimdi, bakın, birincisi, önce bazı şeyleri yerli yerine oturttükten sonra bu tartışmayı yapmamız gerekiyor.

Bir: Kesinlikle “Türk halkı Kürt halkına düşmandır.” diye bir şey söylemedik bugüne kadar ve söylemeyiz de çünkü bunun böyle olmadığını biliyoruz. Nasıl Kürt halkı Türk halkına düşman değilse Türk halkı da Kürt halkına düşman değildir.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bunu alkışlayabilirim yani.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Ama iktidarın uygulamaları, politikaları, aldığı kararlar bir halka bir düşman hukuku uygulanmasına yol açıyorsa biz bunu eleştiriyoruz ki açıyor diyoruz ve bunun ortadan kaldırılması için, bu uygulamalardan vazgeçilmesi için bu tartışmayı yapıyoruz; yoksa kesinlikle Türk halkı ile Kürt halkını karşı karşıya getirmek falan asla bizim işimiz değildir, bugüne kadar da yapmadık.

İkincisi: Şimdi konuşurken -hani kolaylıkla bazı lafları siz de sarf ediyorsunuz, ona da itiraz edeceğim- “bölücülük” dediniz, kesinlikle böyle bir şeyimiz yoktur, kesinlikle yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun devam edin, Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bu ülkenin bölünmesi, bu halkların bölünmesi, birbirinden ayrılması, ayrıştırılması, böyle hiçbir politikamız yoktur. Tam tersine, birliğin güçlü bir şekilde sağlanabilmesi için, ortak vatan ve demokratik cumhuriyetin gerçekten gelişebilmesi için adım atıyoruz. Güçlü birlik gönüllü olur, güçlü birlik zorla, inkârla, asimilasyonla olmaz. Güçlü birliğin gelişebilmesinin yolu, bu ülkenin bütün yurttaşlarının kendilerini birinci dereceden yurttaş olarak hissetmeleriyle gerçekleşebilir ve bugün yine iktidarın uygulamaları, insanların kendilerini birinci dereceden yurttaş hissetmemelerine yol açıyor; sorun buradadır. Biz, güçlü birlik olsun ve bunu demokratik siyasetle, demokratik çözümle, demokratik adımlarla gerçekleştirebilelim diye uğraşıyoruz, bunun mücadelesini veriyoruz; ikinci söylemek istediğim bu. Dolayısıyla, birlik, evet, eşitlik içinde birlik, eşit koşullarda birlik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç, devam edin.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – ...kimsenin kimseye üstünlük taslamadığı, eşit koşullarda birlikten yanayız; bunun için mücadele ediyoruz. Şimdi, ikinci saptamak istediğim mesele buydu. Dolayısıyla, kardeşlik evet, ben de hep kardeşliği savunurum, yıllarca politikanın içinde hep halkların kardeşliğini savunmuşumdur ve savunmaya devam ederim ama şunu söylemek zorunda bırakıyorsunuz beni bile: “Böyle eşitsiz kardeşlik olmaz.” diyoruz; kardeşlik olacaksa eşitlik içinde kardeşlik olur. Herkes kendini ve karşısındakini eşit görecektir ve kardeş hissedecek. “Ben senin kardeşimin ama seni döverim, senin her türlü hakkını alırım, her türlü hakkını gasbederim, demokratik hakkını kullanmana izin vermem, seçtiğin yerlere kayyum atarım ama kardeşimin ben.” Olmuyor böyle değerli vekiller, böyle olmuyor, bunu anlatmaya çalışıyoruz.

Şimdi, bunu dün de söyledim ben Sayın Grup Başkan Vekillerine, biz burada size bazı şeyleri anlatıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bağlayalım lütfen Sayın Oluç, tamamlayalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Katılmanız gerekmiyor, en azından anlatmaya çalışıyoruz derdimizi. Bakın, Kulp'ta bir bomba patladı birkaç hafta evvel ve biz o zaman burada dedik ki: “Kulp'ta bu bombayı kim patlattıysa lanetliyoruz.” Burada söyledik, ben söyledim bunu. Şimdi, o bomba patladıktan sonra Kulp Belediye Eş Başkanları önce gözaltına alındı, arkasından tutuklandı bu işle ilişkilendirilerek. Yine, burada ben dedim ki: “Alakasızdır.” Kayyum atandı Kulp'a, tutuklanmış olan o Kulp Belediye Eş Başkanları serbest bırakıldılar, tahliye edildiler dün. Peki, şimdi, ne olmuş

oldu? Biz bunları size anlattık, dedik ki: “Alakası yok, kayyum atamak için bir tezgâh kuruluyor. Bu tezgâhı İçişleri Bakanlığı kuruyor.” Şimdi, ortaya çıktı, dün tahliye edildiler bunlar. Şimdi, bunun gibi birçok örnek var değerli vekiller.

Bunları niye söylüyorum? Bunları konuşarak ancak, birbirimizi anlayarak, tartışarak anlayabiliriz ve çözüm yollarını bu Mecliste bulabiliriz çünkü demokratik ve barışçı bir çözüm, Kürt sorununa, ki tarihsel ve toplumsal bir sorunumuzdur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen bağlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son cümle efendim, bağlıyorum.

...bu sorunu çözmemizin yolu, bu Mecliste müzakere etmek, konuşmak, komisyonlar kurmak, birbirimizi anlamak, çözüm yolları geliştirmektir, bunun yolu budur. Biz bunun için buradayız Halkların Demokratik Partisi olarak ve bunu yapmak için de bizim halkımıza, bizi seçmiş olan herkese bu ülkede verdiğimiz söz de budur; demokratik çözümü, barışçı bir çözümü sağlamak, Türkiye’de hiçbir annenin ağlamaması için ortamı yaratmak ve hiçbir eve ister Türk ister Kürt olsun ateş düşmemesi için bir çözümü ortaya çıkarmak; bizim misyonumuz budur.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına konuşmalara devam ediyoruz.

Sırada Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı var.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

HDP GRUBU ADINA MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; partim ve grubum adına Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü ve Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, işçi yaşamını iktidara geldiği günden beri yok sayan AKP iktidarı döneminde en az 1.754 maden işçisi iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirdi. Soma'dan Ermenek'e, Kozlu'dan Şirvan'a kaybettiğimiz yüzlerce canı, maden emekçisini bir kez daha saygı ve rahmetle anıyoruz. Bütün bu cinayetlerden dolayı hesap veren, yargılanan tek bir patron, adaletin sağlandığı tek bir iş cinayeti dahi yok. Maden emekçilerinin ölümüne neden olan iş kazaları, uygulanan özelleştirme, taşeronlaştırma, redevans, örgütsüzleştirme, sendikasızlaştırma, kölece çalıştırma sistemlerinin sonucudur.

2011 yılında Devlet Denetme Kurulu raporunda iş cinayetleri sonucu hayatını kaybeden işçilerin yüzde 54'ünün kömür ve linyit çıkarılması faaliyet kolunda çalışanlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

“Ölmek madencinin kaderi.” diyenlerin “Madenciler güzel öldüler.” diyenlerin hâlâ hesap vermediği bu ülkede, maalesef, ne iş ne de iş güvenliğinden bahsetmek mümkün değildir.

Bugün ülkemizde yürütülmekte olan faaliyetler kelimenin gerçek anlamıyla sömürge madenciliğidir. Yer altı zenginliğimizin mümkün olan en kısa sürede çıkarıldığı, geride ise tümüyle verimsizleştirilmiş, kirletilmiş ve zehirlenmiş toprak ve suyun bırakıldığı bu anlayış, sadece madenciliği değil, yaşamı da sürdürülemez hâle getirmektedir. İnsan yaşamını önemsemeyen bu sistem, maalesef, ekolojik yaşamı da kâr hırsıyla yok etmektedir. Kanadalı şirketin Kaz Dağı’nda altın arama işi yapmasıyla proje kapsamında 221 bin hektar alanda 45.650 ağaç kesilmesi öngörülse de gerçekte 5 misli ağaç kesilmiştir.

Saray ve sermaye ilişkisi geri dönüşü olmayan bir biçimde doğayı ve kaynakları yok ediyor. Şimdi de aynı şeyi Divriği’de yapmak istiyorsunuz. Manisa’yla ilgili olarak Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından haziran ayı içerisinde açıklanan raporda MTA’nın bu çalışmaları sonucunda bölgedeki içme sularının içerisindeki radyoaktif maddenin olması gereken sınırların üzerinde çıktığı ve bölge halkının büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğu ifade edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz yıl bir jeokimya haritası hazırlandı. Bu harita, 5 kilometrede bir numune alınarak yapılan bir haritalama yöntemi. Jeoloji Mühendisleri Odası bunu tıbbi jeolojik risk haritası olarak düzenliyor. Bildiğiniz gibi kayaçlarda doğal olarak radon gazı bulunmaktadır. Bu göz önüne alınmadan yapıların yapılması radon gazının bina altlarında birikmesine ve akciğer kanserine yol açmaktadır. Bu yüzden bir risk haritasının oluşturulması çok önemlidir. Birçok ülke jeokimya haritasının ikinci hatta üçüncü evre çalışmalarını yaparken Türkiye’de birinci evre harita ilk kez geçen yıl yapıldı. Geç kalınmış bir çalışma olduğu kanaatindeyim.

MTA’yla ilgili dikkat çeken hususlardan biri de kiralık personel uygulamasıdır. Bilindiği gibi MTA Genel Müdürlüğü, 2017 yılından bu yana ihtiyacı olan mühendis, mimar ve şehir plancısı kadroları için Anayasa’da, yasalarda öngörülen usullerle kadrolu istihdam açmak yerine, farklı isim ve türlerde ihaleler gerçekleştirerek geçici, güvencesiz personel yoluna gitmektedir. TMMOB bu hususta MTA’ya karşı dava açtı ve kazandı, ne yazık ki MTA kiralık personel uygulamasından vazgeçmedi. Kadro bir nimet değil, kadro bir hakır ve MTA’nın bu yöntemini kabul etmek mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, MTA gibi kurumlar jeolojik miras niteliği taşıyan doğal varlıkların araştırılması ve gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamalıdır. Bu doğal mirasları ortaya çıkaracak birimlerden biri de MTA’nın bünyesinde bulunan Karst ve Mağara Araştırmaları birimidir, MTA bu birimi kapattı. Bu birimle jeoturizmi geliştirmek gerekmektedir. Bilindiği üzere Alanya’da bulunan mağara 200 binden fazla ziyaretçi ağırlamıştır. MTA’nın bu birimle daha fazla keşiflerde bulunması gerekirken bu birim niçin kapatılmıştır? Kendi işini yapması gereken MTA sorumlu olduğu birimleri bir yandan kapatırken bir yandan da alakası olmadığı bir işin peşine düşmekte ve yurt dışında şirket kurmaktadır. MTA’nın işi arama ve araştırmadır, işletme değildir. Yurt dışında ruhsat alınan bölgelerde havadan maden röntgeni çekilecek. Benzer bir açıklamayı da Sayın Bakan Plan ve Bütçe Komisyonunda “Havadan jeofizik görüntüleme çalışması kapsamında...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Buyurun Sayın Gaydalı, tamamlayın lütfen.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) - "...920 bin kilometrekarelik alanın taranmasıyla yerin altının fotoğrafını çektik. Ülke sathının maden röntgeni çekilmiştir." diyerek yaptı. Benim bildiğim kadarıyla havadan yerin resmi çekilerek bir maden arama yöntemi yok. Yanlışsam lütfen düzeltiniz ancak bu yöntemle jeofizik haritası çıkarılır ve oluşturulan haritalarla veriler analiz edilir. Yani öyle bir anlatılıyor ki "Havadan çekiyoruz, ne, nerede biliyoruz." der gibi bir açıklama yapılıyor.

Bir de Sayın Bakan “1935 yılından bugüne kadar yapılan 9,5 milyon metre sondajın 3,5 milyonu son üç yılda yapıldı.” gibi bir açıklamada bulundu. Sayın Bakan, 1935 teknolojisi ile bugünkü teknoloji aynı değil hatta son on yılın sondaj teknolojisiyle bile aynı değil.

Depremler bizim en güncel sorunlarımızdan biridir. Dolayısıyla Türkiye’de Deprem Dairesi Başkanlığı diye bir yapı var. Dünyanın her yerinde bu tarz yapılar o ülkenin jeolojik araştırma kurumuna bağlıdır fakat bu kurum da ne yazık ki alakasız bir şekilde İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

Bakınız, kullandığımız araçlarda dahi dizelin ömrü bitiyor ve yakın vadede benzin de önemini kaybedecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gaydalı, lütfen selamlamayı da yapın ve bitirin.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – “Gelecek kuşaklara nasıl bir dünya bırakabiliriz?” sorusunu kendimize yeniden sormamız ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmemiz gerekmektedir. Bu, bizim dünyaya karşı en büyük sorumluluğumuzdur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Gaydalı.

Söz sırası İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay’da.

Buyurun Sayın Kemalbay. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Genel Kurulu ve halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Sayın vekiller, bu bütçe halkın sırtından zenginlerin cebini doldurma bütçesidir; niye böyle söylüyorsunuz, açıklayacağım. Bugün Türkiye’ye despotik bir iktidar hükmediyor. Ancak 21’inci yüzyılda faşist yönetimlerin dünya ölçeğinde yükselişine de tanıklık ediyoruz; bu tesadüf değil. Sevgili Harvey bunu şöyle açıklıyor: “Neoliberalizm artık kitlelerin rızasını aramıyor, meşruiyetini kaybetti. Neoliberalizm devlet otoriterliğiyle bir ittifak içine girmeden hayatta kalamazdı, şimdi, neofaşizmle bir ittifak yolunda ilerliyor. Çünkü dünyadaki tüm protesto hareketlerinde gördüğümüz gibi, herkes artık neoliberalizmin halkın sırtından zenginlerin ceplerini doldurma düzeni olduğunu görüyor.”

Değerli arkadaşlar, bütçe hakkının gasbedildiği şu Parlamento tablosuna, Hükümetin sömürüyü örtmek için sarıldığı terör diskuruna, izlenen savaş ve işgal politikalarına, “Ekonomik savaş var.” söylemine, bu yıl şu ana kadar 1.600 işçinin iş cinayetinde yaşamını yitirmesine, gizli salgın olan meslek hastalıklarına, emeğin yok sayılıp bakım hizmeti yaptırılan ev kadınlarının durumuna, göz göre göre katledilen Ceren’lere, siyanürle intiharlara, diz boyu yolsuzluğa bir de bu gözle bakalım.

2020 bütçesinde 140 milyar savaşa ayrıldı, güvenlikçi politikalara ayrıldı. Bu, Türkiye’ye karşı saldırıların artmasından mıdır? Hayır. Ne demişti MİT Müsteşarı Hakan Fidan? “Üç beş füze atarız, savaşın gerekçesini yaratırız.”

Değerli arkadaşlar, Türkiye bütçenin 195 milyarını teşvikler, ayrıcalıklar için sermayeye hibe ediyor. EYT’lilere ise hakları olmayan bir şeyi istiyorlarmış gibi muamele ediliyor. 26 milyar, emekçiye çok görülürken milyarlar, yüz milyarlar sermayeye peşkeş çekiliyor. Aslında, bu, para olmadığı için, bütçe olmadığı için değil, sermayeden yana tercih yapıldığı içindir. Şimdi bu, savaş, faiz ve sermaye bütçesini halka yedirmeye çalışıyorsunuz. Türkiye’de bir vahşi kapitalizm var. Ne demişti sokaktaki

röportaj veren yurttaşımız? “Türkiye’de hard kapitalizm var.” Şili’den Lübnan’a dünya halklarının ayakta olmasının sebebi, hard kapitalizmden kaynaklıdır, siyasi iktidarın halkın sırtından zenginlerin cebini doldurma çabasından kaynaklıdır.

Değerli arkadaşlar, bu bize sunulan bir bütçe değil, bu bir soygundur. Siyasal İslam soslu, türbanlı, abdestli bir soygun!

SALİH CORA (Trabzon) – Bu nasıl bir şey ya!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, hakikaten bu nasıl bir şey!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Saç kurutma makinesini, çocuğu ısınsın diye çocuğunun eline verip intihar için yan odaya geçen kadına kılını bile kıpırdatmadan...

SALİH CORA (Trabzon) – Ahlaksız bir dil kullanıyor!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nasıl bir şey! Yüzümüze baka baka...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) - ...önümüze hâlâ böyle bütçe teklifleriyle gelebilen bir vahşetle karşı karşıyayız. (AK PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Lütfen, lütfen, değerli milletvekilleri...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Olmaz böyle bir şey! Kabul etmiyorum. Yeter ya!

BAŞKAN – Sayın Zengin, lütfen...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır Sayın Başkan, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bize, bunu hatırlattığımız zaman “Siyaset yapmayın.” diyorsunuz...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bunu söyleyemez! Bu olamaz!

BAŞKAN – Sayın Zengin yapmayın, sonra cevabınızı verirsiniz...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla)- Biz intiharlardan bahsettiğimiz zaman “Siyaset yapmayın.” diyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yapamaz! Bu olamaz!

BAŞKAN – Lütfen, hatibin konuşmasını engellemeyelim. Ama cevap verirsiniz, sonra cevap verirsiniz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Olmaz... Olmaz... Bu söylenemez!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) - Öylesine vicdansız, öylesine adaletsiz bir bütçeyle karşı karşıyayız. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Sayın Kemalbay, lütfen bir dakika bekleyin...

Bir dinler misiniz lütfen...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır Sayın Başkanım... Bu söylenemez!

BAŞKAN – Hatip kürsüde konuşmasını yapacak, sonra siz cevap vereceksiniz. Eğer böyle yaparsanız Genel Kurulun düzenini bozmuş olursunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır Sayın Başkanım... Olamaz...

SALİH CORA (Trabzon) – Görevinizi yapın!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır Sayın Başkanım, bunu söyleyemez!

BAŞKAN - İç Tüzük’ü ihlal edersiniz; bunu en iyi siz bilirsiniz Sayın Zengin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ama olamaz böyle bir şey!

BAŞKAN – Siz bilirsiniz. Sonra vereceğim sözü, hatip konuşuyor şu anda.

Siz devam edin...

Lütfen...

FATİH ŞAHİN (Ankara) – Görevinizi yapmıyorsunuz. Temiz bir dil kullanmaya davet etmelisiniz!

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen... Ben İç Tüzük'ü uyguluyorum. Yerinize oturun. Grup Başkan Vekiliniz var... Yerinize oturun...

FATİH ŞAHİN (Ankara) – Temiz bir dil kullanmaya davet etmelisiniz!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Ben siyasi bir dil kullanıyorum, kimseye hakaret etmiyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, bunu söyleyemez!

BAŞKAN – Yerinize oturun... Değerli milletvekilleri, yerinize oturun...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Siyasi bir dil kullanıyorum, parmağınızı indirin!

BAŞKAN – Bakın, değerli milletvekilleri... Grup Başkan Vekili var...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bana parmak sallayamazsın!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, bunu söyleyemez! Temiz bir dille konuşsun!

BAŞKAN – Hatip konuşmasını tamamladıktan sonra cevap verme hakkınız var. Lütfen... Sayın Zengin, bunu sizden hiç beklemezdim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) - Ben siyasi bir dil... Sayın vekiller...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Olamaz böyle bir şey!

BAŞKAN – Sayın Kemalbay, siz konuşmanıza devam edin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sürekli aynı şey... Olamaz böyle bir şey!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) - Sayın vekiller, burada son derece siyasi bir dil kullanıyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır, olamaz, bunu söyleyemez!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bu kürsü dokunulmazdır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Söz hakkımı gasbetmemelisiniz.

BAŞKAN - Sayın Kemalbay, bir izin verin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, bu, kürsü dokunulmazlığı olamaz! Olamaz Sayın Başkan!

BAŞKAN - Sayın Zengin, ne diyecekseniz sonra size söz vereceğim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nasıl bir şeydir ya! Yeter artık, yeter artık ya!

BAŞKAN - Böyle bir hakkınız yok, kimsenin hatibin konuşmasını engelleme hakkı yok.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yeter!

BAŞKAN – “Yüce Meclis” dediğimiz zaman kastettiğimiz asıl olan kürsünün dokunulmazlığıdır.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hayır, bu ona giremez Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Eğer İç Tüzük'e aykırı bir şey söylediğini düşünüyorsanız söz veririm konuşursunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Buna giremez. Giremez!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Parmağını indir!

BAŞKAN – Bir dakika lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Parmağını indir Özlem Hanım!

BAŞKAN – Buyurun, devam edin Sayın Kemalbay.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Öyle şey yok!

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Sayın Başkan, hakaret dili kullanıyor!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yeter! Her şeyin bir adabı var. Bu nedir ya!

BAŞKAN – Devam edin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, değerli arkadaşlar, biz geçen pazar günü bir ekonomi konferansı gerçekleştirdik.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nedir?

SALİH CORA (Trabzon) – “Abdestli soygunculuk” ne demek ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bu ekonomi konferansının bazı tespitlerini sizinle paylaşmak istiyorum: Türkiye’de ekonomik kriz artık bir toplumsal krize dönüşmüştür.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nasıl bir şeydir! “Abdestli, türbanlı soygunculuk” ne demek? Bu nasıl bir üslup? Biz mecbur değiliz bunu duymaya bu kürsülerden. Yeter artık! Nefret suçu var!

SALİH CORA (Trabzon) – Bu terbiyesizliktir ya!

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Konuşmanızda baştan aşağı nefret suçu var!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Türkiye’de gerçek işsizlik 7 milyon 365 bindir, gerçek işsizlik oranı yüzde 21’dir. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Lütfen devam edin siz Sayın Kemalbay.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, sizin sevdiğiniz şekilde ifade edeyim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nasıl konuşma!

SALİH CORA (Trabzon) – Ahlaksız bir dil kullanıyor!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Hep siz 2002’yle kıyaslıyorsunuz ya, ben de 2002’yle kıyaslayarak söyleyeyim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu nasıl bir konuşma! Olamaz bu konuşma!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Sizin demokrasi anlayışınız bu işte!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – 2002’den bu yana istihdam 6,2 milyon artmışken çalışma çağındaki nüfus 13 milyon 500 bin olmuştur yani sistem, çalışma çağındaki insanların yarısından fazlasını istihdam etmemiş, bir ümit de vermemiştir. Türkiye iş gücüne benzer bir nüfusa sahip olan Almanya’yla kıyasladığımızda 16 milyon fazlamız var. Bu ne anlama geliyor? Almanya’da kadınların yüzde 75’i istihdam edilirken Türkiye’de kadınların yüzde 30’undan da aşağısı istihdam edilebiliyor. Bu da bizde kadın işsizliğinin Türkiye’de istatistiklere bile giremediğini gösteriyor. Kadınlar, erkeğe ve devlete bağımlı kılınıyor. Türkiye’de, tarihinde ilk kez bir yıldan uzun süredir işsiz sayısı 1 milyonu aştı. Son iki ay içerisinde işini kaybetmiş insan sayısı ise yine Türkiye tarihinde ilk kez 2 milyonun üzerine çıktı.

Değerli arkadaşlar, neredeyse gençler profesyonel öğrenci oldular. Hani ne diyordu reisiniz? “Üniversiteli iş bulacak diye bir şey yok.” Gençlere ümitsiz bir hayat vadediliyor. Annelik kutsallaştırılıp kadınların evlere hapsedildiğini görüyoruz. Peki, evde bakım hizmeti veren kadınların sosyal güvenliğini niye gasbediyorsunuz?

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Anne düşmanısınız siz! Anne düşmanısınız! Anne, aile düşmanısınız!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Niye emeklerini yok sayıyorsunuz? Niye patronlara 195 milyar bütçe ayırıyorsunuz da evde bakım hizmeti yapan kadınların sigortasını yapmıyorsunuz?

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Niye aileye düşmansınız?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Niye ev kadınlarına emeklilik hakkı getirmiyorsunuz?

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Anneliğe niye düşmansınız?

NURAN İMİR (Şırnak) - Hatibi dinleyin!

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Anne, evinde çocuğunu yetiştiriyor.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, hatip kürsüde, lütfen dinleyelim.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Annelerin hakkını savunuyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Niye kadınların çalışmasını yok sayıyorsunuz? Bakın, arkadaşlar, devlet... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NURAN İMİR (Şırnak) - Ayrımcılık bu!

BAŞKAN – Lütfen, oturun yerinize.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, kavganızla şunu örtmeye çalışıyorsunuz: Devletin KDV tahsilatı yüzde 30'lara kadar düşmüştür. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, konuşma hakkına saygı duyun, lütfen dinleyin.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Provokatör var! Nefret suçu işleniyor.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Görevinizi yapmıyorsunuz Sayın Başkan. Başkan, görevinizin gereğini yapmıyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Görevinizi yapmıyorsunuz. Uygun bir dil kullanmaya davet edin!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Yani vatandaş KDV'yi, bakın, devlete değil şirketlere ödemiştir. Bununla bile yetinmediniz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle söylenmekle olmaz. Görevinizi yapın. Düşmanca tavır sergiliyorsunuz!

BAŞKAN – Lütfen, değerli milletvekilleri...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bir de...(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURAN İMİR (Şırnak) – Hadsizlik ediyorsunuz!

BAŞKAN – İç Tüzük'ü ihlal ediyorsunuz. Nasıl yaparsınız bunu? Bakın, sonuna kadar, burada... Lütfen, herkes otursun. Ara da vermiyorum, konuşma yapılacak, bu konuşma tamamlanacak! (AK PARTİ ve HDP milletvekillerinin birbirlerinin üzerine yürümeleri, gürültüler)

NURAN İMİR (Şırnak) – Oturun oturduğunuz yere!

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) - Burası Kandil değil! Git, Kandil'de bağır!

NURAN İMİR (Şırnak) – O Başkana saygısızlık edemezsiniz! Saygısızlık edemezsiniz!

BAŞKAN - Siz tamamlayın konuşmanızı Sayın Hatip, tamamlayın konuşmanızı.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Kandil değil burası!

BAŞKAN - Ayıptır, oturun yerinize!

FATİH ŞAHİN (Ankara) - Sen ayıp ediyorsun! Sen tarafsız olmak zorundasın!

NURAN İMİR (Şırnak) – Haddinizi bileceksiniz!

BAŞKAN - İç Tüzük'e ilişkin bir itirazınız varsa...

FATİH ŞAHİN (Ankara) - Tarafsızlığını korumalısın! İç Tüzük'e uygun davranmıyorsunuz!

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) - İç Tüzük'ü koruyacak olan sizsiniz!

BAŞKAN - Bu tutanakları isteyeceğiz ve ne dediğinize bakacağım.

Tamamlayın konuşmanızı. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

NURAN İMİR (Şırnak) – Bu, iradeyi tanımamaktır! Bu, hadsizliktir!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bu kürsüde gerçekleri söylüyoruz, bu kürsüde gerçekleri söylüyoruz, gerçekleri söylüyoruz. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Tamamlayın konuşmanızı Sayın Kemalbay.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, arkadaşlar, bakın...

FATİH ŞAHİN (Ankara) – Ayıptır! Kandil ağzıyla konuşamazsınız burada!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Başkan, ara vermeyecek misin?

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Ara verin Başkan.

BAŞKAN – Ara vermeyeceğim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, arkadaşlar, vatandaş söylüyor...

BAŞKAN – Tamamlayın konuşmanızı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, beni dinleyin, vatandaş söylüyor...

FATİH ŞAHİN (Ankara) – Kandil ağzıyla konuşamazsın!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Dinleyin, dinleyin, dinleyin, vatandaş söylüyor. (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ara verin Başkan.

BAŞKAN – Bitirsin, konuşmasını bitirsin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Bakın, söz konusu saray ve ülke itibarı olunca harcamanın sınırı yok ama sokaklarda binlerce... (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ara verseniz Başkanım ya.

BAŞKAN – Sayın Kemalbay, selamlayın lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Hocam, benim sözüm tamamen...

BAŞKAN – Tamamlayın.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Arkadaşlar...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kemalbay.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.18

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 12.38****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon yerinde.

Evet, Sayın Zengin, söz talebiniz var, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar’ın Genel Kurulda yaşanan gerginlik nedeniyle İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözge’ünün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki ifadeleri duymadığı için temiz bir dille konuşmaya davet edemediği kanaatini taşıdığına ve hukuken suç olan, ayrımcılık yapan bir konuşmaya tahammül etmelerinin mümkün olmadığına ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi, biraz evvel burada bir gerginlik yaşandı. Ben, akış içerisinde aslında sizin ve Divandaki arkadaşlarımızın konuşmayı duymadığınızı şahsen düşünüyorum. Çünkü eğer duymuş olsaydınız, siz de bir Başkan olarak burada İç Tüzük’ün maddelerine uygun olarak hatibi temiz bir dille konuşmaya, Genel Kurula, milletvekillerine hakaret etmemeye uyarırdınız diye düşünüyorum. Kanaatim bu yödedir, sizin daha evvelki tecrübeleriniz bana bunu söyletiyor.

Şimdi, buradaki ifadeyi bir kez hatırlatmak istiyorum ve akabinde de söyleyeceğim gerekli olanı: “Arkadaşlar, bize sunulan bir bütçe değil, bu bir siyasal İslam soslu, türbanlı, abdestli soygundur.” Bize söylenen şey bu.

Şimdi, Sayın Başkanım, elbette ki hatip hukuka uygun olarak her şeyi burada söyleyebilir, biz de sabrederiz konuşmasını sonuna kadar dinleriz ve devamında da cevabını veririz. Fakat aleni olarak bu kadar hakaret içeren, bu kadar ayrımcılık yapan, bizim en temel değerlerimizi, İslam’ı, abdesti -ki biz türban demiyoruz, başörtüsü diyoruz- başörtüsünü böylesine aşağılayan ve aslında hukuken de suç olan, ayrımcılık yapan -bu bir nefret suçudur aynı zamanda- bunu kürsüde işleyen -çünkü kürsüde bunu söylediğinizde belki şu an için hukuken yaptırımı yoktur ama milletvekilliği bittiği andan itibaren eğer bu konu yargıya taşınırsa bunların her biri birer suçtur- bu kadar suç unsuru içeren bir konuşmaya elbette bizim tahammül etmemiz mümkün olamaz Sayın Başkanım. Yoksa biz Genel Kurulu asla terörize etmeyi planlamıyoruz, asla buna niyetimiz yok fakat buraya gelen hatiplerin bizler kadar, herhâlde dinleyen insanlar kadar konuşan arkadaşlarımızın da Genel Kurula hürmet etmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğer onlar hürmetle konuşurlarsa biz de her ne kadar ağır olursa olsun sonuna kadar bekleriz. O sebeple biz buralarda zaten bu tartışmaları hep yapıyoruz, Türkiye bu tartışmaları aslında tüketti, toplumumuz tüketti. Yani benim ricam, Genel Kurulda lütfen bu ifadeleri kullanmayalım. Bunlar birer suçtur. O sebeple aslında gerekli olan şey çok aleni bir özüdür. Bu manada ben, HDP

Grubunun da Sayın Grup Başkan Vekilinin de bu konuda ayrıca özel bir hassasiyet içerisinde hem kendi milletvekillerini uyaracağına inanıyorum hem de Genel Kurulda bu konuya bir izahat getireceğine inanıyorum. Bu manada grubumuz adına çok ama çok rahatsız olduğumuzu ve bu meseleyi şiddetle kinadığımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Zengin.

Sayın Oluç...

6.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, inanç ve vicdan özgürlüğünün Halkların Demokratik Partisi açısından temel bir değer olduğuna, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerinin herhangi bir yanlış anlamaya yol açmasından üzüntü duyacaklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, en yapmak istemeyeceğimiz tartışmalardan bir tanesi bu, öncelikle onu belirtiyim çünkü bizim partimiz Halkların Demokratik Partisi, kurulduğu andan itibaren ve girdiği bütün seçimlerde de en kararlı biçimde vicdan ve inanç özgürlüğünün savunusunu yapmıştır; asla başörtüsü -kimilerinin de türban olarak adlandırdığı- ve başka inanç sembelleriyle, sembollerine bir sorunu olmamıştır. “Hangi inançtan olursa olsun insanlar, kendi inandıkları gibi yaşamalılar, kendi inandıkları gibi davranmalılar ve sembollerini de kullanabilmelidirler.” dedik ve bu konudaki tutumumuz çok nettir. Dolayısıyla bizim kendi seçmenlerimiz arasında, çok büyük bir çoğunluğu üstelik, hem Kürt coğrafyasında hem batıda seçmenlerimizin çok büyük bir çoğunluğu muhafazakârdır, çeşitli inançlara sahiptir ve bu konudaki tutumumuz en başından beri nettir. İlk başörtülü belediye başkanı bizim belediye başkanımız olmuştur. Dolayısıyla, bizim bu konuyla ilgili herhangi bir sorunumuz olmamıştır, bir yanlış anlamaya yol açıyorsa konuşma, gerçekten kırıncı olduysa...

SALİH CORA (Trabzon) – Tabii ki oldu.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) - Yanlış anlatma...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İzin verir misiniz.

...herhangi bir yanlış anlamaya yol açıyorsa biz bundan dolayı üzüntü duyarız, asla böyle bir niyetimiz yoktur. Dediğim gibi, inanç ve vicdan özgürlüğü, partimiz açısından çok temel bir değerdir. Bu konudaki tutumumuz bundan sonra da böyle devam edecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Oluç.

Değerli milletvekilleri...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Kemalbay, Grup Başkan Vekili konuştu, daha sonra ayrıca bir açıklamaya ihtiyaç var mı, bilmiyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, kesinlikle var.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yalnız, varsa biz de cevap veririz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Size yerinizden bir dakika söz vereyim.

Buyurun.

7.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, inançlarla kavga eden bir parti olmadıklarına, siyasi bir eleştiri yaptığına ve kürsüde konuşurularmayarak ifade özgürlüğünün engellendiğine ilişkin açıklaması

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz asla inançlarla kavga eden bir parti değiliz. Tam tersine, inanç özgürlüğünü, başörtüsü mücadelesini de sonuna kadar savunmuş bir kişiyim ben de. Burada yeni bir mağduriyet yaratılmaya çalışılıyor, Sayın Zengin burada bir mağdur rolüne soyunuyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Provokatörlük yapıyorsun, gerçekten provokatörlük yapıyorsun!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada bahsettiğim, tarif ettiğim şey abdestli kapitalizmdir. Bununla ilgili bir de kitap vardır.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Provokatörsün!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siyasi bir eleştiri yapıyorum ve bütçe hakkının sermayeye peşkeş çekilmesini, bu tür ritüellerle örtülmesini eleştiriyorum.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Başörtülüler tarafından yapıldığını mı söylüyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buradaki amaç tamamen saptırılıyor ve beni kürsüde konuşurularmayarak da ifade özgürlüğümü de engellemişlerdir; asıl suç budur bence. Burada suç işlenmedi, tam tersine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Hakaret edildi.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Kemalbay.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Sizin başörtüsü düşmanlığınız devam ediyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...istismar edilen inançların buradaki rolüne dikkat çektim. Yıllar önce değerli Doktor Hikmet Kıvılcımlı, Eyüp konuşmasında bunu anlattığında “Dini siyasete alet ettiği gerekçesi”yle tutuklanmıştı, bugün ise Türkiye’de yaşanan budur.

Bakın, Türkiye’de ilk başörtülü belediye başkanını biz seçtik, siz tutukladınız ve yerine gelen başörtülü belediye eş başkanlarımızı da tutukladınız. Bize başörtüsü savunuculuğu yapmayın. Benim sözüm, bu kutsallara ait değildir, bu kutsallara dair değildir, inançlara dair değildir, istismar edilmeye karşıdır ve bu, bir gerçektir. Yolsuzluklarla, hukuksuz, adaletsiz, vicdansız bütçeyle, ben ancak bununla ilgili konuşmamı yaptım ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ayrımcı ve düşmanca.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kemalbay.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Hep aynı ön yargı!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zengin.

8.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'ye yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerinden dolayı İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası gereğince ceza verilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, şimdi, ben, Grup Başkan Vekilleri milletvekilleri adına konuşma hakkına sahiptir diye düşünüyorum. Biz içeride konuştuk ve içerideki konuşmamızda Sayın Grup Başkan Vekili, HDP Grup Başkan Vekili konuya dair bize bir özür dileyeceğini söyledi ve sözünde durdu, özür diledi fakat ben görüyorum ki konuşmasını yapan hatip aslında kastını tekrar ıkrar ediyor, altını çiziyor ve şahsımı da itham ediyor başörtüsünü kullanmakla.

Bakın, bu Genel Kurulda ben kendim başörtüsüyle alakalı bir saldırı olmadan ne kendi adıma ne de diğer arkadaşlarım adına başörtüsünü hiç telaffuz etmedim çünkü ben gündelik hayatımı yaşarken başörtülü olduğumu hatırlamıyorum bile. Burada yaşanan bütün tartışmalarda -ki 2 defa olmuştur- başörtüsüne saldırı olduğu için biz cevap vermişizdir. Şimdi, kendisinin izahı mantık kurallarının o kadar dışında ki sayın hatibin; söylediği şey, bu ifadeleri kullanarak siyasal bir eleştiri yaptığı. Yani rica ediyorum, bütçeye dair siyasal eleştiriyi yaparken nereden aklınıza geliyor türban, nereden aklınıza geliyor abdest, nereden aklınıza geliyor İslam sosu?

Bunlar “sos” olabilir mi Sayın Başkan? (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, dinleyelim Grup Başkan Vekilini.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Ben şunu rica ediyorum. Bakın, Sayın Başkanım, biz içeride yetişkin insanlar olarak bir mutabakat yaptık. Ben o sebeple geldim, burada, bir çerçeve içerisinde içeride konuştuğumuza uygun cevabımı verdim fakat görüyorum ki mutabakata uymuyorlar. Hâl böyle olunca ben sizden İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasına göre hatibe... Madem özür dilemiyor, bu, artık özür beyanı olmadığını, ısrar olduğunu, ıkrar olduğunu göstermiştir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Açıklama yaptı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Beni konuşturmuyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Tam tersine, şahsıma ve grubuma saldırmaya devam etmiştir. Sizden hatibe İç Tüzük'e uygun olarak ceza vermenizi ben talep ediyorum grubumuz adına. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – “Terörist.” diyene de ceza verin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Her gün “Terörist!” diyorsunuz bize.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Zengin.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, tarafsızlığı gözetme konusunda hassasiyetinin yüksek olduğuna ve İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki ifadelerinde İç Tüzük'ün disiplin hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir durumun bulunmadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, öncelikle olayın cereyan anına bir dönmede fayda var. Biraz sakin olarak izlersek bazı durumları, bazı davranışları tekrar etmeme imkânımızın artacağını düşünüyorum.

Hatip konuşurken siz ayağa kalktınız Sayın Zengin ve bir şeyler söylediniz ama ne sizin ne dediğinizi anlayabildim ne de neye itiraz edildiğini tespit edebildim. Ardından Başkanlık Divanına yönelik buradan bağrışmalar oldu. Şimdi, daha önce de söyledim, Başkanlık Divanına bu kadar kolay bağırarak itiraz edilmesinin eğer önü açılırsa bu Meclisi yönetmek mümkün olmaz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu konuşmaların da önünü açmamak lazım Sayın Başkan, o yüzden söylüyoruz.

BAŞKAN – İzin verin Sayın Zengin, ben anlatacağım. Ben sizi dinledim, sonra size söz vereceğim, gene açıklama yapın.

Bütün uyarılarıma rağmen “Tarafsız olun.” falan deniyor ve çok fazla duygusal, çok ön yargılı tepkilerle karşılaşıyoruz. Ben mutlak adaleti sağladığım iddiasında asla değilim. Burada yanlışlar yapabilirim, tarafsızlığı gözetme konusunda hassasiyetim çok yüksek fakat ben de farkında olmadan bazen buna uygun olmayan tavırlar geliştirebilirim. Ancak bunları anlayabilmemiz için birbirimizi dinlememiz gerekiyor, bağırarak değil.

Diğer noktaya gelince, Genel Kurulda inançlara, herhangi bir inanca, hele dinî inançlara, vicdani kanaatlere herhangi bir satışmanın, aşağılamanın hiçbir şekilde doğru olmayacağına dair benim de çok net bir tutumum vardır. Nitekim, Sayın Oluç da grubu adına açıkladı, böyle bir şey söz konusu olamaz. Eğer uygun bir şekilde dile getirilseydi, konuşma esnasında da bu uyarıyı yapmak gereği doğduğuna kanaat getirdiğim anda yaparım. Bunu başka konularda da mümkün ölçüde yapmayan bir tarzı tercih ettim şimdiye kadar.

Benim yöntem olarak kabul ettiğim tarz şudur: Önce konuşmalar biter, eğer şahsi hakaret ve küfür yoksa, ona müdahale ederim ama bunun dışında bir siyasi görüş veya düşünce gibi sunulmuşsa, cevabı sonra aynı şekilde muhatapları tarafından verilir. Ben orada tartışmanın bir tarafı olmayı doğru bulmam. Eğer her bir tartışmada her grup kendi hassasiyetleri lehinde yöneten Başkan Vekilinin müdahalesini talep ederse bu işin içinden çıkamayız.

Değerli milletvekilleri, bugüne kadar yapılan bu tür konuşmalarda içerik doğrultusunda konuşma devam ederken müdahale ettiğimi pek hatırlamıyorum, varsa da çok azdır ve biraz önce söylediğim çerçevededir. Ben genel olarak bu tarzın görüşmeler sırasında bütün Meclis Başkan Vekilleri tarafından da gözetilmesi gerektiğini düşünürüm ve bu görüşümü de Başkanlık Divanında da paylaşırım.

Şimdi, gerekli açıklamalar yapıldı, bir diğer nokta, ben Genel Kurulu yönetirken fikir açıklamaları -sözler- dolayısıyla cezai yaptırımlara başvurmama konusunda bir görüşe sahip olduğumu baştan itibaren, ilk günden, Meclis Başkan Vekili olarak buraya oturduğum ilk günden itibaren çeşitli vesilelerle söyledim. Hatırlarsınız, bundan birkaç hafta önceki bir oturumda Başkanlık Divanına yönelik hakaret sayılabilecek sözler sarf edilmesine rağmen, bunların tevil edilmesi hâlinde cezai hükümlere başvurmayacağımı, yine sizlerle görüşerek, sizlerin de görüşlerini alarak, Grup Başkan Vekillerinin görüşlerini alarak tevcih etmiştim, böyle karar vermiştim. Ben bu olayda İç Tüzük’ün disiplin hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir durum olmadığı kanısındayım ve...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Özür dilemiyor, aleni olarak özür dilemiyor Sayın Başkanım. Aleni özür yok Başkanım.

BAŞKAN – Söz vereceğim Sayın Zengin, görüyorum.

...bu konuda karşılıklı fikir açıklamalarıyla bir noktaya varılabileceğini düşünüyorum, buna inanıyorum. Tatmin olmadığınız ya da eksik kaldığımızı düşündüğünüz yerleri lütfen -size yerinizden söz vereceğim- açıklayınız. Eğer gerekli olursa Sayın Grup Başkan Vekili de cevap verir.

Buyurun Sayın Zengin.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerinden dolayı İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası gereğince ceza verilmesi konusunda ısrar ettiklerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, şimdi, bugün burada yaşanan zaten istisnai bir hâldir. İstisnai hâlin akışı içerisinde zaten, İç Tüzük hükümlerine baktığımız zaman, böyle bir konuşma olduğunda ki siz duymadınız, duymuş olsaydınız, müdahil olurduunuz, o zaman bu tartışma bu kadar büyümeyebilirdi; hatip uyarılırdı temiz bir dile ve kürsüden gerçek irade beyanını, belki de özrünü duyma imkânımız olabilirdi. Fakat şu anda gördüğümüz, Grup Başkan Vekili Sayın Oluç, grubu adına özür dilemekle beraber bu yarayı açan, bu konuşmayı yapan hatip özür dilememekte, hatta ısrar etmekte beyanında.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Özür dileyecek ne var bunda ya!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Herhangi bir şey yok ortada yani siz diyorsunuz ki eğer bundan rücu ederse, pişmanlık olursa ben ceza vermeyeceğim. Aleni olarak Genel Kurul duydu. Herhangi bir şeyden vazgeçmiş değil, fikrinde ısrarcı ve şunu ifade etmek isterim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Ne özrü dileyeceğim, ne var onda?

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Siz her gün bize “Terörist.” diyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Bakın, siz konuşmanızda dediniz ki: “Duygusal yaklaşım.” Biz doğrusu duygusal bir yaklaşım içinde değiliz, bu tepkimiz hukuki bir tepkidir; altını çizmek isterim. Nefret suçuna dair bir şeyden bahsediyoruz yani artık bunların bu kürsüde söylenmesinin normal olduğunu söyleyemeyiz, kürsü masuniyeti hukuken normal olan şeyler için geçerlidir. Bunlarla alakalı olarak -bizim tepkimiz zaten- size “Başkanım, bizi duyun, lütfen tepki verin.” demek için bunu yapıyoruz. Hatip ısrarla buna devam ediyor. Tabii, siz bunu duymadığınız için o tepkiyi vermediniz, o sebeple biz o on dakikanın dolmasına tahammül edemiyoruz ve bu hukuki bir tepkidir. Benim sizden ricam, ben grup adına ısrar ediyorum, İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasına göre ceza verilmesini talep ediyorum çünkü biz aleni bir özür -duyan var mı bilmiyorum- duymadık ve ben bu olayı hem kamuoyunun takdirine hem de bizi izleyen milletimizin takdirine bırakıyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Zengin.

Sayın Oluç...

10.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Halkların Demokratik Partisi olarak inanç ve vicdan özgürlüğünü yaralayacak, rencide edecek herhangi bir söylemi, politikayı bugüne kadar kullanmadıklarına ve kullanmayacaklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında ilk konuşmamda bu konudaki görüşlerimizi partimiz adına ve grubumuz adına ifade ettim, bir kez daha vurgulayayım, bu tartışmaları doğru bir tartışma olarak görmeyiz. Biz kesinlikle, bir kez daha altını çizerek söylüyorum, inanç ve vicdan özgürlüğünü yaralayacak, insanların inanışlarıyla, buna dair kullandıkları sembollerle, simgelerle ilgili onları rencide edecek herhangi bir tartışmayı, söylemi, politikayı Halkların Demokratik Partisi olarak bugüne kadar asla kullanmadık ve bundan sonra da kullanmayız. Eleştirilerimiz genel olarak siyasi eleştiriler olmuştur ve hatibimizin de anlatmaya çalıştığı, aslında siyasal İslam şeklinde vurgulamaya çalıştığı bir siyasal eleştiri içerikli bir konudur.

İkincisi: Bu dünya literatüründe de “siyasal İslam” diye bir kavram vardır, çok uzun zamandır vardır üstelik, ta 70’li yıllardan beri vardır; bu çerçevede bir kullanıma gitmiştir. Dolayısıyla kesinlikle inanç sahibi olanların rencide edilmesi, herhangi bir inanç simgesinin kötülenmesi ya da aşağılanması kesinlikle söz konusu değildir, olamaz bizim politikamız açısından da. Bunu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Sadece Türkiye açısından değil, dünyanın birçok ülkesinde, İslam âleminin birçok toprağında şöyle şeyler yaşanmıştır, yaşanmaktadır da: Dinin, İslam’ın, inancın çeşitli siyasi amaçlar doğrultusunda istismar edilmesi meselesi yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Dolayısıyla buna yönelik eleştiriler asla inançla ilgili bir eleştiri, bir hakaret değildir, olmamalıdır, öyle de anlaşılmalıdır diye bir kez daha vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Oluç.

Artık tamamlayalım ve konuyu bağlayalım lütfen Sayın Zengin.

Buyurun.

11.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü’nün özür dilemediğine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Sayın Başkanım, tek bir cümle söyleyeceğim: Ben Sayın Oluç’un gayretini görüyorum, anlıyorum ama hatiplerin konuşması maalesef tevile müsait değil. Yani ben şunu görüyorum: Grup Başkan Vekili olduğu için gruplarının adına özrü biz anlıyoruz, alıyoruz başımızın üzerine ama hatipleri bizden özür dilemedi, dilemedi yani bu çevrilebilecek bir şey değil. Biz siyasal İslam ne, onu da gayet iyi biliyoruz, kaldı ki bu ülkede bunun zerresi yok.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sen her gün bize “Terörist.” diyorsun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Din sizin tekelinizde mi Özlem Hanım?

BAŞKAN- Lütfen değerli milletvekilleri...

Sayın Kemalbay, lütfen...

Siz devam edin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Sayın Başkan, yani itham etmek istemiyorum ama bakın, duyuyorum şimdi buradan, gerçekten utanma diye bir şey olmalı yani hakikaten olmalı. Ya, buradan sesleniyorlar şimdi, ben kendilerine hiçbir konuşmamda -ben kelimeleri önemseyen birisiyim- şahsın kendini bizatihi hedef alarak laf atmıyorum. Mesela “Sen teröristsin.” dediğim hiç kimse yoktur bu Genel Kurulda, hiç kimse, olamaz. Çok savruk bir laf kullanımı görüyorum, lütfen... Şurada herkes şahittir, hatip bizden özür dilememiştir, o kadar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz benden özür dileyin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Grup Başkan Vekili dilemiştir, hatip dilememiştir. Bunu çevirmeye, tevil etmeye, siyasal İslam’a bağlamaya gerek yok. Lâmı cimi yok, bize hakaret etti, Grup Başkan Vekili özür diledi ama vekili özür dilemedi Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Zengin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Tamam böyle bitsin ve artık laf atmaya bıraksınlar, yeter artık! Laf atmasınlar artık. Olamaz böyle bir şey yani.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, lütfen sakin olalım.

Değerli milletvekilleri, ceza önerip önermemek oturumu, birleşimi yöneten Başkan Vekilinin takdirindedir. Ben bu konuda görüşlerin yeteri açıklıkta ortaya konduğunu ve takdirin kamuoyuna bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Ceza tayinine, teklifine gerek olmadığını, yer olmadığını düşünüyorum ve bu konuyu artık bağlamayı, kapatmayı daha doğru buluyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sırada Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir vardır.

Buyurun Sayın Taşdemir. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Kulağınızı buraya verirseniz iyi olur Başkanım, kulağımız hatipte olsun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başkanlık makamına bu kadar müdahale edemezsiniz siz ya.

SALİH CORA (Trabzon) – Baştan uyaralım, testi kırıldıktan sonra değil.

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri, dinleyelim lütfen.

HDP GRUBU ADINA DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi, daha önce Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı vardı, bu bakanlık bile yetersizken, maalesef, Bakanlığın ismindeki “kadın” kavramından duyulan rahatsızlıktan kaynaklı 2011 yılında bu Bakanlık kapatıldı, yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kuruldu. Kadınlar, kadın örgütleri yıllarca bu Bakanlığın yerine bir kadın bakanlığının kurulması gerektiğini söyledi, bunun için kampanyalar düzenledi, mücadelelerini yükselttiler. Maalesef, tüm demokratik taleplerde olduğu gibi, kadınların bu talebine de aslında daha geri bir yaklaşımla cevap verildi, 2018 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, devasa sorunları olan Çalışma Bakanlığına bağlandı. Dolayısıyla aslında tam da bununla kadınların yaşadığı sorunların görünmez kılınmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

Değerli arkadaşlar, bu kürsüde daha önce de söylemiştik, kadınlara karşı bir kırım yaşanıyor. 2017 yılında en az 409 kadın erkekler tarafından katledildi, 2018’de en az 440, 2019’un ilk on bir ayında yine en az 430 kadın öldürüldü; sadece üç yılda 1.279 kadın katledildi, bir o kadarı sakat kaldı, bir o kadarı travma yaşadı, yaralandı.

SALİH CORA (Trabzon) – PKK kaç kadın katletti?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Salih Bey, lütfen ya.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Devamla) - Bu, aslında sadece basına yansıyan, bizim takip ettiklerimiz. Resmen kadınlara karşı bir savaş yaşandığını söyleyebiliriz. Bu vahim tabloyu ve kadın kırımıyla bu mekanizmalarla mücadele edilmeyeceğini bizler de sizler de çok iyi biliyor. Dolayısıyla, bu kadar devasa bir sorunu aile ve sosyal hizmetler kapsamında yardıma muhtaç bireylermiş gibi ele alarak çözemezsiniz. Bu bir şiddetle mücadele yöntemi değildir, bu, olsa olsa, bir torba bakanlıkla ancak şiddetle mücadele ediyormuş gibi yapmaktır.

Son on yedi yılda yani AKP'nin iktidar olduğu dönem içerisinde kadınlara yönelik şiddetin bu kadar artış göstermesinin bir nedeni de tam da bu politikalarlardır. Onun için, bizler, kadın örgütleri yıllardır bir kadın bakanlığının kurulması için mücadele veriyoruz. Onlarca defa kanun teklifleri verdik, maalesef, bu kanun tekliflerimiz de hiçbir zaman gündeme alınmadı, önerilerimiz dikkate alınmadı. Gerçekten, bunun yine de dikkate alınmayacağını biliyoruz çünkü kadınları özgürleştirici bir politikadan hazzetmediğinizi de biliyoruz. Kadınlara karşı ve kadın düşmanı politikalara da bu anlamda zemin sunuyorsunuz.

AKP, kadınlara karşı gelişen şiddetle açıkçası mücadele etmiyor, şiddete karşı çıkan kadınlarla mücadele ediyor. “Erkek ve devlet şiddetine hayır.” diyen, yaşamını, emeğini ve bedenini savunan kadınlar hedef alınıyor. Kadın örgütlülüğü ve kadın hareketi, hafızası ve kazanımları yok edilmek isteniyor, bunun için de her yol deniyor, bin dereden de su getiriliyor.

Değerli arkadaşlar işin özü şudur ki: Demokratik, adil, eşit bir toplum, kadınların özgür olduğu bir toplum, fitratınıza ters geliyor. Tekçi, milliyetçi, tek adamın hüküm sürdüğü bir toplum inşa etmek istiyorsunuz, onun için de düşünen, siyaset yapan, sokaklarda itiraz eden hatta dans eden kadınlar hedefinizde ve kadın muhalefetine engellemeye çalışıyorsunuz. Kadın muhalefetine dönüştürücü gücünün bizce siz de farkındasınız. Evet, kadınlar bugün dünyanın dört bir yanında isyan ediyor, kadın grevlerini örgütleyiyor, baskıcı rejimlere, milliyetçiliğe ve faşizme meydan okuyor. Bunun farkındasınız, tek ayak üstünde sallanan iktidarınızın da kadınlar tarafından yıkılacağından kaygı duyuyorsunuz.

Gültan Kışanak -Sevgili Başkanımız- şu an cezaevinde -bir kez daha kendisini selamlıyorum- kendisi çok iyi özetlemişti bunu, demişti ki: “Kadınlar en iyi kariyerini sizin saltanatınızı yıkarak gerçekleştireceklerdir.” Bu korkunun sonucudur ki Gültan, Sebahat, Selma, Aysel, Çağlar, Mülkiye, Edibe, Mukaddes, Keziban ve adını saymadığım binlerce kadın bugün cezaevinde, onları da bir kez daha burada saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Kürt kadın hareketi ve feminist hareketin büyük bedelleri, mücadeleleri sonucunda kadınlar büyük kazanımlar elde ettiler. Kadınların siyasetteki görünürlüğü, yerel yönetimdeki görünürlüğü bu mücadele sayesinde arttı.

Bakın, sadece bir örnek vereceğim: 2014 yılı öncesi kadınların yerel yönetimlerdeki temsil oranı yüzde 0,9 idi. 2014 yılında uyguladığımız eş başkanlık ve eşit temsiliyet siyasetiyle bu oran yüzde 3,2'ye yükseldi. Uluslararası platformlarda bu tabloyla nasıl övündüğünüzü, nasıl hava attığımızı bizler de çok iyi biliyoruz ama içe döndüğünüzde eş başkanlığı, eşit temsiliyeti suç ilan ediyorsunuz.

Eş başkanlık ve eşit temsiliyet 2014'ten beri aslında yerel yönetimlerde uygulanan bir sistem ama nedense suç olduğunu yeni keşfettiniz. İşin aslı, belediyelere çöreklenmek istiyorsunuz, belediyeleri gasbetmek istiyorsunuz; bunun için de -daha önce de uydurduğunuz o kara propagandalar boşa çıkınca- şimdi eş başkanlık modeline, sistemine sarılarak bu sistemi suçlamaya, bu sistemi boşa çıkarmaya çalışıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, eş başkanlık, demokratik olduğu kadar farklılıkları esas alan, kadınları karar süreçlerine dâhil eden bir mekanizmadır. Açıkçası bu mekanizmadan neden korktuğunuzu buradan sormak istiyorum ve cevabını da duymak istiyorum.

Kadınlar için yerel yönetimlere katılım sadece bir yetki, koltuk meselesi değildir; hayatın tam kendisidir. Sizin için belediyeler koltuk, makam, mevki ve rant olabilir ama kadınlar için şiddete uğradığında çaldığı kapıdır; sorunlarını anlattığı, çözüm bulduğu bir yerdir çünkü yerelde, yerel hizmette kadınları gören, ihtiyaçlarını önemseyen bir kadın modelidir. Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü yerel yönetim modeline tahammülsüzlüğün bir nedeni de açıkçası budur. Toplumun demokratikleşmesi, kadınların özgürleşmesi, Kürtlerin bir kazanıma sahip olması, tek adam rejimi için bir beka sorunu hâline gelmiştir; asıl mesele, asıl dert de budur. Diğerlerinin de bizler aslında işin kara propagandası, algı operasyonları olduğunu çok iyi biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, yine “annelik” kavramı, annelik üzerinden aslında AKP’nin çokça siyaset yaptığını, aslında bunu çokça kutsallaştırdığını ama annelik konusunda da bir ikiyüzlü siyaset izlendiğini söyleyebiliriz. Eğer AKP’liyseniz makul bir annesiniz, değilseniz de teröristsiniz tıpkı Emine Aydoğan gibi.

65 yaşında Emine anne barış mücadelesi yürütüyordu, tutuklandı. Yani neden tutuklandığımı da insanların ne biçim tutuklandığını da sizler çok iyi biliyorsunuz, şimdi zamanım yok bunu detaylandırayım ama Emine anne tutuklandığında cezaevinde rahatsızlıkları vardı. 3 defa ameliyat oldu; ameliyat olurken bile bileklerinde kelepçeyle maalesef hastanede tedavisi sürdürüldü. Bizlerin ısrarına, talebine rağmen Emine Aydoğan tahliye edilmedi ve cezaevinde yaşamını yitirdi.

Emine Aydoğan’ın yaşadığı sadece bununla sınırlı kalmadı; elbette ki Emine Aydoğan’ın yani Emine annenin dirisine yapılan zulmün aynısını bu sefer de Emine annenin cenazesine yaşattınız. Emine anne katledildi, cenazesi ailesi tarafından defnedilmek istendi ama maalesef mezarlığa götürülürken mezarlık ablukaya alındı, hem ailesinin hem imamın cenaze törenine katılımı engellendi. Emine anne -hani az önce çokça türban meselesi üzerinden bir kriz çıkardınız ya- tam da inançlı bir kadın, inancına göre defnedilmesini engellediniz; yıkanması, namazının kılınması, dualarla uğurlanması engellendi. İşte tam da bu bir zulümdür, yeryüzünde hiçbir iktidar bu zulmü yapmamıştır, IŞİD bile benzer bir uygulamaya imza atmamıştır ama AKP bu zulme imza atmıştır.

Evet, biz biliyoruz ki sizin için, sizin siyasetinize karşı muhalefet eden herkes teröristtir tıpkı Tutar’ın Soğukpınar köyünde katledilen Murat Kaya gibi, tıpkı Nobel Edebiyat Ödülü olan sanatçı gibi, tıpkı gazetecilik yaptığı için ağır cezalarla suçlanan Aziz Oruç gibi. Onun için de sizin bolca teröristiniz var. Bu, yüzyılın sihirli kavramıdır; size karşı çıkan, mücadele eden, siyasetinizi eleştiren, bunun muhalefetine geliştiren herkes mutlaka bu ülkede bir gün terörist olacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Taşdemir.

Buyurun Sayın Bostancı.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

12.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nun, Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir’in 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Değerli konuşmacı, bizim hiçbir şekilde kabul etmeyeceğimiz...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Etseniz yapmazsınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – ...esasen Türkiye’nin gerçekliğiyle de bağdaşır görmediğimiz bir dille ağır sataşmalarda bulunuyor, “AKP’liyseniz makul anne, değilseniz terörist.” diyor. Asla böyle değil, asla böyle bakmayız. Yüreği yavrusuna ilişkin acı taşıyan ve bunu insanlığın ortak derdi olarak ifade eden herkesin başımızın üstünde yeri vardır.

“İnancına göre defnedilmesini engellediniz.” diyor, bir örnek olaydan bahsediyor. Kesinlikle, insanların defnedilmesine ilişkin, her nasıl istiyorlarsa o şekilde defnedilmeleri konusunda bir uygulama vardır, bunu biliyoruz.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Engellediniz, engellediniz.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Engellediniz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Fakat cenaze törenlerine ilişkin başka tür kasıt ve amaçlar devreye girdiğinde engelleme orada başlıyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Hangi kasıt?

NURAN İMİR (Şırnak) – Onlarca cenaze merasimine gitmişim girememişler, o vecibeler yerine getirilmemiş.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Diyarbakır’da HDP’nin önündeki annelere bakın.

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri, lütfen dinleyelim.

Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Arkadaşlar, hepimiz biliyoruz ki militarist unsurlar, cenaze törenlerini de aynı zamanda bir propaganda malzemesi olarak görürler.

NURAN İMİR (Şırnak) – Bu, sana yasaklama hakkını vermiyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bu eğilimi biz hiçbir şekilde kabul etmeyiz. Kurallara uygun, kesinlikle insanları rahatsız etmeyecek tarzda ama muhakkak acıyı ortaklaştıracak bir dikkat ve itina içerisinde yapılacak her tür cenaze töreninin de başımızın üstünde yeri vardır.

NURAN İMİR (Şırnak) – Aile fertleri bile giremiyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Ölülerin artık siyasal tartışmalarda yeri yoktur ama yaşayanlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Dünya pratiği de öyledir, yaşayanların eğer kasıtları farklı ise ölü bedenlerini de siyasetin bir malzemesi yapma eğilimi taşırlar. Buna karşılık dikkat göstermek gerekir. Kanaatimce asıl saygısızlık budur.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – El vicdan ya! Taziyenin kurulmasına, aileye gidilmesine izin verilmiyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - “Sizin siyasetinize uymayanlar teröristlerdir.” diyor. Böyle bir yaklaşımımız hiçbir zaman olmadı. Bu doğru bir dil de değil. Bir eleştiri dilinin hakikatçi olması lazım, yaşanan gerçekliğe uyması lazım ve kendisiyle aynı kanaatte olmayan insanları da ortak insani değerler istikametine çağıran bir üslubu ve ihtimamı taşıması lazım. Ben bu ihtimamı göremedim. Bunu bildirmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN- Teşekkürler.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) - Ya sizin yaptıklarınızı anlatıyoruz.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oluç...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Diyarbakır’da HDP’nin önündeki annelere de bir bakalım. (HDP sıralarından gürültüler)

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Baktık, baktık, onlara da baktık.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Tabii, tabii! Barış Pınarı Harekâtı’ndan sonra bozulan psikolojinin bir tezahürüdür bu.

NURAN İMİR (Şırnak) – Sizin politikalarınızın bir sonucu.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bozulan psikolojinin bir tezahürüdür bu.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Otur! Otur hele, otur ya!

Başkanım, lütfen ya... Ayağa kalkıp da... Grup Başkan Vekiline söz vermişsiniz.

BAŞKAN – Sayın Demirbağ, lütfen.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bir şey demedim, “Barış Pınarı Harekâtı’ndan bozulan psikolojinin bir tezahürü” dedim.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – O sizin öngörünüz, o sizin tavrınız.

BAŞKAN – Hayır, bağırmanız yeter, lütfen, sakın olun.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Gayet güzel, demokratik bir şekilde söyledim.

BAŞKAN – Sayın Demirbağ, Mecliste konuşmanın şekli, usulü bellidir; söz istersiniz, sıra gelir size söz veririm konuşursunuz. Ama yerimizden bağırırsak birbirimizi anlamamız mümkün olmaz.

Sayın Oluç, buyurun.

13.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul)- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, bugün böyle giderse inanç üzerinden tartışmaya devam edeceğiz galiba. Fakat şöyle bir sorun var. Ben Sayın Grup Başkanının söylediklerini anladım ve o konuda bir şey söylemek istemiyorum. Sadece şuna işaret etmek istiyorum. Şimdi cenazelerle ilgili çok ciddi sorunların yaşandığını uzun zamandan beri biz konuşuyoruz. Biliyorsunuz, mesela bazı cenazeler ailelerden kaçırılıyor ve ailelerin katılmasına izin verilmeden ya da aileden bir iki kişinin katılmasına izin verilerek defnediliyor. Bu defalarca başımıza geldi. Taziyeevlerine izin verilmiyor. Taziyeevlerinin kurulmasını bırakın, taziye bizlerin gitmesine izin verilmiyor, kendi evinde taziye kurmasına izin verilmiyor. Şimdi, bütün bunlar yaşanıyor. Aileler bu konuda çok sıkıntılı, bize defalarca başvurular oldu. Biz bu başvuruları aynı zamanda iktidar mensuplarına da iletiyoruz. Yetkililere, bakanlara bu tür sıkıntıların yaşandığını iletiyoruz. Bu alanda ciddi bir sorun var. Bu ciddi sorunu her zaman göz önünde bulundurmamız lazım çünkü gerçekten -o söylediğinize katılıyorum- cenazelerle uğraşmamalı hiç kimse yani zaten bir acı yaşanmış vaziyette, ailelerin yaşadığı acıyı büyütecek değil, tam tersine o acıyı paylaşacak bir ortama ihtiyaç var ve bunun sağlanması gerekiyor. Burada artık mesele siyasi bir mesele değildir. Esas itibarıyla insani, inançsal bir meseledir. Böyle bakıyoruz biz konuya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – O yüzden bu tür sorunlar yaşandığı zaman da bunu dile getiriyoruz. Bu tür sorunların yaşanmaması için de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Oluç.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim

Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Evet, konuşma sırası, Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu'nda.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

Değerli arkadaşlar, siz kaç senedir iktidardasınız? On yedi senedir iktidardasınız. Peki, niye sanki siz iktidarda değil de ya da bir yıldır iktidardaymış gibi hatta hani bazen muhalefetteymiş gibi davranabiliyorsunuz? Gerçekten... İnsan mesela kaç kez bir şeyle mücadele seferberliği ilan eder? Yani İnsan Hakları Günü geliyor, insan haklarıyla ilgili eylem planı mücadele seferberliği. 25 Kasım, Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Günü geliyor, kadınlara yönelik şiddete karşı Mercan Seferberliği. Şimdi, hakikaten bazılarınız yeni göreve gelmiş olabilir ama parti olarak on yedi yıldır -yani yazıyla da on yedi, sayıyla da on yedi yıldır- iktidardasınız ve bazen bunun farkında olmadığınızı düşünüyorum. Eleştirilere tahammülsüzlüğünüz de aslında biraz bunu gösteriyor çünkü on yedi yıldır içinizden bir kişi bile “Aslında biz, şunları şunları şunları yapamadık, bunu yerine getiremedik. Şu eleştiriler de haklıydı.” diye istifa etmedi. Hiç böyle bir şey olmadı hatta bu laftan ödü kopuyor gerçekten insanların. Hâlbuki istifa onurlu bir şeydir, yapamadığını kabul etmek onurlu bir şeydir. İnsanlar her şeyi yapamazlar, hatalarınız olabilir, hepimizin hataları olabilir ve on yedi yıl mesleki deformasyon için de siyasette bayağı yeterli bir süredir. O yüzden bence sefer görev emirleriniz, seferberlik ilanlarımız bitti diye düşünüyorum. Artık bunun miadı doldu ve gerçekten bitme zamanı geldi. Artık kendi yapamadıklarınız için bizleri suçlar gibi davranmaktan lütfen vazgeçin ve size ayna tutulduğu zaman o aynayı hemen başkalarına çevirmeyip biraz kendiniz de az da olsa bir süre “Ya, ben yaptım mı acaba bir hata?” diye bakmaya devam edin derim.

Evet, siz on yedi yıldır iktidardasınız, bizler de yıllardır ifade ettiğimiz gibi, erkek şiddetine karşı Emniyetten tüm bakanlıklara, bütünlüklü ve kadınların güçlenmesini merkeze alan bir politika oluşturulsun, sığınaklar açılsın, belediyeler üstüne düşeni yapsın, cinsel şiddet merkezleri açılsın, eğitimde, iş hayatında cinsiyet ayrımcılığı sonlansın, kadın istihdamı artırılsın, eşit işe eşit ücret verilsin diyoruz. Bunların en azından bir kısmı için çaba gösterdiğinizi iddia ediyorsunuz. Eğer gerçekten birazcık olsun çabanız varsa aslında gözden kaçırdığımız bir şeyi de görmemiz lazım. Siz, polis eliyle, iktidar eliyle kadınlara şiddet uygulayarak gösterdiğiniz çabalar varsa bunları da heba ediyorsunuz. Yıllardır kadınlar 8 Martlarda, 25 Kasımlarda isyanlarıyla, sözleriyle sokaktalar. İşte, kadınlar olarak güçlenmekten tam olarak biz bunu anlıyoruz. Hani “aile düşmanı” diyorsunuz ya bize, biz aile düşmanı falan değiliz, sadece tek tip ve aynı şeye hapsedilmeye karşıyız, kadınların bir kimlik olarak kabul edilmemesine karşıyız ve biz diyoruz ki: “Kadınlar böyle örgütlü, böyle bir arada oldukları zaman, seslerini yükselttikleri zaman güçlenebilirler.” Ama siz bunu engellendiğiniz zaman, kadınların güçlenmesini engellediğiniz zaman evdeki şiddete de sebep oluyorsunuz. Bunun farkında mısınız gerçekten bilmiyorum ama bu bütünlüklü bir sistem sorunu gerçekten. Sürekli olarak biz son yıllarda kadın eylemlerinin polis şiddetiyle bastırılmaya çalışıldığını görüyoruz. Daha iki gün önce polis 9 arkadaşımızın kapısına gelerek 2017 yılındaki bir kadın eylemi nedeniyle onları ifade almaya götürdü. Bunların hepsi ortada olan insanlar, benim çok yakın dostlarım. Aynı şekilde, daha dün, bir veteriner hekime muayenehanesinde tecavüz eden profesör unvanlı bir başka veterinerin yargılandığı duruşma öncesinde açıklama yapan kadınların 3’ü gözaltına altına alındı. Şili’de feminist kadınların başlattığı performansı tekrarlayarak tecavüzü ve şiddeti protesto etmek isteyen kadınlar Kadıköy’ün orta yerinde şiddete uğradı ve gözaltına alındılar. Şili’de kadınlar ne diyorlardı? “Tecavüzcü sensin, öldüren sensin, polisler, hâkimler, devlet ve başka...” İşte, aynı sloganı Fransa, İspanya, Kolombiya, Almanya, Türkiye, Beyrut ve daha pek çok ülkede kadınlar tekrar ettiler. Neden bu sloganı tekrar ettiler? Çünkü yargı, emniyet ve devletin hemen her organına göre aslında yurttaş erkektir ve tüm bu kurumlar dünyanın hemen her yerinde erkekler lehine çalışırlar. Şimdi, böyle olmasaydı, eğer yargının biz erkek egemen olduğunu düşünmüyorsak niye faşist İtalyan Ceza Kanunu’nu değiştirdik? Mesela

neden tecavüzcülere evlenmeleri hâlinde af getiren maddenin kaldırılması için yıllarca mücadele ettik ve şimdi yine bu madde bizim önümüze getirilmeye çalışılıyor. Gerçekten Adalet Bakanlığının verilerine baktığımızda 2018’de karara bağlanan 20 bine yakın cinsel saldırı davasının sadece yüzde 38’inde mahkûmiyet kararı çıkmış. Yani tüm ön yargılara rağmen adalete başvuran kadınlar da bunun karşılığını hiçbir şekilde alamıyorlar.

Daha geçtiğimiz günlerde Bursa’da şiddet önleme izleme yani ŞÖNİM merkezindeki erkek müdürün 11 çalışanı taciz ettiği ortaya çıktı ve görevden alındı. Şimdi, bir ŞÖNİM Müdürünün kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık sahibi olduğunun ve bu konuda ne kadar yeterli eğitim aldığıının açık bir örneğidir bu. Ayrıca, ŞÖNİM’in başında niye bir erkek var? Bu da ayrı bir soru tabii, ayrı tartışılması gereken bir şey.

Evet, ben size o erkek devletle çok fazla muhatap olduğumuza dair bir örnek daha göstermek istiyorum. Bakın, bu örnek: İki köprü Belediyesi Eş Başkanı Hatice Taş’ın, kayyum atandığında yüzlerce polisin arasında tek başına ayakta durduğu fotoğrafı gösteriyor ve bizim eski vekillerimizden Seher Akçınar şöyle anlatıyor bu fotoğrafla ilgili kendi düşüncelerini: “Başımızdaki örtüyü önce yasakladılar; kazandığımız üniversiteye, çalışma alanlarımıza almadılar; sonra serbest bıraktılar, vekil yaptılar, belediye başkanı yaptılar ama yine de seçtiğimiz belediyelere bırakmadılar. Tek şey yaptılar: Kendi ayrıcalıklı başörtülülerini yarattılar.” Hiç kızmayın, böyledir durum. (HDP sıralarından alkışlar)

Bir başka örnek Bitlis’te. Demokratik bir basın açıklamasında Vekilimiz Feleknas Uca’nın kolu kırıyor ve buna karşılık “Müdahale hukuka uygun.” diyor mahkeme, böyle bir karşılık veriyor. Avukat Zeycan Balcı, 2016’da Çağdaş Hukukçular Derneği üyesi avukatlar için yapılmak istenilen basın açıklamasında belini kırıyor polis, tam üç yıl sonra ilk kez hâkim karşısına çıkıyor.

Evet, tüm bu örneklerde olduğu gibi, sokakta polis kadınlara şiddet uygulayınca, yargı bunu hoş görünce Sayın Bakan, gerçekten bu tehlikeye işaret etmek isterim. Bu ülkede yaşayan erkeklerin de çoğunluğu kadınları şiddet uygulanabilir ve güçle susturulabilir insanlar olarak görüyorlar ve evlerde de sokakta da bunu uyguluyorlar. İşte, Ceren Özdemir’in peşine o katil bu cüretle takılabilir. “Ben onun peşine takılırım, beğenmezsem bıçaklarım.” “Ben o çorbayı beğenmezsem döverim, vururum.” İşte, bu cüreti sokaklarda polise kullandığımız güçle erkeklerle vermeyin. Bunu veren aynı zamanda sizsiniz. İşte, bu nedenle de polise “hayır” diyen kadınlar gibi kendisine “hayır” diyen bir kadının susturulmasına izin vermeyin ve devleti de polisi de hâkimi de başkanı da karşısına alan kadınlara kulak verin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, bağlayın sözlerinizi lütfen Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Kalkıp Çavuşoğlu gibi, kalkıp Erdoğan’ın Macron’a Sarı Yelekliler protestolarında yaptığı gibi başkanlar arası bir polemige dönüştürmeyin bunu, kadınların sözünü dinleyin gerçekten. Çünkü hakikaten biz kimi kınayacak, kimi eleştireceğiz arkadaşlar? Yani ben sözlerime Fransa İçişleri Bakanlığını kınayarak mı devam edeyim? Mesela “Paris’in Kadıköy banliyösünde Fransız polisinin kadınlara muamelesi şu şekildeydi” diye mi devam edeyim ya da ne bileyim, bu olaylar Fransa’da mı geçiyor gerçekten? Bu olaylar bayağı bizim memleketimizde geçiyor. Ya da ben Fransa’nın Bastille Cezaevindeki arkadaşlarım Çağlar Demirel’i, İdris Baluken’i mi selamlayayım arkadaşlar? (HDP sıralarından alkışlar) Bu cezaevlerinde geçiyor bu olaylar, Türkiye cezaevlerinde geçiyor bu olaylar. Siz, bizim arkadaşlarımızı hapsedtiniz; bizim canımızı, gerçekten, gönlümüzdeki insanları hapsedtiniz ve bize kalkıp buradan “aile düşmanı” deme cüretini de gösterebiliyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bağlayın lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Bir söz söylediğimizde “Yargılanacaksınız!” deme cüretini de gösteriyorsunuz ve zannediyorsunuz ki devlet sizsiniz, her türlü erk sizsiniz. Ayrıca, İslam da sadece sizin tekelinizde; ayrıca, aile de sadece sizin tekelinizde; her şey, birey, herkes, düşünce sizin tekelinizde zannediyorsunuz. Hayır, böyle değil; hayır, böyle değil. Bizler de varız. Bizler buraya seçilerek geldik; bu seçilmişliği kabul etmek durumundasınız. Bu seçilmişlikle biz de siz de, hep beraber yaşayacağız ve ancak bunu konuşmayı başarabildiğimiz takdirde... AİHM kararını, çok edici düşüncüyü de açıklama kararını eğer gerçekten “bir kağıt parçası” diye kabul etmiyorsak birbirimizin varlığına da, düşüncelerine de tahammül edeceğiz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kerestecioğlu.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına son konuşmacı İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm.

Sayın Gülüm, konuşmaya başlamadan önce, konuklarımız var, onları selamlamama izin verin lütfen; sonra süreyi başlatacağım.

II.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Katar Şura Meclisi Başkanı Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid Al Mahmoud'a “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, ülkemize resmî bir ziyarette bulunan Katar Şura Meclisi Başkanı Sayın Ahmad Bin Abdullah Bin Zaid Al Mahmoud Genel Kurulumuzu teşrif etmiştir. (AK PARTİ, CHP ve MHP sıralarından alkışlar) Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

*C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)**1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)**1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)**1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)**1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)**1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)**1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)**1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)**1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)**1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**J) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)**1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gülüm. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, bütçeyi tartışıyoruz. Sermayeden yana, zenginden yana bir bütçe olduğu aslında tartışmasız ama bir başka yanına bakalım; bu bütçeyi kim yapıyor, kimlerin elinden çıkmış, bir de o yönden değerlendirmek gerekiyor.

Kamu alanında karar mekanizmalarının büyük bölümü erkeklerden oluşuyor, kadınlar gerçekten çok ciddi oranda azlar. 16 Bakanın 2’si, 49 bakan yardımcısının ise sadece 4’ü kadın. Teknik olarak değerlendirilen hiçbir genel müdürlük veya daire başkanlığında kadın yok; tüm genel müdür ve daire başkanları içinde kadınların oranı sadece yüzde 2. Ekonomi Politikaları Kurulu’nun 9 üyesinden 3’ü, Sosyal Politikalar Kurulunun 7 üyesinden sadece 1’i kadın. Kurumların bütçesini hazırlayan strateji daire başkanlıklarının yüzde 95’i erkek. Mecliste de sadece 103 kadın milletvekiliyiz ama oranı yükselten de yine bizim partimiz. Erkek aklıyla yönetiyorsunuz, “Kadın akli ne ola ki sizin için?” diyorsunuz.

Uluslararası raporlar, Türkiye’de gelir ve servet eşitsizliği ile cinsiyet eşitsizliğinin tavan yaptığını söylüyor ama siz, erkeklerin ihtiyaçlarına odaklanan, “toplumsal cinsiyet” kavramını her yerden çıkararak “erkek” bir bütçe hazırlıyorsunuz; üstelik de bunu, Dünya Ekonomik Forumu Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksi’nde Türkiye’nin 149 ülke arasında 131’inci sırada yer aldığı bir zamanda yapıyorsunuz.

Evet, bütçeniz saraya, savaşa, zenginlere ama bunu gizleme ihtiyacı duyuyorsunuz, halka bir bütçe gibi göstermeye çalışıyorsunuz. Bütçenizde yine kadınlar yok. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2’nci en büyük bütçeli Bakanlık ama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ayrılan payı artırmak yerine düşürdünüz. Yüzde 1’e bile ulaşmayan bu payla mı kadına yönelik şiddetle mücadele edeceksiniz, kadın istihdamını artıracaksınız, kadın yoksulluğunu azaltacaksınız? Pardon ya, zira, siz kadını değil, aileyi koruyordunuz(!) Aman, aile dağılmasın da kadınlar kutsal ailesinde öldürülüyormuş, ne gam(!)

Biz kadınlar çalışmak istediğimizde ne oluyor, biliyor musunuz? İş bulamıyoruz. İstihdam oranımız yüzde 29,3; Kürt illerinde yaşayan kadınlarda ise yüzde 15. Kadın işsizlik artışı oranında Mardin ilk sırada yer alıyor; takip eden diğer iller ise yine Kürt illeri. Buna rağmen, nafaka hakkımızı elimizden almayı tartışıyorsunuz. Sosyal güvenlikten yararlanabilen kişilerin de büyük çoğunluğu erkekler. Zorunlu sigortalı yaklaşık 14 milyon kişinin sadece 4 milyonu kadın. Birkaç örnek vereyim:

Bilge, 33 yaşında bir kadın, biri 4 yaşında, diğeri 5 aylık 2 kız çocuğu annesi. İstanbul Esenyurt’ta yaşıyor. Çocukluğunun en güzel yıllarını akranları gibi okul sıralarında, ders kitaplarının arasında değil, fabrikada geçirmiş. Bilge’nin eşi de asgari ücretle çalışıyor, 2.020 lirayla nasıl ayakta kalıyorlar biliyor musunuz? Eşi mesaiye kaldığında, akşam yemek yapmamak için -masraf olmasın diye- annesine, kardeşine gidiyor, oralarda kalıyor. Elektrik faturası çok gelmesin diye ütüyu kullanmıyor, acil bir durum yoksa da fırını çalıştırmıyor. Bebeği olduğu için arada sırada doğal gazı açmak zorunda kalsa da faturasını ödeyemiyor, geçen ay da elektrikleri kesildi. Gözlerinizi kapattığımız şeyler bunlar

Jale, yoksullukla mücadele eden, boşanmış, 2 çocuk annesi bir kadın; gece yarısına kadar düşük ücretlerle marketlerde çalışmış. Elektriğinin, suyunun kesildiğini, tüpçünün borç yüzünden tüpü evden götürdüğünü anlatıyor. Bu ülkede sayısız Jaleler var, haberiniz var mı? Ve bunlar sizin eseriniz. Eserinizle ne kadar övünseniz azdır, zira, siz zaten sermayeye çalışıyorsunuz.

Gamze, çocuk esirgeme yurdunda büyüdü; iş bulamadı, çocuğuna bakamadı ve 4 yaşındaki oğlunu bir alışveriş merkezinin oyun alanına bırakmak zorunda kaldı. Şimdi, suçlu Gamze mi yoksa sizin iktidarınız mı? Nur topu gibi ekonomik krizimiz var artık sayenizde. Yoksulluk arttıkça kadınların görünmeyen emeği daha da değersizleşiyor, ev içi emek daha fazla artıyor. Doktora götüremediğimiz çocuğumuza evde bakmak zorunda kalıyoruz, elektrik faturası artmasın diye çamaşırları elde yıkıyoruz.

Esenyurt’ta bir tekstil atölyesi; mülteciler, atanamayan öğretmenler, kadınlar -sadece kadınlar çalışıyor bu atölyede- güvencesiz, sigortasız çalışıyor, tabii ki sendika Hak getire. Hukuki güvencesizlikleri bir yana, göçmenler, şiddet, linç ve nefret söylemlerinin de hedefi oluyorlar; kayıt dışı ucuz iş gücü olarak çalışmak zorunda kalıyorlar. Çalıştıkları sektörler ne biliyor musunuz? Geldiği ülkedeki mesleği ne olursa olsun, tekstil, temizlik, yaşlı, hasta bakımı gibi işlerde çalışıyorlar. Eğer dışarıda iş bulamazlarsa çalıştıkları iş evde parça başı, düşük ücret. Bu ne demek? Sigortanız yok, ücret garantiniz yok, sağlık güvenceniz yok demek. Hani “Muhteşem ağırlıyoruz.” diye övünüyorsunuz ya göçmenleri, hani şantaj aracı olarak istediğinizde kullanıyorsunuz ya, işte göçmenler bu koşullarda yaşıyor. Erkek egemenliğin yarattığı erken ve zorla evlendirme, çoklu evlilikler, cinsel taciz, tecavüz, şiddet; savaşın yarattığı yerinden edilmenin, yoksulluğun ve geleceksizliğin etkisiyle çok daha fazla artıyor.

Jesca'dan bahsedelim size: Ailesini geçindirebilmek için İstanbul'da bir tekstil fabrikasında çalışan Ugandalı göçmen bir kadındı. Enver Dursun tarafından camdan atılarak öldürüldü. Kadınlar davayı takip etmeseydi sizin yine erkek yargınız katili cezasızlıkla ödüllendirecekti ama kadın örgütleri takip ettiği için cezai yaptırım aldı.

“Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans.” diyorsunuz da iyi, hoş, güzel; peki, şu örneklerle ne diyorsunuz?

Fatma Hülya Yıldız, 9 Ağustos 2019'da, Ankara'da, kocası Mehmet Nevzat Yıldız tarafından başına poşet geçirilerek, boğazı kesilerek öldürüldü. Fatma Hülya Yıldız, cinayetten kısa bir süre önce, kendisine şiddet uyguladığı için eşi hakkında şikâyetinde bulunmuş, koruma kararı almış, boşanma davası açmıştı. Çok iyi korumuşsunuz ki kadın öldürüldü(!)

Eskişehir'de sokak ortasında eski eşi Yalçın Özalpay tarafından öldürüldü Ayşe Tuba Arslan. Eski eşi hakkında tam 23 kez ya, tam 23 kez suç duyurusunda bulundu ve korunmadı. Birçok suç duyurusu delil yetersizliğinden takipsizlikle sonuçlandı, 5 dava açıldı sadece, bu 5 davadan da hiçbir sonuç çıkmadı ve öldürüldü. Kadının cümleleriyle söyleyeyim, mahkemeye gönderdiği son dilekçede şöyle diyordu: “Defalarca şikâyet etmeme rağmen, uzaklaştırma kararı almama rağmen bir sonuç alamadım. Peki, benim ölümüm gerçekleşince mi bana yardım edeceksiniz? Ben çok mağdurum.” Ve bu kadın bu dilekçesi cebinde olarak öldürüldü.

Meryem Karalök, Adana'da kocası tarafından sistematik olarak şiddet gören ve beş yıldır boşanmaya çalışan bir kadın. “Artık kurtulmak istiyorum.” diye isyan eden Meryem, kocasının şikâyeti üzerine çağrıldığı karakolda gözaltına alındı, adamı cezalandırmak yerine kadına yüz elli gün gün hapis cezası verildi. E, ne yapsaydı, öldürülse miydi? Bunu mu istiyordunuz?

LGBT+'lara yönelik nefret söyleminin nefret suçlarının artmasına yol açıyor. Eda Yıldırım, Ankara'da yaşayan bir trans kadındı, bıçaklanarak öldürüldü, başı kesildi, bedeni Bursa'da bir çöp konteynerinde bulundu. Katili Sadi Öznar ağırlaştırılmış müebbet istemiyle yargılandı ama sizin yine erkek yargınız, transfobik yargınız delil yetersizliğinden beraat kararı verdi.

Siz, kadınları değil, erkek egemen sisteminizi koruyorsunuz. Kayyumlarla eş başkanlık sistemimizi engellemeye, kadınların siyasetin içine girmesinin önüne kesmeye çalışıyorsunuz. Yetmiyor, hem tutukluyorsunuz hem de tutukladığımız kadınlara cezaevlerinde şiddet uyguluyorsunuz; o da yetmiyor, kadın koruma mekanizmaları kuran, kadın dayanışmasını güçlendiren kadınlara da saldırıyorsunuz. Kadın veterinere tecavüz etmekten yargılanan Hasan Bilgili'nin yargılandığı davada açıklama yapmak isteyen kadınlara saldırıyorsunuz. Mardin'de Şahmaran Kadın Platformu üyelerini gözaltına alıyorsunuz. İstanbul'da, 25 Kasım'da, kadına yönelik erkek şiddetiyle mücadele eden kadınların yürüyüşünü engellemeye çalışıyorsunuz. Şili'de kadınların erkek egemen sisteme karşı başlattığı direnişin şarkısını söylemek isteyen kadınlara saldırdınız. Bu şarkı birçok ülkede söylendi, sağ olun sizin sayenizde sadece bizim ülkemizde kadınlara polis saldırısı oldu. Kadınlara ters kelepçe takarken, Ceren Özdemir'in katilinin elini kolunu sallayarak götürülmesine izin veriyorsunuz. Yasalarla, yaptığınız düzenlemelerle katilleri, tecavüzcüleri açık cezaevlerine alıp “Buyurun, kaçın.” diyorsunuz. “Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans.” diyorsunuz da siz meseleyi anlamamışsınız ya da işinize geldiği gibi anlamışsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Gülüm.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Kadınlara saldırıyorsunuz çünkü suçlarınızın açığa çıkmasından korkuyorsunuz; haklısınız, kadınların tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de isyanı büyüyor.

Dünyada yaygınlaşan ama sizin söylenmesini yasakladığınız o şarkının sözleriyle bitirmek istiyorum:

“Kadın olmak suçumuz.

Kestiğiniz cezamız.

Seyrettiğiniz şiddet.

Erkek egemen bir yargıç.

Kadın olmak suçumuz.

Kestiğiniz cezamız.

Seyrettiğiniz şiddet.

Tecavüzler,

Cezasız katiller,

Şüpheli ölümler,

Kadın cinayetleri.

Suç bende değil, her nereysem, her ne giydiysem suç bende değil.

Suç bende değil, her nereysem, ne içtiysem suç bende değil.

Suç sizde.

Polisler,

Hâkimler,

Devlet,

Ve Başkan.

Direnen kadınlar,

Dünyada her yerde.”

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Gülüm.

Sayın Bostancı, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Gülüm'ü dinledik: “Erkek akıl” “Erkek bütçe” “Kadınlar kutsal aile içinde öldürülüyorlarmış; ne gam(!)” “Siz sermayeye çalışıyorsunuz.” “Sizin erkek yargınız.”

Feminist hareketin şüphesiz dünya siyasetine, toplumsal hayatına getirdiği farklı bir perspektif var ve içinde kıymetli unsurlar olduğunu biliyoruz ama son derece abartılı yaklaşımın, feminizmin her şeyi erkek-kadın karşıtlığı çerçevesinde gören, tabiri caizse -bir deyimim kullanacağım- ökünün altında buzağı arayan yaklaşımların kimseye bir faydası olduğu kanaatinde değilim.

Kadınlara yönelik haksız uygulamaların, eşitsiz uygulamaların uzun bir tarihi vardır. Sanıyorum, Sayın Gülüm de bunu bilir, Aristo Efendimiz'e kadar uzanan bir geçmiş hikâye anlatılır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - Üstelik bunun dünya pratiğine bakıldığında, dünyanın birçok ülkesinde kadınlara yönelik ayrımcı tavırların özellikle bugün “modern” “gelişmiş” denilen ülkelerde dahi ne kadar acı verici bir şekilde yakın zamanlara kadar uygulandığını biliyoruz. İngilizlerin meşhur yazarı Virginia Woolf, 1936’da intihar etmişti. Ayrımcılığa uğrayanlardan birisiydi ve ikinci sınıf bir edebiyatçı olan kocası onu edebiyat toplantılarına çağırmasızdı kadın olduğu için. Hindistan’daki Sati geleneğini herhâlde arkadaşlar da biliyorlardır, kocası ölünce kocasıyla birlikte kadın da yakılır. Maalesef, dünya pratiğinde bu tür acı verici olaylar vardır. Türkiye’nin geleneklerinden, geçmişinden kaynaklanan eleştirilmesi gereken unsurlar vardır ama Türkiye’deki temel yaklaşım, bizim inancımızın ve medeniyetimizin yaklaşımı şüphesiz böyle değildir. Normatif düzeyde insanlara o eşitlikçi şekilde nasıl davranılması gerektiğine ilişkin çok sağlam müktesebata sahip olduğumuzu biliyoruz. Tabii, pratik ile teori tarih içinde birbirinden ayrılıyor. Kadınların hakları için mücadele etmeyi anlarım ama bu abartılı dilin fayda sağlayacağı kanaatinde değilim. Bütçe erkek akılla hazırlanmış bir bütçe değildir, sonuçta, halk için, bu ülkenin bütün insanları için hazırlanmış bir bütçedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, bağlayın sözlerinizi Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Türkiye’de “sermaye” dediğimiz kesim, zengin kesim yüzde 1, yüzde 2’dir. Eğer bunları esas alan bir bütçe olsa halkın akli ve irfanı böyle bir bütçeyi seçimlerde reddederdi, kendi çıkarlarını korumayan ve kollamayan bütçeler hazırlayan bir siyasal heyeti bir siyasal akli reddederdi; buna dikkat etmek lazım eleştiri getirirken.

Ayrıca, Türkiye’nin modernleşme sürecinde yaşadığı ve arkasında çok farklı dinamiklerin olduğunu hepimizin bildiği birtakım cinayetleri, olayları yine aynı abartılı dille getirip siyasete tahvil etmek ve onun üzerinden bir eleştiri çıkarmak yaklaşımını da doğru görmüyorum, gerçekçi görmüyorum, açıklayıcı görmüyorum, çözümleyici görmüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bostancı.

Sayın Oluç...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Benim konuşmamdan daha uzun bir cevap verdiniz bir erkek olarak.

BAŞKAN – Sayın Gülüm, Grup Başkan Vekili konuşuyor.

Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın vekiller; teşekkür ediyorum. Kadın meselesini konuştuğumuz için ben bu konuda çok fazla cümle kurmak istemiyorum. İzin verirseniz, hatibimiz Filiz Kerestecioğlu bu konuda bir cevap versin lütfen.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Grup Başkan Vekili adına konuşuyorsunuz.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

15.- *Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Eğer biz kadınlar olarak feminizmi ve kadın haklarını erkeklerle tartışıyor olsaydık, zaten bu mücadele bu noktalara gelmezdi ve buralara kadar gelemezdik. Bırakın, hangi dille konuşacaklarına kadınlar karar versinler. Bir hatipten -kusura bakmayın- neredeyse daha uzun bir konuşma yaptınız. Hakikaten, kadınlar zaten yıllardır bu alanda söz söylediklerinde ya da herhangi bir yerde söz söylediklerinde hep kısıtlandığımız için ve hep o cesareti toplayarak aslında söz söylemeye gayret ettiğimiz için, yıllarca bunun mücadelesini verdiğimiz için ve erkekler de çok rahatlıkla bizim toplantılarımıza gelerek “Şimdi, biz bir toparlayalım bakalım.” deme cüretini dahi gösterdikleri için aslında biz “Yaşasın kadın dayanışması.” diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O nedenle, feminizm ve kadın hakları bizim için erkeklerle tartışılacak bir şey değil.

Teşekkür ederim. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Bülbul.

16.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasında kullandığı dilin bölücü ve ayrıştırıcı bir dil olduğuna ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, en son konuşan hatibin kürsüde kullanmış olduğu dil insan haklarına, demokrasiye, birliğe, beraberliğe yönelik bir dil değildir. Bu dil ve anlatılanlar, açık bir şekilde, kanaatimizce istismardır, bölücülüktür.

Şimdi kadın-erkek meselesiyle ilgili, Sayın Bostancı açıklama yaptılar, bunlarla ilgili bir değerlendirme yapmayı gerekli bulmuyorum, bunu kâfi addediyoruz, buna katılıyoruz. Bunun yanında, işte “Kürt ili” “Kürt illeri” ifadelerinin sık sık kullanıldığına şahit oluyoruz ve buna da biz her kullanıldığında açıklık getirmek ve buna karşı itirazımızı dile getirmek noktasında oluyoruz.

Türkiye’de, her seferinde söylediğimiz gibi, 81 ilimiz vardır, her ilimizin de bir ismi vardır. Bu illerin hiçbirinin ismi etnik, mezhepsel, dinî bir ayrılmaya işaret etmez; böyle ifade edilmiş, böyle isimlendirilmiş bir ilimiz yoktur. Sık sık “Kürt illeri” olarak ifade edilen illerin hangi iller olduğunu bir gün kürsüde somutlaştırın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul, devam edin.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hangi iller olduğunu iddia ettiğinizi bir gün sayın, listeleyin, onun üzerine somutlaştırdıktan sonra bir daha bu meseleyi bir tartışalım, biz ondan sonra bir daha bir konuşalım. Buna dair cevaplarımız olacaktır ama siz şöyle bir netleştirin; muğlak ifadelerle, soyut kavramlarla değil, çıkın, Kürt illeri olarak ifade ettiğiniz illerin hangi iller olduğunu bir anlatın bakalım. (MHP sıralarından alkışlar)

Bu dil bölücü bir dildir, bu, ayrıştırıcı bir dildir. Buradan kardeşlik çıkmaz, buradan birlik beraberlik çıkmaz; buradan olsa olsa istismar çıkar. Biz her zaman diyoruz: Türkiye’de olan 81 ilimiz 82 milyon Türk milletindedir.

Saygılar sunarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Oluç.

17.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, “Kürt coğrafyası”, “kürdistan coğrafyası” kavramlarını tarihsel ve sosyal bir gerçekliğe işaret edebilmek için kullandıklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, şüpheşiz, bir kavram tartışması yapacak değilim şu anda burada fakat biz konuşmalarımızda hem vekillerimiz hem zaman zaman Grup Başkan Vekilleri olarak bizler yani çeşitli şekillerde bir coğrafyayı tanımlıyoruz. Bunda bir sıkıntı yok yani bir “Kürt coğrafyası” “kürdistan coğrafyası” diyoruz. Bunları...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayar mısınız? Merak ediyoruz, sayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Bakın, “Bir coğrafyayı tanımlıyoruz.” dedim. Bir “Kürt ve kürdistan coğrafyası”nı kullanıyoruz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – İlleri sayın, ders vermeyin, illeri sayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bunlar, aslında derdimizi anlatmak için tarihsel ve sosyal bir gerçekliğe işaret etmek için kullandığımız kavramlardır, dolayısıyla bunların kullanılmasında bir sakınca olduğunu da doğrusu düşünmüyoruz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu sosyal gerçeklik nerede, merak ediyoruz biz? Sayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, bu Meclis -kayıtlarına bakarsanız- şu anda lazistan milletvekilinin kızına maaş ödüyor, bu kavramla. Açın, kayıtlara bakın, lazistan milletvekili bilmem kim, onun kızına maaş ödüyor, bunu unutmayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin Sayın Oluç.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – “Lazistan neresi?” diye sorsanız şimdi, içinden çıkamayız işin değil mi? Dolayısıyla, lazistan da tarihsel, sosyal gerçekliği olan bir kavramdır. Kürdistan da böyle bir şeydir ama bunu...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Kürt illeri... Sayın Başkan, Kürt illeri...

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Efendim, anladım, tabii onları da tartışacağız. Bununla anlatmaya çalıştığımızla ona işaret ediyorum. Tabii, daha uzun tartışırız sonra, şimdi süre çok kısa olduğu için yapamıyoruz. Meclis tutanaklarına da dayanarak tartışırız üstelik, ta cumhuriyetin ilk dönemlerinden bugüne bakarak da tartışırız, sorun değil. Dediğim gibi, bir tarihsel, sosyolojik, coğrafi bir gerçeklikle ilgili bir tanımlamadır bunlar; ona işaret etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Adını koyun sonra tartışalım.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – “Mustafa Kemal” koyuyoruz adını.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi sisteme giren milletvekillerinin bir kısmına söz vereceğim ancak bir uyarıda bulunmam gerekiyor: Şimdi, sisteme girmiş milletvekillerine söz verdiğim takdirde isimleri sistemden silinecektir, dolayısıyla konuşmalarını bir kere yaptıktan sonra görüşmelerin sonundaki soru-cevap işlemi kısmında konuşmak için yeniden sisteme girmek zorundalar. Bu konuda bazen eksik bilgidен kaynaklı sıkıntılar ve itirazlar yaşanıyor. Bu hatırlatmayı yapma ihtiyacını bu nedenle duydum. Eğer şimdi konuşmak istemeyen, söz hakkını görüşmelerin sonunda kullanmak isteyen değerli bir milletvekili varsa adını okuduğumda söz hakkını kullanmak zorunda değil; ismini silmeyiz, sistemde muhafaza ederiz, böylece günün sonunda, görüşmelerin sonunda bu hakkını kullanma imkânını saklı tutmuş olur.

Şimdi 10 milletvekiline sırayla birer dakika süreyle yerlerinden söz vereceğim.

İlk olarak, Sayın Kılavuz... Yok.

Sayın Aydın...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Ben daha sonra konuşacağım.

BAŞKAN – Sayın Kılıç...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

18.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Ahıskalılar gibi sürgüne uğrayan boylardan birinin de Hotonlar olduğuna ve ülkemizin Hoton Müslümanlarına desteğinin sürdüğüne ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ahıskalılar gibi sürgüne uğrayan boylardan biri de Hotonlardır, kökenleri Moğolistan'ın Karakorum şehrine dayanan kadim bir Türk boyudur. Marco Polo'nun "Seyahatname"sinde Hotonlar Müslüman bir kavim olarak zikredilir. Bozkırda göçebe bir kavim olarak yaşayan Hotonlar, 1671 yılında Moğol İmparatorluğu tarafından sürgüne gönderilmişlerdir. Bu süreçte, Hotonlar, dillerini ve dinlerini unutmuş, ülkede hüküm süren komünizmle birlikte tamamen asimile olmuşlardır. İslam'la ilgili bütün bilgileri ve hafızaları geleneklerinden ibaret olan Hotonların, Müslüman olduklarını yeniden keşfetmesi 1992 yılına rastlar. Bu tarihten itibaren, Hoton Müslümanları Cemiyeti kurulmuş, Türk sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle bölgeye bir cami inşa edilmiştir. Üç yüz yıl aradan sonra Diyanet İşleri Başkanlığının destekleriyle Hoton gençlerine burada din eğitimi verilmekte ve hac organizasyonu düzenlenmektedir. Ülkemizin, Hoton Müslümanlarına destekleri sürmektedir.

BAŞKAN – Sayın Tutdere... Yok.

Sayın Aycan... Yok.

Sayın Şimşek, buyurun.

19.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Türkiye'deki birçok bankanın tahsil edilemeyen alacaklarını varlık şirketlerine devretmesiyle vatandaşların ağır bedellerle karşılaşacağına ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sorum Maliye Bakanına olacak. Türkiye'deki birçok banka, tahsil edilemeyen alacaklarını, yüzde 10'u civarında bir rakama varlık şirketlerine devretmektedir. En son, Garanti Bankası, yaklaşık 330 milyon liralık bir alacağını 25 milyon gibi bir rakama bir varlık şirketine devretmiştir. Ben buradan şunu öneriyorum: Bu alacakların, varlık şirketleri yerine, aynı oranda indirim yapılarak direkt vatandaşlara yapılmasını ve -birçok vatandaş bir şekilde bu parayı temin edip çünkü onda 1'i gibi bir rakam, 330 milyonda 25 milyon gibi bir rakama tekabül ediyor şirkete devir rakamı- bunun direkt vatandaşa yansıtılmasını ve sorunun kökten çözülmesini... Yoksa, aksi takdirde, şimdi, bu varlık şirketleri vatandaşların üzerine gidecekler icrayla, senetle ve daha ağır bedeller ödenecek. Bu konuda bir çözüm bekliyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Tarhan, buyurun.

20.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, ÇED raporu iptal edildiği hâlde Kocaeli ili Sungurlu Barajı yapımı işlemlerinin başlatılmasının doğru olmadığına ilişkin açıklaması

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Sayın Başkanım, Akçaova, Teksen köylerinde Sungurlu Barajı yapılıyordu. Buradaki ÇED raporu mahkemede iptal edildi. Şimdi, ÇED raporu için askıya çıkarak bölgede tekrar çalışmalar başlatılmış. ÇED raporu daha yeni iptal edildiği hâlde, tekrar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının burada baraj yapmak için işlemleri başlatması doğru değildir.

BAŞKAN – Sayın Ünver... Yok.

Sayın Fendoğlu... Yok.

Sayın Taşkın... Yok.

Sayın Sariaslan'ın yerine Sayın Yavuzylmaz, buyurun.

21.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Türkiye'deki ekonomik kriz nedeniyle kamu hastanelerinin alarm verdiğiine ilişkin açıklaması

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Hastanesi acil servisine getirilen 42 yaşındaki Ercan Kacalı, anjiyo işleminde stent malzemesi bulunmadığı için Ereğli ilçesine sevk edilmiş, ardından hayatını kaybetmiştir. Türkiye'deki ekonomik krizde kamu hastaneleri alarm vermektedir. Tıbbi malzeme ve ilaç yetersizliği nedeniyle iptal edilen ameliyatları ve sağlık çalışanlarının ödenemeyen ücretlerini Meclis gündemine taşımış, Sağlık Bakanlığını “İnsanlarımız hastane kapılarında ölüyor.” diye uyararmıştık. Zonguldak ilinin merkezinde bile böylesine hayati bir operasyonun malzeme eksikliği nedeniyle yapılamamış olması kabul edilebilir bir durum değildir. Kamu hastaneleri borç batağında, vatandaşlarıyla ödemektedir.

BAŞKAN - Sayın Aydın, buyurun.

22. - Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, 1 Ocak itibarıyla filtre takmayan santrallere nasıl bir işlem uygulanacağını, 7186 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesinde ifade edilen hak ve yükümlülüklerin neleri kapsadığı ile filtre takma süresini uzatıp uzatmadığını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Enerji Bakanına soruyorum: Geçtiğimiz hafta, termik santrallere baca filtresi takma süresini uzatan yasa maddesini iptal ettiniz. Şimdi ortada birçok soru var: 1 Ocak itibarıyla filtre takmayan santrallere nasıl bir işlem uygulayacaksınız? Diğer yandan, bir filtrenin takılma süresi epey bir zaman dilimi, ayrıca epey bir maliyet alıyor. Bu santrallerde üretimi durduracak mısınız?

18 Temmuzda çıkardığınız 7186 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesi var. Bu madde diyor ki : "...Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen süreler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz altı ay süreyle uzatılır." Bu hak ve yükümlülükler neleri kapsıyor, filtre takma süresini uzatıyor mu? Geçen hafta çıkardığınız madde ile 32'nci madde çelişiyor mu? Hukuki boşluk olmaması için bu maddeyi iptal etmeyi düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Sümer... Yok.

Sayın Gürer, buyurun.

23.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, taşeronda çalışanlar için yapılan düzenlemelerin yetersiz kaldığına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkan.

Taşeronda çalışanlar için düzenleme yetersiz kalmış ve binlerce mağdur yaratılmıştır. Kamuda kiralık araç şoförlerine milyarlık araç ve bürokratların canı emanet edilirken kadrolar verilmemiş ve ihaleler sonucunda işsiz kalmalarına göz yumulmuştur. Hastane bilgi işlemcileri, görüntüleme merkez çalışanları, sosyal tesis çalışanları, Karayolları, Demiryolları, PTT, Milli Parklar çalışanları, KİT çalışanları taşeronda kalmıştır. Belediye şirketlerine alınan dolaylı 400 bin taşeron işçiye hakları verilmemiş ve toplu sözleşmelerden yararlanmaları dahi sağlanmamıştır. Eşit işe eşit ücret verilmediği gibi, toplum yararına projelerde işçi dahi sayılmayan hizmetliler, güvenlik görevlileri on ay çalıştırılıp işsiz bırakılmaktadır. Geçici işçilerin, mevsimlik işçilerin sorunları çözümlenmemiştir. Engellilerin atamaları yapılmamış, kota artırılmamıştır. İş cinayetleri, çocuk işçilik, iş yerinde mobbing, meslek hastalıkları artmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karaca... Yok.

Sayın Erel... Yok.

Sayın Güzelmansur... Yok.

Sayın Pekgözegü...

24.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, 82 milyon insanın bütçe hakkının gasbedildiğine, Cumhurbaşkanının, Bakanların, milletvekillerinin suç işleme, kanunları çiğneme özgürlüğünün mü olduğunu öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Burada bütçe hakkımızı kullanıyormuşuz gibi yapıyoruz. Halkın bütçe hakkı ne yazık ki yok. Kayyumlarla iradesi gasbedilen sadece Kürtler değil, burada 82 milyon insanın bütçe hakkı da gasbediliyor.

Bakın, geçen torba yasada burada bütçe borçlanma limiti kanunsuz bir şekilde artırılarak bütçe hakkı yok edildi. Torba yasada Cumhurbaşkanına 70 milyar yasa dışı şekilde borçlanma hakkı tanınarak bu yapılmış oldu.

Sormak istiyorum: Kanunlar sadece esnaf için, işçi için, memur için, kadınlar için, canı baklava çeken çocuklar için mi geçerlidir? Cumhurbaşkanının, Bakanların, milletvekillerinin suç işleme, kanunları çiğneme özgürlüğü mü vardır?

BAŞKAN – Sayın Güzel...

25.- *Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, on iki bin yıllık tarihe sahip olan Hasankeyf'in dünya mirasına alınması için neden UNESCO'ya başvuru yapılmadığını, Hükümetin tarihsel ve kültürel katliamın izahatını nasıl yaptığını ve Hasankeyf'in yok edilmesine karşı çıkan sivil toplum kuruluşları ile yöre halkının görüşlerinin alınıp alınmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

On iki bin yıllık bir tarihe sahip olan tarihî Hasankeyf, HES projesinin tamamlanmasıyla rant uğruna yok edilmektedir. Bununla birlikte on binlerce yerleşik insan göç etmek zorunda kalmaktadır. Hasankeyf ve Dicle Vadisi'ndeki eşsiz, özgün ve büyük bir kültürel ve doğal miras yok edilmektedir.

UNESCO Dünya Mirası Merkez Direktörü Röessler, on iki bin yıllık bir tarihe ve hafızaya sahip olan tarihî kent Hasankeyf'in UNESCO korumasına alınması için gereken 10 kriterden 9'unu taşımasına rağmen, Türkiye'den herhangi bir başvuru yapılmadığını dile getirmektedir. On iki bin yıllık bir tarihe, kültürel ve toplumsal hafızaya sahip olan Hasankeyf'in dünya mirasına alınması için neden UNESCO'ya başvuru yapılmamıştır? Hükümetiniz rantın neden olduğu tarihsel ve kültürel katliamın izahatını nasıl yapmaktadır? Hasankeyf'in yok edilmesine karşı çıkan sivil toplum kuruluşları ve yöre halkıyla Hükümetiniz görüşmeler yapmış mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapandı)

BAŞKAN – Sayın Şahin... Yok.

Sayın Tanal...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, ben buradayım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, isminiz burada görünmüyor. Oradan talep ediyorsunuz ama ben listeye bakıyorum, daha aşağılardasınız. Sıra gelirse söz vereceğim, yoksa bir sonraki arada.

Sayın Tanal, buyurun.

26.- *İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Katar'ın Türkiye'deki yatırımlarına ilişkin açıklaması*

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, basında çıkan haberlere göre Katar ABankı satın aldı, Katar Finansbankı satın aldı, Katar Digitürk'ü satın aldı, Katar Banviti satın aldı, Katar ANKAS'ı satın aldı, Katar Munamar Otel'i satın aldı, Katar Kontes Otel'i satın aldı, BMC'yi satın aldı, Boyner'den pay aldı, Sürmene'nin yarısını aldı, 1.543 daire aldı. Bugün de gelen heyetler Mecliste kolonlara bakıyorlar, duvarlara bakıyorlar; acaba Meclisin taşınır ve taşınmazlarını mı satın almak istiyorlar veya bu Meclisin dışında yine başka bir yerler mi satın almak istiyorlar? Katar aynı zamanda ATV, Sabah'ın ortağı olmuş. Katar aynı zamanda ERGO Portföyü satın almış. Katar aynı zamanda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Tanal.

Değerli milletvekilleri, şimdi...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Başkanım, bana “Sayın Şahin...” dediniz, mikrofonu açmadınız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şahin, bir sıkıntı yok, hakkınız duruyor.

27.- *Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, ekonomik krizin işverenenden esnafa kadar herkesi derinden sarstığına ilişkin açıklaması*

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ekonomik kriz işçisinden çiftçisine, işverenenden esnafına kadar herkesi derinden sarıyor. İktidarın “Bir elinde cımbız, bir elinde ayna; umurunda mı dünya?” politikasıyla özellikle artan maliyetler, borçları döndürememe, kurun yükselmesi, peş peşe gelen zamlar gibi nedenler esnafı iflasa sürüklüyor. Türkiye’de son beş buçuk yılda kepenk indiren esnaf sayısı 570 bin. Birçok esnaf da esnaflığı bırakıyor. Batık KOBİ kredisi artışı son bir yılda yüzde 91. TESK son on ayda iş yeri kapanışlarının yüzde 4,3 arttığını açıkladı. Ne yazık ki son on ayda 301’le en çok kapanan iş yeri sayısında Hatay başı çekmekte. Hatay esnafı kan ağlıyor, geçimini sağlayamıyor. Esnaf için ne yapacaksınız? İktidar ise çağrılarımıza gözü kör, kulağı sağır, vicdanı taş, öylece beklemekte.

Kültür varlıklarımızı gün yüzüne çıkarın. Sınır kapılarını, barajları açın. Amanos tüneline açın. Hatay’ı 5’inci teşvik bölgesine alın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kabukcuoğlu, buyurun.

28.- *Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, çiftçilerin elektrik borçlarının tahsilatının hasat yapılan ayda olması gerektiğine ilişkin açıklaması*

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ziraatta, kuru ziraatta çiftçilerin ne kadar zorda oldukları, sıkıntıda oldukları bilinmektedir. Çiftçilerin yüzünü güldüren arazilerin sulanmasıdır. Maalesef, çiftçiler sanki her ay ücretlerin bedelini alıyormuş gibi elektrik kurumu onlardan tahsilat yapmak istemektedir. Çiftçiler hangi ayda hasat yapıyorsa o hasada uygun elektrik masraflarının, elektrik borçlarının tahsilatı yapılması çiftçilerin daha fazla su kullanmasını sağlayacaktır ve bizim tarımsal gelirimizi artıracaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kaplan...

29.- *Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Nizip Çayı'nın ıslah edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması*

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Nizip’in 16 köy sınırı içinden geçen ve bölgede üretim yapan çiftçilerimiz için önemli bir sulama kaynağı olan Nizip Çayı, organize sanayi bölgesinden karışan kimyasal atıklar nedeniyle kirlenmiş ve Nizip Çayı’nın geçtiği arazilerin neredeyse tamamında artık ürün yetiştirilemeyecek hâle gelmiştir. Nizip Çayı’nın geçtiği bölgelerde bu çaydan su ihtiyacını gideren hayvanların da öldüğü ve hastalandığı tespit edilmiştir. Tüm bu nedenlerle bölge çiftçimizin toprağını tekrar ekebilmesi, sağlıklı ürünler alabilmesi ve hayvanların zayı olmaması için Nizip Çayı’nın acilen ıslah edilmesi gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Daha sonra Başkanım.

BAŞKAN – Daha sonra.

Buyurun Sayın Kasap.

30.- *Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, genel sağlık sigortası primlerini yatıramayan vatandaşların sağlık hizmetlerinden yeterli düzeyde yararlanamadığına, Kütahya ili Yoncalı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesinin Sağlık Bilimleri Üniversitesine bağlanarak hizmet veremez hâle getirildiğine ilişkin açıklaması*

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

GSS sayısında yaklaşık 3 milyonluk bir sayıya ulaştık bu sene itibarıyla. Bu 3 milyon GSS'linin 1 milyonu yeşil kartlı şu anda ve bunların çoğu, yaklaşık 4 milyona yakın emekli de dâhil olmak üzere, şu anda kaçak istihdam ediliyor, kaçak çalışıyor. GSS primlerini yatıramayan bu insanlarımız borçlanıyor, sağlık hizmetlerinden yeterli düzeyde yararlanamıyor.

Sağlık hizmetlerindeki en önemli facialardan biri de Kütahya'daki Yoncalı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi. Günde 1.440 civarında yatalak, felçli hastaya hizmet eden hastane şu anda neredeyse hizmet veremez hâle getiriliyor ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi gibi sonradan türeme bir üniversiteye bağlanarak 150 çalışan işsiz bırakılma durumuna getirildi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Budak, buyurun.

31.- *Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya ili Serik ilçesi Kadriye Mahallesi'ndeki halk plajının belediye tahsisinin kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda bilgi verilmesini beklediklerine ilişkin açıklaması*

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Seçim bölgem Antalya'da, Serik Kadriye'de halkın faydalandığı bir plaj vardı. Antalya Serik Belediyesi AK PARTİ belediyesidir, buradaki halk plajı belediyeye tahsislidir, dolayısıyla halka tahsislidir ancak bu alan şu anda tahsisin kaldırılması tehdidiyle karşı karşıya. Bütün Türkiye'nin gündemine de giren konu şudur: Buranın yanında Sayın Turizm Bakanının bir oteli vardır ve Sayın Bakan, bu otelin alanını genişletmek üzere buranın tahsisinin kaldırılıp kaldırılmadığı konusundaki iddialara cevap vermek durumundadır. Halkın plajlarının şu anda Antalya'da, Muğla'da, Aydın'da yağmalandığı bir durum söz konusudur. Halk denize girebilecek bir karış yer bulamamaktadır. Bununla ilgili Sayın Bakandan cevap bekliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Şimşek, buyurun.

32.- *Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, 2020 Yılı Programı'nda Mersin ili Erdemli ilçesi başta olmak üzere, Silifke, Aydıncık, Bozyazı, Anamur, Gülnar ve Mut ilçeleriyle ilgili yatırım programı olup olmadığını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sorum Enerji Bakanına olacak: Mersin merkez ve Tarsus dışında Mersin'in hiçbir ilçesinde doğal gaz yoktur. 2020 yılı programında Erdemli başta olmak üzere, Silifke, Aydıncık, Bozyazı, Anamur, Gülnar ve Mut ilçeleriyle ilgili bir yatırım programı var mıdır? Mersin, Türkiye'de 6'ncı sırada vergi ödeyip yaklaşık 20'nci sırada hizmet alan bir ildir. Mersin'de doğal gazı her ilçeye götürmek çok kolaydır, çok zor değildir, topoğrafik yapı çok müsaittir. Belediye başkanlarımızın birçoğu “Yeter ki doğal gaz gelsin, gerekirse hafriyatını biz yapalım.” derler.

Bu konuda desteğinizi bekliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, şimdi sıra geldi size.

Buyurun.

33.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, mahkeme kararına rağmen Eskişehir ilinde termik santral yapma ısrarına devam edilip edilmeyeceğini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından, eşi tarafından katledilen Ayşe Tuba Arslan cinayetiyle ilgili davaya müdahil olunup olunmayacağını, sürecin işleyişine ilişkin Adalet Bakanlığında bilgi alınıp alınmadığını, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkan Vekilinin yapıldığını söylediği incelemenin ne aşamada olduğunu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorum Enerji Bakanına: Eskişehir’de ihalesi 7 kez ertelenen, 1 milyon Eskişehirlinin karşı çıktığı ve ısrarla “Yapılmasın.” dediği termik santral yapma ısrarınıza mahkeme kararlarına rağmen devam edecek misiniz?

Sayın Aile Bakanına: Eskişehir’de 23 kez suç duyurusunda bulunmasına rağmen, eski eşi tarafından katledilen Ayşe Tuba Arslan cinayetiyle ilgili olarak davaya müdahil olacak mısınız? Bakanlık olarak Adalet Bakanlığında sürecin işleyişine ilişkin bilgi alınmış mıdır? Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkan Vekili inceleme yapıldığını açıkladığından bu yana tam on iki gün geçti. Bu inceleme ne aşamadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.12

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.34****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Komisyon yerinde.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, çok özür dilerim...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, hatiplerimiz her iki Bakanı da ilgilendiren çok önemli konularda -özellikle maden meselesi, örgütlenme özgürlüğü- konuşacak. Sayın Bakan var ama Çalışma Bakanının da mutlaka salonda bulunmasını tercih ediyoruz. Biraz önce de olduğu gibi diğer Bakanlığın konularına geçildiğinde Bakanlar ayrılırsa bu doğru bir yaklaşım olmaz; hatiplerimizin her iki Bakanı da ilgilendiren konularda eleştirileri olacak efendim.

BAŞKAN – Ben bu görüşünüze katılıyorum ve bunu birleşimi yöneten Meclis Başkan Vekili olarak da Bakanlara iletmış, iletilmiş sayıyorum. Umarım şimdi bizi izliyorlardır, yoksa Kanunlar ve Kararlardan görevli arkadaşlar bu mesajı lütfen iletinler, kendilerini de burada görüşmelere bekliyoruz.

Teşekkürler Sayın Özel.

Şimdi sıra Cumhuriyet Halk Partisi Grubunda.

İlk konuşmacı, Muğla Milletvekili Süleyman Girgin. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Mecliste bütçe açılışında Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay dedi ki: “2020 yılı bütçesi, sanayicimizin, esnafımızın, çiftçimizin, çalışanlarımızın, öğrencilerimizin, gençlerimizin, kadınlarımızın, çocuklarımızın bütçesidir.”

Öyle mi acaba? Biz de vatandaş nezdinde bakarak bu bütçenin kimlerin bütçesi olduğuna yönelik bir tablo hazırladık.

Sayın milletvekilleri, 2020 yılı bütçesi, ne kadınların ne çocukların ne esnafın ne çiftçilerin ne sanayicinin ne de gençlerin bütçesidir. 2020 yılı bütçesi garibanın, fakirin fukaranın bütçesi değildir, her zaman olduğu gibi fakirden alınıp zengine aktarılan bir bütçedir.

Bakalım, 2020 yılı bütçesi kimin bütçesiymiş? Sanayiyle başlayalım. Bir sanayi politikası düşünün ki işsizliğe çare olamıyor, mühendisler ve teknisyenler kendi mezun oldukları alanda iş bulamıyor, 951 bin üniversiteli işsize bu bütçede tek laf dahi edilemiyor. İmalat sanayisinde on bir ay üretim düşmüş, fabrikalarda çekiç sesi susmuş ve yüzde 100 kapasiteyle çalışan neredeyse hiçbir sektör kalmamış.

90 bin megavatlık üretim kapasitemiz var Sayın Bakan ama 35 bin megavat dolayında enerji tüketiliyor. Niçin? Çünkü fabrikalar kapanıyor, onun için. Acı ama gerçek, üretim ithalata bağımlı olduğu için durgunluk nedeniyle ithalat düşünce “Cari açığı düşürdük.” yalanıyla kendini aklamaya çalışan bir sanayi anlayışımız var. 2020 yılı bütçesi yapısal reformlara, sanayide kapsamlı dönüşüme ve yeni bir kapsamlı vergi düzenlemesine değil, yine faize, borca ve en önemlisi iktidara sırtını dayamış 5 firmanın alacaklarına adanmıştır.

Diğer yandan, iki yıl içerisinde elektriğe yüzde 71, doğal gazla yüzde 62 zam yaptınız. Bir de çıkıp “Doğal gaz, olması gerekenden daha ucuz.” dediniz Sayın Bakan. İnsanlar fatura yüksek gelmesin diye evin tek odasını ısıtıyor. EPDK Kasım 2018 verilerine göre faturasını ödeyemediği için 14,5 milyon insanın elektriği kesildi. Yine, EPDK verilerine göre 2014-2018 tarihleri arasında faturasını ödeyemediği için 5 milyon 400 bin ailenin doğal gazı kesildi. Bunlar ortadayken kamusal bir hak olan elektrik ısınma varken insanlar evlerinde battaniyeye sarılarak ısınmaya başlamışsa buna çare bulmak sizin göreviniz Sayın Bakan. Siz ne yapıyorsunuz? “Doğal gaz fiyatları ucuz.” diyorsunuz. El insaf!

Gelelim esnafımıza: Esnaf borcu borçla ödüyor, esnaf kepenk kapatıyor, esnaf sattığının yerine yenisini koyamıyor. Son beş buçuk yılda 570 bin esnaf kepenk kapattı arkadaşlar. Bu da yetmedi, esnafı kara liste sorunuyla baş başa bıraktınız. Borcu olan esnafın sağlık sorununda sağlık hakkını da kısıtladınız. Kütahya Zafer Havaalanı için şimdiye kadar haybeden verdiğiniz 25 milyonu verin esnafımıza, can suyu olsun, nefes alsın. Acilen sicil affını da çıkarın, esnafı kepenk kapatmaktan kurtarın ve yerli piyasayı canlandırın. Çok mu zor yüz binlerce esnafımızın çıkarını bir şirketin çıkarının önüne koymak?

Çiftçilerimize gelirse: Yem fiyatları uçtu, borç gırtlakta, inekler kesimhanede arkadaşlar. Vatandaşımızı ithal tarım ve hayvancılık ürünlerine mahkûm etmekle kalmadınız, çiftçimizi de borç batağına sürüklediniz. 2002’den bu yana çiftçimizin borcu tam 217 kat arttı. Nüfus arttı, işlenen tarım alanları düştü. Neden? Sizin yanlış tarım politikalarınız yüzünden. Tarım Kanunu gereği, 2007 yılından beri her yıl çiftçiye vermeniz gereken ama vermediğiniz tutar 350 milyar lira. 2020 yılı için kamu-özel iş birliği modeliyle yaptığımız yol, köprü ve hastane ihaleleriyle kayırdığınız şirketlere 18 milyar lira garanti veriyorsunuz ama çiftçiye gelince cimriliğiniz tutuyor maalesef.

Çalışanlara ve emekçilerimize gelelim: 7 milyon işçiyi ilgilendiren asgari ücret, Türkiye’deki en büyük toplu iş sözleşmesidir. Asgari ücretin açlık sınırının altında olması en yakıcı sorunken asgari ücretin üzerindeki vergi yükü de en az onun kadar önemlidir. Belli bir sınırın altındaki ücretlerden vergi alınmamalı ve asgari ücret bunun temel kriteri olmalıdır.

İşsizlik alıp başını gidiyor Sayın Bakan. Ülkemizde gerçek işsiz sayısı 7 milyona dayanmıştır. İŞKUR’un Kasım 2019 Raporu’na göre, bir yıldan uzun süredir işsiz olanların sayısı yüzde 341 arttı. İşsizliği azaltamıyorsunuz; ister enflasyonu ister faizi sıfıra indirin, başarısızınız. “2,5 milyon kişiye istihdam sağlayacağız.” diyordu Sayın Maliye Bakanı. Cumhuriyet tarihinin en büyük işsizlik rekoru Sayın Maliye Bakanında. Merak ediyoruz Sayın Bakan, siz, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı olarak -kendisine lütfen bunu iletin- Maliye Bakanının dediği bu sözün arkasını aradınız mı? Verilen sözler niçin tutulmadı? Sabahın erken saatlerinde, işçi bulma kurumlarının önünde, evine ekmek götürmek umuduyla kuyruğa giren “Sigortam olsun, maaştan vazgeçtim.” diyerek karın tokluğuna çalışmaya razı olan insanları gördükçe sizin vicdanınız sızlamıyor mu? Bu tabloları görünce hiç mi vicdanınız sızlamıyor? (CHP sıralarından alkışlar)

Diğer yandan, bu işsizlik koşullarında bir işe kavuşanların, işsizliğini bir sopa olarak kullanarak esnek ve güvencesiz çalışmayla terbiye edilmekte olduğunu, onlara sendikasızlığın dayatıldığını görünce hiç mi vicdanınız sızlamıyor?

Gençlerimize gelelim, öğrencilerimize: Anne babalar işlerini kaybederken, ailelerine katkıda bulunmak, ülkelerine hizmet etmek, gelecek kurmak isteyen gençler işsiz. 2019 Ağustos ayında her 100 gençten 27'si işsiz durumda arkadaşlar. Çalışan gençlerin 2 milyona yakını kayıt dışı istihdam ediliyor. İşsizliğe bağlı genç intiharları da artıyor. Sadece son bir yılda, ataması yapılmadığı gerekçesiyle 12 öğretmen adayı hayatına son verdi. KYK tarafından burs ödenen öğrenci sayısı öğrencilerimizin yüzde 10'u bile değil. Şu anda, Türkiye'de öğrenim kredisi borcu olan 350 bine yakın öğrencinin 2 milyar 96 milyon lira borcu bulunmakta. 217 bin mezunun banka hesaplarına e-haciz geldi. Peki, toplam borç tutarı neye tekabül ediyor? Şehir hastaneleri için müteahhitlere 548 milyar TL ödeme yapmayı taahhüt ediyorsunuz ya, bu miktar öğrencilerin toplam borcunun tam 261 katı arkadaşlar. Vazgeçin israftan, şatafattan; kayırdığınız müteahhitleri sevindireceğinize 350 bin öğrencimizi ve ailelerini sevindirin.

Kadınların durumuna gelince: Kadınlar, tarlalarda çalışmaya gitmek üzere istiflendikleri kasalarda geçirdikleri trafik kazalarıyla, ev işçisi evin camını silerken düşerek ya da iş yerini basan bir erkek tarafından vurularak yaşamlarını yitiriyor. Ölen kadın işçilerin çoğu sendikasız, yüzde 75'i ise kayıt dışı çalıştırılıyor. Türkiye'de her 10 kadından 4'ü hayatları boyunca sadece kadın olduğu için şiddet görüyor. Kadına şiddeti önlemek için tedbirler alacağımıza, bunu protesto eden kadınları yaka paça gözaltına alıyorsunuz. Bu mu sizin kadına verdiğiniz değer?

Çocuklarımız için durum farklı mı arkadaşlar? Çocuğa yapılan harcama geleceğe yapılan harcamadır. Var mı bu bütçede geleceğimiz? Yok. 500 milyar dolara ulaşan borcumuz çocuklarımızın geleceğini pranga altına almıştır. Ülkemizde her 5 çocuktan 1'i çalışıyor. Son on yılda 483 bin kız çocuğu evlendirildi. Yılda ortalama 8 bin çocuk istismara uğruyor. Ne var bütçede çocuklarla ilgili gelecek kaygısını giderecek?

İktidarınız boyunca 2 trilyon dolar vergi topladınız, vatandaşın sırtındaki vergi yükünü de sürekli artırdınız, bunun üstüne 70 milyar dolar da özelleştirme yaptınız. Pekâlâ soru şu: Bu paraları ne yaptınız? İşsizliğe çare mi buldunuz? Yüksek teknoloji kapasiteli fabrikalar mı açtınız? Sanayiye geliştirmek için iş garantili meslek okulları mı açtınız? Eğitimi, sağlığı parasız mı yaptınız? Kamusal hak olan elektriği, ısınmayı mı ucuzlattınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Girgin, tamamlayın sözlerinizi lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Yatlara verdiğiniz gibi çiftçiye mazotu ucuza mı verdiniz? Gasbedilen hakkını isteyen EYT'lilerin derdine derman mı oldunuz? Eğitim ve sağlık emekçilerine, Emniyet görevlilerine, imamlara 3600 ek gösterge hakkı mı tanıdınız? Emeklilere refah payı mı verdiniz? İntibak sorununu mu çözdünüz? Mevsimlik orman işçilerine kadro mu verdiniz? Tüm taşeron işçilere eşit statüde kadro hakkı mı tanıdınız? 4/C özelleştirme mağdurlarına gerçek anlamda 4/B hakkı mı verdiniz? Ne yaptınız? İsraftan, şatafattan başka ne yaptınız? Tekrar soruyorum şimdi: 2020 yılı bütçesi kimin bütçesi?

Sayın Maliye Bakanının sözüyle tekrar hatırlatmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, bakın, burası çok daha önemli. 2020 yılı bütçesi ne esnafın ne çiftçinin ne köylünün ne gençlerin ne de çocukların bütçesidir. 2020 yılı bütçesi fakirden alıp zengine aktaran bir bütçedir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Girgin.

Söz sırası Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'da.

Buyurun Sayın Akın. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, enerji kullanımı temel bir hak ve bu, bir insan hakkı fakat şu anda geldiğimiz noktada enerji, bir piyasa faaliyetine dönmüş durumda. “Ucuz elektrik.” dediniz, elektriğe zamda ülkeyi Avrupa şampiyonu yaptınız. Sanayiciye “Üretin, rekabet edin.” dediniz, sanayiciyi, esnafı, KOBİ’leri, çiftçiyi -tarımsal sulamalarda- Avrupa şampiyonu yaptınız. Kaynak olarak dönün bakın EUROSTAT’ın verilerine, dönün bakın OECD ülkelerine orada rahatlıkla görebileceksiniz ki o ülkeler içinde en çok zam yapan, Türkiye. Şimdi nedir bu? Bu zamlarda birinciliği hiç kimseye kaptırmıyorsunuz ama işler vatandaşa geldiği zaman maalesef işin bedelini vatandaşa ödüyor.

Bunları neden söylüyorum? Bakın, Sayın Bakan, enflasyon oranları ve döviz kurundaki değişimi bahane göstererek doğal gaz ve elektrik fiyatlarının yüzde 59 daha ucuz olduğunu söyledi ve bunu millete karşı televizyonlarda söyledi. Şimdi buna söyleyecek tek laf var: El insaf, ayıp, yazık, günah. Neden? Arkadaşlar, 2004 yılında bir ailenin ortalama faturası 40 lirayken -bakın burada- şu anda 180 lira. Şimdi buna bakarken, bu lafları söylerken şunu sormamız gerekmez mi: Hangi emeklinin, hangi çalışanın, hangi memurun 40 lirası 180 lira oldu? Ayıptır, yazıktır, günahdır arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, milletin gözünün içine baka baka kandırıyorsunuz. Neden doğruları söylemiyorsunuz? 27 Martta seçimden dört gün önce Sayın Bakan oy kaygısıyla dedi ki: “Hiç merak etmeyin, elektrikte ve doğal gazda zam olmayacak.” Biz de hemen çıktık, dedik ki: Yok öyle bir şey, zam yapacaklar. Her şey ortada. Ama seçimler bitti, yenilgiyle sonuçlandı, büyük bir yenilgiyle sonuçlandı; arkasından, 24 Hazirandan sonra dokuzar dokuzar, on beşer on beşer zamlar geldi. Bunu da milletin vicdanına bırakıyorum.

Peki, bu zamlar neden yapılıyor? İktidarın amacı vatandaşı değil, yandaşı kurtarmak değerli arkadaşlar. Enerji sektörü içindeki yandaş şirketler borç batağında ve bu borcu maalesef vatandaşımız ödüyor. Kâr yandaşın, zarar vatandaşın. Yazıklar olsun bu iktidarın Hükûmetine! (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bakın arkadaşlar -şurada bir tablo- sadece bir yıldaki borç artış oranını göstermek istiyorum. Bu dönemde kimdi bakan, biliyor musunuz? Damat Bakandı. Hani büyük başarılarla imza attığını söyleyip de başarılarından dolayı Maliye Bakanlığının ve Hazine'nin başına getirdiğiniz, enerji sektörünü batırıp da daha sonra hazinemizi yesin diye başına getirdiğiniz arkadaşın durumları. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, 2017 yılında batık durumda olan 637 milyon kredi varken 2018’de 6 milyar 322 milyona çıktı -yani Bakan enerji sektörünü batırdı ve öyle gitti- artış oranı yüzde 892. Demin de dediğim gibi, çok başarılı bir olaymış gibi, getirdiniz Hazine'nin başına.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu AK PARTİ’nin devamlı “yerli” “millî” yalanı bitti. Doğru değil, bunu artık herkes aynı şekilde biliyor. İçler acısı durum -bunu da rahatlıkla görün- yerli ve millî bir iktidar, bağımlılığını bu kadar yükseltemez. Biz Mustafa Kemal Atatürk’ten emanet aldık cumhuriyeti ve tam bağımsızlık hedefini kurduk, sizin geldiğiniz dönemde bağımlılığımız artarak devam ediyor. Bu nedir? İşte, bu, enerji politikalarının basiretsizliği değerli arkadaşlar.

Şimdi, on beş yılda “yerli” dediğiniz taş kömürünün ithalatını 2,5 kat artırdınız, taş kömürünü çıkarmadınız. Ayrıca, hani bu veto edip de termik santrallerde sonradan savunduğunuz olaylar var ya arkadaşlar, Bakanlık bu teklifin geçmesi için büyük bir çalışma yaptı. Sayın Bakanlıktan bir yetkili “Enerjinin yüzde 18’ini üretiyor.” dedi ama başka bir Bakanlığın birimi “EPIAŞ’ın raporlarında bu yüzde 11.” dedi. Yani Bakanlığın Bakanlıktan haberi yok. Neden böyle biliyor musunuz? Çünkü Bakanlık Bakan yönetmiyor; tek adam kişi yönetiyor, o kadar, başka yöneten yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Ayrıca, değerli arkadaşlar, şu anda “Termik santraller kapanacak.” diye söylüyorlar, Sayın Cumhurbaşkanını veto etti, göreceğiz, takip ediyoruz ama şu anda Elbistan’daki santral tam kapasiteyle çalışıyor ve bu santralin başına bir şey gelirse sorumlusu sizsiniz Sayın Bakan çünkü yüksek kapasitede çalışıyor, her an her şey olabilir.

Bir de bunların yanına, doğruları söylemek istiyoruz, hani teşekkür etmek istiyoruz ama demişler ya “Neren doğru?” Hiçbir yer doğru değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akın, sözlerinizi tamamlayın lütfen.

AHMET AKIN (Devamla) – Hatırlıyor musunuz Sayın damat Bakan çıktı, dedi ki: “Biz dünyanın en büyük projelerinden birini yapıyoruz.” Nedir? “YEKA.” YEKA: Bin megavatlık RES’ler, GES’ler. Arkadaşlar, bu YEKA’lar ne oldu? O verilen sözler ne oldu? Şimdi siz damat olarak babanızı kandırabilirsiniz ama bu milleti asla kandıramazsınız. O aldığınız sözleri, verdiğiniz talimatları yapın. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, arkadaşlar, şu anda Türkiye’deki yabancı enerji şirketlerinin en büyükleri kimler biliyor musunuz? Oradaki, Almanya’daki belediyenin belediye şirketleri ve kooperatifleri. Biz bunu diyoruz ama Bakanlık enerji kooperatiflerini kaldırıyor; halkı elektriğin içine sokmaya çalışıyoruz, Bakanlık diyor ki: “Hayır, enerji kooperatifleri çalışmasın, biz yandaşla devam edeceğiz.” Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak enerji kooperatiflerinin sonuna kadar arkasındayız ve bu mücadeleyi de bırakmayacağız.

Ayrıca, 2013 yılında dönemin Bakanı bu elektrik dağıtımını özelleştirilirken 12,7 milyar dolar para aldı. Bu parayı ne yaptınız arkadaşlar? Şu zamanın parasıyla, bugünün parasıyla 74 milyar TL. Dediler ki: “Elektrik ucuzlayacak.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlama için lütfen, Sayın Akın, buyurun.

AHMET AKIN (Devamla) – O zaman elektrik dolar olarak 5,1 sentti, şimdi 12,25 sent; ucuzlamadı, pahalılandı. Ayrıca, yatırım yapmadılar. Gezin, bakın, doğuya, güneydoğuya değil, Balıkesir’e gidin, Balıkesir’de hâlâ elektrik direklerinin odundan olduğunu göreceksiniz, ağaçtan olduğunu göreceksiniz. Yahu, ayıptır arkadaşlar, hangi devirde yaşıyoruz? Parayı aldınız, parayı yediniz, nereye gittiği belli değil; sonra, milletin karşısına 50 liralık fatura 100 lira olarak çıktı. Ben sizi burada milletime şikâyet ediyorum arkadaşlar.

Hepinize saygılar. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Biz Sayın Ahmet Akın Bey’i tanırız. Nasıl tanırız? Nezaketi ve zarafetiyle tanırız fakat bugünkü konuşması bu bizim tanıma biçimimizin biraz dışına düştü, onu belirteyim öncelikle. Kollarını teatral bir şekilde iki yana açarak “Yazıklar olsun bu Hükûmete!” jesti bence uygun düşmedi. Bir eleştiri ifadesi de değil bu, bir tür hayıflanma. Varsa eleştirilecek bir şey, akıl temelinde, herkesin anlayabileceği tarzda tabii ki ifade edebilir.

İkincisi: Şu “damat Bakan” lafı uygun bir laf değil. (CHP sıralarından gürültüler)

AHMET KAYA (Trabzon) – Damat değil mi? Enişte mi diyelim, ne diyelim?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Arkadaşlar, insanların akrabalık ilişkilerine değil, eğer Türkiye Cumhuriyeti'nin bir bakanıysa yapıp ettiklerine ilişkin eleştirileriniz olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, damat olmasaydı Bakan yapmazlardı ki.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen, Sayın Grup Başkan Vekilini dinleyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama Sayın Başkan, damat olmasaydı Bakan yapmazlardı, daha kaliteli arkadaşlarımız var orada.

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen...

Buyurun Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Maalesef, modern dünyada genel olarak bir trend mahiyetinde, siyaseti soysuzlaştıran bir şey var; kişisel nitelikler üzerinden kamusal eleştiriler getirme şeklinde bir çarpıklık, bu doğru değil. Sayın Bakanın yapıp ettiklerine ilişkin, Bakanlık olarak performansına ilişkin her tür eleştiriye amenna ama “Şu niteliği var, bu niteliği var.” gibi onun üzerinden getirilen eleştiriler doğru, haklı, tutarlı, yerinde değildir. Bazen insanların akrabalık ilişkileri -böyle bir mantıkla baktığımızda- tersine çalışır. Yani hiç bu akrabalık ilişkisi olmasaydı belki arkadaşların başka bir perspektiften görüp niteliklerini de müşahede edebilecekleri bir kişi. Bir perde gibi akrabalık ilişkisi önüne geldiğinde onları görmelerine engel de olabilir. O yüzden, daha soğukkanlı bir şekilde bu işlere bakmakta fayda var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Çok affedersiniz...

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Şu sözün neresi bir eleştiri: “Enerjiyi batıran, hazineyi yiyen...” Bu bana şunu hatırlatıyor: Memleketin meselelerini biz biraz geleneksel muhakemenin, fikrin temellerini oluşturan kitapların diliyle tartışmamız gerekirken bana öyle geliyor ki bu tartışma dili, sosyal medyadaki 140 karakterlik bir dil içerisinde kendisini mahkûm ediyor. Siyasete yazık ediyoruz. Böyle bir dille konuşmayı siyasete karşı bir haksızlık, yapıp edilenlere yönelik de milleti tutarlı bir şekilde bilgilendirme bakımından bir eksiklik görüyorum. 140 karakterle slogan atılır, analiz yapılmaz.

Teşekkürler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bostancı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

35.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bütçe görüşmeleri sırasında, hatipler, muhalefetin kısıtlanmış genel olanakları ve Türkiye'deki bu tek sesliliğe yaklaşmış medya düzeni içinde sesini duyurabilmek, mesajını verebilmek için çeşitli yöntemler tercih ediyorlar, kimi dövizle çıkıyor, kimi bir başka objeyle çıkıyor.

Tespite katılıyorum, Ahmet Akın grubumuzun göz bebeği, kibar, naif, sakin. Ahmet Akın bugün kürsüden inerken bütün Türkiye'ye şunu dedi: “Türkiye'de enerji politikaları o kadar kötü yönetiliyor ki Ahmet Akın'ı bile bu hâle getirdiniz.” (CHP sıralarından alkışlar) Bu önemli bir saptamadır. Ahmet Akın bu kadar kızılıyorsa, Ahmet Akın kadar cana yakın birisi muhalefetin sert dilini tercih ediyorsa bu, enerji politikalarının ne kadar halka uzak, ne kadar yandaşlara yakın yapıldığını, öyle inşa edildiğini gösteren önemli bir göstergedir.

Yine, ikinci hususta da Naci Başkana katılıyorum. Bu “damat Bakan” uygun bir şey değil. Bunu dile getirmemek değil, bunu bir araya getirmemek lazım, damat ve bakan kelimelerini. (CHP sıralarından alkışlar)

Dışarıdan Türkiye’nin nasıl görüldüğünü önemlersiniz, Türkiye’ye dış yatırım gelmesini önemlersiniz, Türkiye’nin imajını önemlersiniz. İnanın, bütün dünyada şöyle şeyler konuşuluyor, yatırım yapmak istenen ülkeyle ilgili: “Neresi orası?” “Türkiye.” “Nerede?” “Asya ile Avrupa’yı birleştiren, jeopolitik olarak son derece önemli, avantajlı bir coğrafyada.” “Nasıl yönetiliyor?” “Tüm eksikliklerine rağmen serbest seçimler var, falan, filan.” Ekonominin başında kim var?” “Ülkeyi yöneten kişinin damadı var.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu görüntü bir demokrasi görüntüsü değil. Bu görüntü emirlik, şeyhlik, şıhlık gibi demokrasiyle yönetilmeyen ve uzak olmadığımız bir coğrafyanın ayıplı görüntüleri. Ekonominin başına damat Bakan yapıldığında Sayın Erdoğan’a sordular. “Makroekonomi eğitimi olmadan bu görevi nasıl yapabilecek?” dendi. O da dedi ki: “Hayır canım, Marmara Üniversitesinde altı ay makroekonomi eğitimi için ders aldı.” Burası demokrasi olsaydı ülkeyi yöneten kişinin damadına bakanlık için hızlandırılmış makroekonomi dersi vermek yerine o dersi vereni ekonominin başına getirirlerdi, derse muhtaç olanı değil.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özel.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) *ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)*

1) *Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

2) *Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

D) *TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)*

1) *Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

2) *Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

E) *MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)*

1) *Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

2) *Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

F) *NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)*

1) *Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

G) *MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)*

1) *Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

Ğ) *AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)*

1) *Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

2) *Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

H) *ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)*

1) *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

I) *DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)*

1) *Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

J) *MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)*

1) *Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

2) *Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Söz sırası, Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin’de.

Buyurun Sayın Şahin. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Enerji Bakanlığının bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Değerli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın vermiş olduğu maden ruhsatları sebebiyle sıklıkla gündeme geliyorsunuz. Sürekli, kamuoyunda, doğaya karşı, ağaca karşı, derelere, kuşlara karşı bir bakanlık görünümündesiniz. İnsanlarımız devamlı sizlerin personeliyle karşı karşıya kalmak durumunda. Ülkemizin her tarafında çevre felaketleriyle ilgili imdat sesleri yükseliyor. Balıkesir’de, Çanakkale’de, Kaz Dağları’nda, Madra Dağları’nda, Uşak’ta, Kütahya’da, Murat Dağı’nda, Artvin’de, Tunceli’de, İzmir’de, Mersin’de, Gümüşhane’de, Türkiye’nin dört bir yanında dağımız ve vatandaşlarımız yaşam mücadelesi veriyor.

Sizin verdiğiniz madencilik izinleriyle binlerce ağaç kesiliyor, yüzlerce dere kuruyor, pek çok insanımız sağlığını kaybediyor. Bunun kötü bir örneğini de çok yakın bir tarihte Kaz Dağları'nda hep birlikte yaşadık: 200 bini aşkın ağaç kesildi, içlerinde belki beş yüz, altı yüz yıllık ağaçlar vardı. Bu ağaçlar öyle sıradan ağaçlar değil, bunlar mitolojide Truva Atı'nın yapıldığı ağaçlar, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethi esnasında kullandığı teknelerin yapıldığı ağaçlardı. Madencilik izni verdiğiniz bu bölgeler sıradan bölgeler değil, Türkiye'nin, hatta dünyanın en değerli tabiat güzelliklerine sahip olduğu bölgelerdi. Kaz Dağları, Türkiye'nin en fazla oksijen üreten dağı; mitolojide ilk defa güzellik yarışmasının yapıldığı, Afrodit'in güzellik tanrıçası seçildiği, Sarıkız ve Hasan boğuldu efsanelerinin yaşandığı yöreler.

Sayın Bakan, daha önce Bakanlığınıza vermiş olduğum bir soru önergesinde Kaz Dağları ve Madra Dağları'na kaç adet maden ruhsatı verdiğinizi sormuştum; verdiğiniz cevap inanın, bir felaket. Bakınız, "Toplamda 155 firmaya 279 adet maden ruhsatı verdik." diyorsunuz. Bunun yaklaşık olarak 115 tanesi arama ruhsatı, 164 tanesi işletme ruhsatı. İnanın, Sayın Bakan, bu, bir felaket bizim bölge için; çok yoğun bir sayıda madencilik faaliyetine izin vermiş bulunuyorsunuz.

Diğer taraftan ise çevreyi koruması gereken Çevre Bakanlığına "Nasıl koruyorsunuz? ÇED raporlarını nasıl veriyorsunuz?" diye sorduğumuz zaman aldığımız cevap bizi daha fazla korkuya düşürüyor açıkçası. Bakın, Çevre Bakanlığı da şöyle bir cevap veriyor bize: "Yaklaşık olarak yirmi altı yıllık sürede, 1993 ile 2019 yılları arasında ÇED olumlu rapor sayısı 5.655, ÇED olumsuz sayısı –dikkatinizi çekiyorum, sadece- 54 adet." Yani yüzde 1 dahi değil. Yani bir taraftan yoğun bir madencilik faaliyetine izin veriyorsunuz, diğer taraftan da çevreyi korumuyorsunuz yani doğal güzellikleri tamamen harap hâlde bırakıyorsunuz.

Yine, Komisyon esnasında size sorduğum bir soru vardı "Çanakkale'deki madencilik faaliyetlerine devam izni verecek misiniz?" diye. Bakın Sayın Bakan, verdiğiniz cevap şöyle: "Firmanın madencilik izni 13 Ekim 2019 tarihinde sona erdi ve süre uzatım talebini değerlendiriyoruz." diyorsunuz yani "Hayır, vermeyeceğiz." demiyorsunuz "Süre uzatım talebini hâlâ değerlendiriyoruz." diye bir cevap veriyorsunuz.

Bakın, dün, yine o bölgeden bir vatandaşımızın feryadını sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, Burhaniye Çevre Platformundan bir arkadaşımız, sayın vatandaşımız şöyle diyor: "Balıkesir, tam bir madenci işgali ve talanı altında. Yok mu bu memleketeye sahip çıkacak birileri? Daha ne kadar seyirci kalacaksınız?"

Sayın Bakan, vatandaşın bu feryadına lütfen kulak verin. Yine, bakın, size şurada bir fotoğrafla seslenmek istiyorum: Bu bir çocuğumuz, bakın Sayın Bakanımız, Kaz Dağları'ndaki madencilik faaliyetlerine ne kadar umutsuz bakıyor bu çocuğumuz. Gelin, bu çocuklarımızın umutlarını yeşertelim. Bakın, madencilik faaliyetlerini hâlen değerlendirdiğiniz bölgenin görüntüsü böyle. Lütfen bunlara izin vermeyelim.

Efendim, sürem bir hayli azaldı, sözlerimi şöyle tamamlamak istiyorum: Değerli iktidar yetkilileri, iktidara gelirken -tabii üç kelimelik ifadeleri çok seviyorsunuz- 3Y'yle geldiniz. Neydi bunlar? Yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklarla mücadele edeceğinizi söylemişsiniz. Yolsuzluk konusunda 4 bakan hakkında hiçbir işlem yapmadınız, hatta 1 bakanı da ödüllendirdiniz, büyükelçi yaptınız. Yoksulluk konusunda ise hiç mesafe katedemediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, bağlayalım sözlerimizi Sayın Şahin.

FİKRET ŞAHİN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yoksulluk konusunda ise insanlarımız artık bireysel olarak değil, yoksulluk sebebiyle ailesel olarak intihar etmeye başladılar. Yasaklar konusunda ise bakın, Kadına Karşı Şiddet Günü’nde dahi kadınlarımıza bu eylemi yasaklıyorsunuz ve ters kelepçe yapıyorsunuz.

Tabii, bu şekilde söyleyerek -Genel Başkanınız- iktidara geldiniz ama -yine, kızılıyorsunuz, o ifadeyi ben de kullanacağım- damat Bakan da geri kalmıyor, o da yine 3Y’ye örnek olarak “3D” diyor ekonomide. Neydi bu 3D? Efendim -olmayanı söylüyorsunuz tabii- ekonomide denge; dengeyi, tabii, kaybettiniz. “Disiplin” diyorsunuz; disiplini de yitirdiniz. “Değişim” diyorsunuz; ekonomide pozitif yönde hiçbir değişim yapamadınız. Ve vatandaşımız, milletimiz size yerel seçimlerde şöyle diyor: “3G” Bunu sakın GSM operatörünün “G”si olarak algılamayın. Diyor ki vatandaşımız size: “Geldiniz, gördünüz ve gidiyorsunuz.” Evet, gidiyorsunuz sayın iktidar yetkilileri. (CHP sıralarından alkışlar)

Bütçenin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Muhtemelen, herhâlde son bütçeniz olacaktır bu.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - İnşallah.

FİKRET ŞAHİN (Devamla) - Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Şahin.

Söz sırası İzmir Milletvekili Tacettin Bayır’da.

Buyurun Sayın Bayır. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA TACETTİN BAYIR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir soruyla başlamak istiyorum: Türkiye’nin ulusal bir enerji politikası var mıdır? Bence Türkiye’nin ulusal çıkarlarını ve kamu yararını gözeten bir enerji politikası olduğunu söylemek mümkün değildir. Yıllardan beri uygulanan ve hâlen uygulanmakta olan, enerji sektörünü sadece bir rant alanı olarak gören mevcut politikayla, kamu kurumlarının “özelleştirme” adı altında âdeta talan edildiği, tüketicinin enerjiye çok yüksek bedelle erişebildiği, sıklıkla kesintilerin yaşandığı ve enerji alanında büyük oranda dışa bağımlı bir enerji sektörü yaratılmıştır. Bu politikanın, ulusal çıkarlarımız ve kamu yararı doğrultusunda işlev görmediği açıktır ve kökten değiştirilmesi gerekmektedir.

İsterseniz gelin, hasta olan ülke ekonomimizin bir röntgenini çekelim birlikte. Üretime dayanmayan, hormonlu ekonomik büyümenin yan etkileri hızla kendini gösteriyor. İğneden ipliğe yapılan zamların ardı arkasının kesilmemesi, işsizliğin önlenememesi ve cari açığın tırmanması ve Türk lirasındaki soluksuz değer kaybının sürmesiyle birçok sektörde tablo daha karanlık bir hâl aldı. Türkiye ekonomisindeki daralma ve istihdam kaybı, her geçen gün artmaya devam etmektedir. İşsizlik ve yoksulluk kıskacında kıvranan vatandaşlarımız geçimini sürdürürebilmek için iş gücüne katılmak isteseler de ne yazık ki istihdam hakkından yararlanamıyorlar. Türkiye ekonomisindeki daralmanın istihdamda çok yönlü etkisi ve ağır tahribatı olduğu açıktır.

AKP iktidarı döneminde ekonomik büyümenin başaktörünün inşaat sektörü olduğu herkesin malumu. Bu, aynı zamanda iktidarın kendi sermaye sınıfını yaratma ihtiyacını karşılayabilecek en uygun sektördü aslında. İnanılmaz büyüklükteki ihaleler, o güne dek apartman müteahhitliğinden öte iş yapmamış yandaşlara dağıtıldı. Yol ve köprü yapmayı bir övünç kaynağı olarak görenler, yolları yaparken de ne yazık ki verimli tarım arazilerini ve zeytinlikleri ezip geçenler, hızlı trenin hafını dolaştırıp duranlar, arada trenler devrilirken demir yollarına hatırı sayılır bir tek metre ilave edemediler.

Küçülen Türkiye ekonomisi krizin etkilerinin çok daha şiddetli hissedilmesine yol açıyor, faturayı ise yine emekçiler ödüyor. Hâl böyle iken, bir tarafta vatandaş üç kuruşla geçinmeye çalışırken emekliliği hak ettiği hâlde “Ekonomi kaldırmaz.” diye emekliliği gasbedilenler, diğer tarafta da saraylarda, yazlıklarda, lüks makam araçlarıyla israf yapanlar. Uçan sarayımızdan sonra şimdi bir de yüzen sarayımız var. Günahır, yazıktır! Hiç arzulamadığım hâlde, söylerken bile rahatsız olduğum gerçek, Türkiye ekonomisi çöküşün eşiğindedir arkadaşlar. İstihdam yaratmadığı hâlde büyüdüğünü iddia eden, maliyet enflasyonunu dindirmedığı hâlde cari açığı düşürmekle övünen bir ekonomi yönetimi sanayide bahar rakamlarını açıklamaktadır. Oysa yaşatılanlar tam bir kara kışır. (CHP sıralarından alkışlar) Durgunluk nedeniyle üretimin azalmasından kaynaklı ham madde ithalatı düşmekte ve alışveriş azalmaktadır. Üretim dip noktada olduğu için ithalat rakamlarımız da düşmektedir. İnşaat üzerinden büyüme efsanesi yaratanlar, daralma ve istihdam kaybına neden olmuşlardır. Bina inşaat sektöründe bir yılda 39 bin iş yeri kapanmıştır. Bunun sonucunda aşırı dış borçlanma, ekonominin dolarkolik hâle gelmesi, Türkiye'nin küresel piyasalarda yarışma gücünü kaybetmesi bütçe disiplinimizi bozdu. Türkiye, dünya kırılğan ekonomiler liginde ilk 5'ten düşemez hâle geldi.

Sevgili arkadaşlar, 2020 yılına girerken kışlık saraylarda oturanlara para çok; para yazlık saraya var, para yüzen saraya var, para uçan saraya var; bunlara gelince para çok ama gel gör ki asgari ücretliye para yok, emekliye para yok, emekçiye para yok, çiftçiye para yok, EYT'liye para yok. Neden yok? Çünkü onlara gelince para yok, para bitiyor ama itibara gelince para çok.

Değerli arkadaşlar, bu salonda bulunan birçok ak saçlı ilk ve ortaokul öğreniminde bir şeyi hatırlayacak, bir nostaljiyi hatırlatmak istiyorum size. Yerli Malı ve Tutum Haftaları yaşadık biz çocukluğumuzda, bize yerli malının önemi anlatılırdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bayır, tamamlayın sözlerinizi lütfen.

TACETTİN BAYIR (Devamla) – Bize Yerli Malı ve Tutum Haftalarında üretimin ve yerli malının önemi anlatılırdı. Bugün, geldiğimiz noktaya baktığımız zaman her şeyimiz ithal edilir noktaya geldi. Yerli üreticiyi, çiftçiye aç, susuz bıraktık. Bu anlamda, ben Yerli Malı ve Tutum Haftalarının Millî Eğitim müfredatına tekrar konulmasını, tasarrufun ve yerli malının öneminin eğitimde tekrar verilmesini talep ediyorum. Yerli malı yurdun malıdır. İşsizliğin çözümü yerli malı tüketmekten geçmektedir. Bu anlamda, unutturulan; fıstık, fındık yeme partileri hâline getirilen Yerli Malı Haftası Meclis adına hepimize hayırlı olsun diyorum.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bayır.

Şimdi, Kırkkale Milletvekili Ahmet Önal konuşacaktır.

Buyurun Sayın Önal. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA AHMET ÖNAL (Kırkkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2020 yılı bütçesi hakkında parti grubum adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle Kurtuluş Savaşı'mızdan bugüne kadar vatan savunmasında canlarını yitiren kahraman şehitlerimizi anıyor, gazilerimize acil şifalar diliyor, başta şehitler diyarı Kırkkale olmak üzere tüm yurttaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün ülkemizdeki en önemli sorunlardan biri enerjide dışa bağımlı oluşumuzdan kaynaklanıyor. Dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için çalışma yaparken Türkiye’de maalesef durumun böyle olmadığını görüyoruz. Dünya enerji ve teknolojiyi birbiriyle buluştururken biz hızla bilimden uzaklaşıyor; kaynaklarımızı, insanlarımızı heba ediyoruz.

Enerjide dışa bağımlılıktan kurtulmak için yerli enerji kaynaklarına öncelik vermek, bunun bilimsel çalışmalarını yapmak, AR-GE çalışmalarına önem vermek çok kıymetli. Ancak, Enerji Bakanlığının 2020 yılı rakamları incelendiğinde AR-GE çalışmalarına yeteri kadar önem verilmediğini görüyoruz.

Enerjide uygulanan yanlış politikalar vatandaşımıza fatura ve haksız vergi olarak yansıtılıyor. Vatandaşımız elektrik faturası öderken TRT katkı payı, Enerji Fonu bedeli, dağıtım bedeli, KDV ve birçok vergi ödemek zorunda kalıyor. 4 kişilik bir aileye şu günlerde gelen aylık fatura miktarı en az 200 TL.

Doğal gaz faturası da bir başka kanayan yara. Kış ayına girdiğimiz şu günlerde evlere gelen doğal gaz faturası cep yakıyor. Kırıkkale’de ortalama bir eve 450-500 lira doğal gaz faturası geliyor. Asgari ücretle geçinen veya sadece emekli aylığı alan yurttaşlarımızın bu faturaları ödemesi mümkün değil. Vatandaşlarımız bu faturaları ödeyemezse ya icralık olacak ya da kış günü doğal gazı kesilecek, soğukta kalacak. Türkiye’de enerjide dışa bağımlılığı azaltmanın yolu insanı önceleyen, sürdürülebilir, çevre dostu enerji üretimine önem vermektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin bir başka gerçek gündemiyse işsizlik ve yoksulluk. 8 milyon kayıtlı işsiz olduğu, üniversite mezunlarının bile iş bulamadığı, her 5 evlilikten 1’inin boşanmayla sonuçlandığı, icra dosya sayılarının 10 milyonları aştığı, işsiz gençlerimizin kendini yaktığı, evinin ihtiyaçlarını karşılayamadığı için intihar eden babaların olduğu gerçek Türkiye var. Gerçek Türkiye bu kıymetli arkadaşlar; peki gerçek Türkiye’nin sorunları bu iken 2020 yılı bütçesi bu sorunları çözmek istiyor mu? Hayır. Suriyeli mültecilere 40 milyar dolar harcadınız ama bu ülkenin gerçek sahiplerine insanca yaşam için gerekli olan asgari standartları bile sağlamadınız.

Değerli arkadaşlar, bu bütçede “Asgari ücretten vergi alınmasın.” diye bir düzenleme yok, atanamayan öğretmenler için bir düzenleme yok, yoksulluk sınırının altında maaş alan emeklilerimiz için bir düzenleme yok, emeklilikte yaşa takılanlar yok, yüksek vergiler yüzünden dükkânını kapatan esnaf yok. Peki ne var? Zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapan bir bütçe var.

Değerli arkadaşlar, bir başka konu: Ziraat Bankası, borcunu ödeyemeyen binlerce çiftçiyi icraya vermeye hazırlanıyor. Çiftçimiz perişan. Kırıkkale’de, Yozgat’ta, Çankırı’da, Kırşehir’de, Anadolu’nun pek çok yerinde artık çiftçilerimiz tarımdan umudu kesti, her geçen yıl ekilmeyen tarım arazisi sayısı hızla büyüyor. Türkiye bu hâldeyken bu problemleri çözmesi gereken bütçe bu yıl da yok.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son dönemlerde yaşanan en garip olaylardan biri de AK PARTİ milletvekillerinin oylarıyla Meclise gelen ve termik santrallerin iki buçuk yıl daha filtresiz çalışmasına izin veren yasa teklifiydi. Bu yasa teklifi, AK PARTİ Grubunun oylarıyla, partimizin tüm eleştirilerine rağmen kabul edildi. Aynı düzenleme Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veto edildi, bu kez de aynı kişiler Sayın Cumhurbaşkanına şükranlarını sundular. Gerçekten de ne yaptığımızın farkında mısınız bilmiyorum. Yasayı kabul eden de ardından yasa iptal oldu diye sevenler de aynı kişiler. Bu bütçe kanunu, tıpkı komisyon toplantılarında olduğu gibi, iktidar partisinin oylarıyla noktasına ve virgülüne dokunulmadan kabul edilecek, muhalefetin, tüm eleştirileri, uyarıları görmezden gelinecek, bütçe yasalaştığında Sayın Cumhurbaşkanına şükranlarınızı sunacaksınız.

Bilindiği üzere, bütçe kanunu, Anayasa’mızın 89’uncu maddesiyle koruma altına alınmıştır. Velev ki bu olsaydı ve bütçe Sayın Cumhurbaşkanı tarafından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET ÖNAL (Devamla) – Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika daha süre veriyorum Sayın Önal.

AHMET ÖNAL(Devamla) – Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanının bütçe kanununu veto etme yetkisi yok. Velew ki bu olsaydı ve bu bütçe, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından, termik santrallere filtre takılması konusundaki yasa gibi veto edilseydi ne yapacaktınız, merak ediyorum. Yine Sayın Cumhurbaşkanına şükranlarınızı sunup teşekkür mü edecektiniz, hakikaten merak ediyorum. İşte bu durum, milletin Meclisinin ne hâle geldiğini ortaya koyuyor, parlamenter sistemden uzaklaşmanın Türkiye’yi ne hâle getirdiğini söylüyor.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerimi bitirirken insan hak ve özgürlüklerinin ayrımsız herkes için korunup hayata geçirildiği, şiddetin ve sömürünün olmadığı, kadın cinayetlerinin son bulduğu, gençlerimizin geleceğe umutla baktığı, hiçbir çocuğun yatağa aç girmediği, barış ve kardeşlik içerisinde gelirin hakça paylaşıldığı bir toplumda yaşamak dileğiyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Önal.

Söz sırası Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu’nda.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 yılı kesin hesap ve 2020 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

TKİ, 2003 yılından itibaren santral kurulma şartlı olarak redevans usulüyle ihaleler yapmaktadır. Bu kapsamda, 2006’da imzalanan Bolu Göynük Santrali 2015’te, sözleşmesi 2012’de imzalanan Soma Kolin Santrali de 2018 yılında elektrik üretimine başlamıştır. Bu sözleşmelerde yani termik santral kurma şartlı redevans sözleşmelerinde redevans birim fiyatlarının yıllara göre güncellenmesinde Üretici Fiyat Endeksi’nin kullanılması hükmü bulunmaktadır. Bolu Göynük’te de 2015 yılında fiyat Üretici Fiyat Endeksi’ne göre güncellenmiş, kilovatsaati 3,15 kuruş olarak belirlenmiş ve TKİ 2015 yılında 12 milyon lira redevans geliri elde etmiş ancak takip eden 2016 yılında endeks değiştirilerek Üretici Fiyat Endeksi yerine Piyasa Takas Fiyatı Endeksi’ne geçilmiş ve 3,33 kuruş olması gereken redevans fiyatı 2,65 kuruşa düşürülmüştür.

Sayıştay raporlarına göre 2016’da yapılan endeks değişikliği nedeniyle kurumun yani TKİ’nin 14 milyon liralık bir gelir kaybı söz konusudur. Benzer uygulamaya 2017 ve 2018 yıllarında da devam edilmiş yani Üretici Fiyat Endeksi yerine Piyasa Takas Fiyatı Endeksi kullanılmış ve bundan dolayı Sayıştaya göre TKİ, toplamda 48 milyon liralık bir gelir kaybına uğramıştır. TKİ’nin kasasında olması gereken 48 milyon liralık bu meblağ yani sizin, bizim, devletin kasasında olması gereken 48 milyon lira şirketin kasasında kalmıştır. Daha Türkçesi, TKİ 48 milyon lira zarar ettirilmiştir.

Ben bu konuyu Plan Bütçe Komisyonunda dile getirmiştim ve sizlere birtakım sorular sormuştum. “Sözleşmede fiyat güncellemesinin Üretici Fiyat Endeksi’ne göre yapılması hükmü varken Piyasa Takas Fiyatı Endeksi’ne geçişinizin nedeni nedir? Redevans sözleşmelerinde sonradan bu konuda herhangi bir değişiklik yapılmış mıdır; yapılmışsa şayet, gerekçesi nedir? Sayıştayın işaret ettiği 48 milyon liralık bedel tahsil edildi mi?” diye sorularımı sıralamıştım. Cevap vermişsiniz, daha doğrusu bir cevap metni göndermişsiniz ama içinde cevap yok.

Cevabınız çok kısa: “Tahakkuklar EPIAŞ tarafından belirlenen Piyasa Takas Fiyatı Endeksi kullanılarak gerçekleştirilmektedir.” Bu kadar. Biz zaten bunu biliyoruz, “Neden?” diye soruyoruz. Şimdi aynı soruları tekrarlıyorum, umarım kamuoyunu aydınlatıcı cevaplar verirsiniz.

Sayın Bakanım, bir de borcunu ödeyemediği için yenilenen abonelikler, yeniden tahakkuk ettirilen güvence bedeli sorunu var. Özellikle tarım kesimi bu konuda çok mağdur. Seçim bölgemden bir örnek vermek istiyorum. Olayın vahametinin anlaşılması için çok güzel bir örnek.

Akhisar’da Kızlaralanı Köyü Sulama Kooperatifi var. Bu kooperatifin 52 bin liralık borcu var ve borcundan dolayı toprağın, mahsulün suya en ihtiyacı olduğu bir dönemde kooperatifin elektrikleri kesiliyor. Köylü zorlukla parayı denkleştiriyor, dağıtım şirketinin yolunu tutuyor ancak hayatlarının en büyük şokuyla karşı karşıya kalıyorlar. Dağıtım şirketi 52 bin liralık borcunu zorlukla denkleştiren çiftçimizden 172 bin lira güvence bedeli istiyor. Bu ve buna benzer sayısız örneklerle devamlı karşılaşıyoruz ne yazık ki. Değerli Bakanım, bunun adı yorgunu yokuşa sürmektir ve bu uygulamadan vazgeçilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanım, inşaat sektörünün sıkıntılarını biliyorsunuz. Müteahhit bu zor şartlar altında binayı dikeyiyor, daireyi satıyor, ruhsatını alıyor; iş, enerji müsaadesini almaya geldiği zaman “Dur bakalım.” deniliyor. Ne oldu? “Efendim, yatırımımız olmadığı için size şimdilik müsaade veremiyoruz.” “Ya ne zaman vereceksiniz?” “Enerjiyi on aya kadar ancak verebiliriz.” “Başka yolu yok mu bunun?” “Var efendim; yatırımı sen yaparsın, biz sana sonra parasını öderiz.” Bu ekonomik krizde gözü karartmışsın, diyelim ki küçük sanayi sitesinde yatırım yapacaksın, makine almak için fuarları gezmişsin, sipariş vermişsin, bedel ödemişsin; ancak enerji olmadığı için, daha doğrusu sanayi sitesinde enerji alamadığın için, zamanında yatırım yapılmadığı için kara kara düşünüyorsun. Bu ve buna benzer şikâyetler eminim sizlere de geliyordur. Bu zor şartlar altında inşaat yapmak isteyen, yatırım yapmak isteyen, üretim yapmak, ziraat yapmak isteyen yurttaşlarımızın bu sorunlarla karşılaşması, okyanusu geçen vatandaşın derede boğulması gerçekten üzüntü vericidir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, sözlerinizi tamamlayın Sayın Bakırlıoğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – Tamamlıyorum.

Son olarak Sayın Bakanım, Soma’daki tazminat mağduru işçilerimizin taleplerinin bir kısmını şubat ayına kadar çözeceksiniz. Yıllardır çözülmeyen bu sorunu çözmek adına irade gösterdiniz ancak Soma kömürlerinin Atabacası, Işıklar Ocaklarında çalışanlar ve Uyar Madencilikte çalışan mağdurlar konusunda belirsizlik hâlen sürmekte. Bu konuda yapılacak yasal düzenleme çalışmalarının hızlandırılması ve belirsizliğin ortadan kaldırılması işçilerimizin en büyük beklentisidir.

Bu duygu ve düşüncelerle, her şeye rağmen, tüm itirazlarımıza rağmen geçecek olan bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakırlıoğlu.

Şimdi de söz sırası Mersin Milletvekili Alpay Antmen’de.

Buyurun Sayın Antmen. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Enerji Bakanlığı ve bağlı kurumların bütçelerini görüşüyoruz.

Bütçe, sekiz yüzyıl önce Magna Carta'dan bu yana gelen bir hak. Ancak, bu hak sadece vergilerin toplanmasıyla ilgili değil; ayrıca, toplanan vergilerle ilgili olarak halka da hesap vermeyi içeriyor. Yalnız, bugün, günümüze baktığımızda, halktan para isteyen, toplayan ve harcayan yürütmenin başı Sayın Cumhurbaşkanı burada yok; atadığı memur bakanları burada onu temsil ediyor. Halk adına seçilmiş milletvekilleri yürütmenin başına hesap soramıyor, yürütmenin başı da hesap vermiyor. Yasamanın, yargının, bakanlıkların, TRT'nin, tüm kurumların ve bugün bütçesini konuştuğumuz Enerji Bakanlığının başında birileri var gibi gözüküyor ama aslında hepsinin başında aynı kişi var. O kişi de sarayda oturuyor; elektriğe, doğal gaz para vermiyor. O sıcak sarayında otururken, doğal gaz ve elektriğe son bir yılda 10 kez zam geldi.

Değerli milletvekilleri, enerji demişken, gelişmiş ülkeler nükleer santralleri ve doğaya zarar veren enerji santrallerini tek tek kapatmaya başladı. Nükleer deyince aklımıza hep Akkuyu geliyor ve bu, tüm Mersin'in insicamını bozuyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yenilenebilir enerji kaynaklarına geçen bu ülkeler, hem insanların sağlıklarını koruyor hem de doğaya zarar vermeden enerji üretiyorlar. Bizde ne oluyor? Akkuyu oluyor. Avrupa'nın vazgeçmeye başladığı nükleer santraller Türkiye'de kurulmaya başlıyor. Filtresiz santraller insanlarımızı zehirlemeye devam ediyor.

Bakınız, bu ülkede arabada sigara içmek yasak ama filtresiz santrallerin insanları toplu şekilde zehirlemesi ise serbest. “Fabrikaların bacaları tütsün, yoksa işsizlik bitmez.” dedik fakat siz onu “Termik santrallerin bacası tütsün, insanları zehirlesin.” diye anladınız. Daha geçen gün, Genel Başkanları Sayın Recep Tayyip Erdoğan olan AKP'li milletvekillerinin Meclisten geçirip Cumhurbaşkanı'nın imzasına sunduğu termik santral yasasını Sayın Cumhurbaşkanı veto etti; iyi de etti, çok iyi etti ama iki buçuk yıl daha zehir saçacak santrallere biz itiraz ederken bunun devamını savunan “evet” diyerek yasalastıran sayın AKP'li milletvekilleri, Sayın Erdoğan bu yasayı veto edince bu defa da Sayın Erdoğan'ı tebrik ettiler; güzel dönüş, kutluyoruz.

Değerli milletvekilleri, her şeyi boş verin, Mersin'i neden sevmiyorsunuz? Akdeniz'den ne istiyorsunuz? Mersin'de şu anda, temeli temel atılırken çatlayan ve temeli 2 kere çatlayan bir saatli nükleer bomba inşa etmeye çalışıyorsunuz. Çernobil'de patlayan santrali yapan firmanın denemediği reaktörleri Akkuyu'da gerçekleştirmesine izin veriyorsunuz ve bu firmanın yönetiminde de hiç yabancı olmadığımız bir isim var, Cüneyd Zapsu. (CHP sıralarından alkışlar)

Geçen gün Sözcü gazetesinde Çiğdem Toker, Akkuyu'da nereden para akanacağını ve nereden hangi şirketlere nereden para verileceğinin, kaynağının ne olduğunun bilinmediğini yazdı. Yani bu şirket üzerinden karanlık para operasyonları mı çekilmek isteniyor? Yani nükleer yönetimin, kontrolün ve para aktarılan şirketlerin denetimi bizde değil, santralin de denetimi dahi bizde değil. Peki ne bizde? Herhangi bir patlamada yaşanacak facianın yani cehennemin ev sahipliği bizde. (CHP sıralarından alkışlar) Mersin'e cehennemi mi yaşatmak istiyorsunuz? Mersin Çernobil mi olsun istiyorsunuz? Değerli milletvekilleri, Mersin haritadan silinsin mi istiyorsunuz? Sayın vekiller, sözün kısası, başta Mersin, ondan sonra tüm Akdeniz havzası cehenneme dönmeden Akkuyu'da inşaatı derhâl durdurun.

Tüm iktidar milletvekillerimize soruyorum: Akkuyu ne zaman veto edilecek? Çernobil gibi patlayıp Mersin'i cehenneme çevirdiğinde mi, Mersin cehennem olduğunda mı olaya el koyacaksınız?

Sayın Enerji Bakanına da şunu sormak istiyorum: Akkuyu için Rusya Federasyonu'yla yapılan anlaşmayı okudunuz mu? Mutlaka okumuşsunuzdur ama mesela on beş yıl boyunca, ihtiyacımız olsa da olmasa da 12,35 sente elektrik satın alacağımızı biliyor musunuz? Bu da önemli değil, nükleer

atıkların ne olacağından haberiniz var mı? Ya da daha da önemlisi, Akkuyu'nun bir Rus deniz askeri üssü olacağından haberiniz var mı? Bunu da geçtim, oraya 3-5 kilometre mesafede bir NATO askeri deniz üssü olduğundan haberiniz var mı? Bunları biliyorsunuz da İncirlik'teki ABD askeri üssü yakınına da inşallah bir Rus askeri üssü yaptırmazsınız diye düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi bağlayın Sayın Antmen.

Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Ben, Akdeniz'in güzel incisi Mersin'i rahat bırakın diyerek şu güzel mısralarla güzel Mersin'ime seslenmek istiyorum: “Memleket isterim/Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun/Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun.”

Ama Akkuyu'da nükleer olmasın. Mersin'e de kıymayın sayın milletvekilleri.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Antmen.

Sırada Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü var.

Buyurun Sayın Ünlü. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ben de grubum adına Enerji Bakanlığının 2020 bütçesiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Elektrik Piyasası Kanunu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve bu kurumun izlediği enerji politikaları hakkında konuşacağım.

Bilindiği üzere, Elektrik Piyasası Kanunu'nun temel amacı, elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulmasıdır. Bu amaç, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılmasının sağlanması olarak başlar ve çapraz sübvansiyonların yani bir faaliyetin bölgeye ya da abone grubuna ilişkin maliyetinin bir kısmının ya da tamamının diğer faaliyetler, bölgeler ya da abone grupları tarafından karşılanması sona erdirilmesi olarak devam eder. Elektrik Piyasası Kanunu'nun ilk olarak 2001 yılında yayınlandığı günden bugüne kadar elektrik piyasasında doğru yatırımların gerçekleştiği görülmektedir fakat yapılan yatırımları gölgede bırakarak zamlar en ön plana çıkmıştır. Hâlbuki bu kanunun ilk yayınlandığı dönemden itibaren elektrik sisteminde özellikle dağıtım ve üretimin özelleştirilmesi, bunun sonucu rekabet ortamının gelişmesi, kayıp ve kaçakların azaltılması, bölgesel tarifeye geçilmesi ve tüketicilere ucuz ve kaliteli elektrik sunulması hedeflenmiştir fakat bugün geldiğimiz noktada bu durumun ne kadar gerçekleştirilebildiği ortadadır. Zira, kayıp kaçakların azaltılması ve ulusal tarifeden bölgesel tarifeye geçilmesi serbest piyasa sisteminin hedefi ve sonuçları olmalıydı. Buna rağmen bu süreç hep ertelenmektedir. Nitekim daha önceki dönemde yayınlanan kanunla, 2015 yılına kadar ulusal tarife uygulamasının gerekleri esas alınır ve ulusal tarifede çapraz sübvansiyon uygulanırdı. Daha sonra yine 2015 yılında çıkarılan bir kanunla fiyat eşitleme mekanizmasının uygulanmasına ilişkin süre ve ulusal tarife ve ulusal tarifede çapraz sübvansiyon uygulanmasına ilişkin süre 31/12/2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Hâlbuki bölgeler arasında işletme ve

yatırım maliyetleri kayıp ve kaçaklar nedeniyle aynı değildir, buna rağmen tüm tüketiciler kayıp kaçak bedelini ülke genelinde eşit ödemeye devam etmektedirler. Fiyat eşitleme mekanizması yani ulusal tarife kapsamında bölgeler arasında para aktarımıyla bu süreç devam ettirilse de çapraz sübvansiyonun tarifeyi kötü yönde etkilediği herkes tarafından kabul edilen bir unsurdur. Bu nedenle bir an önce maliyet esaslı tarifeye geçilmesi ve çapraz sübvansiyonun sonlandırılması, gerek kayıp kaçığın düşürülmesi ve gerekse şirketlerin veriminin ölçülmesi açısından önem arz etmektedir. Bu konuda nasıl hazırlık içinde ve düşüncede olduğunuzun ve hedeflerinizin bugünden bilinmesinde fayda vardır.

Doğal gaz piyasasına baktığımızdaysa Akdeniz’de yapılan çalışma ve girişimlerle faaliyete geçen TANAP projesi dolayısıyla Kurumunuzu takdir ve tebrik ediyoruz. Ancak, yıllardır dilinizde dolaşan, ülkemizin, bölgenin doğal gaz hat merkezi olması konusunda hedefleriniz ne durumdadır? Bu konuda son durumu merak ediyor, bilgileri paylaşmanızı diliyoruz. Zira son günlerde, gündemde bu konu hiç yer almamakta ve konuşulmamaktadır.

Değerli arkadaşlar, ayrıca RES ve GES’lerin katkıları konusuna da değinmek istiyorum. Bu konuda çok talep ve gerçekleştirmeler oldu. Ülkemizin doğal kaynakları bu bağlamda büyük ölçüde kullanılabilir hâle geldi. Ancak bazı doğal gaz santrallerimizde üretime ara verildi, bu durumun açıklanmasını da beklemekteyim. Yetkililere buradan sormak istiyorum: Üretim kapasite projeksiyonunuzda bir sapma mı vardır yoksa talep artışı mı düşmüştür?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, sözlerimizi tamamlayalım Sayın Ünlü.

BAHA ÜNLÜ (Devamla) - Diğer bir sorumsa lisanssız RES ve GES’lerde de öz tüketim ile şebekeye veriş miktarları arasında herhangi bir değerlendirme yapılmakta mıdır? Zira, lisanssız projelerin öz tüketim amaçlı olarak planlandığı, ancak zaman içerisinde bu durumun bazı suistimallere maruz kaldığı da ortadadır. Bu suistimler sonucu orantısız bir şekilde şebekeye verilen enerjinin tüketiciye yansıyan fiyatlara etkisi nasıl olmuştur?

Yine, diğer bir zam furyasından yola çıkarsak akaryakıt konusunu da unutmamak gerekmektedir. Dünyanın en pahalı akaryakıtını kullanmaya ne kadar daha devam edeceğiz? Bu konuda bütün suç vergilere atılmaktadır fakat vergileri de düzenleyen sizlersiniz.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Ünlü.

Söz sırası Bursa Milletvekili Erkan Aydın’da.

Buyurun Sayın Aydın. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla ilgili 2020 bütçesi için söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve bizleri izleyen yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Bu Bakanlık geçen sene Ağustos ayına kadar aslında 2 ayrı Bakanlıktı; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığiydi. Bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle birleşti, tek bir Bakanlığa dönüştü. Bir anda, bir kararnameyle hepsi tek bir torbada toplandı.

Şimdi Çalışma Bakanlığı ve çalışma hayatıyla ilgili olan kısma bakalım. Çalışma hayatında işsizlik oranı yüzde 15'lere yaklaşmış, genç işsiz oranı yüzde 27'leri bulmuş. Bunun akabinde, evine iş, aş götüremeyen binlerce insan intiharın eşiğine gelmiş. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına döndüğümüzde de boşanmalar hızla artmış. Yani 2 Bakanlık birleşmiş, işsizlik, aş, iş götüremeyenler hızla artmış, bunun doğal sonucu olarak da 2018'de 142 bin olan boşanma sayısı 2019'da 160 binlere kadar çıkmış.

Aslında iyi bir şey yapmamışsınız. 2 Bakanlık birleşerek toplumun sosyal damarlarıyla oynamış -hem sosyal intiharlar artmış hem işsizlik artmış- bunun sonucunda da bir sürü toplu intiharlar memlekette meydana gelmeye başlamış.

Ama durum böyleyken Sayın Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı ne dedi? "Asgari ücrette Avrupa'dan iyiyiz." dedi. Aslında Sayın Bakanın bunları söylerken neye dayanarak söylediğini bilmiyorum, sadece Sırbistan, Bulgaristan ve Arnavutluk'tan iyiyiz, geriye kalan hepsinde kötüyüz ama Sayın Bakan, şu elimizde tuttuğumuz 2018 yılına ait Sayıştay raporları sizin Avrupa'yla değil de aslında biraz Bakanlığınızla ilgilenirseniz çok daha iyi bir iş yapmış olacağınızın çok önemli delili. Aslında bir suç duyurusu.

Bakın, 95 sayfa, içinde 20 adet bulgu var, her bulgunun içerisinde ise birçok maddede yapılan usulsüzlükler, tüyü bitmemiş yetimin, daha doğmamış çocuğun hakkının nasıl çarçur edildiğinin tek tek belgeleriyle ihbarları var.

Şimdi, bir tanesine gelelim, Sağlık Bakanlığı tarafından engelli sağlık kurulu raporu verilmeden -altını çiziyorum- yani vatandaş engelli değil, Sağlık Bakanlığından bir raporu yok ama siz ne yapmışsınız biliyor musunuz Sayın Bakan, 2018 yılında aylık ortalama 62.807 kişiye 500 ile 700 lira arasında değişen maaş ödemişsiniz. Bu maaş, bazı aylar 65 bin, bazı aylar 60 bin ama ortalama 62.807 kişiye verilmiştir.

Diğer bir konu, ağır engelli olmayan yani engelli raporu yüzde 40'ın altında olan, dolayısıyla evde maaş bağlanma yetisine sahip olmayan toplam 35.554 kişiye de 2018'de para ödemişsiniz. Peki, yine burada yazıyor -bu, aylık yaklaşık 100 bin lira- toplam ne kadar ödemişsiniz biliyor musunuz Sayın Bakan, 675 milyon lira para ödemişsiniz. Sayıştay raporlarına girince de -bu 675 milyon iki yıllık, daha 2002'ye kadar gitsek milyarları buluyor- ne demişsiniz, kurum görüşleri yazıyor burada, kurumdan görüş alınmış, borçlar hukukuna göre bu parayı silmişsiniz. Arkadaşlar, kanuna göre terkin edebileceğiniz miktar 20 liradır. Siz ne kadar silmişsiniz? 675 milyon lirayı kaymakamlık, valilik ve il müdürlerinin onayıyla bir kalemde silmişsiniz. Hepsi ne olmuş, buharlaşmış. Bunlar, sizin cebinizden verdiğiniz paralar değil; 82 milyonun vergileriyle, tüyü bitmemiş yetimin hakkıyla, doğmamış çocuğun hakkıyla toplanan paralar. Önce dağıtmışsınız hiçbir şekilde hakkı olmayan kişilere, aylık ortalama 100 bin kişiye, daha sonra da bir kararnameyle de "Püf." demişsiniz, hepsini silmişsiniz. Burada suç işleniyor, hem de çok büyük bir suç işleniyor. Şimdi, buradaki tabloda yazmış, bu kanuna göre sizlerin en fazla silebileceği kişi başı 20 TL. Arkadaşlar, bunlar kimlerdi? 62 bin kişi bir tarafta, 35 bin kişi bir tarafta. İnsanın aklına şu soru geliyor: Sizin il ve ilçe başkanlıklarından yazılar gönderilerek "Bunun ihtiyacı var, bu gariban, bu varoşa..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aydın, bağlayalım sözlerimizi lütfen.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Ödeme yapılanlar, bu kriterleri taşımayan ama siyasi parti il, ilçe başkanlıklarınızdan cebinde “Hamilikart yakınımıdır.” diye bir kartvizitle gelen kişiler miydi Sayın Bakan, buradan soruyoruz. 675 milyonu bir kalemde silmişsiniz. Yani siz Avrupa’daki asgari ücretle uğraşacağımıza biraz kendi Bakanlığınıza bakın. Bakanlığın işi kokmuş yani aslında tuz kokmuş.

Hazır “Tuz kokmuş.” demişken de şöyle bir dörtlükle de bu konuşmayı bitirelim:

“Nereden başlamalı ahvali anlatmaya,

Bunca menfiliklere biraz müspet katmaya,

‘Kâr var.’ diye çıkmayın çuvalla tuz satmaya,

Eskiden ortalıkta böyle kokular yoktu.

Tuzlamaya kalkmayın, zira artık tuz koktu.

Söylemeyen kaldı mı? Öyle yaygın ki yalan,

Evde, yurttta, dünyada, olağanlaştı talan.

İnsanda, tabiatta, nerede bakir kalan?

Eskiden dünyada böyle kokular yoktu.

Boşuna tuzlamayın çünkü artık tuz koktu.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, tamamlayın şiiri.

Buyurun.

ERKAN AYDIN (Devamla) – “Ben vazgeçtim yazmaktan kötü kokan şeyleri,

Yazsam kızdıracağım hanımları, beyleri,

Farkındadırlar zahir, ondandır heyheyleyi,

Pis kokan virüsleri atmosfere kim soktu?

Tuzlamak fayda vermez, bilin artık tuz koktu.” diyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Aydın.

Şimdi de Kırşehir Milletvekili Metin İlhan konuşacaktır.

Buyurun Sayın İlhan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA METİN İLHAN (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunmaktayım, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe oluşturulurken temel kıstas, bütçe hedefinin insan odaklı olmasıdır. Çünkü toplumun yapı taşı birey, ailesi, çalışma ve sosyal hayatıdır. Bu perspektif çerçevesinde oluşturulmayan bütçe geri dönüşü olmayan, geçici, günü kurtaran ve birilerine hizmet eden bir bütçe olur. Öncelikli hedefimiz, planımız ve vizyonumuz, insanın refah düzeyini artırmak, bireyi günümüz dünyasında yerini alabilecek hâle getirmek ve kişinin sosyal, psikolojik açıdan kendisiyle ve toplumla uyumlu olmasını sağlamak olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmeleri esnasında Sayın Bakan, bürokratlarınca ustaca hazırlanmış ve teknik detayla doldurulmuş, görünüşte ilgi uyandıran ancak içeriği maalesef hiç kimseyi tatmin etmeyen uzunca bir konuşma yaptı. Öncelikle 2 büyük Bakanlığın birleşmesiyle oluşmuş yeni Bakanlığın yaşadığı kurumsal problemler, yapısal eksiklikler, uyum ve uygulamada yaşanan süreçlerle ilgili hiçbir şeyden söz edilmedi. En basitinden, garip bir şekilde hâlâ mülga olarak çalışmalarına devam eden ve önemli görevleri olan Devlet Personel Başkanlığının akıbetinin ne olacağıyla ilgili tatmin edici bir cevap verilmedi.

Memurlarımızın yıllardır beklediği 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesine eklenen doğum sonrası yarı zamanlı çalışma hakkının kullanımına ilişkin usul ve esaslar hâlâ bir muamma. Zira aradan geçen dört yıla rağmen kurumların yönetmelik taslağıyla ilgili nihai görüşü bir türlü sonlanmamıştır. Çünkü dört yıldır bu yasadan faydalanacak memurların kapsamı daraltılmaya çalışılmaktadır. Bu konuda kamu personelinin mağduriyeti bir an önce giderilmelidir.

Bir diğer konu ise Sayın Bakanın da rakamlarla uzun uzadıya ifade ettiği ancak çok ama çok yetersiz olan engelli ve kadın politikalarıdır. 2020 ve sonrasına baktığımızda binde 2'lik bir yatırım oranından bahsediliyor. Bu veri bile başlı başına Bakanlığın çok kötü yönetildiğini gösteriyor. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü için öngörülen yatırım bütçesiyle bir daire bile zor alınabilmektedir. Engelli ve muhtaç olanlara gereken maddi desteğin sağlanması, sosyal devlet olmanın gereği ve zorunluluğudur. Kötü ekonomi yönetimi sonucu alt gelir grubunda oluşan devasa genişlemeye çok az sayıda "Dostlar alışverişte görsün." düzeyindeki yapılan yardımları öve öve anlatarak bu konudaki eksiklikleri yeterliymiş gibi göstermek doğru değildir ve devlet ciddiyetiyle de bağdaşmamaktadır.

Ülke nüfusumuzun yüzde 10'u engellilerden oluşmakta ve aileleriyle birlikte bu rakam 25 milyona yaklaşmaktadır. Meclis bünyesinde kurulan Down, otizm ve diğer yaygın gelişimsel bozukluklarla ilgili gerek Mecliste gerekse de alanda yaptığımız incelemelerde bu konuda çok ama çok eksik olduğumuzu gördük. Engelli vatandaşlarımızın ailelerinin devletin ilgisine ve desteğine olan ihtiyaçları çok fazla. Türkiye, engellilerin eğitimi konusunda da gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında olması gereken düzeyin çok gerisindedir. Engellilerin eğitim alma ve meslek edinme taleplerini gerçekleştirme olanakları son derece sınırlıdır. Özel eğitime bütçeden yeterli kaynak sağlanmamaktadır. Aileler engelli velilerine de istihdamda pozitif ayrımcılık yapılmasının zaruri olduğunu ısrarla belirtmektedirler.

Ülkemizde yaşanan, kadına şiddet başta olmak üzere kadınlarımızın maruz kaldığı tüm negatif ayrımcılıkların en temel sebepleri eğitimde ve kadın istihdamında çok geri olmamızdır. Kadını iş ve sosyal hayatta eşit konumlandırmadığımız sürece bu sorunu aşmak imkânsızdır. Ayrıca, İstanbul Sözleşmesi'nin gerekleri için atılan adımların ciddiyetsizliği de kadın haklarının sağlanması noktasında yetersiz kalmaktadır.

Çocuklarla ilgili politikalar da günü kurtarmaya yöneliktir maalesef. 2 milyona yaklaşan çocuk işçi sayısı, çocuk istismarının önüne bir türlü geçilememesi ve engelli çocukların sorunlarının çözümündeki adımların azlığı da bu konuda ivedilikle yeni adımlar atılmasını zorunlu kılmaktadır.

Çalışma hayatında da durum farklı değil ne yazık ki. Zaten yetersiz olan sendikal haklar ve bu hakların ihlallerinde yaşanan artış, iş cinayetleri, emeği sömürülen güvencesiz ve kayıt dışı çalıştırılan işçiler, asgari ücretin açlık sınırının altında olması, kamudaki ücret adaletsizliği, cumhuriyet tarihinde rekor seviyeye ulaşmış işsizlik rakamları, yine, millî gelire oranla rekor kıran dış borcun varlığı, ayrıca yasanın geriye dönük işletilmesiyle hakları gasbedilen EYT'liler gibi sorunlarımız da çözüm beklemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın İlhan.

METİN İLHAN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, aile, çalışma ve sosyal politikadan söz edilirken 2020 yılı için 38 milyar 193 milyondan fazla görev zararı öngören bir Bakanlık vardır ve bir türlü kurumsal bir yapıya bürünememiş, sürekli açık veren bütçenin neredeyse yarısına sahip SGK'yi da incelemek gerekmektedir.

Sayıştay raporuna göre iç kontrol sistemi yetersiz olan Bakanlık devasa bir bütçeyi yetersiz bir denetimle nasıl yönetecek? Bu, kabul edilebilir bir durum değildir. Sayıştay raporlarında şeffaflıkla ilgili daha bir sürü tespit bulunmaktadır. Bunlara ilişkin neler yapılmıştır, ne gibi önlem ve çalışmalar planlanmaktadır? Sorunlara gereken yasal işlemler yapılmış mıdır? Sayın Bakan bunları takip etmekte midir?

Aynı durum, SGK için de geçerlidir. Yine, Sayıştay raporlarında çok sayıda tespit yer almaktadır. Yine, en temel eleştiri iç kontrol mekanizmasının yetersizliğinden söz edilerek yapılmıştır.

Bütçemizin en önemli kısmını içeren Sosyal Güvenlik Kurumunun hâlen kurumsal altyapısının yetersizliği, sürdürülebilir bir mali yapıya bir türlü bürünememesi ve kontrolünün işlevsiz oluşu, ülkemizi içinden çıkılmaz sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, selamlama yapın ve tamamlayın Sayın İlhan.

METİN İLHAN (Devamla) – Sözlerime, bütçenin, verimli kullanılması için açık, adil, hesap verilebilir, öngörülebilir, geleceğe dair toplumumuza umut verebilir olması ve sosyal bir buhrana dönüşmüş işsizliğin azaltılması noktasında gerçekçi üretim ve yatırıma dönük olması dileklerle son veriyor, hepimize teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın İlhan.

Şimdi de Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap konuşacaktır.

Buyurun Sayın Kasap. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı -bir torba bakanlık- üzerinde konuşacağız. Bu Bakanlık bu bütçeyi hak etmiyor. Diyeceksiniz ki: “Neden?” Kadın cinayetleri, iş cinayetleri almış başını gidiyor. Bakanlığa bağlı bir genel müdürlük var -kadının adı yok- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Aile Bakanlığı bütçesi ama hangi ailenin bütçesi? Bir tek aileye hizmet ediyorsunuz. Boşanma oranları her geçen gün artıyor. Uyuşturucu kullanımı ilkokul çağına kadar düşmüş. Asgari ücret açık sınırnın altında. Engellilere en büyük engeli çıkaran sizlersiniz. Yüzde 40'ın altında engelli olanları hiçbir işveren şu anda işe almıyor. Emekliler geçinemiyor. 1.000 liranın altında maaş alan, emekli maaşı alan dul ve yetim 847.643 kişi var, maaşları 1.000 liranın altında. Özellikle bu tabloyu -küçük bir tablo ama- Genel Başkanımız göstermişti geçen hafta. Ondan sonra, yurt dışı emeklilerinden 1.000 liranın altında maaş alan binlerce kişinin maaşlarını birden, apar topar, 29/11/2019 tarihli bir genelgeyle 2 katına çıkardınız; yeni uyanıyorsunuz.

Bakın, 6 milyon 850 bin kişi 2.000 liranın altında emekli maaşı alıyor, açık sınırnın altında. Maalesef, hepsi, 11 milyon kişi, yoksulluk sınırnın altında maaş alıyor, yoksulluk sınırnın altında ve Aile Bakanlığı orada duruyor.

Bu ülkenin bütçesi... Bakan, Ceza ve Tevkifevleri için ayırdığınız bütçe 5,5 milyar TL, Cumhurbaşkanlığı bütçesi 3,8 milyar TL. Bugün için emekli olacak 300 bin EYT'linin bir yıllık maaşı 3,6 milyar TL yapıyor. Bırakın, emekli olsunlar Sayın Bakan.

Her türlü öneriye rağmen, noktasına virgülüne dokunmadan geçirdiğiniz kanunu geri alıyorsunuz. Burada değişik gruplardan birtakım olumlu öneriler, olumlu fikirler geliyor ama siz, neden bu sözleri dinlemeyip en güzeline -emredildiği hâlde- uymamaya devam ediyorsunuz?

Peki, sarayın 2020 bütçesinde ne var? Kamu-özel iş birliğiyle yapılanlar var, yap-işlet-devretler var; dünya iktisat tarihine girmiş olan Zafer Havalimanı var, zarar etmede rekor kırdı. Önümüzdeki yıl kamu-özel projelerine 18,9 milyar lira ödeme yapacaksınız. Yandaşlara teşvikler, istisnalar yağma şeklinde gidiyor; bu bütçe, gelecek yıl 139 milyar lira açık verileceğini söylüyor ama bu açığın bunun çok daha üzerinde olacağı da aşikâr. Pazara, elektriğe, gıdaya, hemen hemen tüm sektörlerle -yüzde 39, yüzde 30, yüzde 35'lik- bir zam yağmuru geldi; yılbaşından sonra bunu daha da artıracaksınız. Gelir dağılımı eşitsizliğinin arttığı, işsizliğin cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine geldiği, kişi başına millî gelirin düştüğü bir dönemde, açlık sınırının 2.000 lira, yoksulluk sınırının 6.850 liraya yükseldiği bir dönemde siz hâlâ 1.000 liranın altında insanları çalıştırmaya devam ediyorsunuz, 1.000 liranın altında emekli maaşı vermeye devam ediyorsunuz. Şu anda Türkiye'de yaklaşık 3 milyon GSS'li insanımız var, 1 milyonun üzerinde yeşil kartlı insanımız var ve Türkiye'de -söylemeyecektim, isminden bahsetmeyeceğim "nepotizm" diye söyleyelim, "damat" demeyelim bundan sonra- bütçe buraya gidiyor; emekliye gitmiyor, EYT'liye gitmiyor, bütçe buraya gidiyor, 3,6 milyar lira. "Sakin olun. Ben bir hükümdar değilim, ben Kureyş kabilesinden kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum." diyen Peygamber'imizin takipçisi olanların, onu önder, rehber kabul edenlerin yaşam tarzı ile düşündüklerimiz ve yaptıklarımız kesinlikle bağdaşmıyor. 300 bin EYT'li, milyonlarca insan, işçi, emekli, köylü, yoksul, kadın, çocuk, genç.... Toplumsal olarak ağır vergi, zamlar ve sömürü altında yaşıyoruz.

Cezaevlerine ayrılan bütçe 5,5 milyar lira, düşürmeyi düşünüyor musunuz yoksa yeni cezaevleri açacak mısınız?

Sözlerimi son olarak şöyle bağlamak istiyorum: "Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul/Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa." Bu mısraları iyi hatırlıyorsunuz.

Bir de şunu söyleyeyim: Halkın bahçesinden padişah bir elma yer ise adamları ağacı kökünden keserler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bakanların bütçe görüşmelerinde Genel Kurul salonunda bulunmamasını kabul etmediklerine ve Bakanlar Genel Kurul salonundaki yerlerini alana kadar Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'dan birleşime ara vermesini talep etiklerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, biraz önce, her iki Bakana yönelik konuşmacılarımızın olduğunu ve aynı konuda iki Bakanlığı birden ilgilendiren çok durum olduğunu söyledim, siz de katıldınız, Sayın Bakan da makul bir sürede geldi ve devam ediyoruz. Ama bir öncesinde HDP Grubu konuşurken de sanki 2'nci otuz beş dakikaya geçildiğinde, herhâlde sadece Aile Bakanlığıyla ilgili konular var diye düşünerek Sayın Bakan çıkmıştı, şimdi de bakıyorsunuz Bakan yok, Bakan Yardımcısı

da yok. Allah göstermesin, Bakanlıkta yangın mı var yani bu kadar önemli, ikisi birden gidiyor ki biz Bakanın takip etmemesini, biliyorsunuz, İç Tüzük'ü yaparken Bakanlarla ilgili hükmü, Anayasa'nın zorlayıcı hükümlerine rağmen, hep beraber bir gayretle koyduk, bu Parlamenta'ya bütçe konusunda saygı gereği. Bu yaklaşımı kabul edilemez buluyoruz. Örneğin birazdan Ünal Demirtaş çıkacak, Zonguldak Milletvekilimiz, Bakanın son derece ilgili olduğu konularda konuşacak; Sayın Bakan burada yok. Bunu kabul etmiyoruz. Eğer yerlerini almıyorlarsa biz hatibimizi kürsüye çıkarmayacağız ve sizden ara vermenizi talep edeceğiz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Lavaboya da mı gitmesin!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu, üslup mu? İzin istersiniz, Sayın Başkan takdir eder. Ne demek? Sen kimsin bir de, yok oraya mı gitmeyecek, buraya mı? Sen haddini aşma! Ben Başkanla konuşuyorum! Sen kim oluyorsun “Bakan lavaboya da mı gitmeyecek?” İki birden koştu, çıktı gitti dışarı. Haddini aşma! (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Dinliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, biz devam etmiyoruz bu şartlar altında. Ben hatiplerimi kürsüye çıkarmam bu vakitten sonra; bu, doğru değil. Bakanlık saygı gösterecek, yardımcısıyla birlikte dışarı çıkmasını gerektirecek bir mesele varsa, onu size söyler, ara ister, çıkarlar.

Teşekkür ediyorum.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, prensip olarak bütçe görüşmelerinde Bakanların Genel Kurul salonunda bulunması gerektiğine ve Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Bakanlar yerlerini alıncaya kadar birleşime ara verilmesi talebini yerinde bulduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, ben, ilke olarak bütçe görüşülürken bürokratların burada olmasının yeterli görülemeyeceği fikrine katılıyorum; Bakan Yardımcıları da değil, bizatihi Bakanların burada bulunması gerektiği konusu, İç Tüzük tartışmaları sırasında defalarca dile getirilmiş, ben de şahsen bu görüşü savunmuştum.

Dolayısıyla, önemli bir mazereti olduğunda elbette gider ancak bütçe görüşmeleri devam ederken, Bakanların burada bulunması prensip olarak gereklidir. O nedenle ben Sayın Grup Başkan Vekilinin değerlendirmesini ve talebini yerinde buluyorum. Sayın Bakanın mazereti varsa o giderilene kadar beklenebileceğini düşünüyorum.

Birleşime on dakika veriyorum.

Kapanma Saati: 16.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 16.15****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

CHP Grubu adına konuşmalar yapılıyordu en son.

Sırada, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer var.

Buyurun Sayın Yüceer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Halk Partisi adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Geçen sene, Bakanlığın ilk bütçesiydi. Sayın Bakana hayırlı olsun dileklerimizi ilettikten sonra “Umuyoruz, önümüzdeki yıl kadınların, çocukların, engellilerin, gazilerimizin, yaşlılarımızın sorunlarının çözüldüğü bir yıl olur.” demiştik ancak gördük ki sorunlar olduğu yerde duruyor, hemen hiçbir kesimin derdine derman olunamamış. Kadınlarımız hâlâ kör bir şiddetin kurbanı olmaya devam ediyorlar; koruma kararlarına rağmen, koruma kararını beklerken sokaklarda öldürülüyorlar.

Ben, size 2 Ayşe’den bahsetmek istiyorum. İlki, Ayşe Paşalı. 3 çocuk annesiydi, tecavüzüne uğradığı ve şiddetini gördüğü eski eşi tarafından bıçakla öldürüldü. Paşalı’nın, katili birçok kez şikâyet ettiği ancak hiçbir tedbirin alınmadığı ortaya çıkmıştı; sene 2010’du.

İkincisi, Ayşe Tuba Arslan. 2 çocuk annesiydi, hakkında 23 kez suç duyurusunda bulunduğu eski eşi tarafından sokak ortasında saldırıya uğradı. Cebinden “Ölünce mi bana yardım edeceksiniz?” yazılı dilekçe çıktı. Ayşe, korunmadığı gibi, saldırganıyla, birçok kez şiddetini gördüğü, ölüm tehdidi aldığı saldırganıyla uzlaşmaya zorlanmıştı. 44 yaşındaki Ayşe, kırk dört gün süren yaşam mücadelesini kaybedip hayata veda etti; sene 2019’du.

Aradan geçen yaklaşık olarak bu on yılda 6284 sayılı Kanun çıkarıldı, kadınlara yönelik şiddeti engellemek için İstanbul Sözleşmesi imzalandı, gene kadına yönelik şiddetle ilgili eylem planları hazırlandı, komisyonlar kuruldu, raporlar yazıldı. Ama maalesef, Aşşelerin hikâyeleri, öyküleri değişmedi, tüm bunlara rağmen Aşşeler korunmadı. Kanun ve Sözleşme eksiksiz ve etkin bir şekilde uygulansaydı bugün Güledalar, Aşşeler, Emine Bulutlar yaşıyor olacaktı. Ama maalesef, uygulayan ve kadını koruyan yok.

Aslında, değerli arkadaşlar, devletler kanunlarıyla, uygulamalarıyla konuşurlar. Ne yazık ki bütün yurttaşlarının hayatını, yaşam hakkını korumakla yükümlü devlet, o günden bugüne uygulamalarıyla susmuştur; karakollarıyla, mahkemeleriyle, kadına yönelik şiddet konusunda susmuştur devlet. Hâlâ 6284'ün ve İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasında ayak direliyor. Hatta bu yıl, bu Sözleşme'nin ve koruma kararlarının uygulanmasının aile bütünlüğüne zarar verdiğini iddia eden birileri çıktı ortaya; iktidara yakın medya, bu koruma kararlarının özellikle aileyi yıktığı propagandasını yapmaya başladı. Şiddet mağduru kadınlara değil, şiddeti uygulayan erkeklere ahlaniyorlar, vahlanıyorlar. Ombudsmanından Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanına kadar, sarayın bürokratları da bu koruya katıldı ve diyorlar ki: “Kadını değil, aileyi koruyalım. Bunlar bizim örfümüze, âdetimize, geleneğimize aykırı uygulamalar.”

Şimdi, bu söylemlere öncelikle Sayın Bakan neden sessiz kalıyor, anlamıyorum gerçekten ya da sesini mi duyuramıyor? Bakanlığın bu söylemlerde sessiz kalıp ama söz nafaka hakkının gaspına geldiğinde en yüksek perdeden konuştuğunu gördüğümüzde, gerçekten kadınlarımız açısından bu büyük bir talihsizlik.

Sayın Bakanlık, sadece bu konuda değil, sığınmaevleri konusunda da oldukça suskun. Bakın, her 10 kadından 4'ünün şiddet mağduru olduğunun Bakanlığın raporlarında bile olmasına rağmen, geçtiğimiz sene sadece 1 tane sığınmaevi açıldı, o da sığınmacı kadınlar için 28 kişilik kapasiteli. Güvenlik güçlerine her gün başvuran ev içi şiddet mağduru en az 500 kişi ortadayken, Türkiye'de kadın sığınmaevlerinin kapasitesi 3.482 kişi.

Şimdi vaziyet buyken bizim neden toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yapmamız gerektiği aslında çok net. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, biz ne yapıyoruz, iktidar ne yapıyor? “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme” kavramını kalkınma planından çıkarıyor. Toplumsal cinsiyet eşitliği projesini önce Millî Eğitim Bakanlığı, ardından YÖK sonlandırdığını duyuruyor. Şimdi, aslında bu bir itiraf. Ne diyor iktidar? “Toplumsal cinsiyet eşitliğine, ‘eşitlik’ kavramına alerjim var. ‘Toplumsal cinsiyet eşitliği’ kavramından ve bununla ilgili yapılan çalışmalardan rahatsızım. Kadın-erkek eşitliğine inanmıyorum. Eşitlik fitrata aykırı.” diyor. (CHP sıralarından alkışlar) Ve diyor ki: “Biz eşitliği sağlayamıyoruz, zaten öyle de bir niyetimiz yok.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yüceer, sözlerinizi tamamlayın.

CANDAN YÜCEER (Devamla) – Şimdi, eğer siz “toplumsal cinsiyet eşitliği”ni lügatinizden çıkarırsanız eşitlik bakışını da kaldırmış olursunuz ve böylelikle eşitliği sağlayamazsınız. Ki kadınlarla ilgili çalışma yapan tek kuruluş Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü en az bütçelerden biri ve bütçesi düşürülen bir müdürlük. Bu da aslında bu zihniyetin bir yansıması diye düşünüyorum.

Cümlelerimin sonuna geldim. Eşitliği sağlamayan, vatandaşın refahını artırmayan, böylelikle işçinin, emekçinin, kadının, çocuğun, engellinin derdine derman olamayan, halkın değil, sarayın bütçesine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak “hayır” oyu vereceğimizi buradan ifade ediyorum ve şunu da söylüyorum: Eşitlik ve haklarımızdan hiçbir zaman vazgeçmeyeceğiz. Eşitlik bize kimsenin lütfu değil, anamızın ak sütü kadar helal çünkü eşitlik, evrensel ve demokratik bir hak. Bu, kimsenin adaletine ve merhametine de bağlı değil.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yüceer.

Söz sırası, Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ta.

Buyurun Sayın Demirtaş. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Çalışma Bakanlığı bütçesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu ve vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, iş ve çalışma yaşamı, sorunlarla dolu bir alandır ve AK PARTİ'nin de on yedi yılda en fazla başarısız olduğu alanlardan biridir. Dört yıldır bütçe görüşmelerine katılıyorum ve hep aynı sorunları konuşuyoruz. Bu sıralardaki bakanlar değişiyor ama sorunlar değişmiyor çünkü hiçbir sorun çözülüyor. Netice itibarıyla bir başarısızlık hikâyesi var. Sayın Bakan, tabii ki bu başarısızlık hikâyesinin son bir buçuk yılından siz sorumlusunuz ancak sizin de bu sorunları çözemeyeceğiniz bir buçuk yıllık süre içerisinde ortaya çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, Çalışma Bakanlığı resmi verilerine göre ülkemizde çalışabilecek durumda olan insanımız 61 milyondur, iş gücümüz ise 33 milyondur, çalışan sayısı ise 28,5 milyondur. Ancak ekonomik kriz derinleştikçe işsiz sayısı artmaktadır.

Değerli arkadaşlar, tüm dünyada işsizlik gerilerken bizde ise maalesef son bir yılda 1 milyon yeni işsiz ortaya çıkmıştır ve oran yüzde 14'lere çıkmıştır. TÜİK verilerine göre resmî, gerçek işsizlik 4 milyon 650 bindir. Ancak geniş tanımlı gerçek işsizliğe baktığımızdaysa 8 milyon insanımız işsizdir. İşsizlikte maalesef Avrupa rekoru bizdedir. Türkiye'nin her yerinde iş kuyruklarında umutla iş bekleyen vatandaşlarımız vardır.

Enerji Bakanına sesleniyorum: Benim ilim Zonguldak'ta da maalesef bu işsizlik patlamıştır. Türkiye Taşkömürü Kurumunun 7 bin işçi açığı varken, yerli ve millî kömür üretimi hedefimiz varken, bu işçi açıkları maalesef hâlâ giderilememektedir. Enerji Bakanımızdan rica ediyorum, bu 7 bin işçi açığını bir an evvel gidermelerini diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de maalesef çaresizlik vardır, Türkiye'de yaşanan dramlar vardır. Türkiye'de iş bulamadığı için çocuğuna yiyecek alamayan, elektrik, doğal gaz paralarını ödeyemeyen ve intihara sürüklenen insanlarımız vardır, dağılan aileler vardır. İşsizlik sorunu maalesef tam bir başarısızlık hikâyesi olmuştur.

Değerli milletvekilleri, iş bulmayı başarabilen vatandaşlarımız da kayıt dışı istihdam edilmektedirler. Maalesef, kayıt dışı istihdam, Türkiye'nin ayıplarından, Türkiye'nin dramlarından biridir. Genelde tarım sektöründe kayıt dışı çalışılmış olsa da mobilya, inşaat, tekstil gibi hemen hemen her sektörde kayıt dışılık vardır. Kayıt dışında çalışan insanlarımız, insanlık dışı koşullarda, hiçbir güvenceleri olmadan günde on iki on üç saat çalışarak ve asgari ücretin altında düşük ücretlerle çalışarak karınlarını doyurmaya çalışmaktadırlar. Kayıt dışı çalışanlar, Türkiye'nin köleleridir, Kunta Kinteleridir.

Kayıt dışı çalışmada da maalesef Avrupa rekoru bizdedir. Kayıt dışı işçilik, ILO verilerine göre -bakın, burada veriler vardır Sayın Bakan- İsveç'te yüzde 2,6, Fransa'da yüzde 5,4, Almanya'da yüzde 9,7, Macaristan'da yüzde 11,7, İspanya'da yüzde 17,3 ama Türkiye'de ise yüzde 36'dır değerli arkadaşlar, çok büyük bir orandır. Bu, ne demektir değerli arkadaşlar? 5 milyonun üzerindeki vatandaşımız, insanlık dışı koşullarda yaşamaktadır. Kayıt dışılıkta da tam bir başarısızlık hikâyesi vardır. Bu sorunu da on yedi yıldır çözmediniz, çözemediniz, iktidarımız devam ederse de çözülmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, iş bulmayı başaranların yüzde 43'ü de asgari ücret almaktadır ve asgari ücret doğrudan ve dolaylı olarak 10 milyon vatandaşımızı ilgilendirmektedir. Bu anlamda, asgari ücret miktarı itibarıyla Türkiye'deki en büyük toplu sözleşmedir. Bugün ne kadardır asgari ücret? Aylık 2.020 liradır, bugünkü kurla 314 euro yapmaktadır. Peki, asgari ücretli, Türkiye'de haftada kaç saat çalışmaktadır? Pazartesi dağıttığımız 2019 ekonomi raporuna göre, haftada 45,7 saat çalışmaktadır yani haftalık 45 saat karşılığı aylık 314 euro ücret almaktadır. Peki, Avrupa'daki durum nedir değerli arkadaşlarımız? İşte burada gösteriyorum: Bakın, Lüksemburglu bir işçi 37 saat çalışıyor ve 2.071 euro ücret alıyor; Hollandalı, 30 saat çalışıyor, 1.626 euro alıyor; Alman, 35 saat çalışıyor, 1.557 euro alıyor; Fransız, 37 saat çalışıyor, 1.521 euro alıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Demirtaş, tamamlayınız sözlerinizi.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Devamla) – İspanyol, 37 saat çalışıyor, 1.000 euro alıyor; Portekizli, 39 saat çalışıyor, 700 euro alıyor. Bakın, Yunanistan bile 42 saat çalışıyor, 721 euro alıyor. Biz, ne alıyoruz değerli arkadaşlar? Bizim işçimiz, ne alıyor? Bakın, 45 saat çalışıyor, en yüksek çalışma bizde. Ne kadar alıyor? 314 euro alıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Konya büyüklüğündeki Hollanda'daki bir işçi, Türkiye'deki bir işçiden 15 saat daha az çalışıyor ama Türkiye'deki işçiden 5,5 kat daha fazla ücret alıyor. Avrupa ülkeleri içerisinde asgari ücrette sondan 4'üncüyüz ve yine tam bir başarısızlık hikâyesi çünkü Türkiye'de asgari ücret hesaplama yöntemi yanlıştır. Ayrıca, asgari ücretten yapılan kesintiler, vergiler çok yüksektir, bu durumun da düzeltilmesi gerekmektedir. Bunun için, ILO'nun 131 No'lu Sözleşmesi'nin imzalanması gerekmektedir. Bu şekilde sadece işçinin kendisinin değil, ailesinin de ihtiyaçlarının karşılanacağı bir ücretin tespit edilmesi gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlamak için, tekrar bir dakika süre veriyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, devlet kendisi için yeniden değerlendirme oranı olan yüzde 22,58'i belirlemiştir. Bu sebeple, asgari ücrete en az yüzde 22,58 zam yapılmalıdır yani asgari ücret, en az 2.474 lira olmalıdır değerli arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, iş kazalarındaki tablo da Türkiye'nin başka bir utanç tablosudur. İş kazaları, hız kesmeden devam etmektedir; yine, bu alanda da Avrupa rekorları bizdedir. Bakın, iş cinayetlerinde –şuradan gösteriyorum- her gün 6 işçimiz yaşamını yitirmektedir Sayın Bakan, bunu bizden daha iyi biliyorsunuz. 2019'da Kasım ayına kadar 1.606 işçimiz yaşamını yitirdi. On yedi yılda 23.976 işçimiz yaşamını yitirdi ve on yedi yılda 78.256 işçimiz iş göremez hâle geldi. Yani iş kazalarında da bir başka başarısızlık hikâyesini yaşıyoruz. Sayın Bakan, hâlâ iş cinayetlerini neden önleyemiyoruz, neden hâlâ insanlarımızın hayatlarını önemsemiyoruz, anlamış değilim.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Demirtaş.

Evet, değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Bir önceki oturumda İç Tüzük'ün 60'ıncı maddesine göre söz verirken Sayın Süleyman Bülbül'ü atlamışım listede ismi olduğu hâlde; şimdi, sadece kendisine mahsus, 60'a göre söz veriyorum.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın ilinin JES'lerle çevrili olması nedeniyle Aydınlıların sağlık sorunları yaşadığına, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanının Aydın iline sahip çıkmayı düşünüp düşünmediğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, hemşehrımız Zehra Zümrüt Selçuk, siz Aydın'ın toprağından, suyundan geldiniz. Babanız Sayın Atilla Koç, Aydın eski Milletvekiliydi ve Kültür Bakanlığı yaptı.

Sayın Bakan, Aydın ölüyor. Türkiye'de bulunan JES'lerin yüzde 58'i Aydın'da. Neredeyse tamamı JES'lerle çevrili olan Aydın'da hemşehrileriniz sağlık sorunları yaşıyor. Aydın'ın sizin zamanınızda verimli olan toprakları verimsizleştiriyor, havası zehir saçıyor ve bütün bunlar nedeniyle Aydın halkı JES'leri istemiyor. Yanınızda oturan, lisans veren Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun ve Enerji Bakanlığının Aydın'la bir sorunu mu vardır? JES'leri denetlemeyen Bakanlık yetkilileri Aydın'ı yok mu sayıyor? Sayın Bakanım, bir Aydınlı olarak hemşehrilerinizin sesine kulak verip Aydın'a sahip çıkmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

1) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şimdide Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına konuşmalara geçiyoruz.

İlk söz, Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait Kirazoğlu'na ait.

Buyurun Sayın Kirazoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2020 yılı bütçesi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, insan ve toplum yaşamında konfor, ülke ekonomisinde sürdürülebilirlik için gerekli en temel ihtiyaçlardan biri, kesintisiz, kaliteli, çevreye uyumlu ve rekabetçi enerji arzıdır. Ülkemizde, enerji alanında, yerli ve yenilenebilir kaynakların öncelendiği, çevresel sürdürülebilirliğe sahip, güncel gelişmeleri dikkate alan, yenilenebilir enerjiden nükleere, bor cevherinden hidrokarbon aramacılığına ve enerji verimliliğine kadar milli ve yerli enerji politikasıyla enerji arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar artarak devam etmektedir. Petrol ve doğal gazın önemli ölçüde ithal edildiği dikkate alındığında, boru hattı, depolama ve LNG bakımından arz güvenliğimizin kaynak ve güzergâh çeşitlendirilmesi suretiyle dengelenmesine çalışılmaktadır.

Bu hedefler doğrultusunda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızca “enerjinin İpek Yolu” diye adlandırılan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı sisteminin -TANAP’ın- ilk gaz akışı 2018 Haziran ayı içerisinde gerçekleştirilmiş, TANAP’ın Avrupa bağlantısı da geçtiğimiz günlerde, 30 Kasım da hizmete açılmıştır. Yine, TürkAkım Doğal Gaz Boru Hattı sisteminin Türkiye’ye gaz arz edebilecek şekilde işletmeye alınması, Saros Körfezi’nde 3’üncü FSRU terminalinin tesis edilmesi, sisteme günlük doğal gaz basma kapasitesinin artırılarak sadece iç piyasa için değil bölge coğrafyası için de önemli bir arz kapasitesi oluşturacak altyapının hazırlanması ve yeni arz kaynaklarının ortaya çıkarılması ve mevcut rezervlerimizin geliştirilmesi doğrultusunda karada ve denizde hidrokarbon arama ve üretim faaliyetlerinin artırılması için plan ve projelerin yapıldığı görülmektedir.

Bu noktada, ülkemizle ilgili bir şeyi de söylemek gerekiyor. Türkiye, sadece enerji merkezi olma ve transit geçiş noktası olma dışında da kendi vatandaşlarının konforu için doğal gaz tesislerini yapmaktadır. 2002 öncesinde sadece 5 şehrimizde bulunan doğal gaz, bugün itibarıyla 81 şehrimize ve 541 yerleşim birimine ulaşmıştır. Doğal gaz kullanım imkânı sunulan nüfusumuz 66,5 milyona ulaşmış olup toplam nüfusumuzun yüzde 81’ini oluşturmaktadır.

Bilindiği üzere, hidrokarbon enerji kaynaklarının yani petrol ve doğal gazın büyük bir kısmını ithal etmekteyiz ve bu anlamda yerli üretim oranını artırmak için de sahadaki çalışmalar sürekli bir biçimde devam etmektedir. Bu amaçla 2019 yılının ilk on bir ayında 141 adet petrol ve doğal gaz arama, üretim ve tespit kuyusu açılmış olup 313 bin metrelik sondaj yapılmıştır. Potansiyeli yüksek olan sahalarda arama, sondaj ve üretim faaliyetleri aralıksız devam etmektedir. Diğer taraftan, üç boyutlu deniz sismik veri toplama ve sondaj çalışmalarını bağımsız ve milli imkânlarla yapabile kabiliyetine kavuştuk. Sismik araştırma gemilerimiz Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis’le denizlerimizde detaylı sismik

aramalar yürütmekteyiz. Bu kapsamda bugüne kadar Doğu Akdeniz’de 37 bin kilometrekare üç boyutlu sismik veri toplanmıştır. Bu sismik aramalarla elde edilen veriler doğrultusunda derin deniz sondajlarını da millî kaynaklarımızla yapma çalışmalarımız hız kazanmıştır. Fatih ve Yavuz sondaj gemilerimiz denizlerde yoğun arama çalışmalarına devam etmektedir. Bu doğrultuda Doğu Akdeniz’de yapılan sondajlar büyük önem arz etmekte olup mevcut çalışmaların sürekliliği sağlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Akdeniz’deki enerji potansiyelinin kazanılması, uluslararası hukuk ilkeleri temelinde, tüm kıyıdaşlarıyla beraber her aktörün, dolayısıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ve Türkiye’mizin hesaba katılmasıyla ve ortak bir iş birliğiyle mümkündür. Bu minvalde Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin çeşitli platformlarda uluslararası hukukun ilkeleri doğrultusunda yaptığı iş birliği çağrılarını dikkate alınmalıdır. Türkiye ile Libya arasındaki son mutabakat da Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki uluslararası hukuktan doğan haklarından ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin haklarının yok sayılmasına karşı mücadeleden hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini açıkça göstermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, buyurun, tamamlayın sözlerinizi Sayın Kirazoğlu.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Devamla) – Ayrıca bu mutabakat, bölgedeki çözümün Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle iş birliğinden geçtiğini göstermiştir.

Bu düşüncelerle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bütçesi başta olmak üzere, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nin milletimiz, devletimiz ve Bakanlıklarımız için hayırlara vesile olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kirazoğlu.

Söz sırası Adana Milletvekili Abdullah Doğru’ya ait.

Buyurun Sayın Doğru. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULLAH DOĞRU (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2020 yılı bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji kullanımı, ülkelerin toplumsal gelişmelerinin devamlılığı için gerekli olan unsurların başında gelmektedir. Sanayi sektöründe son yıllarda yaşanan olumlu gelişmelerin odağındaki ülkemiz ekonomisi devamlı büyümektedir. Bunun yanında, nüfusun da artmasıyla birlikte enerji talebindeki artış kaçınılmaz olduğundan bu artışı karşılayabilmek için üretilen enerjinin pozitif yönlü bazı niteliklere sahip olması gerekir. Enerji, toplum bireyleri açısından, kaliteli yaşantı için oldukça büyük önem arz eder. Bu nedenle, enerji üretirken yalnızca nicelik bazında değerlendirme yapılmamalı; aynı zamanda, üretilen enerjinin verimli, kesintisiz, çevresel sürdürülebilirliğe uygun olarak arz edilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerekir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın koordinesinde enerji alanında yürütülen rekabetçi, şeffaf, AR-GE faaliyetli ve katma değeri yüksek yatırımlar doğrultusunda yapılan stratejik ve özverili çalışmalar sonunda 2002 yılında 31.846 megavat seviyelerinde olan elektrik enerjisi kurulu gücümüz 2019 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 91.070 megavata ulaşarak yaklaşık 3 katına çıkmıştır. Elektrik üretimi ise 2002-2018 yılları arasında yüzde 136’lık rekor bir artışla 304,8 milyar kilovatsaate ulaşmıştır. Elektrik üretiminde 2019 yılında ilk on aylık dönemde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı yüzde 46, yerli kömürün payı yüzde 17’dir. Yerli ve yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektriğin payı 2019 yılının ilk on ayında yüzde 64 oranına ulaşarak rekor bir başarı sağlanmıştır.

Yerli kömür konusuna değinecek olursak dünyada elektrik üretiminin yüzde 38,5’u kömürden sağlanmaktadır. Özellikle enerji arz güvenliği kapsamında değerlendirildiğinde, millî bir kaynak olması nedeniyle kömür rezervlerimiz büyük öneme sahiptir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye’yi yenilenebilir enerjide rol model yapma kararlılığıyla yoluna devam etmektedir. Ülkemizin dışa bağımlılığının azaltılması, elektrik enerjisinin kesintisiz ve kaliteli üretilmesi, enerji altyapısını güçlendirme amacı doğrultusunda sürdürülebilir ve temiz kaynak olan yenilenebilir enerji kaynakları her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Güneşten rüzgâra, hidroelektrikten biyokütle ve jeotermale kadar yenilenebilir enerjinin her alanında yapılan yatırımlar vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Bu önemden bahsederken enerji politikaları kapsamında gerçekleştirilen yatırımlarda çevreci bir yaklaşımla hareket edilmesi, yerli teknoloji ve yerli ekipman kullanımının artırılması, öngörülebilir bir rekabetçi piyasa önemli hususlar arasındadır.

Son yıllarda yerli ve yenilenebilir enerji arzını desteklemek amacıyla farklı illerimizde yürütülen yenilenebilir enerji kaynak alanları projeleri sayesinde güneş ve rüzgâr kaynaklı elektrik üretiminde yerli teknolojinin kullanımının teşvik edilmesi ve enerji üretim maliyetlerinin düşürülmesiyle yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretiminde önemli gelişmeler elde edilmesi hedeflenmektedir. Bu yenilikçi çalışmaların ülkemiz ekonomisine, istihdamına, çevreye yapacağı katkı göz ardı edilmeyecek kadar değerlidir.

Sonuç olarak, rakamlara bakacak olursak, iktidarımız döneminde elektrik üretimindeki yenilenebilir enerji payı 2019 yılının ilk on ayında yüzde 46 seviyelerine çıkarılmıştır. Beklentimiz, bu payı daha da artırarak “Daha çok yerli, daha çok yenilenebilir” parolasıyla Türkiye’yi tam anlamıyla bir yenilenebilir enerji üssüne dönüştürmektir.

Hayata geçirilen projeler, günlük gelişmelerin dar penceresiyle değil, Türkiye’ye yakıştığı üzere, 2023, 2053 ve 2071 hedeflerinin geniş perspektifinden tüm boyutlarıyla ele alınarak vatandaşlarımızın hizmetine sunulmaktadır. Görüldüğü üzere, AK PARTİ hükümetlerinin yerli ve millî bakış açısı her alanda olduğu gibi enerji ve tabii kaynaklar alanında da kendini göstermektedir.

Son olarak, Türkiye’nin Akdeniz’de yapmış olduğu sondaj faaliyetleriyle ilgili birkaç şey söylemekte fayda görüyorum.

Türkiye’nin, uluslararası hukuktan doğan haklarından geri adım atacağını bekleyenler boş bir hayal içerisinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Doğru, bağlayın sözlerinizi lütfen.

ABDULLAH DOĞRU (Devamla) – Türkiye, zaten hakkı olan bir konuda kimseden icazet alacak bir pozisyonda değildir. Ucuz tehditler ve yıldırma politikaları, ancak ve ancak, istediğimiz seviyeye ulaşmaktaki azim ve kararlılığımızı tahkim edecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nin vatanımız, aziz milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi söz sırası Gümüşhane Milletvekili Hacı Osman Akgül’de.

Buyurun Sayın Akgül. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA HACI OSMAN AKGÜL (Gümüşhane) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin enerji tüketimi, gelir seviyesi ve nüfusundaki artış, hayatın her aşamasında daha çok enerjiye ihtiyaç duyulması, sanayileşme, artan araç sayısı ve mobilizasyon ihtiyacı gibi nedenlerle artmaktadır. 18'inci yüzyılda buhar makinalarıyla yaşanan Birinci Sanayi Devrimi'ni 19'uncu yüzyılda elektrifikasyon, 20'nci yüzyılda otomasyon teknolojileri takip etmiştir. Günümüzde, Dördüncü Sanayi Devrimi ise yapay zekâ gibi teknolojileri barındıran dijitalleşmeyle gerçekleşmektedir. Enerji sektörü de bu dönüşümü yaşamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2000'li yıllarda 30 bin megavat seviyelerinde olan elektrik enerjisi kurulu gücümüz 2019 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 3 kat artarak 91.070 megavata yükselmiştir. Kasım ayı itibarıyla kurulu gücümüzün kaynaklara göre dağılımı: Doğal gaz yüzde 28,46; kömür yüzde 22,49; hidroelektrik yüzde 31,28; rüzgâr yüzde 8,17; jeotermal yüzde 1,66; güneş enerjisi ve lisanssız enerji yüzde 6,65.

Ekonomik gelişmişliğin ve konforlu yaşam standardının en önemli göstergelerinden biri de elektrik tüketim miktarıdır. 2002'de yıllık kişi başı elektrik tüketimimiz ortalama 1.950 kilovatsaat iken 2018 yılında 3.700 kilovatsaate yükselmiştir. 2023 yılında ise kişi başı tüketimimizin 4.300 kilovatsaate yükselmesi öngörülmektedir. Yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminin toplamdaki payı 2002 yılında yüzde 26 iken 2019 yılının ilk on ayında yüzde 46'yla rekor seviyede gerçekleşmiştir. 2000'li yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu gücümüz 12 bin megavat seviyesinde iken 2019 yılı Ekim ayı sonunda bu rakam 44.258 megavata yükselmiştir. 2023 yılı hedeflerinde yerli ve yenilenebilir kaynakların payı artırılarak arz güvenliğine ve enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasına yönelik yapılan çalışmalar devam edecektir.

Doğal gaz kullanmaya başladığımız 1987 yılında 500 milyon metreküp olan yıllık doğal gaz tüketimimiz 50 milyar metreküp seviyesini aşmış; 2000'li yıllarda sadece 5 şehrimizde doğal gaz bulunmakta iken bugün 81 ilimizin tamamında, 530 ilçe ve beldemizde doğal gaz kullanımını sağlanmıştır.

Arz güvenliğini sağlama anlamında Hatay ve İzmir Yüzer LNG ve Yeniden Gazlaştırma Tesisleri, Silivri ve Tuz Gölü Yeraltı Doğal Gaz Depolama Tesisi ve TANAP projeleri ile çok önemli ve kritik projeler başarıyla tamamlanmıştır.

Enerji sepetinin çeşitlendirilmesi adına nükleer santral yatırımları hem arz güvenliği anlamında hem de karbon salınımlarını azaltan bir üretim olması nedeniyle önemli çalışmalar arasındadır. Akkuyu Santrali yatırımı bir yandan ilerlerken yerlileşme, sertifikasyon ve yurt dışında eğitimle kalifiye insan kaynağı geliştirilmesi gibi önemli adımlar atılmaktadır. 2023 yılında Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin devreye alınması hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Akdeniz havzasında, sınıfta en yüksek teknolojiye sahip Fatih ve Yavuz gemilerimiz sondaj faaliyetlerine devam etmektedir. Libya'yla yapılan münhasır ekonomik bölge diplomatik atağımızla Doğu Akdeniz'de baypas edilemeyecek bir ülke olduğumuz uluslararası camiaya ilan edilmiştir. İnşallah, en kısa zamanda müjdeli haberlerle bu önemli çalışmalarını taçlandıracağız.

Madencilik potansiyelimizin ortaya konulması ve katma değerli ürünlere dönüştürülmesi ekonomimize önemli katkılar sunacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerimizi tamamlayalım Sayın Akgül.

HACI OSMAN AKGÜL (Devamla) – Yer altı kaynaklarımızı etkin bir şekilde değerlendirmek için yapılan çalışmalarla 2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız 2018 yılında 4,56 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Yine, Bandırma’da temeli atılan Bor Karbür Üretim Tesisi stratejik öneme sahip olup savunma sanayisi başta olmak üzere önemli bir pazara hitap edecektir.

Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün kurulması ve bu konuya dayalı olarak çalışmaların yapılması, yenilenebilir enerji ve batarya teknolojileri başta olmak üzere, birçok alanda ülkemizin elini güçlendirecektir.

Bu düşüncelerle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Akgül.

Artvin Milletvekili Ertunç Erkan Balta’da sıra.

Buyurun Sayın Balta. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nde yer alan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Enerjinin hayatımızdaki ve günümüz dünyasında devletlerin büyümesi, gelişmesindeki önemini sanıyorum uzun uzadıya anlatmaya gerek yok. Ancak, ülkemizin enerji alanında 2002’den bu yana geldiği noktanın, yazdığı başarı hikâyesinin, geleceğe güvenle bakmamız için, zannediyorum, ayrıca üzerinde durmamız gerekir. Bu başarı hikâyesinde elbette, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın, ilgili kurumlarımızın ve özel sektör temsilcilerimizin çok büyük emekleri vardır. Hiç şüphesiz o kurumlarımızdan biri de 18’inci kuruluş yıl dönümünü kutlayan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumudur.

EPDK, kurulduğu günden bugüne, enerji piyasalarının serbestleştirilmesi, rekabete açılması, rekabetten sağlanan faydaların tüm kesimlere hakkaniyetle bölüştürülmesi için görev yapmaktadır.

Coğrafya, kaderdir. Hidrokarbon kaynakları açısından eli zayıf olan Türkiye’nin OECD ülkeleri içinde en hızlı büyüyen enerji piyasası olması ve piyasamızın Avrupa Birliğinin 2,5 katı hızla büyümeye devam etmesi rastlantı değildir. Ne yazık ki geçmişi çok kolay unutuyoruz. Saatler süren elektrik kesintilerini; benzin, mazot bulamadığımız günleri; doğal gaz olmadığı için hava kirliliği yüzünden çocuklarımızın okullara gidemediği, hastanelerin dolduğu günleri artık kimse hatırlamıyor. “Hamdolsun, AK PARTİ sayesinde unuttu ve hatırlamıyor.” demek daha doğru olacaktır. Ama bazı gerçekleri de hatırlamak ve hatırlatmak gerekir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun enerji piyasalarımızı düzenlemeye, denetlemeye başladığı ilk günden bugüne kadar neler değişti? Başta söyledim, hidrokarbon kaynaklarımız yeterli olmasa da, hamdolsun, su kaynakları olan, rüzgârı güçlü esen, güneşi güçlü parlayan cennet bir ülkede yaşamaktayız. Ama yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızın değeri ve önemi AK PARTİ’den önce yeterince anlaşılabilmiş miydi? Enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için herhangi bir adım atılıyor muydu? Cevabı rakamlar versin değerli arkadaşlar: 2001 yılında hidroelektrikte kurulu gücümüz 12 bin megavat düzeyindeydi, bugün bu rakam 29 bin megavat seviyesine yaklaştı. Artık, su akıyor, Türk bakmıyor; Türk yapıyor, enerji üretiyor. 2001 yılında rüzgârda kurulu gücümüz 98 megavattı -evet, sadece iki haneli bir rakam, 98 megavat düzeyindeydi- bugün rüzgâr enerjisinde 7.400 megavattı aşmış bulunmaktayız. 2001 yılında güneş enerjisinin esamesi okunmuyordu, kurulu gücümüzde payı bile yoktu, bugün 5.500 megavatın üzerinde güneş enerjisi kurulu gücüne sahibiz. 2001 yılı sonunda 28 bin megavat düzeyinde olan kurulu gücümüz bugün itibarıyla 91 bin seviyesine ulaştı ve elektrik üretimimizin yüzde 65’ini yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızdan karşılıyoruz. İnşallah, bu oran ileriki yıllarda daha da büyüyecektir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, bu alanda çalışan bütün kurumlarımız gibi, siyasi ve ekonomik istikrardan güç alan, millî iradenin tesis ettiği sağlam bir yasal sisteme dayanan, milletimiz için hizmet veren bir kurumdur.

2001 yılında sadece 5 ilimizde doğal gaz kullanılırken, bu yıl sonu itibarıyla 81 ilimizde, 540'ı aşan ilçe ve beldemizde kullanılacaktır. Bu vesileyle Gazi Meclisimizden bir müjdeyi de Artvinli hemşehrilerime vermek istiyorum: Dün itibarıyla kayıtlar alınmaya başlanmıştır, önemli bir aksilik olmazsa bu ay içerisinde Artvin il merkezi de doğal gaza kavuşacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

52 milyonu aşkın vatandaşımız doğal gaz konforundan yararlanıyorsa EPDK'nin şeffaf ve başarılı ihaleleri ile BOTAŞ'ın iletim hatlarını genişletme konusundaki üstün gayretlerini unutmamak gerekir. EPDK tarafından yapılan düzenlemeler çerçevesinde, geçtiğimiz yıl EPIAŞ bünyesinde Organize Doğal Gaz Toptan Satış Piyasası kuruldu. Böylece ülkemiz, bölgesinde ilk defa doğal gaz borsasını kuran ülke olarak doğal gaz ticaret merkezi olma yolunda çok büyük bir adım atmış oldu.

Ülkemizin akaryakıt tüketimi son on yılda yüzde 47 artarak 27,8 milyon tona çıkarken akaryakıt kalitesi konusunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Balta.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Devamla) – Tamamlıyorum.

...EPDK tarafından yapılan teknik düzenlemeler kapsamında zorunlu hâle getirilen standartlarla, kaçak akaryakıt konusu Türkiye'nin gündeminden kalkmak üzeredir. Hakkâri, İstanbul, Ankara, hiç fark etmeksizin bütün illerimiz Türkiye'nin en kaliteli, Avrupa'nın en kaliteli akaryakıtını kullanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın başında söyledim, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, on yedi yılda enerjide büyük bir dönüşüme, sessiz bir devrime şahit olduk. Artık ülkesinin potansiyeline çok daha fazla güvenen, yerli ve yenilenebilir kaynaklarını çok daha iyi kullanan, Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmaktan çekinmeyen bir enerji sektörümüz var.

Marifet iltifata tabidir. Ben, bu gelişmeye katkı sağlayan bütün kurumlarımızla birlikte Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Değerli Başkanını, üyelerini ve çalışanlarını da kutluyor, teşekkür ediyorum. İnşallah, enerjimiz hiçbir zaman bitmeyecek, bölgesinde bir enerji ticaret merkezi olmuş Türkiye'yi de el birliğiyle inşa edeceğiz.

2020 yılı bütçesi ülkemize, milletimize hayırlı olsun diyor, sizleri tekrar saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Balta.

Söz sırası Düzce Milletvekili Fahri Çakır'da.

Buyurun Sayın Çakır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kurumu hakkında AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Nükleer Düzenleme Kurumu, değerli arkadaşlar, 2/7/2018'de kanun hükmünde kararnameyle kurulmuş olup 25 Nisan 2019'da Atom Enerjisi Kurumundan kurulum esasları yetkisi, lisans denetim yetkisi ve düzenleyici faaliyetlere ilişkin işlemleri devralmıştır.

Değerli arkadaşlar, nükleer enerji ve santrallerinden bahsedecek olursak; tabii ki ülkemizde elli yılı aşkın süreden beri konuşulan nükleer santrallerle alakalı maalesef günümüze kadar bir adım atılmamış, sadece lafta kalmış, dünya ilerlerken biz yerimizde saymışız, hatta zaman zaman karşı çıkmışız. Tabii ki burada biraz evvel değerli muhalefet konuşmacıları da aynı şeylerden söz ettiler.

Değerli arkadaşlar, nükleere karşı çıkmak bence gelişmeye karşı çıkmaktır, dünyanın gittiği istikamete yanlış bir istikamet rolü biçmekten farklı bir şey değildir. Çünkü dünyada 400'ü aşkın nükleer santral enerji üretmekte, gelişmiş ülkeler bunu behemehâl yerine getirmekte, bunun sanayisini geliştirerek nükleer sanayi yapımında artık sınıfı çoktan geçmiş durumdadır.

31 ülkede nükleer reaktörler hâlen işletmede, dünyada 400'ün üzerinde nükleer santral faaliyet göstermekte. Elbette ki ülkemizde de Sinop ve Akkuyu gündemde. Akkuyu 2010 senesinde ihale edilmiş, yapımı tamamlanıyor. Ancak nükleer enerji santralleri, değerli arkadaşlar, akşamdan sabaha yapıp çatılan santraller değil; en az, minimum on yıla ihtiyacı var ve en az atık nükleer enerji santrallerinden sonra kalan atık. Tabii ki bunun tehlikeli tarafı var, radyasyon ihtiva ediyor. Zaten şu an yaptığımız iş, en yüksek teknolojiyle, en mukavim şekilde Akkuyu'yu yapmak. Anlaşmalar gözden geçirilirse Rusya bu konuda ilerlemiş, kendi ülkesinde de var olan santraller var; ihaleyi 2010 yılında almış, muhtemelen, cumhuriyetimizin 100'üncü yılında, 2023 senesinde inşallah hizmete girecek, sanayiciye elektrik üretecek.

Şimdi, burada nükleer santrale karşı çıktığı gibi, şu kürsüde, milletin kürsüsünde “Akkuyu kapatılsın.” denildi. Arkadaşlar, Japonya kullanıyor, Fransa kullanıyor, Almanya kullanıyor, Rusya kullanıyor...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hepsi kapatıyor.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - Yakın coğrafyada herkes kullanıyor. Ancak “Tehlikeli.” tabii ki tehlikeli; “Riskli var.” elbette ki var. HES'lere karşı çıkıyorsunuz sular zayi oldu diye, güneşe karşı çıkıyorsunuz kuşlar rüzgârgülüne çarpıyor diye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yapma be kardeşim!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Evet, evet.

Bakınız, devam ediyorum, yenilenebilir enerji kaynakları için teşekkür edildi. Yenilenebilir kaynakları da en uç noktaya getiren AK PARTİ iktidarı, şurada gördüğünüz Hükümet, sürekli eleştirdiğiniz Tayyip Erdoğan; enerjide bu ülkeye sınıf atlatan ve enerji koridorlarının bu ülkeden geçişini sağlayan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Muhalefetin hayal edemediği bu yolu, bu millete ve bu dünyaya hizmet olarak sunan TANAP projesi ve TürkAkım denizden geçti, karayla buluştu. Daha ne yapsaydık?

Değerli arkadaşlar, bu ülke enerji bağımlısı bir ülke. Kabul edelim, coğrafya bir kaderdir. Ancak biz, petrol üreten bir ülke değiliz. Tükettiğimiz petrolün sadece yüzde 10 civarındaki bir petrolü ancak üretiyoruz. Fosil yakıtların rezervi belli, belli bir süre sonra bitecek. Dünya artık bir evrim geçiriyor, biz hâlâ yerimizde sayalım. “İstemezük!” Neyi istemezsin? “Nükleeri istemem.” E, Almanya kullanıyor, kapattığı santral de var. Fukuşima'da depremde tehlike oldu, kaza oldu; 86'da Çernobil'de patlama oldu; yanlış hatırlamıyorsam 79'da Amerika'da oldu. Tabii ki olacak ama şimdi teknoloji gelişti, geliştiriliyor. En az tehlikeyle, en az radyasyon atıklarıyla birlikte nükleer artık gündemde. Nükleer olmalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Çakır.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Sürdürülebilir bir şekilde, bugün dünyanın kullandığı enerjiyi eğer biz kullanmıyor isek, buna karşı çıkıyorsak, çok daha farklı şeylere karşı çıkmamız gerekirken buna karşı çıkmayı asla doğru bulanlardan değilim.

Bakınız, fosil yakıt dedik, yeni de gündemde. Değerli arkadaşlar, bu memlekette kömür var, termik santraller var. Şimdi, bacaya alakalı gündemler var; hava kirliliği. Değerli arkadaşlar, bakınız, nükleer enerji santralleri çevreyle en barışık santraller dolayısıyla en az atık. Zaten, su kenarlarında; soğutma ve buharlaştırmayla alakalı kısımda göle, denize ya da nehir suyuna ihtiyaç var. E, peki, termik santrallerde kömüre ihtiyaç var, kömürü yakacağız. “Filtreden duman çıkıyor, santrali kapat.” Az evvel söylediğim gibi “Kuş çarpıyor, rüzgâr türbinini takma.” “Tarlada verim düşüyor, güneş tarlasından vazgeç.” Ne yapacağız? “Enerjiye zam geliyor.” Doğal gaz üreten bir ülke değiliz, biz doğal gazın yüzde 98’ini ithal ediyoruz; İran’dan alıyoruz, Azerbaycan’dan alıyoruz, Rusya’dan alıyoruz; en pahalı elektriği de çevrim santrallerinde doğal gazla üretiyoruz. Öbür taraftan da “Doğal gaz ucuzlasın.” Nasıl ucuzlasın arkadaşlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlamayı yapmanız için açtırıyorum mikrofonu ama lütfen bağlayın.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Nasıl ucuzlasın arkadaşlar? Üreteceğiz. Üretimi durdur, ucuzluk iste. Arkadaşlar, kalkınmak için enerjiyi mutlaka ucuza getirmemiz lazım, enerji bağımlılığımızdan kurtulmamız lazım çünkü ülke güvenliğiyle, özellikle gelişmişlikle doğrudan alakası ve ilgisi var.

Bu, geçen koridorlar ve enerji hatlarıyla alakalı kısmı tekrar altını çizerek söylüyorum: İşte bu muhalefet, şu sıralarda oturan muhalefet bunun hayalini kuramazken tenkit ettiğiniz AK PARTİ iktidarları bunu gerçekleştirdi, boruyu Avrupa’yla buluşturdu. Buluşturmadı mı Allah aşkına? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Konuşmoyalım mı bunları? Bunları konuşmoyalım mı arkadaşlar?

Dolayısıyla enerjimizi mutlaka kendimiz üreteceğiz. Bu bağımlılıktan kurtulmamız gerektiğine yürekten inanıyoruz. İşte bu gördüğümüz hükümetler, bu projeleri gerçekleştiren ve gerçekleştirmeye devam edecek hükümetlerdir.

Ben Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak kaydıyla, Değerli Enerji Bakanımız ve geçmişte Enerji Bakanlığı yapan herkese, özellikle katkı veren değerli bürokratlara bir kere daha teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Özellikle ve özellikle söylüyorum, inşallah enerjisi bol günlerde tekrar bütçeler konuşmak ümidiyle bir kere daha bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Kayıtlara geçsin diye söylüyorum.

Konuşmacı, inşallah, bu yaptığı bu konuşmayla AK PARTİ’de iyi bir yerlere gelir.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – İyi yerde zaten.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ancak açık olarak söylüyorum, diyor ki: “Nükleer ve termik santraller dünyada çevreyle en iyi, en uyumlu santrallerdir.” Bilgisi bu kadar olanın başka bir söze hacet bırakmadığını kendisi ifade ediyor. Teşekkür ediyoruz kendisine.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özkoç.

Evet, şimdi de Balıkesir Milletvekili Yavuz Subaşı konuşacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün 2020 yılı bütçesi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Dün ve önceki gün Balıkesir’de bir deprem yaşandı; çok şükür, ciddi manada bir sıkıntımız yok. Sözlerimin başında, tüm Balıkesir’imize, ülkemize de geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, koordine etmek ve bu araştırmalara katkı sağlamak amacıyla 4 Haziran 2003 tarihli 4865 sayılı Kanun’la kurulmuştur. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın Başbakanlığı döneminde, talimatlarıyla kurulmuştur; emeği geçen dönemin Enerji Bakanı Hilmi Güler’e ve Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkürlerimizi arz ediyorum.

Ülkemiz de dâhil olmak üzere bütün dünyada, üzerinde en çok durulan ve emek harcanan konulardan biri de AR-GE ve teknoloji alanıdır. Borun mukavemet artırıcı, ısı yalıtıcı, alev geciktirici, duman bastırıcı, antimikrobiyal etken madde, süper iletken, kanser önleyici, katı yağlayıcı, radyasyon ve savunma zırhı, enerji taşıyıcı ve depolayıcı, bitki besleyici, temizleyici gibi bilinen birçok özellikleri ve etkisi bulunmaktadır. Bu özelliklerine binaen kimya, malzeme, tarım, inşaat, nükleer enerji, savunma sanayisi, temizlik, sağlık sektörleri başta olmak üzere 250’den fazla sanayi alanında az ya da çok kullanılması nedeniyle “sanayinin tuzu” olarak tabir edilen bor üzerinde çok fazla araştırma yapılmış ve çeşitli kimyasal ürünler geliştirilmiştir. Bu çalışmalar nedeniyle 1950’lerde ve 1960’larda borla ilgili yapılan 2 adet bilimsel çalışmaya Nobel Kimya Ödülü verilmiştir.

Nobel demişken Sırp katliamını öven faşist bir sözde yazara verilen Nobel Ödülü nedeniyle Nobel’i kinadığımı da ifade etmek istiyorum.

Borun öneminin her geçen gün artmasına paralel olarak kullanım alanlarının da yaygınlaştırılması ve borlu yeni ürünlerin üretilmesine ilişkin buluş süreçlerine yönelik çalışmalar artarak devam etmektedir.

Dünya bor rezervinin yüzde 73’lük oranla en büyük payına sahip olan ülkemiz bir anlamda borun ana vatanıdır. Dünya bor pazarının yüzde 60’a yakın kısmı ise yarı mamul olarak Eti Maden tarafından karşılanmaktadır. Dünyada bor ürünlerinin tüketiminin sektörel bazda dağılımı yüzde 47 cam, yüzde 16 tarım, gübre, yüzde 15 seramik, yüzde 2 temizlik ve deterjan ile diğer sektörler şeklindedir.

Dünya “academia”sı her yıl borla ilgili yaklaşık 7 bin adet makale ve 13 bin adet de patent yayınlamaktadır. Bu çalışmaların yüzde 30’u da borlu malzemeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, önümüzdeki dönemde bor içerikli ürün ve malzemelerin daha çok karşımıza çıkacağıın bir göstergesidir.

AR-GE yapabilecek yetişmiş insan gücünün oluşturulması gerekçesiyle ve bu gerekçeden hareketle, 2019 yılından itibaren borla ilgili yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası 24 öğrenciyeye BOREN Bor Bursu verilmeye başlanmıştır.

Ulusal Bor Araştırma Enstitümöze sürdürmekte olduğu ve ülkemiz için önem arz eden çalışmalarında başarılar diliyorum.

Sayın milletvekilleri, aralık ayında, içinde bulunduğumuz ayda, 22 Aralık 1979, 17 Aralık 1980 ve 11 Aralık 1993 tarihlerinde faşist Ermeni katiller tarafından şehit edilen Dışışleri diplomatlarımız, kahramanlarımız Çağlar Yücel, Şarık Arıyak, Engin Sever, Nihat Akbaş, Bilal Urgen, Adem Çiçek, Bülent Kıranşal, Süleyman Karahasanoğlu ve Yılmaz Çolpan’ı rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Yine, 12 Aralık 1916 tarihinde doğan merhum Üstat Cemil Meriç’i saygı ve rahmetle anıyorum.

Yine, 12 Aralık 2003 tarihinde vefat eden dost ve kardeş ülke Azerbaycan Devlet Başkanı Haydar Aliyev’i saygı ve rahmetle anıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen.

YAVUZ SUBAŞI (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bizler hep beraber, Parlamento üyeleri olarak yapılan hizmetler için ve bütçe için elbette ki sayın bakanlarımıza, elbette ki Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür edeceğiz. Birileri gibi ülkemizi yabancı ülkelere gidip şikâyet etmedik, etmiyoruz, etmeyeceğiz.

17 Aralık Şebiarus Günü olması nedeniyle Mevlâna'nın şu veciz sözünü sizlerle paylaşarak sözlerimi toparlamak istiyorum: “Kişi kim olduğunu bilmek isterse kimleri sevdiğine baksın.” Bu düşüncelerle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 2'nci, AK PARTİ hükümetlerinin şimdilik 18'inci bütçesi olan 2020 yılı bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Aydın Milletvekili Metin Yavuz'da. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA METİN YAVUZ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2020 yılı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Ülkemiz, dünyada nükleer teknoloji alanında çalışmalara başlayan ilk ülkelerden biridir; 1956 yılında Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuş, 1957 yılında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansına da üye olunmuştur. 1982 yılında 2690 sayılı Kanun'la kurulmuş olan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, nükleer enerjiyle ilgili faaliyetler ve radyasyon uygulamaları sırasında güvenliğin ve emniyetin sağlandığını tespit ve teyit etmek için gerekli düzenlemeler ve denetleme faaliyetlerini yürütmektedir. Bunun yanı sıra, nükleer enerji ve radyasyona ilişkin araştırma, geliştirme ve uygulama çalışmalarına öncülük ediyor. 2018 yılında, nükleer alandaki kurumsal altyapı yeniden şekillendirilmiş, nükleer, radyolojik alanda düzenleme ve denetleme yapmak üzere Nükleer Düzenleme Kurumu kurulmuştur.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun, kuruluşu, işleyişi, görev yetki ve sorumlulukları yeniden belirlenmiştir. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, nükleer enerji, iyonlaştırıcı radyasyon ve hızlandırıcı teknolojilerin barışçıl amaçlarla ülke yararına kullanılması için her türlü çalışmayı yapmak, yaptırmak, desteklemek ve koordine etmekle görevlendirilmiştir. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, İstanbul ve Ankara yerleşkelerinde bulunan en son teknolojik cihaz ve ekipmanla donatılmış laboratuvarlarıyla hizmet vermeye devam ediyor. Dünyadaki teknolojik gelişmeler takip edilerek çeşitli boyut ve farklı özelliklerde radyasyon ölçme ve izleme cihazları geliştirilmekte, üretilip ülkemizdeki sanayi, tıp, eğitim, sivil savunma ve askerî alanda birçok kamu ve özel sektör kuruluşunun ihtiyaçları karşılanmakta ve kullanıma sunulmaktadır.

Ülkemizde, nükleer ve radyolojik güvenliğin ve emniyetin sağlanması açısından Radyasyon Erken Uyarı Sistemi ve Radyasyon İzleme Sistemleri, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından geliştirilerek ülke genelinde kurulmuştur. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, ikincil standart dozimetri laboratuvarıyla ülkemizde sağlıktan sanayiye, çevreden nükleer enerjiye kadar hemen her sektörde ihtiyaç duyulan radyasyon ölçüm cihazlarının kalibrasyonlarının güvenle yapılmasını mümkün kılmış.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ve Eti Maden arasında imzalanan protokol kapsamında, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu projesi olarak bor-10 izotop zenginleştirme çalışmaları başlatılmıştır. Ayrıca, yerli ve millî radyasyon doz hızı ölçer ve radyonüklid tespit cihazının dedektör malzemelerinin üretiminde de optimizasyon çalışmaları ve bu cihazlara ait elektronik tasarım ve prototip ürün hâline dönüştürme işlemleri hızla devam ediyor.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ülkemizde nükleer ve radyasyon teknolojilerinin kullanımı alanında vasıflı insan gücünün artırılmasına yönelik olarak eğitim ve burslar vermeye devam etmekte. Nükleer alanda insan kaynakları altyapısını geliştirmek amacıyla Türkiye Atom Enerjisi adına yurt dışına master ve doktora öğrencileri gönderilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin nükleer ve radyasyon teknolojilerinin geliştirilmesi ve halkın refah düzeyinin artırılmasına yönelik hedeflerine ancak kararlı ve bir program dâhilinde, ulusal sanayimiz ve vasıflı insan gücümüzle ulaşabilmek mümkündür. Gelişmiş cihazlarla donatılmış, araştırma geliştirme altyapısı birikimli insan kaynağıyla hem teknolojinin edinilmesi ve ülkemizde geliştirilmesi için gereken faaliyetleri azami hassasiyet ve gayret içinde yürütmekte hem de diğer kurum ve kuruluşlara öncülük etmekte ve yol göstermektedir.

Dünyadaki gelişmeler doğrultusunda, nükleer teknolojinin ve radyasyon uygulamalarının ülkemiz çıkarlarına uygun olarak kullanılmasında çok önemli rolü olduğundan, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu bünyesinde yürütülen çalışmalar önemli olup bu çalışmalar neticesinde ülke olarak önemli kazanımlar elde edeceğimiz vakidir.

Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kalkınan, büyüyen, güçlenen Türkiye'nin bütçesi olan 2020 yılı bütçesinin milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyor, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Zonguldak Milletvekili Hamdi Uçar'da.

Buyurun Sayın Uçar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Enerji Bakanlığımıza bağlı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçesi üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğümüz hakkında kısaca bilgi aktarmak istiyorum. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, bünyesinde 2.804 personelle 56 değişik konuda 172 başlık altında çalışmalarını yürütmekte olup çalışma alanına göre 620 çeşit görev tanımı bulunan, 1935 yılında kurulmuş köklü bir kurumumuzdur. Tüm madenlerin araştırılmasında başlangıç noktası olan MTA, ülkemizde alanında en kapsamlı araştırma kuruluşudur.

Ülkemizin ilk ve tek yer bilimleri araştırma kurumu olan MTA, yaptığı arama ve araştırma faaliyetleriyle sektöre yön vermekte; kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini yakından takip ederek, sektörün ihtiyaç duyduğu teknik altyapıyı kurum bünyesinde kazandırarak teknik destek ve danışmanlık faaliyetlerini sağlayabilmektedir. İstikrarlı, yerli ve millî bakış açısıyla gerçekleştirilen bu çalışmalar, gittikçe daha net sonuçlar vermekte ve öngörülen hedeflere yaklaşmaktadır. Bu bakış açısı ve kararlı uygulamalar, kurumun dünyadaki emsal kuruluşlar içerisinde saygınlığını da gün geçtikçe artırmaktadır.

MTA, son yıllarda başlattığı yenilikler sonucunda havadan, karadan, denizden yerin üstü ve altını en ince ayrıntılarına kadar inceleme olanaklarına kavuşmuştur. Uçaklarla havadan jeofizik, Oruç Reis gemisiyle su altı ve sismik araştırmalar, jeokimya çalışmalarıyla da ülkemizin her metrekaresini tetkik etme ve arama çalışmalarını aynı anda yürütebilme potansiyeline sahip olmuştur.

Tamamı yerli ve millî imkânlarla yapılmış, modern teknolojiyle donatılmış Oruç Reis sismik araştırma gemisiyle derin sularda aramalara başlanmıştır. Ağustos 2017'de denize açılarak Karadeniz'de, öncelikle İstanbul Boğazı açıklarında belirlenen bir petrol sahasında çalışmalarına başlayan Oruç Reis gemisi, Batı Karadeniz'de de petrol, doğal gaz, maden potansiyelinin ortaya konulması için çalışmalar

yapmıştır. Şu an itibarıyla Akdeniz’de çalışmalarına devam etmekte olan ve alanında birçok ilke imza atan Oruç Reis gemisi, yapım aşamasından gemi işletme çalışmalarına, tekne, makine ve araştırma ekipmanı sigortalarından koruma takip gemilerinin hizmet alımlarına kadar tamamen yerli ve millidir.

Değerli arkadaşlar, bu verilerin geleceğimiz için çok önemli olduğuna inandığımız için paylaşmak istiyorum. MTA, kurulduğu 1935’ten bugüne kadar yaklaşık 9,5 milyon metre sondaj yapmıştır. Bu rakamın 3,5 milyon metresi son üç yılda gerçekleştirilerek tarihî bir rekor kırılmıştır. Son üç yıldaki bu kadar yoğun çalışmanın neticesinde yeni maden kaynaklarına da ulaşılmıştır. Türkiye genelinde yapılan sondaj çalışmalarından elde edilecek karotlardan edinilen bilgilerin derleneceği, arşivleneceği, daha sonra kullanıcının hizmetine sunulacağı Türkiye Yerbilimleri Veri ve Karot Bilgi Bankası (TÜVEK) 2018 tarihinde faaliyetine başlamıştır. Bu sayedeki bilgiye ulaşma kolaylığıyla aynı bölgedeki mükerrer sondaj çalışmalarının önüne geçilmesi, gelişen teknoloji şartlarıyla bugün elde edilen sonuçların gelecekte tekrar değerlendirilebilmesi sağlanmıştır. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından karot verileri sisteme aktarılmış, özel sektörün de verilerinin aktarımı devam etmektedir.

Tüm bu çalışmaların yanı sıra, bor konusunda da çok önemli mesafe kaydedilmiştir. Türkiye, bu alanda sadece ham madde değil, işlenmiş ürün ihracında da önemli bir yere gelecektir. Büyük hedeflere yürüten Türkiye’de her sektörün desteği oldukça önemlidir. Gerek ham madde gerekse ihracat yönünden de 2018 itibarıyla dünya bor pazarının yüzde 59’una hâkim olduğumuzu, 2020 yılı içinde hedefimizi büyüttüğümüzü, inşallah üretim kapasitemizi artırarak pazar payımızı yüzde 60’lara çıkaracağımızı ifade edebilirim.

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; madenciliğin okulu sayılan kömürün ana vatani Zonguldak taş kömürü havzasında 1.200 metre derinliğe kadar tespit edilen toplam jeolojik rezerv 1,5 milyar tondur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Uçar, tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

HAMDİ UÇAR (Devamla) – Kömürlerin kalori değeri 6.200-7.250 kilokaloridir. Doğrudan meteorolojik kok elde etmeye uygun rezervler özellikle Kozlu, Üzülmöz, Karadon bölgelerinde bulunmakta olup toplam rezervdeki oranı yüzde 57’dir. Koklaşabilir kömür yüksek fırınlara uygun ve kok üretiminde kullanılabilir kalitede kömür olup “meteorolojik kömür” olarak da adlandırılmaktadır. Ayrıca, yürütülen sondajlamayla da metalik altın, bakır ve gümüş aramaları da devam etmektedir.

Türkiye Taşkömürü Kurumumuz bünyesinde, Enerji Bakanlığımızın, Sayın Cumhurbaşkanımızın katkılarıyla 2006-2019 yılları arasında yaklaşık 7 bin civarında işçi istihdam edilerek hem üretimin artırılması hem istihdamın sağlanması hem de Kurumun ayakta kalması konusunda da çok önemli mesafe kaydedilmiştir.

Madenci şehrin bir milletvekili olarak, yapılan tüm bu çalışmalardan dolayı Hükümetimize, Enerji Bakanımıza, MTA Genel Müdüremüze teşekkür eder, 2020 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni eder, hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlarım.

Sağ olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Uçar.

Şimdi de Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen konuşacaktır.

Buyurun Sayın Türkmen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı merkezî yönetim bütçe görüşmelerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen değerli milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, ülkemizde 2018 yılı içerisinde Cumhurbaşkanlığı karanamesiyle değerli bazı elementlerin ülke ekonomisine kazandırılması, stratejik önemi var olan bu elementler üzerinde yüksek teknolojiye dönük araştırmalar yapılması için kurulmuş önemli kurumlarımızdan biridir.

“Nadir toprak elementleri” diye bilinen bu elementler, ülkemizde Malatya, Eskişehir, Sivas, Burdur, Isparta, Kayseri bölgelerinde bulunmakta olup bazı yörelerde rezervler tespit edilmiş ve rezerv geliştirme çalışmaları da devam etmektedir. Bununla birlikte, özellikle korozyona, yüksek sürtünmeye ve ısıya karşı dirençlerinden ötürü yüksek teknolojide ve savunma sanayisinde kullanılmaları açısından böyle bir kurumun kurulması stratejik bir önem içermektedir. Enerji sektöründe, sağlık sektöründe, bütün dijital ürünlerin yapımında, hibrit otomobil ve elektrikli araçların motorlarında bunlara güç sağlayan bataryalarda, rafinerilerde ve ham petrolün benzine dönüştürülmesi işlemlerinde kullanılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarlarımızın döneminde enerji ve tabii kaynaklara verilen önem sebebiyle madenleri araştırma, bulma ve yer üstüne çıkarılmasının, işletilmesinin, geliştirilmesinin ne denli kıymetli olduğunu buradan bir kez daha, bir maden mühendisi olarak ifade etmek istiyorum. Ülkemizde bu amaçla çalışan kurumlar, yıllardır oluşturdukları bilgi birikimini şimdi yeni alanlara da aktarmakta ve özellikle teknolojik alanda, yüksek teknolojide, savunma sanayisinde kullanılacak madenleri ülke ekonomisine katkı sağlayacak şekilde üretme ve işletme çabası içerisinde.

Sadece yer altı kaynaklarının değil, sahip olduğumuz tüm potansiyelin harekete geçirilmesi, tarımda, ekonomide, ticarete, sağlıkta ve her alanda sürdürülebilir ve çevreye karşı duyarlı bir kalkınmayı hep birlikte çalışarak desteklememiz gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, enerji çeşitliliğimizi ve enerji güvenliğimizi sağlamak amacıyla Enerji Bakanlığımız, hidrolik kaynakların kullanılmasından jeotermal kaynaklara, yenilenebilir enerjiye, nükleer enerjiye, biokütle ve varıncaya kadar tüm enerjilerle birlikte, özellikle çevreye saygılı, yenilenebilir çevre kaynaklarını da etkin kullanmak için gereğini yapmaktadır.

Doğu Akdeniz bölgesindeki enerji kaynaklarımızı etkin olarak kullanabilmek için Türkiye Petrolleri ve onun faaliyet gösteren kolu olan TPIC tarafından da aramalar ve sondajlar yapılmakta, Türkiye'nin petrol ve doğal gaz rezervlerinin ekonomiyeye katkısı artırılmaya çalışılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu dönem içerisinde ülkemize yapılan ekonomik saldırılara rağmen, gerçekten direncimizin ne kadar güçlü ve önemli olduğunu yapılan yatırımlarla görmek mümkündür. Sadece inşaat sektöründe büyüme değil; bu bağlamda, yapılan üçüncü havalimanını, yüksek hızlı trenleri, köprüleri, tünelleri, okulları, hastaneleri ve fabrikaları da dâhil edebiliriz.

Sözlerimi toparlarken 2019 yılı içerisinde kuruluş çalışmalarını tamamlamış ve ikincil mevzuatı büyük oranda oluşturulmuş olan Enstitünün çalışmalarının ülkemizin gelişmesine ve bu alanda dışa bağımlılığımızın azaltılmasında büyük katkı sağlayacağına olan inancımı belirtmek istiyorum. 2020 yılı ve sonrasında bu kurumumuzun gelişerek ilgili projeleri yürütmeye ve desteklemeye devam etmesinin, ihtiyaç duyduğumuz teknolojilerin geliştirilmesi açısından son derece önem arz ettiğine işaret etmek istiyorum.

2020 yılı bütçemizin milletimize, devletimize, Enerji Bakanlığımıza ve Hükümetimize hayırlar getirmesini diliyorum. Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Türkmen.

Sırada İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım var.

Buyurun Sayın Ayrım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken Doğu Akdeniz'deki sondaj çalışmaları nedeniyle Sayın Bakanımız Fatih Sönmez'e, bir önceki Bakanımız Berat Albayrak Bey'e teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Niye teşekkür ediyorum? Bugün eğer Fatih ve Yavuz gemileri olmasaydı, maalesef, sondaj yapacak gemi bile bulamayacaktık; onun için teşekkür ediyorum.

Yine, bugün Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin mimarı, Büyük Önder, Büyük Türkçü Haydar Aliyev'in ölüm yıl dönümü. Evet, Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın mimarı. Gerçekten, Azerbaycan'ın Türkiye'yle bugünkü ilişkilerinde çok önemli bir rol oynayan Haydar Aliyev'i rahmetle anarken, bütün şehitlerimizi de rahmetle anmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bilindiği üzere, 9 Temmuz 2018 tarihinde 703 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü birleştirilerek Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü olarak teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğümüzün görevlerinden başlıcaları şunlardır: Tabii kaynaklarla ilgili araştırma izni, arama ve işletme ruhsatı, işletme izni vermek ve bunlarla ilgili diğer işlemleri yapmak, tabii kaynakların değerlendirilmesine yönelik arama, tesis kurma, işletme ve faydalanma haklarını vermek, izin ve ruhsat sahalarındaki faaliyetleri takip etmek; faaliyetleri, işletme güvenliği ve işletme projesine uygunluk açısından denetlemek, kaynak ve rezervlerin uluslararası standartlarda raporlanmasını, güvenilir ve etkin proje kabul, takip ve yönetimini sağlamaktır; tabii kaynakların ülke menfaatlerine en uygun şekilde değerlendirilmesi için gerekli arama, üretim, depolama, stoklama ve pazarlama politikalarının esaslarını tespit etmektir. Şehirleşme ve çevresel etkiler dikkate alınarak gerekli durumlarda madencilik faaliyetlerini Genel Müdürlüğümüz kısıtlayabilir. Çevre ve insan sağlığına zarar verdiği tespit edilen madencilik faaliyetleri ise gerekli önlemler alınıncaya kadar durdurulabilir. Madencilik faaliyetleri sonrasında ise çalışma yapılan sahanın çevreye uyumuna ilişkin rehabilitasyon zorunlu kılınmıştır. Başka bir deyişle, madencilik faaliyetleri biter bitmez sahalar eski hâline getirilerek bu sahaların çevreye uyumlu bir biçimde değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Her yıl ruhsat sahiplerince yatırılan ruhsat bedelinin yüzde 30'u çevreyle uyum planı çalışmalarını temin etmek için teminat olarak alınmaktadır.

26/11/2019 tarihi itibarıyla 17.357 adet maden ruhsatı mevcuttur. Bu ruhsatların 6.330'u arama, 10.018'i işletme ruhsatıdır. Ülkemiz, endüstriyel ham maddeler, metalik madenler, enerji ham maddeleri ve jeotermal kaynaklar açısından son derece zengin bir ülkedir. Türkiye, yer altı kaynakları sıralamasında, üretim değerleriyle dünyada 132 ülke arasında 28'inci sıradadır. Maden çeşitliliği bakımından 10'uncu sırada yer almaktadır. Dünyadaki 90 çeşit madenin 77'si Türkiye'de bulunmakta olup 60 maden türünde üretim yapılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Ayrım.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Türkiye, dünyadaki mermer rezervlerinin yüzde 33'üne, metal maden rezervlerinin yüzde 4'üne, endüstriyel ham madde rezervlerinin yüzde 2,5'una, kömür rezervlerinin yüzde 1'ine ve jeotermal potansiyelin yüzde 8'ine sahiptir. 2018 yılında 8.088 adet saha denetlenmiştir, 2019 yılında 7.763 saha denetlenmiştir. Bu denetlemelerle, kaza sayısında çok ciddi bir düşüş sağlanmıştır. Burası çok önemli değerli kardeşlerim, maden sahalarında uç ara ürün elde etmeye yönelik tesis kurmada şartlı ihale yöntemine geçilmiştir. Ülkemizde çıkan ham madde yine ülkemizde işlenecek, uç ara ürün elde edilerek böylece cari açığın azaltılmasına katkı sağlanacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlama için, buyurun.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Sonuç olarak, alınan kararlar ve yapılan düzenlemeler çerçevesinde madencilik sektörünün daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması sağlanmış, iş süreçlerindeki zaman azaltılarak hizmet sunumu, hızı yükseltilmiş, işlemler günlük yapılabilir hâle gelmiş, saha denetimlerine standardizasyon getirilmiş, denetimlerde etkinlik sağlanmıştır.

Bu vesileyle bütçemizin Genel Müdürlüğümüze, Bakanlığımıza, ülkemize hayırlar getirmesini diliyor, emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Samsun Milletvekili Fuat Köktaş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Köktaş, süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Teşekkür ediyorum, Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ hükümetleri döneminde madenlerimizde iş sağlığı ve iş güvenliğine azami hassasiyet gösterilip kanun değişiklikleri yapılarak yapısal, köklü ve pozitif yönde düzenlemelere gidilmiştir ve madenlerimizin risk grupları analizleri yapılarak “az riskli” “çok riskli” ve “riskli” kategorilere ayrılarak yılda 1 kez, yılda 2 kez ve yılda 4 kez olmak üzere denetlemeler yapılmaktadır. Fizibilite, jeofizik ve sondaj çalışmaları başta olmak üzere AR-GE'ye önem verilerek yer altı kaynaklarımızın tespiti yapılmış olup çalışmalar artarak devam etmektedir. Madencilik sektörü, üretim ve satış aşamaları başta olmak üzere, disipline edilmiş, günümüz şartlarına uymayan mostra madenciliği terk edilmiş, teknoloji aktif bir şekilde kullanılarak kalite ve kapasite artırılmış, dolayısıyla da üretim maliyetlerimiz minimize edilmiştir.

Bu bağlamda, 2004 yılı ila 2018 yılları arasında madencilik sektörümüzdeki artışların mukayeseli bir örneğini vermek istiyorum. Altın madeninde, metal altında, 2004 yılından 2018 yılına kadar, yüzde 440'lık bir artışla 5 ton olan altın üretimimiz yılda 27 ton rakamlarına ulaşmıştır. Yine aynı şekilde, gümüş madenimizde, yüzde 2.800'lük bir artışla 100 ton ürettiğimiz gümüşümüz 2018 yılı itibarıyla yılda 2,8 milyon tona ulaşmıştır. Bor madeninde yine aynı artışı görüyoruz. Bakır madenimizde, yılda 742 bin ton olan üretimimizde 2018 yılı itibarıyla 6,6 milyon tona ulaşmış bir üretim kapasitesini görmekteyiz.

Özellikle piyasa değeri yüksek olan madenlerimiz henüz arama, rezerv tespiti çalışmaları aşamalarındayken ormanlar yok ediliyormuş, tarım arazileri talan ediliyormuş gibi, gerçeği yansıtmayan birçok eylemlere şahit oluyoruz ve Hükümet olarak da muhatap oluyoruz. Bugün, bütün gelişmiş ülkelere baktığımızda, neredeyse aynı prosedürle, aynı teknolojiyle işledikleri madenlerimizi Türkiye işlemeye kalktığında, birtakım yerlerden sesler gelmeye başlamaktadır ve âdeta bizi doğayı katletmiş

gibi göstermeye çalışmaktadırlar maalesef. AK PARTİ hükümetleri doğaya, tarıma ve insana en çok saygı duyan hükümetlerdendir. Onun için, biz, bu sözlere aldırış etmeden, ülkemizin menfaati için, Türkiye'mizin geleceği için çalışmalarımızı yapmaya devam edeceğiz.

Gelişmiş dünya ülkeleri piyasa değeri yüksek olan madenleri üretmişler, nihai ürün olarak da dünya pazarına sunarak katma değer elde ederek ülkesinin ekonomisinin kalkınmasına önemli katkılar sağlamışken, ayrıca Avrupa ülkeleri bunu yaparken bizim Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarımızı en ağır işlerde çalıştırarak gerçekleştirmiş.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz için maden, petrol ve doğal gaz kaynaklarından güvenli bir gelecek oluşturma misyonu bizim olmazsa olmazımızdır. Bunun için, eskiden MİGEM olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü birleştirilerek MAPEG oluşturulmuş ve bunun yanında, ulusal maden rezervlerimizi ve kaynaklarımızı belirlemek için UMREK oluşturulmuştur. UMREK, uluslararası standartlarda maden rezervlerini tespit eden ve kredi kuruluşlarının yatırım yapmasını ya da fonların Türkiye'ye gelmesini sağlayan önemli bir kuruluştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Köktaş.

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – Bu vesileyle, sanayicilerimiz, iş adamlarımız, sektöre yatırım yapmak isteyen bir çok yatırımcımız bu yolu kullanarak, nihai ürün elde etmek için yatırımlarını ve çalışmalarını hızlandırmıştır.

Ülkemizde petrol ve doğal gaz üretiminde 2019 yılının dokuz aylık dönemine baktığımızda, doğal gazda yüzde 15,4 oranında bir artış, petrolde de yüzde 4,7 oranında bir artış görülmektedir. Ayrıca Doğu Akdeniz'de Sayın Bakanlığımızın yapmış olduğu petrol çalışmaları hızlı bir şekilde devam ederken, belki Bakanlığımızın konusu değil ama -Sanayi Bakanlığımızın konusu- petrokimyayı ilgilendirdiği için burada söylemek istiyorum: Adana Ceyhan'da kurulmak istenen petrokimya tesisleri, bizim yurt dışına olan bağımlılığımızı azaltacak, ithalatımızı azaltacak ve Türkiye'nin katma değerli ürünler üretmesini sağlayacaktır. Petrokimya tesislerini onun için çok önemsiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen, bağlayalım sözlerimizi.

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Önemli bir noktaya da burada dikkat çekmek istiyorum: Bu yatırım yapılırken dünyanın değişen ve gelişen şartlarında ilerleyen aşamalarda ham madde tedarikinde sıkıntıya maruz kalmamak için ham madde tedarikçisinin de bu endüstri bölgesine ortak edilmesi çok akılcı çok mantıklı bir davranış olmuştur.

Bugüne kadar maden sektörümüze, petrol sektörümüze destek veren başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, bakanlarımıza ve genel müdürlük çalışanlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum. 2020 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlar getirmesini Allah'tan niyaz ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Sakarya milletvekili Çiğdem Erdoğan Atabek'te.

Buyurun Sayın Erdoğan Atabek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçe görüşmeleri üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyor, Gazi Meclisimizi ve değerli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Dünyada güçlü ve sözü geçen bir ülke olabilmenin en önemli ölçütleri, üreten ve işleyen bir ekonomiye sahip olmaktan geçmektedir. AK PARTİ iktidara geldiği günden beri milletimizin adını, tarihini yücelterek birçok projeye imza atmıştır. Sosyal devlet anlayışı ve sorumluluğuyla kimsesizlerin kimi, çaresizlerin çaresi olmak için gereken adımları atmaya kararlı bir şekilde devam edeceğiz. Zira ailelerimiz ve milletimiz için sosyal refaha sahip bir toplum oluşturmak, AK PARTİ iktidarlarının en temel hedeflerinden biri olmuştur. Buna yönelik olarak 2013 yılından bugüne kadar 330 sosyal hizmet merkezi vatandaşlarımızın hizmetine açılmıştır. Aile, toplumun en temel yapı taşı, bizleri geçmişten bugüne böylesine güçlü bir devlet yapan, bozulmayan aile yapılarımızdır. Kadınlarımızın, annelerimizin psikososyal, sosyokültürel, mesleki ve kişisel yönden gelişimlerine destek olmak amacıyla toplam 226 aile destek merkezi hizmete açılmıştır. Kadınlarımızın konumunun güçlendirilmesi AK PARTİ iktidarlarımızın temel politikalarından biridir. Bu bilinçle, Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı uygulanmaya kararlılıkla devam edecektir.

2019 Ağustos verilerine göre, kadın istihdamımız 9 milyondur. 81 ilimizde kadın kooperatifliği çalışma grupları oluşturulmuştur. İktidarımız, kadına yönelik şiddete karşı mücadeleyi “sıfır tolerans” ilkesiyle sürdürmektedir. Bu çerçevede, Mercan Seferberliği başlatılarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler, Adalet, İçişleri, Millî Eğitim, Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığımız bir araya gelerek 2020-2021 koordinasyon planı hazırlamıştır. 81 ilimizde açtığımız şiddet önleme ve izleme merkezlerinden bugüne kadar toplamda 514 bin kişi yararlanmıştır. Ayrıca, 145 kadın konukevi, 3.482 korunmaya muhtaç kadına hizmet vermektedir.

Geleceğimizin mirasçıları olan çocuklarımız için politika ve projelerimizi de büyük titizlikle geliştirmekteyiz. Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı 2017’den bu yana başarıyla uygulanmaktadır. Risk altında bulunan çocuklarımız için koruyucu ve önleyici hizmet sunan mobil çocuk sosyal hizmet birimleri faaliyete geçirilmiştir. Okullara devamsızlığı olan, dilencilik yaptırılan, ihmal, istismar, suça sürüklenme gibi risk altındaki çocuklara yönelik tespit ve müdahale çalışmaları yürütülmekte, bu hizmetle 17.076 çocuğa ve 11.030 aileye rehberlik hizmeti verilmiştir. Engelli vatandaşlarımız için, 2019 tarihi itibarıyla 352 bakım merkezinde 26.843 engelli bireyimize yatılı bakım hizmeti sunulmaktadır. Hâlihazırda 52 ilimizde 68 adet gündüz yaşam merkezi hizmet vermektedir, 2020 yılı itibarıyla tüm illerimizde hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. 2002 yılında devletimizin engelli memur sayısı sadece 5.772 iken AK PARTİ hükümetleri döneminde atanan engelli memur sayımız 55 binin üzerine çıkmıştır. 2002 yılında 4 adet olan sosyal yardım programı sayısı bugün 43’e çıkarılmıştır. Sosyal yardımlar hızlı, kapsamlı, zahmetsiz hâle getirilerek Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi hayata geçirilmiştir.

On yedi yıldan bu yana, Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın önderliğinde yeni Türkiye’nin inşasında birçok sorunun üstesinden geldik. Çocuklarımıza daha müreffeh bir ülke bırakmak için daha yapacak çok işimiz var.

Durmak yok yola devam diyor, 2020 yılı bütçesinin ülkemize hayırlar getirmesini diliyor, şahsım ve AK PARTİ Grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi de Sivas Milletvekili Semiha Ekinci konuşacak.

Buyurun Sayın Ekinci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, görev alanı açısından engellimize, yaşlımıza, kadınlımıza, çocuğumuza, işçimize, işverenimize, şehit yakınımıza, iş arayanlarımıza, kısacası ülkemizin tüm kesimlerine hizmet veren, dokunan bir Bakanlığımızdır. Bu nedenle, beş dakika içerisinde, yapılan çalışmalarını anlatmak da imkansızdır. Bu açıdan sadece birkaç konuyu buradan anlatmaya çalışacağım.

Son on yedi yıla baktığımız zaman, sosyal yardımlarımızın hem niteliğini hem de niceliğini geliştirmiş durumdayız .Bu süreçte 308 milyar liralık yardım yapılmış olup 2002'de yıllık 1,3 milyar TL'lik bir sosyal yardım yapılırken 2018'de bu rakam 43 milyara kadar yükselmiştir. Yine 2002 yılında 4 tür sosyal yardım verilirken bugün 43 farklı türde sosyal yardım uygulanmaktadır. Bunlardan bazılarına değinecek olursak; 2002 yılında 24 TL olan engelli aylığı, 2019 yılında yüzde 40 ila yüzde 69 oranında engeli olanlarda 509 TL, yüzde 70 ve yüzde 100 arasında engeli olanlarda da 763 TL olarak uygulanmaktadır. Engelli bireylerimizin ve ailelerinin yanında olduğumuzu her zaman hissettiriyoruz.

2005 yılında evde bakım ve yardım hizmeti hayata geçirilmiştir. Kadınlarımıza yönelik doğum yardım parası ödemeleri: Bütün doğan bebekler için annelerimize 1'inci çocuk için 300 TL, 2'nci çocuk için 400 TL, 3'üncü çocuk için 600 TL verilmeye başlanmıştır; aynı zamanda ebeveynlerden birine çocuk ilköğretim çağına gelene kadar kısmi süreli çalışma imkânı getirilerek çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmeleri sağlanmıştır. Yine kadın işçilere analık izninin bitiminden itibaren 1'inci doğumda 60 gün, 2'nci doğumda 120 gün ve sonraki doğumlarda da 180 gün süreyle yarı zamanlı çalışma hakkı getirilmiştir. Kadınlarımızın iş gücüne katılım oranı 2002 yılında yüzde 28'i bulmuyor iken, bugün bu oran yüzde 35'e ulaşmıştır.

65 yaşını geçmiş büyüklerimizi de unutmuyarak üç ayda olacak şekilde 640 TL yardım sağlanmakla birlikte, ücretsiz ulaşım imkânı da getirilmiştir. İhtiyaç sahibi ailelerimize sosyal konut tahsis de yapılmaktadır.

Çalışma hayatına yönelik son on yedi yıldaki gelişmelere baktığımızda ise birkaç başlık altında ifade etmeye çalışacağım: İşçi ve işveren sendikalarına üyelik işlemlerinde noter şartı kaldırılmıştır. Kadın istihdamı alanındaki mevcut sorunların tespiti ve bu sorunların giderilmesine yönelik ilgili tüm tarafların gerçekleştirdiği çalışmaları izlemek, değerlendirmek, koordinasyon ve iş birliğini sağlamak üzere Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu 2010 yılında oluşturulmuştur. İş yerlerinde psikolojik tacizi önlemek üzere tüm tarafların katılımıyla Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu 2011 yılında kurulmuştur.

Ülkemizin istihdam politikalarına yön vermek üzere Ulusal İstihdam Stratejisi yürürlüğe konmuştur. Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu İle İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Projesi'yle 48 ilde 137 projeye 23 milyon avro tutarında hibe desteği sağlanmıştır.

Net asgari ücret 2002 yılında aylık 184 lirayken 2019 ocak ayında 2.020 TL'ye çıkarılmıştır

Burada, emeklilerimize yapmış olduğumuz maaş artışları ve sayamadığımız birçok yenilik hükümetlerimiz döneminde yapılmıştır. Bu çalışmalar için, başta Sayın Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, görev yapan tüm bakanlarımıza sonsuz teşekkür ediyorum. Her zaman “Halka hizmet, Hakk'a hizmet“ prensibimizle yolumuza devam edeceğimizi belirtiyor, 2020 yılı merkezî yönetim bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Ayrıca, buradan, hafta sonu yapacağı maçta lider Sivasspor'umuza başarılar diliyor, yiğitler diyarı, yiğidolar diyarı, sultan şehrimiz, Sivaslılar adına yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, şimdi de AK PARTİ Grubu adına son konuşmacı Bursa Milletvekili Vildan Yılmaz Gürel'e ait.

Buyurun Sayın Yılmaz Gürel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA VİLDAN YILMAZ GÜREL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2020 yılı bütçesi hakkında söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce sizleri saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere, uluslararası alanda güçlü ve saygın bir ülke olmanın ölçütlerinden biri sağlıklı ve istikrarlı gelişme gösteren, güçlü bir ekonomiye sahip olmaktır. Şüphesiz, bunu sağlayabilmenin en önemli parametrelerinden biri de birbiriyle uyumlu mesleki eğitim ve istihdam politikalarının uygulanması, istihdam edilebilir niteliklere sahip yeterli sayıda iş gücünün yetiştirilmesidir. Bu hususta, on yedi yıllık “Nereden nereye?” dedirtecek başarılı iktidar serüvenimizde Sayın Cumhurbaşkanımızın “Nitelikli iş gücüne ve eğitime yatırım yapmak, aynı zamanda, mesleki eğitim ve istihdam politikaları arasındaki uyumu temin etmek zorundayız.” söylemleriyle hükümetlerimiz iş dünyasının ihtiyaç ve beklentilerini karşılayan nitelikli iş gücüne sahip olmanın avantajlarının da farkında olarak çalışma hayatı ve buna bağlı entegre ettiği eğitim modelleri oluşturulmuştur. Buna istinaden, 2006 yılında Ulusal Meslek Standartları ve Yeterlilikleri oluşturularak akredite sınav ve belgelendirme sistemiyle çalışma hayatına nitelikli eleman kazandırma misyonu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın ilgili kuruluşu Mesleki Yeterlilik Kurumuna tevdi edilmiştir.

İstihdam oluştururken dahi önce insan, önce güvenlik, nitelik ve kabiliyet anlayışıyla Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğu getirilmiştir. Mesleki Yeterlilik Belgesi, bir kişinin iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini de alarak mesleğini bildiğini ve doğru bir şekilde icra ettiğini teyit eden uluslararası akredite belgelerdir. Bu belge, Mesleki Yeterlilik Kurumu kanalıyla, 360 derece kamera kaydı altında, gerçek iş ortamında, gerçek ekipmanlarla, tarafsız gözetmenler eşliğinde, teorik ve pratik olmak üzere iki ayrı sınav şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, mesleki yeterlilik sınavları uluslararası kurum ve kuruluşların da takdirini kazanmış, model olarak alınmaya başlanmıştır. Bugün 143’ü tehlikeli meslek olmak üzere toplam 146 meslekte Mesleki Yeterlilik Belgesi iş gücümüzün ehliyeti hâline getirilmiştir. Bu cihetle, yeterlilik belgesi zorunluluğu iş dünyası ve çalışanlarımız tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır. Üstelik, Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğuyla takribî 620 bin kişiye 510 milyon TL tutarında sınav ve belgelendirme desteği vermek suretiyle çalışanlarımıza ve işverenlerimize mali yük getirmedüğümüzün de altını çizmek istiyorum.

Önem arz eden diğer bir konu da ülkemiz eğitim öğretim ve yeterlilik sisteminde reform yaratan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nin Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından hayata geçirilmiş olmasıdır. 2017 yılında Avrupa Komisyonu tarafından kabullenilmesiyle de ülkemizde verilen diploma ve belgelerin kalite güvencesi sağlanmış, aynı zamanda ülkemiz, Avrupa’da yeterlilik çerçevesini oluşturan sayılı ülkeler arasında yerini almıştır. Özetle, çalışma hayatının beklentilerini karşılayacak nitelikli iş gücünün oluşturulması amacıyla kamu ve sosyal tarafların yönetiminde eşit olarak yer aldığı, ortak çalışma kültürünün başarılı bir şekilde uygulandığı Mesleki Yeterlilik Kurumu, kurum kültürü ve personel rejimiyle ülkemizin örnek, saygın ve en başarılı kurumlarından biridir. Son olarak, 2009-2019 yılları arasında 850 bin vatandaşımız mesleki yeterlilik belgesi almıştır. Hem Bakanlığımızın hem de Kurumumuzun âdeta bir seferberlik ruhuyla ortaya koyduğu azim sonucunda 2019 yılında iş gücüne katılım oranı yüzde 54, istihdam oranı yüzde 47 olarak gerçekleşmiştir. Elhasıl, bu belgenin kişinin iş sağlığı ve güvenlik tedbirinin emaresi olarak mesleğinde aranan eleman olduğuna işaret edilmiştir.

Ancak bizim 2023 Türkiye'si için hedeflerimiz çok daha fazla. Değerli arkadaşlar, hatta bizim 2053 ve 2071 Türkiye'si için büyük projelerimiz ve hayallerimiz var. Bu sorumluluk doğrultusunda çalışmaya ve yola devam ediyoruz. İnsanı merkeze alan bir anlayışın ve hangi alanda olursa olsun, “insanı yaşat ki devlet yaşasın” düsturunu benimsemiş bir Hükümetin temsilcisi olarak gerek üzerinde söz aldığım Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçe görüşmelerinde gerek hatip arkadaşlarımızın konu edindiği kurum ve kuruluşların çalışmalarını ve gayretlerini tebrik ve takdir ediyorum.

2020 yılı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yılmaz Gürel.

Böylece Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına konuşmalar tamamlanmış oldu.

Şimdi, sıra İYİ PARTİ Grubunda.

İlk söz, Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kararname yoluyla Meclisin yasama yetkisine fiilen ortak olunan, yetkileri kısıtlanmış, denge ve denetim mekanizmaları yok edilmiş, bütçe yapma hakkı ve yetkisi fiilen elinden alınmış Meclisimizde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi tarafından hazırlanan 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nde Nükleer Düzenleme Kurumu üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin 2020 yılına yönelik gelir gider, borç harç, faiz açığı fazlası hesaplarını masaya yatıracağımız bütçe görüşmelerinde, TÜİK'in kılıfını hazırladığı gerçek enflasyon altında ezilen dar gelirli'lilerimize, “Her üniversite bitiren iş bulacak diye bir şey yok.” denilerek umudu elinden alınan gençlerimize, sağlık hakkı bile yok sayılan EYT'lilerimize, parası simit almaya bile yetmeyen asgari ücretlilerimize, tarlasına küsmüş çiftçilerimize, hayvanını kesmiş besicilerimize, fabrikasını kapatmış sanayicilerimize, kepenk kapatan esnaflarımıza, “İki üniversite mezunuyum, iş bulamıyorum.” diye dert yanana, “Kocan ne iş yapıyor?” diye sorulan kadınlarımıza, iş bulma umudu kalmadığı için iş aramaktan vazgeçen işsizlerimize, torununa verecek harçlığı bile olmayan emeklilerimize, atanamayan öğretmenlerimize, “Ucuz bebek bezi nereden bulurum?” diye market market indirim takip eden eli öpülesi analarımıza, iktidarın borcunu bugünden üstlenen doğmamış bebeklerimize, velhasıl yapılan bütçeden etkilenen tüm vatandaşlarımıza selam olsun.

Değerli milletvekilleri ve kendi bütçelerini de doğrudan ilgilendirdiği için görüşmeleri ekran başında izleyen kıymetli vatandaşlarımız; bütçede kimi muhatap alacağımızı da şaşırдық. Hükümet desek bakanın siyasi sorumluluğu yok, bakan desek eline verilen programı uygulamakla sorumlu, bürokrat zaten topu taca atmış. O zaman tek adamı muhatap alıp nükleer enerji inadından bahsetmek durumundayız.

Şu an için, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a göre -şu an için diye özellikle diyorum, yarın bir talimatla bu kanun da değiştirilebilir-Bakanlığın kuruluş amacı şudur: “Enerji ve doğal kaynaklarla ilgili hedef ve politikaların ülkenin savunması, güvenliği ve refahı, milli ekonominin gelişmesi ve güçlenmesi doğrultusunda tespitine yardımcı olmak, enerji ve doğal kaynakların bu hedef ve politikalara uygun olarak araştırılmasını, geliştirilmesini, üretilmesini ve tüketilmesini sağlamaktır.”

Bir de görev tanımında yer alan bazı öne çıkan cümleleri paylaşmak istiyorum: “Enerji ve doğal kaynakların ülke yararına ekonomik gelişmelere uygun olarak araştırılması.” “Kamu ihtiyaç, güvenlik ve yararına uygun olarak genel politikaların tespit edilmesi.” Yani, neymiş? Enerji politikası oluşturulurken öncelikle ülke yararı ve kamu yararı dikkate alınacakmış.

Bir de her bütçe sunumunda arkasına saklanılan afilli bir cümle var ki evlere şenlik: “Enerjide dışa bağımlılığı azaltacağız.” Tabii ki bir ülkenin tam bağımsızlığı ekonomide de enerjide de kendi kaynaklarını kullanabilmekle mümkündür, gerisi slogan bağımsızlığıdır ki şu an iktidar sayesinde ülkemizin düştüğü durum tam olarak budur. Enerjide dışa bağımlılıktan kurtulmayı değil, nükleer inadıyla doğal gazda yıllarca Rusya’ya, İran’a göbekten bağlandığımız gibi şimdi de nükleer enerji santrali sorunuyla Katolik nikâhı benzeri bağlantılar kuruyoruz. İhtiyacımız mı var? Türk milletinin takdirine bırakıyorum.

Değerli milletvekilleri, Enerji Bakanlığı olmuş slogan bakanlığı. Tutturmuşlar “Yeni Türkiye” diye başlayan cümleler kurmak... “Yeni Türkiye” lafı arkasındaki eleştiri hakkım saklı kalmak kaydıyla, kurdukları sloganik cümlelere bir bakalım: “Yeni Türkiye’de güven var.” Peki, neye güveniliyormuş? İthalat altyapısına. “Yeni Türkiye’de tasarruf var.” Peki, neyin tasarrufuymuş? Ulaşım, konut ve sanayideki verimliliğiyle... Evet, bir tasarruf var; vatandaş, yapılan zamlardan sonra, soğuktan donmamak için battaniyeye bürünerek doğal gazdan tasarruf yapıyor. Evet, vatandaş, karanlıkta oturma pahasına elektrikten tasarruf yapıyor.

Sloganlara devam edelim: “Yeni Türkiye’de güç var.” Güç neymiş? “Kendi bölgesinden en uzak coğrafyalara kadar enerji ve doğal kaynaklar alanındaki yatırımlarıyla” diyorlar ama hemen ardından da ekliyorlar: “Enerji ve doğal kaynaklar alanındaki ithalat faaliyetleri.” “Yeni Türkiye’de teşvik var.” Evet, var, bütün yandaşlara teşvik var. “Yeni Türkiye’de potansiyel var.” Evet, Türkiye’de her alanda potansiyel var ama potansiyeli değerlendiremeyen ya da yandaşlarına değerlendiren bir iktidar var.

Değerli milletvekilleri, geçen sene yine bütçe görüşmeleri sırasında, ülkemizin ve milletimizin ihtiyacı olan, Türkiye’nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayacak olan her türlü projeye, millî güvenliği de ilgilendiren devlet politikalarına, sahibi kim olursa olsun destek vereceğimizi bildirmiş ama asla yerli ve millî olmayan, üstelik de kamu ve ülke yararı bulunmayan nükleer enerji konusunda da Hükümeti uyarımiştık; geçen seneden bu yana değişen hiçbir şey yok. Hükümet, kaza riski, çözüm bulunamayan nükleer atık sorunu ve yüksek maliyetine rağmen siyasi inat hâline getirdiği nükleer enerji konusunda her türlü yüksek bütçeli, bol akçeli projeyi takip etmeye, kafa karıştıran hususları da tekrar etmeye kararlı görünüyor.

Bakınız, Sayın Enerji Bakanı ne diyor: “Akkuyu’da Ruslarla, Sinop’ta Japonlarla, üçüncüyü de Çinlilerle çalışıyoruz. Japonlarla devam eder veya etmeyiz ama biz yine Sinop özelinde, yerle alakalı çalışmalarımıza ve buna ilişkin birtakım izinlerin alınmasına devam ediyoruz. Sinop’ta nükleer projeden vazgeçmiş değiliz.” Sayın Cumhurbaşkanı ne diyor: “Nükleer enerji bizim 2023 hedeflerimizden biri. Sinop nükleer santralının istediğimiz gibi ilerlememesi üzücü. Bu çerçevede, uluslararası partnerlerimizle çalışmaya devam ediyoruz.” Bu iki açıklama üzerine olanı söyleyelim: Sinop’ta kurulması gereken santral projesi Japonlara pahalı geldi. Baktılar, ekonomik durum belirsiz, firmalar batıyor, Allah’tan vazgeçtiler. Japonlar vazgeçti ama gördüğünüz gibi, iktidar vazgeçmiyor, nükleer inadı uğruna yeni ortaklar arıyor.

Hükümetin kurmayı düşündüğü, kesinlikle yerli ve millî olmaktan uzak diğer santral projesi Çinliler üzerinden yürüyecek gibi görünüyor. Akkuyu’da, geçmişi nükleer konusunda sabıkalı Ruslar; diğerinde Çinliler.

Enerji açısından dışa bağımlılığı azaltmaya çalışırken, bu defa da muhtemelen millî güvenlik açısından dışa bağımlı hâle geleceğiz. İlerleyen süreçte, geçmişte olduğu gibi, en ufak bir uçak krizinde domates ihracatımız bile ekonomik açıdan sıkıntılı hâle gelirken, elin gâvuru yüzde yüz kendisine ait olan enerjisini bize mi verecek? Çinlilerin Doğu Türkistan'da yaptığı zulme sırf bu sebepten mi ses çıkarmıyorsunuz? Bunu sayın milletvekillerine söylüyorum, umarım iktidar anlar yani kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.

Evet, konumuz nükleer enerji. Dünyanın her yerinde nükleer enerjinin önemi ve üstlendiği rol giderek azalıyor. Nükleer santrallerin dünyada elektrik enerjisi üretimindeki payı 1996 yılında yüzde 15 iken, bugün bu oran yüzde 10'lara kadar gerilemiştir. Dünyada çalışabilir durumdaki reaktör sayısı, 2018 sonu itibarıyla, 454'tür. Bu çalışabilir durumdaki reaktörlerin bazıları ise uzun süredir atıl durumdadır. Bunun en iyi örneği Japonya'dadır. Japonya'daki kırk iki çalışabilir reaktörden sadece 9 tanesi çalışabilmektedir. "Çalışabilir" kelimesi ise nükleer taraftarlarının bu kelimenin arkasına saklanarak durumu kurtarma çabalarıdır. Bu bile gerçek durumu kurtaramamaktadır.

Şimdi, bizdeki duruma bakalım: Siyasi inat uğruna, 3 Nisan 2018 tarihinde gece 22.00 civarında Rus Devlet Başkanı Vladimir Putin Türkiye'ye gelmeden iki saat önce, apar topar Akkuyu Nükleer Santrali'ne inşaat ruhsatı verildi. Bilirkişi ve ÇED raporlarında onca eksiğe rağmen 4 Nisanda da ilk ünitenin inşaatına başlandı. Nükleer santral kurulan bölge, AFAD'ın diri fay sistemleri içinde gösterdiği Ecemiş fay hattı üstünde. Akkuyu'da kurulacak nükleer santralin 20-25 kilometre yakınından geçen yaklaşık 300 kilometre uzunluğundaki Ecemiş fay hattının sismik karakteri ciddi kaygılar oluşturmaktadır. Bu depremlerin tekrarlanma aralıklarının ve mesafelerinin uzun olması, meydana gelebilecek depremlerin ve tsunami etkisinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Ne diyelim; Allah korusun, Allah muhafaza.

Bu arada Akkuyu Nükleer Santrali'nin 1'inci reaktörünün temel yapısı betonunda 2 kez çatlama meydana geldiği, oluşan çatlakların inşaatları denetlemekle yükümlü olan TAEK tarafından tespit edildiği ve bu çatlakların betonla doldurulduğu da dikkate alınması gereken ayrı bir konudur. Bilindiği gibi, temel çatlağı, çok önemli bir teknik konu olup gerçek nedeni bulunup gerekli tedbirler alınmaz ise üzerine yapılacak yapının güvenilmez olmasına neden olur. Bir nükleer santralin temelinin güvenilmez olması ise kesinlikle kabul edilebilecek bir husus değildir ve bir felakete neden olacağı kesindir. Bu arada TAEK'in ve hatta Rus ortağın kabul ettiği çatlağı Enerji Bakanımız kabul etmiyor, "Kesinlikle böyle bir şey söz konusu değil." diyen Bakana ya birileri yalan söylüyor ya da -daha da kibar söyleyeyim- doğruyu çarpıtıyor ya da -dilim varmıyor ama- Bakan doğruyu söylemiyor. Allah korusun, Allah muhafaza.

Bir diğer konu ise nükleer atık meselesi. Akkuyu Nükleer Santrali faaliyete geçtikten sonra, yurt dışına çıkarılan nükleer atığın önemli radyoaktifleri alındıktan sonra kalan nükleer atığı geri getirme hakkı tanınmış bulunuyor. Denizlere boşaltılan soğutma sularının sadece birkaç saniye radyoaktif kalabildiği ve akabinde tümüyle arınmadığından tehlike oluşturduğu ifade edilmektedir. Söz konusu soğutma suları, doğal alanlara boşaltılmadan önce reaktör ve yüzlerce metrelik borulardan geçmektedir. Bu sulara reaktörden ve boruların kendisinden radyoaktif kurşun, krom, kobalt parçacıkları karışmaktadır, bunların radyoaktifliği ise yıllarca sürmektedir. Radyasyon sızıntısı için nükleer santrallerde bir kaza olması şart değil. Reaktörün normal, günlük çalışma düzeni içinde insan ve çevre sağlığına son derece zararlı olduğu... Radyasyon doğaya rutin olarak verilmektedir. Kısacası, bir nükleer santral sorunsuz çalışması sırasında insanları ve doğayı zehirlemeye devam etmektedir. "En temiz ve güvenilir enerji nükleer enerjidir." söylemini de neredeyse tüm dünya yalanlamaktadır. Dünyada pek çok ülke nükleer enerjisi terk etmektedir. Almanya, İsveç, Belçika, Hollanda, İspanya gibi ülkeler tarih vererek

santrallerini ya kapatmışlar ya da ömrü dolanların yerine yenisini sipariş etmeyeceğini bildirmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkeleri atıkları için milyarlarca dolar, euro harcamaktadır. Gayriahlaki bir tavırla, atıkları için başta Hindistan olmak üzere, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri nükleer çöplük olarak seçmektedirler. Türkiye de bu ülkelerden birisidir.

Kıymetli milletvekilleri, şimdi sözü Enerji Bakanına bırakacağım; bakın, elektrik üretimi konusunda neler demiş: 2019'un ilk on ayında üretilen elektriğin yüzde 36'sının kömürden, yüzde 17'sinin doğal gazdan, yüzde 46'sının ise yenilenebilir enerji kaynakları ve diğer kaynaklardan üretildiğini ve dünya ortalamasının da üzerinde olduğunu söylemiş. Bu sözler karşısında diyebileceğimiz tek şey, o zaman nükleer enerji inadı niye? Ya Enerji Bakanı elektrik üretimi konusunda doğruyu söylemiyor ya da nükleer enerjiye ihtiyacımız olmadığı, hatta başka kaynaklardan da elektrik üretebildiğimizi vurgulayarak bir itirafta bulunuyor ama talimatı büyük yerden alınca eli kolu bağlanıyor.

Değerli milletvekilleri, gelelim yerli enerji ortağı Rus ortağın durumuna. Akkuyu Nükleer Enerji tamamen Rus şirketlerinin yönetiminde ve Rus şirketleri tarafından inşa edilmektedir. Herhangi bir teknoloji ortaklaşması mevzubahis değildir. İddia edildiği gibi Akkuyu NGS'yle Türkiye'ye nükleer teknolojinin gelmesi gibi bir iş birliği söz konusu değil ve Rosatom açısından böyle bir planlama yapılmamaktadır. İki hükümet arasında imzalanan anlaşma uyarınca hisselerin en az yüzde 51'i Rus şirketlere ait olacak, yüzde 49'a varan hisseler dış yatırımcılara satılabilecektir. Rus şirketine verilmesi gereken izinler 2010 Akkuyu Nükleer Güç Santralının yapılmasına ilişkin hükümetler arası anlaşmanın onaylanmasını uygun bulan kanunda belirlendiği şekilde her türlü kolaylık gösterilerek sağlanmaktadır. Akkuyu Nükleer Güç Santrali yapımı stratejik yatırım ilan edilerek Türkiye'de yatırımcılara tanınan en üst düzey teşviklere mazhar olmakta, bir an önce yapılması içinde her türlü idari tedbir ve yapılanma hızla yerine getirilmektedir. Proje şirketi başta gelir vergisi ve KDV olmak üzere vergi indirimi ve muafiyetten yararlanmakta, gümrük vergileri ve harçların ödenmesinden de muaf tutulmaktadır.

Bir de alım garantisi sorunu var. Biliyorsunuz, bu Hükümet hangi konuda alım garantisi veriyse vatandaşa bedel ödemeye hazırlanın demektir. Otoyollar, köprüler, havaalanları Hazine garantisi üzerinde yükseliyor. Ulaştırmada battık, al ya da öde anlaşmalarıyla doğal gaz alımlarında battık, Hükümet öyle cömert ki galiba "Battı balık yan gider, nükleerde de batsak ne olur?" diye düşünüyor.

Rus devlet şirketi Rosatom tarafından 20 milyar dolarla kurulan 4.800 megavat gücündeki Akkuyu Nükleer Güç Santralının üreteceği elektriğin yüzde 50'si 12,35 sent/kilovatsaatten -ki KDV hariç TEDAŞ tarafından satın alınacak. Bu rakam esas alındığında on beş yıl boyunca Akkuyu için ödenecek rakam 58 milyar doları buluyor. Verilen teşvikleri, vergi muafiyetlerini burada hesaba katmıyoruz bile.

Özetle, "Ne pahasına olursa olsun." diye diretilen bu santral Hükümetin diğer millî ve yerli projeleri gibi yabancı menşelidir ve tamamen, inşaatından santralin kendisine ve üretilen elektriğine kadar Rusya tarafına verilen bir enerji kapitülasyonudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Öztürk, bağlayalım sözlerimizi.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Türkiye burada sadece müşteri konumundadır; enerji fiyatları ve teknoloji transferi bakımından Türkiye'ye bir avantaj getirmemekle birlikte, Türkiye'ye daha önce iktidarın Rusya ve İran'la yaptığı al ya da öde anlaşmasının bir benzeri de bu santral için yapılmaktadır.

Ne diyelim, son sözü Atsız ataya verelim o zaman: "Böyle düzen, böyle çağ, böyle devran kahrolsun!"

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Öztürk.

Şimdi de konuşma sırası Tekirdağ Milletvekili Enez Kaplan'da.

Buyurun Sayın Kaplan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun bütçeleri üzerinde İYİ PARTİ grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, enerjiyle ilgili tartışmalar her zaman devam etmekte olup barışın ve refah düzeyinin kaynağı olması gerekirken maalesef günümüzde bir savaş sebebi olma durumunu devam ettirmektedir.

Ülkemiz, enerjide dışa bağımlı ve bu sektöre her yıl milyarlarca dolar para harcamaktadır. Enerji sektörü siyasi ve iktisadi açıdan stratejik bir alan olduğu için, yüksek düzeyde dışa bağımlılık Türkiye ekonomisi ve dış politikası açısından büyük riskler teşkil etmektedir, ettiğini hepimiz bilmekteyiz. Dışa bağımlılığın azalmasıyla ilgili olarak yerli ve millî çalışmalar yapılmalıdır.

Enerji, günümüz dünyasında ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Ürettikleri ve tükettikleri enerji göz önünde bulundurularak ne kadar gelişmiş ülke oldukları anlaşılmaktadır. Hayatımızın neredeyse her aşamasında; ulaşımda, ısınmada, aydınlatmada, sanayi alanında enerji ihtiyacı vardır. Enerji kaynaklarını, yenilenebilen ve yenilenemeyen kaynaklar olarak gruplandırabiliriz. Bildiğimiz gibi, yenilenemeyen enerji kaynakları; taş kömürü, linyit, petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtlardır. Güneş, rüzgâr, su ve jeotermal kaynaklar da yenilenebilir enerji kaynaklarıdır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının fosil yakıtlara alternatif olacağı düşünülmektedir. Yenilenebilir enerji alanlarının araştırılması ve geliştirilmesiyle ilgili çalışmalar hızla ve yoğun bir şekilde yapılmalıdır.

Türkiye, yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli ve çeşitliliği bakımından zengin bir ülkedir; özellikle hidroelektrik, jeotermal, rüzgâr ve güneş enerjisi. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki ülkemiz birçok ülkede bulunmayan jeotermal enerji potansiyelinin yüzde 8'ine, coğrafi konumundan dolayı önemli bir güneş enerjisi potansiyeline, yer ve şekil özellikleri nedeniyle önemli hidroelektrik enerji potansiyeline ve ciddi bir rüzgâr enerjisine sahiptir. Ancak ülkemizin ihtiyacının büyük bir kısmı hâlen daha fosil enerji yakıtlarıyla sağlanmaktadır.

Yenilenebilir enerji potansiyelinden daha fazla yararlanmak amacıyla mevcut projeler hızla tamamlanmalı, ülkemizin enerji iletim altyapısı güçlendirilmelidir. Ülkemiz açısından, yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirmek ve yenilenebilir enerjinin diğer enerji kaynakları arasında payını artırabilmek, enerji kaynaklarını çeşitlendirmek, yabancı kaynaklara olan bağımlılığını azaltmak ve bu sayede enerji arz güvenliğini sağlamak adına son derece önemlidir.

Değerli vekiller, Türkiye'nin ilk nükleer santrali olacak olan Mersin Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin temeli Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından atılmıştır. On beş yıl boyunca Akkuyu'nun üreteceği elektriğin yüzde 50'sine 12,35 sent/kilovatsaat üzerinden alım garantisi verilmiş. Bu da yaklaşık 35 milyar dolardan fazla bir fatura demektir. Buna göre, Türkiye on beş yıl alım garantisi verdi ve bu alımların en yüksek fiyatı 15,33 senti geçmeyecek; 12,35 sent ortalama ağırlığı üzerinden olacak ve yıllara göre revize edilecek.

Bir de diğer ülkelere bakacak olursak, örneğin hidroelektrik için 3,5 sent, kömür için 1,8 sent, doğal gaz için 3,42 sent harcayan Amerika Birleşik Devletleri nükleer için 2,13 sent ödüyor. Geçmiş yıllara ait verilere göre hidroelektrik enerji üretimi tesisi yapılması için kilovatsaat başına 1.500-2.000

dolar harcanması gerekiyor ve bu fiyatlar tüm ülkelerin enerji maliyetlerinin ortalamasına denk geliyor. Kömürle çalışan bir enerji tesisini yapmak için ise kilovatsaat başına harcanması gereken maliyet 700 ile 1.000 dolar arası. Tüm bunların arasında en düşük maliyetli olan ise doğal gaz; kilovatsaat başına 350-500 dolar harcayarak bir tesis kurulabiliyor. Aynı güçte bir nükleer reaktörü kurmak için ise kilovatsaat başına 3.500-5.000 dolar gibi bir maliyeti gözden çıkarmamız gerekiyor. Bunları niye anlattım? Mevcut iktidarın şehir hastanelerinde karşılaştığı hatadan daha büyük bir hata bekliyor enerjide ülkemizi.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Birliği ülkelerinde nükleer enerji kullanımına bakacak olursak, Avrupa Birliği üyesi ülkeler enerji ihtiyacının yaklaşık yüzde 30'unu nükleer güçten karşılıyor. 14 ülkede toplam 130 nükleer santral bulunuyor. Almanya ise 8 nükleer santralde enerji üretiyor. 2011 yılında Japonya'daki deprem ve takip eden tsunami sonrası Fukuşima Nükleer Santrali'nde yaşanan radyasyon sızıntısının üzerine, Berlin yönetimi tüm reaktörleri 2022 yılında devre dışı bırakma kararı aldı. Almanya'daki enerji üretiminin yaklaşık yüzde 13'ü nükleer güçten sağlanıyor. Yani çağdaş dünya ülkeleri nükleer enerjiden kaçmaya çalışırken bizim iktidarımız yeni enerji kaynağı bulanların sarıldığı gibi nükleer enerjiye sarılıyor.

Değerli milletvekilleri, dünyada yenilenebilir enerji kurulu kapasitesinin 2024 yılında geçen yıllara göre yaklaşık yüzde 50 artarak 3.721 gigavata ulaşacağı öngörülmüyor. Yenilenebilir enerjinin çevre dostu olduğu herkesçe biliniyor. Yenilenebilir enerji düşük veya sıfır karbon ve sera emisyonu demektir. Fosil yakıtlar küresel ısınmaya neden olmaktadır. Fosil yakıtlar iklim değişikliğinden ve hava kalitesinin bozulmasından büyük ölçüde sorumludur, yüksek miktarda sera gazı ve karbondioksit yayar ve yine, bu yakıtlar asit yağmurlarına neden olarak atmosfere sülfür emisyonuna katkıda bulunur. Oysa güneş ve rüzgâr enerjisi, çevreye zehirli gaz yaymaması nedeniyle çevre dostu olarak kabul edilir. Yenilenebilir enerjinin kullanılması fosil yakıtla olan bağımlılığı önemli ölçüde azaltmakta, dolayısıyla hava kirliliğini minimum seviyeye getirmektedir. Yenilenebilir enerji, gelişmekte olan ülkelerin fosil yakıtlara olan bağımlılığını önemli ölçüde azaltabiliyor. Güçlü rüzgârlar, yeryüzünün altından kaynaklanan ısı, güneş ışığı ve hareketli su uzun yıllar boyunca bir ülkeye büyük ve istikrarlı enerji arzını garanti eder. Yenilenebilir enerji bulunduğu bölgeye ekonomik katkı sağlar çünkü geleneksel enerji kaynaklarından daha ucuz bir alternatiftir. Yapılan çalışmalara göre, bu enerji kaynağının devreye alınması için harcamaların en uygun olduğu ve bu tesislerin yüksek bakım maliyetleri olmadığı için santral sahiplerinin halka ucuz elektrik temin edebileceği belirtilmiştir. Bunun hem üretici hem tüketici açısından avantajlı bir durum olduğu görülmektedir.

Yenilenebilir enerji, başlangıcından bu yana çoğu ülke ekonomisine yeni ve istikrarlı işler kazandırmıştır. Örneğin, Almanya ve İngiltere'de yenilenebilir enerji biçimlerinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi yönündeki çabalar sayesinde birçok yeni iş alanları yaratılmıştır. Dünya yenilenebilir enerjiye yönelmişken biz, yine geçmişten esinlenerek siyah beyaz televizyonlarda yaşadığımız doyumsuz hizmetlere mahkûmuz. Nükleer santraller bittiğinde yine bize diyeceksiniz ki: "Biz nükleer santral yapmasaydık, evlerinizde hâlâ mumla oturuyordunuz."

Sayın milletvekilleri, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun çatı ve cephe tipi güneş enerjisi sistemlerinde uyguladığı lisanssız elektrik üretimi uygulaması yaygınlaştırmalıdır. Türkiye'de 10 milyon çatı bulunmaktadır, lisanssız elektrik üretimi isteyen vatandaşlarımızın ilk yatırımlarında KDV uygulanmamalıdır. Aynı zamanda, yenilenebilir enerjiyle ürettiği yerde tüketen vatandaşlarımıza da uzun vadeli ve düşük faizli mikrokrediler sağlanmalıdır.

Güneş enerjisi sistemleriyle lisanssız enerji üretiminde bahsettiğim kalemler desteklenmelidir; bu, büyük ölçüde istihdam alanı sağlayacaktır. Güneş paneli üreten fabrikalarımızın üretim bantlarının artacağı, güneş enerjisi sistemi çatı projelerinde kullanılacak olan kalemlerin birçok alanda

piyasalara hareketlilik sağlayacağı aşîkârdır. Artık tükenmiş olan beton siyasetiniz piyasalara hareket sağlayamayacak. Yeni model, çatı tipi güneş enerjisi sistemlerini desteklemek olmalı, vatandaşımızın enerji üretimi için elini taşın altına sokması sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, biraz da seçim bölgesinde gelişen olaylardan bahsetmek istiyorum. Her seferinde “Sağlıkta çağ atladık.” diyorsunuz ya, Çerkezköy Devlet Hastanesi merkezli ve 3 ilde gerçekleşen skandal olay maalesef ki sağlıkta otokontrolün olmadığını gözler önüne sermiştir. Hasta olmayana kırmızı reçeteli ilaç, engelli olmayana engelli raporu... Bunun akabinde neler oluyor? 5 milyon TL üzerinde vurgun yapan 59 şüpheli hakkında soruşturma şu anda yeni başlamıştır. Yine, Çerkezköy Devlet Hastanesinde bir vatandaşımız mamografi sonuçları doğrultusunda -meme kanseri şüphesiyle- biyopsi yapılmasını istiyor ve hastane bunu yapamayacaklarını, Çorlu Devlet Hastanesine sevk edeceklerini söylüyor. Günler geçtikten sonra, Çorlu Devlet Hastanesine randevuya giden hastamıza “Biyopsi yapabilmek için gerekli medikal malzemesi yoktur, sizi Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hastanesine sevk ediyoruz.” deniyor. Bu vatandaşımız -kanser hastası, biyopsi sonuçlarını öğrenmesi için en az bir, iki ay geçiyor- kanser olup olmadığını ancak öğrenebiliyor.

Tekirdağ’daki sağlık sektörünün sorunlarının hangisini ifade edeyim ki! Yeni yapılan Şarköy Devlet Hastanesi her yağmur yağdığı zaman sular altında kalıyor. Yandaşlarla doldurduğunuz Malkara Devlet Hastanesi işlevsiz şekilde. Bir taraftan 5 milyon üzerinde vurgun yapan Çerkezköy Devlet Hastanesi, diğer taraftan, yeni yapıldığından dolayı tıbbi cihaz malzemesi eksik olan Kapaklı Devlet Hastanesi, doktor sıkıntısı çeken Hayrabolu ilçemiz, Marmaraeğlisi ilçemiz, Muratlı Devlet Hastanesi... Bir de arkadaşlar -“Çağ atladık.” diyorsunuz ya- devlet hastanesi olmayan 70 bin nüfuslu Ergene ilçemiz var.

Bir de eğitimden bahsetmek istiyorum ilimizle ilgili. İlimiz, 2002-2003 yıllarında LYS sonuçlarına göre 13’üncü sırada iken, 2013 yılında 31’inci sıraya düşmüştür; 2014’te 54’üncü sırada, 2015’te 58’inci sırada bulunmuştur. 2018’de YKS Türkiye sıralamasında ise ilimiz, maalesef 66’ncı sıraya gerilemiştir; bunun sebebi de sizin Hükümetinizin liyakatsiz ve yandaş yöneticiler atamasından kaynaklanıyor.

Her konuşmamda belirttiğim gibi, vergi vermede 8’inci sırada olan Tekirdağ’ımız hizmet ve yatırım almada 40’ıncı sıralarda. AKP hükümetlerinin ilimize yeteri kadar değer vermediği buradan belli olmaktadır.

Bütçenin ülkemize hayırlar getirmesini diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kaplan.

Söz sırası şimdi de Samsun Milletvekili Bedri Yaşar’da.

Buyurun Sayın Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nin, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü bütçesi üzerinde Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye, dünya bor rezervinin yaklaşık yüzde 73’lük bölümünü elinde bulundurmaktadır. Türkiye’yi yüzde 7,7’yle Rusya, 6,2’yle ABD, 2,8’le de Çin takip etmektedir.

Türkiye, 4,5 milyar tonluk dünya bor rezervinin yaklaşık 3,3 milyar tonluk bölümünü elinde bulundurmaktadır. Maalesef, Türkiye, bor rezervinin yüzde 73’lük bölümünü elinde bulundurmasına rağmen, pazarın yaklaşık yüzde 59’una hitap etmektedir.

Dünyada yıllık bor tüketimi yaklaşık 4 milyon ton civarındadır. Bu 4 milyon tonluk dünya tüketimini dikkate aldığımız takdirde, dünyaya yaklaşık sekiz yüz, sekiz yüz elli yıl yetecek miktarda bor rezervine sahibiz, diğerleri de yıllık dünya tüketiminin yaklaşık üç yüz elli yılına tekabül eden rezervlere sahip.

Bunun anlamı şu: Türkiye çok önemli bir bor zengini durumundadır. Türkiye'nin rafine bor ürün üretim kapasitesi 2,7 milyon ton olup, 2019 yılı ilk altı ayında 1,018 milyon ton rafine bor ürün üretimi gerçekleştirilmiştir. Buna karşılık, dünya bor rezervi, dünya bor pazarı yaklaşık 2,4 milyar dolardır. Türkiye'nin bu pazardaki payı da 1,13 milyardır. Yani pazardaki payımız, maalesef, toplam elimizdeki rezervlerle doğru orantılı değildir. Bor madenini, diğer yakıtlara alternatif enerji ve yakıt kaynağı olarak kullanabilir isek enerji konusunda Türkiye'nin dışa bağımlılığını neredeyse sıfırlamış oluruz. Bugün, Enerji Bakanlığının, bütçesinin yaklaşık yüzde 50'sini ithal ettiği göz önüne alınırsa, bunları Bor Enerji, BOREN Araştırma Grubu ciddi oranda tahlil eder ve bu enerji kaynaklarını üretebilirsek enerji sorununu da ciddi oranda çözmüş oluruz.

Diğer taraftan, Türkiye'nin, bor madenlerinin özelleştirilmesine, yabancı dayatmalara ve tasfiyelere asla ödün vermemesi gerekiyor. Duyuyoruz ki bor madeninin de diğer varlıklarımız gibi özelleştirilmesi düşünülüyor. Bu konuda ülkemizin bor madenleri, millî çıkarlar ve hassasiyetler göz önünde bulundurularak 2840 sayılı Kanun'daki "Bor madenleri devletçe işletilecektir." hükmü asla ve asla değiştirilmemelidir. Bor, ülkemizin geleceğidir, stratejiktir, asla ve kata özelleştirme kapsamına alınmamalıdır.

ETİ Maden, bor konusunda teknolojiler geliştirmek ve araştırmalar yapmak için 2003 yılında kurulan BOREN'le iş birliğine gidip Türkiye'de özel bor ürünleri üretecek teknolojileri, yerli bor sanayisini öncelikle kurmalıdır. Bu teknolojiler konusunda devlet, özel sektör, üniversite eş güdümü sağlanıp iş birliğine gidilmelidir. Doğal olarak, Türkiye dışarıya satarak elde ettiği gelirin daha fazlasını özel bor ürünleri alırken dışarıya ödemektedir. Enstitü daha etkin bir şekilde kullanılmalı, yerli yatırımcılara teşvik ve destek sağlanmalıdır; iş dünyasıyla iş birliği içerisinde çalışmalıdır.

Bu arada, Balıkesir Bandırma'da, geçtiğimiz ekim ayı içerisinde temeli atılan Karbür Üretim Tesisi de ülkemiz açısından ümit vericidir ve 70 milyon dolarlık yatırımın yirmi dört ay gibi bir sürede tamamlanması planlanmaktadır. Ümit ediyoruz ki bu tesis bir an önce devreye alınıp, bu tür tesislerin sayısı da artar.

Yine, diğer taraftan, kilogram değeri şu anda 1,3 ve 1,4 dolar civarında olan bir ürünün Karbür Üretim Tesisinde işlem gördükten sonra katma değeri 500 ila bin kat artmaktadır. Yani biz madeni nihai ürün hâline çevirdiğimiz zaman birim değeri yaklaşık 500 ila bin kat artmaktadır. Bunu size çarpıcı bir örnekle, sizin kulaklarınızda biraz daha yer etsin diye şöyle söyleyeyim: Bugün hepimizin elinde bir cep telefonu var. Bu cep telefonu yaklaşık 200 gram. Bu 200 gramlık cep telefonunun değeri 1.200 dolara tekabül ediyor. Yani 5 tane cep telefonu 1 kilogram; 1 kilogramı da yaklaşık 6 bin dolar. Uluslararası arenada -içimizde nakliyeci olanlar var, onlar da bilirler- 22 tonla tırlarımız dolaşüyor, 22 ton yük taşıyor. Yani biz, bir tırla 132 milyon dolarlık telefon ithal etmiş oluyoruz. Bunun paralelinde, bizim en fazla ihraç ürünlerimizin başında da demir çelik ürünleri geliyor. Bu demir çelik ürünlerinin de uluslararası arenadaki değeri yaklaşık 500-550 dolar. Yani 22 tonluk bir tırın ihracat rakamı 550 dolardan 12.100 dolar eder. 132'yle mukayese ettiğiniz zaman bunun önemi şu: Biz bir tır telefon almak için 10.900 tır demir satmak zorundayız. Her seferinde bu kürsülerden ifade etmek istediğimiz bu. Bizler nihai ürün üzerinde çalışmalıyız.

Diğer taraftan, Türkiye'nin özellikle maden ürünleri ihracatı kilogram başına 17 senttir. Domatesin kilogram fiyatını 5 TL olarak esas alırsanız, o da 83 senttir. Yani biz, neredeyse 1 kilogram domates fiyatına 2 kilogram maden satıyoruz. Dolayısıyla bu madenlerin nihai ürüne çevrilmesi konusunda BOREN'den, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünden çok ciddi beklentilerimiz var, onu da buradan ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii, yerli sanayimiz gelişmediğinden şimdi biz ne yapıyoruz? Bu borun yüzde 3'ünü iç pazara satıyoruz, yüzde 97'sini de dış pazara satıyoruz. Dış pazardan kastımız şu... Nerelere satıyoruz bunu? Millî geliri yaklaşık 15 bin–20 bin dolar civarında olan ülkelere bizler bu bor madenimizi satıyoruz. Türkiye'nin millî geliri de yaklaşık 8.700 dolar. Yani biz millî gelirimizi, ekonomimizi büyütmediğimiz sürece iç tüketimi artırmamız da mümkün görünmüyor. Borun tüketimi de ülkenin geleceğiyle, büyümesiyle doğru orantılı.

Yine aynı şekilde -bugün bor çok farklı sektörlerde kullanılıyor- yaklaşık yüzde 50'si cam sektöründe, yüzde 15'i seramik sektöründe, diğer yüzde 15'lik kısmı tarım, yüzde 2 ve 3'lük kısmı da deterjan ve diğer ürünler için kullanılmaktadır. Türkiye, şu an için 100'den fazla ülkede cam, tarım, seramik ve deterjan gibi sektörlerde faaliyet gösteren 350'den fazla müşteriye bu bor madenini satmaktadır. Türkiye'nin en büyük satış yeri de Asya ve Pasifik bölgeleridir. Tabii, bu satışla ilgili de ciddi problemler var. Netice itibarıyla borun nihai tüketiciye ulaşması lazım. Biz 10 kişilik bir satıcı grubu üzerinden bu pazarlara ulaşmaya çalışıyoruz. Tabii, satıcı sayısı az olduğu için uluslararası arenada rekabet gücümüz de aynı oranda düşmektedir. Türkiye, özellikle bu ürünleri nihai ürün olarak pazara sunmalı, pazarda tüketmelidir.

Şimdi biz hep madenlerden bahsederken... Mesela, bugün Türkiye Kömür İşletmeleri de sadece ve sadece demir çelik işletmelerinin yüzde 10'luk ihtiyacını karşılayabilmektedir. Yani bunun anlamı şu: Üretimiyle ihtiyacının ancak yüzde 10'unu karşılıyor ama buna paralel olarak Türkiye Kömür İşletmeleri zarar ediyor. Yani bir tarafta talep var, üretim yok, aynı zamanda da zarara devam ediyor. Özellikle bu KİT'ler bu konuda ciddi bir elden geçirilmeli, yeni teknolojilerle muhakkak yüzleştirilmeli. Yani bugün bizim kömür üretimimiz de böyle, diğerleri de böyle. Birim üretim maliyetlerimiz yüksek olduğu için, otomatikman kendi ürettiğimiz madenleri bile kullanmakta yeterli seviyeye ulaşmamış oluyoruz.

Yine, tabii "Madenlerimizi çıkaralım, işleyelim." derken bir şeyi daha unutmamamız lazım, yerin üstü her zaman yerin altından daha değerlidir. Biz bunu Kaz Dağları'nda gördük, ne manaya geldiğini hep beraber yaşadık. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Ümit ediyorum ki, Samsun'da da böyle bir ruhsat var, Şahin Dağları'nın akıbeti Kaz Dağları'nın akıbetiyle aynı olmaz ama görünen o ki bizim bütün bu feryatlarımıza rağmen işlemlerde de bir geri adım yok. İnşallah, Şahin Dağları'nın akıbeti de Kaz Dağları'nın akıbetiyle aynı olmaz diyorum.

Bütçemizin Enerji Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yaşar.

Şimdi de söz sırası Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'ta.

Buyurun Sayın Ok. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz 15 dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL OK (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı bütçesinin Genel Kurul görüşmeleri kapsamında Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçeleri üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri izleyen bütün aziz milletimizin her bir ferdiyi ayrı ayrı canı gönülden selamlıyorum.

Öncelikle, malum, hava şartları, soğuk algınlığından dolayı sesim çok kötü, hepinizin kulağına mutlaka rahatsızlık verdiği inaniyorum, onun için, bu vesileyle affınıza sığıyorum.

Seçim bölgem Balıkesir’de Yörsan, diğer adıyla süt ürünleri fabrikası var. Yaklaşık iki yıldır ciddi sıkıntılar içerisinde, şu an itibarıyla da üretim durdurulmuş hâlde. Yaklaşık 300 emekçi yıllarını buraya vermişler, bu kış gününde akıbetleri meçhul, bir sonbahar gibi çaresizler. Sadece emekçiler değil, maalesef binlerce süt üreticisi de milyonlarca liralık alacağını tahsil edememişlerdir. Bu, bölgemiz için ciddi bir sıkıntıdır.

Balıkesir’imiz tarım ve hayvancılıkla geçinen bir il ve tarım ve hayvancılığa bağlı bir sanayisi var. İşte, bu ekonomik kriz, Balıkesir’i Türkiye’deki diğer illerden daha fazla etkilemiştir. Benim, buradan, Sayın Bakanlardan Balıkesir halkı adına özellikle istirhamım: Bu emekçilerin, hiç suçu olmayan üreticilerin alacakları ne olacak; bunları birinci ağızdan duymak istiyorum.

Şimdi, esas konumuza geçiyorum. Sayın milletvekilleri, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1925 İzmir İktisat Kongresi’nde “Yer altı ve yer üstü doğal kaynaklarımızı kendimiz işleyeceğiz.” ilkesine istinaden 1935’te Etibankı kurdurdu. Etibank, çok sonraları bor elementiyile ilgili ciddi yatırımlar yaptı. 1960 yılında da bor üretimi ülkemizde başladı. 1964 yılında Bandırma Boraks ve Asit, Borik Fabrikalarının temelleri atıldı. 1983 yılında yayımlanan 2840 sayılı Kanun’la birlikte, Türkiye’de bor ve bor ürünlerinin üretilmesi, işletilmesi ve pazarlanması faaliyetlerini gerçekleştirme görevi, devlete ait olan Eti Madene verildi. Biraz önce, İYİ PARTİ’li hatip arkadaşlarım konunun önemli kısımlarına değindiler, ben çok ayrıntıya girmeyeceğim ama bazı şeyleri bir kez daha ifade etmek istiyorum. Dünyadaki borun yüzde 70’inden fazlası Türkiye’de, Türkiye’deki borun da yüzde 60’ından fazlası Balıkesir’de. Bor, hani bir söz vardır ya “aspirin gibi” diye, her derde deva, borun kullanılmadığı hiçbir alan yok. Evet, bir daha tekrar ediyorum. Borun kullanılmadığı hiçbir alan yok, bu kadar stratejik bir ürün.

Yerli ve millî savunmamız için hayati öneme sahip olan Bor Karbür Tesisini Eti Madenin işletmesi gerekirken bu işletmeye bir firma ortak edildi. Bu firma, Tank Palet Fabrikasının verildiği firmadır. Ekim ayında da Balıkesir’imizin Bandırma ilçesinde temel atma töreni yapıldı, buraya kadar her şey güzel; kanunen devletin yetkisinde olmasına rağmen, özel bir şirket devletten daha fazla yüzdeyle, bu kadar stratejik öneme sahip bu tesisin ortağı oldu ve bu tesisin ortaklarından biri de Türkiye’nin tanıdığı şu meşhur BMC, Tank Palet Fabrikasını alan firmalardan biri.

Şimdi buradan soruyorum: Türkiye Cumhuriyeti devleti bu kadar stratejik bir ürünü kendisi üretmekten âciz mi Sayın Bakanım? Bunu Türk milleti adına, Balıkesirliler adına soruyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Yarın -yine sorularına devam ediyorum- bu şirket bu kadar önemli, stratejik bir değere sahip olan bu hisselerini yabancılara satarsa ne yapacaksınız? Kanuna rağmen nasıl oluyor da bu şirkette birilerinin -hem de büyük ortak olarak- işletme kurmasını sağlıyorsunuz. Biraz önce AK PARTİ’li bir mevkidaşım çıktı, burada “Her şeye karşı çıkıyorsunuz.” dedi. Her şeye karşı çıkmıyoruz; memleket, millet adına ne yapılıyorsa yanındayız ama 50 bin liralık şirket kurup da bu stratejik ürüne ortak edilmesine ve tüyü bitmedik yetimin hakkının gasbedilmesine karşıyız, bu da bizim görevimiz. Sayın Bakandan bunları özellikle istirham ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar.)

Değerli milletvekilleri, bor -biraz önce de söylediğim gibi- Türkiye için Allah'ın bir lütfü. “Niye yol yapıyorsunuz?” “Niye köprü yapıyorsunuz?” demiyoruz, bu kadar stratejik bir ürün için niye bir Silikon Vadisi gibi, AR-GE için, araştırma için Türkiye’de, Balıkesir’de böyle bir tesis kurmadınız? Bugüne kadar kurmadınız, bundan sonra kurmak için adım atacaktır mısınız? İşte, Arap ülkelerinin petrolü var diyoruz, doğal gazı var diyoruz; emin olun, bizim borumuz onlarınkiyle kıyaslanamayacak kadar değerli ve Türkiye’nin ufkunu açacak, özellikle enerjide dışa bağımlılığının kurtuluş yolu olacak böylesine stratejik bir ürün. Ama köprü için milyar dolarları, otoyollar için -hem de geçme garantili, dövize endeksli- milyarları yatırırken böyle bir stratejik ürün için neden yatırım yapmıyorsunuz? Bunları soruyoruz ve bundan sonra da bu yatırımları yapmanızı bekliyoruz.

Biraz önce arkadaşlarımız ifade etti, bor gerçekten uç ürün hâline getirildiğinde, enerji açısından değil, Türkiye’yi her anlamda uçuracak bir ürün. Arkadaşım biraz önce, 200 gramlık bir telefonun nelere, kaç ton metale eş değer olduğundan bahsetti. İşte bizler de boru, böyle, sanki taş satar gibi satmak yerine, uç ürün hâline getirirsek, emin olun, o verilen örneğin yanında, binlerce kat fazla değerli hâle gelecek. Türkiye’nin geleceği adına, ne olur, bu konularda AR-GE’ler ve yatırımlar yapalım, Türk milletini dışa bağımlılıktan kurtaralım.

Bir de yine, özellikle, vicdan sahibi olduğuna inandığım sizlere soruyorum: Ya, Türkiye’de kamunun, devletin yaptığı yatırımları şu bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar kişi alıyor. Türkiye Cumhuriyeti devleti bu kadar âciz mi? Bu adamların başına bir şey gelse, Hak vaki olsa, Türkiye batacak mı? İşte bu bor da, Ethem Sancak da, maalesef, hukuk dışı bir şekilde, kanuna aykırı olmasına rağmen, yine Tank Palette olduğu gibi bu oyunun içerisine çekilmiştir.

Yine, bölgeyle ilgili bir konuya değinmek istiyorum ve özellikle, Sayın Bakana sorumu arz etmek istiyorum. Kaz Dağları’nda, malum, Türkiye ayağa kalktı, yabancı -ülkenin ismini vermeyelim- bir maden şirketine Kaz Dağları’ndaki madenin çıkarılma yetkisi verildi. Bu çıkarılan altının yüzde kaçını Türkiye’de kalacaktı Sayın Bakanım? Yanlış bilmiyorsak yüzde 2,5’u. El insaf, el insaf! Hani yolda bulan vermez derler ya, yüzde 2,5, yüzde 10, yüzde 20; niye biz bunu yabancılara veriyoruz? Ve oraları gerçekten mahvettik, çevreyi tarumar ettik. Bakın, şu Kaz Dağları’ndaki -biraz önce bahsettiğim- maden şirketinin bu bölgeyi ne hâle getirdiğinin çok acı, çarpıcı örneği. Ormanları maalesef teröristler yakıyor; PKK’nın birtakım yan kuruluşları şu ormanlarımızı yaktı, ciğerlerimiz yandı. Biz devlet eliyle, kanunla yabancı bir şirkete ormanlarımızı katlettiriyoruz; bunu vicdanlarınıza havale ediyorum. Gelecek nesiller bizleri gerçekten affetmeyecekler.

Aslında söylenecek konu çok ama ben sözlerimi toparlamak istiyorum. Biraz önce “Türkiye, enerjisinin yüzde 44’ünü yenilenebilir enerjiden elde ediyor.” dendi, bunun içerisinde HES de var, bunu çıkardığımız zaman aslında rakamın hiç de öyle olmadığını hepimiz biliyoruz. Allah bize bedavaya öyle bir nimet vermiş ki, güneş. Almanya, Avrupa ülkeleri güneşi neredeyse görmüyor ama bırakın devlet yatırımlarını, artık teşviklerle herkes kendi evinin elektrik ihtiyacını da karşılar durumda. Ben buradan özellikle bakanlara çağrıda bulunmak istiyorum. Yeni yapılacak binalarda ve özellikle kamu binalarında, her kurum kendi enerjisini kendi üretecek şekilde, teşviklerle bu yatırıma zorlanmalı. Almanya gibi ülkeler, enerjisinin yaklaşık yüzde 30’undan fazlasını sadece güneş enerjisinden sağlıyor. Biz de, çok komik, nereden alıyoruz? Karbon yakıtlarından; ithalata dayalı, dışarıya milyarlarca dolar aktırıyoruz.

Nükleer santraller... Yine, “Her şeye karşı çıkılıyor.” deniliyor. Ya, nükleer santralin ne demek olduğunu buradaki herkesin bildiğine inanıyorum. Bu, delinin eline pimi çekilmiş bir bomba verilmesi gibidir. Bütün yetki Rusya’da; işçileri bile bizden değil, teknisyenleri bile bizden değil. Böyle bir şey nasıl olabilir, buna aklımız ermiyor. Önce, biz, güneş ve rüzgâr enerjisinden maksimum düzeyde -bu potansiyelden- faydalanmalıyız. Sayın Bakanım özellikle sormak istiyorum: Biz güneş enerjisi potansiyelinin ve rüzgâr enerjisi potansiyelinin yüzde kaçından faydalanıyoruz? Bundan sonraki hedefimiz nedir? İşte, böyle eleştiriler yaptığımız zaman bizlere de hemen, çok basitçe “hain” damgası vuruluyor. Ülkenin, milletin menfaatini savunmak ne zamandır hainlik oldu? Yer altı ve yer üstü zenginliklerinin yabancılara peşkeş çekilmesi, tabiri caizse yerlilik ve millilik mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ok, tamamlayalım lütfen

İSMAİL OK (Devamla) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sesimle yeterince kulakları tırmaladığıma inanıyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah, buyurun.

İSMAİL OK (Devamla) - Onun için, hazırunu, başta sayın bakanlarımızı ve yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Bütçenin kuruşunun tüyü bitmedik yetimin hakkını gözeterek kullanılmasını talep ediyoruz. Bu manada, bu milletin çıkarları adına, doğru işlerin yanında ama yanlışların da her zaman karşısında olduğumuzu yüce Meclisin huzurunda bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Ok.

İYİ PARTİ Grubu adına son konuşmacı Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal.

Buyurun Sayın Vural Çokal. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesine baktığımızda Sosyal Güvenlik Kurumuna yıl içinde yapılan aktarmalarla birlikte ülke bütçesinin yarısını kapsadığını görüyoruz. Denetimsizlik, artan işsizlik oranı ve sayıları, her geçen gün artan göçmenler, yanlış uygulamalar nedeniyle SGK’deki açık arttıkça artıyor. Aynı doğrultuda genel bütçeden SGK’ye yapılan transferler de artıyor. Son on yılda bütçeden SGK’ye 1 trilyon liraya yakın transfer yapıldı yani sosyal güvenlik sistemimiz alarm veriyor. İktidar da bunun farkında ve yaşanan sorunlara kılıf arıyor. Mesela, iktidara göre, Sosyal Güvenlik Kurumunun bütçesinin bu kadar açık vermesinin nedenlerinden biri hastaların son teknolojik sağlık ürünlerini kullanmak istemesi, bir diğeri ise aktif ve pasif sigortalı arasındaki dengesizlik yani çalışan sigortalılar ile çalışmadan sosyal haklardan yararlananlar arasındaki dengenin olmaması.

Bize göre ise sosyal güvenlik ve sağlık sisteminde yaşanan sorunların nedeni yönetilememe, denetlememe, kendisi için istediğini vatandaşlar için istememe, milyonlarca göçmeni ülkeye alırken bunun ülke ekonomisine vereceği zararı hesaba katmamadır.

Değerli arkadaşlar, ülkemizin en büyük sorunu her geçen gün artan işsizliktir. TÜİK tarafından açıklanan son istihdam verilerine göre işsizlik oranı yüzde 14 olarak gerçekleşmiş ve kayıt dışı istihdam oranı ise yüzde 36,1 seviyesine yükselmiştir. Genç işsizlik ise rekor kırarak yüzde 27,4'e ulaşmıştır. Taşı sıkça suyunu çıkaracak milyonlarca gencimiz işsiz, her 5 gençten 1'i işsiz, ülke ekonomisine çalışarak katkı sağlaması gereken gençlerimiz işsiz ve işsizlik SGK'de yaşanan açığı daha da arttırıyor.

SGK sisteminde yaşanan sorunların en önemli nedenlerinden biri de kaçak olarak ülkemize giriş yapan milyonlarca göçmenin durumudur. On milyonlarca lira bu göçmenler için direkt ödenirken SGK yoluyla da bir o kadar ödeme dolaylı olarak yapılmaktadır.

Ben, ülkemizde yaşayan düzensiz göçmenlerin sayısını ilgili kurumların da bildiğini düşünmüyorum. Bakın, Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere bizim dışımızdaki tüm devletler, hatta Arap devletleri bile kendi sosyal güvenlik sistemlerine vereceği zarar; toplumsal hayata, ekonomiye vereceği zarar nedeniyle göçmen kabul etmemek için her şeyi yapıyor. Bizim ise maşallahımız var; adamlar sınırlarımızdan elini kolunu sallaya sallaya ülkemize geliyor. Haydi, Suriyelileri anladık; bu kadar Afgan'ın, Iraklı'nın, İranlı'nın, Ürdünlü'nün, Libyalı'nın, farklı ülkelerin vatandaşlarının bu kadar rahat giriş yapabilmeleri normal mi diye sormak istiyorum? Kendi vatandaşına sürekli kimlik kontrolü yapan güvenlik güçleri, yasa dışı yollarla ülkeye girenlere neredeyse hiçbir işlem yapmıyor.

Değerli arkadaşlar, SGK sistemi maalesef çöküyor; denetlenemediği için her yıl milyonlarca lira havaya gidiyor. Sayıştay tarafından hazırlanan denetim raporlarına yansıyan usulsüzlükler, denetim yetersizliğinden kaynaklanan hatalar SGK'nin düştüğü hâli gösteriyor. Aynı hastanın aynı gün içinde aynı hastanede 10 ayrı branşta muayene kaydı açılabilmesinin izahı yoktur bu ülkede. Ancak asıl abes olan, Sosyal Güvenlik Kurumunun aynı gün 10 ayrı branşta yapılan muayenenin ödemesini yapmasıdır. SGK'de denetimsizlik öyle bir noktaya gelmiş ki baş ağrısıyla giriş yapan hastaya doğum yaptırılıyor ve doğumun parası alınmıyor. SGK "üst solunum yolları enfeksiyonu" tanısı konulan hasta için sezaryenle doğum ödemesi de yapabiliyor; bu ödemeyi alanların da yapanların da yüce Türk adaleti önünde hesap vermesi gerekmektedir.

Aslında SGK sistemimizin çok da hakkını yemeyelim, hizmette sınır yok; dünya üzerinde ölümlere bile sağlık hizmeti veren tek sosyal güvenlik kurumu maalesef bizim ki. 2018 yılında tam 411 kişiyi öldükten sonra muayene edip ilaç vermişler. SGK'miz de ölümleri muayene edip ilaç vererek tıp tarihine geçen bu hastanelerimize yaklaşık 1 milyon lira tutarında ödeme yapmış.

SGK, raporlu olduğu için iş göremezlik ödeneği verdiği doktorlara, raporlu oldukları dönemde ameliyat yaptığı için de ödeme yaparak bu alanda da önemli bir başarıya imza atmış. Hastane "Bu doktorlar hasta, iş yapamaz durumda. Sen SGK olarak buna iş göremezlik ödeneği veriver." diyor, sonra da o doktorun iş göremezlik parası aldığı dönemde ameliyat yaptığını iddia ederek "Ey SGK, bu doktorun ameliyatının parasını da ödeyiver." diyor ve SGK de bunu yiyor, yemekle de kalmıyor, çatır çatır bu paraları ödüyor. Kendi yatarak tedavi görürken aynı anda ameliyata giren doktorlarımız bile var. SGK bu yetenekli doktorların da hakkını ödüyor. Aynı gün içinde doktor hem ameliyat oluyor hem tedavi masrafını SGK'ye yüklüyor hem de doktorun yaptığı iddia edilen ameliyatın parası da bir güzel, hastaneye ödeniyor.

Asıl üzüntü verici olay ne biliyor musunuz? Tüm bu pespayelikler Sayıştay raporlarına yansıdığı anda bir an önce kendini dolandıranlar hakkında işlem yapması gereken SGK'nin Sayıştaycılara cevap vermeye çalışması... Bakın raporlara; adam, başı ağrıyana doğum yaptırıp para almış, SGK buna bahane arıyor.

Çok değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, bir de EYT sorunu var bu ülkede. Sayın Cumhurbaşkanı ve partisi buna kapılarını kapatsalar da bu sorun var. Kafamızı gömerek hazırladığımız raporlarda sosyal güvenlik sisteminin en önemli sorunu olan aktif sigortalı ile pasif sigortalı arasında yaşanan dengesizliği yani emekli sayılarını göstererek bu sorunu yok sayamayız. Bizler zaten yok saymasına da izin vermeyiz. Biz erken yaşta emekliliği savunmuyoruz, biz bir yasa geçmişe dönük işletilemez diyoruz, bir kişi çalışma hayatına başladığı tarihte geçerli olan kurallara göre emekli olmalı diyoruz. Her şeyden önemlisi biz size, kendiniz için istediklerinizi vatandaşlarımız için de isteyin diyoruz.

İktidar partisinin çok değerli milletvekilleri, bir asgari ücretli bile hayatı boyunca devlete sizin yandaş müteahhitlerinizden çok daha fazla vergi ödüyor. EYT'liler, devletine, şehir hastaneleri yapan müteahhitlerden çok daha fazla vergi ödemiştir. Bir de bu insanlar emekli olunca aman aman bir para da almayacaklar, çoğunluğu açlık sınırının altında yaşayacak. Bakınız, 847 bin kişinin emekli aylığı 1.000 liranın altında, 248 bin kişinin aylığı 1.000 lira ile 1.100 lira arasında, 220 bin kişinin emekli aylığı ise 1.100 lira ile 1.200 lira arasında. Kısaca özetleyecek olursak toplam 1 milyon 315 bin emeklimiz 1.200 liranın altında maaş alıyor. TÜİK verilerine göre açlık sınırı 2.123 lira. Evet, devletin bir kurumu "Bu ülkede 2.123 lirayla yaşayacaksın, aç gezeceksin, aç yatacaksın, aç uyuyacaksın." diyor ama diğer bir kurum 1 milyon 315 bin emekliye bu sınırın yarısının altında maaş ödüyor.

Değirmek istediğim bir diğer konu, kayıt dışı istihdam ve çocuk işçiler. 5 milyonun üzerinde vatandaşımız kayıt dışı çalışmakta bu ülkede. Her 3 kişiden 1 işçimiz hiçbir sosyal güvencesi olmadan, hiçbir gelecek güvencesi olmadan insanlık dışı koşullarda çalışmakta. Kayıt dışı çalıştırılanların önemli bir kısmı, maalesef ki çocuklar. Artık ülkemizde 10-11 yaşında çalışan çocuk işçiler var. "Çıraklık" adı altında çocuklar çalıştırılıyor bu ülkede, her türlü kötü muameleye tabi tutuluyor ve çocuk işçi çalıştıran iş yerlerine maalesef hiçbir işlem yapılmıyor. Çocuklarımız bizim geleceğimiz, bizim umudumuz. Okuldan alınan, eğitim hayatı yarıda bırakılan çocuklar 25-30 yaşlarına geldiğinde bir ortaokul, bir lise diploması olmamasının sorunlarını yaşayacak, işe girmek istediğinde işe giremeyecek. Meslek liseleriyle ustalık gerektiren işlere çok yetenekli gençler kazandırabiliriz, bir yandan eğitimlerini alırken diğer yandan da insani koşullarda çalışarak tecrübe kazandırabiliriz. Çocukların köle gibi çalıştırılmasının önüne geçecek adımlar atabiliriz biz bu ülkede.

Cezaevlerimizde çok fazla çocuk var. Kimi annesinin cezası nedeniyle orada bulunuyor kimi ise kendi karıştığı bir suç nedeniyle. Türkiye'de 12-18 yaş aralığında 3.100 çocuk mahpus bulunuyor ve bunların çoğu ağır suçlarla bu hapisanelerde tanışıyor. Size soruyorum: Annesi cezaevinde olduğu için cezaevinde oynayarak büyümek zorunda kalan bir çocuğun psikolojisi nasıl olur? Bu çocuk toplum hayatına kazandırılabilir mi? Kundaktaki çocuk annesiyle birlikte cezaevine giriyor; bu, kabul edilemez.

Evet, bizim çocuklarımız çocuk yaşta çalışmak zorunda kalırken, annelerinin suçu nedeniyle cezaevinde büyümek zorunda kalırken yasa dışı yollarla ülkeye gelen göçmenler için bütçeden on milyarlarca lira para ayrılıyor. Peki, bu yetiyor mu? Yetmiyor. Artık, bir de mendil satan Suriyeli çocuklarımız var. Sokaklarda, toplu taşıma araçlarında, yol kenarında kimi vatandaşlara mendil satmaya çalışıyor, kimi de onu dayatmadan direkt para istiyor. Bu çocukların bu sokaklarda çalışması hem vicdanen yanlıştır hem de toplum sağlığı açısından zararlıdır. Bunun ülkeye getirdiği ekonomik boyut ve çocukların cinsel istismara uğradığı boyutların sizler tarafından düşünülmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Bu çocukların rehabilite edilmeleri, ülkelerine geri döndüklerinde kendilerine hayat kurabilmeleri için sokaklardan alınması gerekmektedir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesine baktığımızda yine kadının adı yok. Kadınların sosyal ve ekonomik hayatın daha fazla içinde yer almaları için gerekli bütçelerin ayrılmadığını görüyoruz. Kadına şiddeti kanıksadığımız, normalleştirdiğimiz bugünlerde kadınların korunması, kendi ayakları üzerinde durması için bütçeden daha fazla pay elde edilebilirdi. Sadece baş ağrısı teşhisiyle doğum yaptıran hastanelere yapılan ödemeler kadınlar için harcansa binlerce kadınızmız kendine iş imkânı kurabilirdi.

Bir yandan kadına yönelik şiddetin her türlüünü en ağır şekilde cezalandıracak kanunları çıkarırken diğer yandan da şiddete maruz kalan kadınlara kendilerine yeni bir hayat kurmalarını sağlayacak ekonomik destekleri vermeliyiz. Kadınların kendi aralarında kooperatifler kurmaları özendirilmeli ancak bununla kalınmamalı, Türkiye Büyük Millet Meclisinden başlayarak devletimizin birçok kurumu mal ve hizmet alımını bu kooperatiflerden alarak bu kadınlara destekte bulunmalıdır.

Kadınların istihdamında yaşanan sorunlar ise gittikçe artıyor. 100 genç kadından 33'ü işsiz, iş bulanlar ise her türlü sorunu yaşıyor.

Çocuklarımızı, kadınlarımızı, emeklilerimizi korumak zorundayız. 2018'de 15 yaşından küçük 167 çocuk doğum yaptı bu ülkede, 15-17 yaş grubunda ise 11.636 çocuk anne oldu. Daha oyuncak bebekle oynaması gereken yaşta olan çocuklar kendisi anne oldu ama bununla mücadele etmesi gerekenler bırakın kanun çıkarmayı ses bile çıkarmıyorlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Konuşmamın sonunda sağlıkta yaşanan bir konuya daha değinmek istiyorum. Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) 2009 yılından bu yana güncellenmiyor. Sayıştay raporlarında bölgem olan Akdeniz Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezinin yalnızca bir yıllık döner sermaye gelir ve gider farkı 150 milyon lirayı aşmış durumda. Diğer üniversite hastanelerinin de ameliyat yapamayacak, eksik kadrolarına personel temin edemeyecek, hatta A4 kâğıdı alamayacak seviyede perişan duruma düştükleri bilinmekte. Devamlı artan enflasyon ve ülkenin genel ekonomik problemleri karşısında mali direnme kabiliyetini kaybeden üniversite hastaneleri mal ve hizmet temininde zorlanarak sağlık hizmetini veremeyecek duruma gelmiştir. Sağlık Uygulama Tebliği mali yapıdaki bozukluğun en önemli sebebidir. Sağlık Uygulama Tebliği'nde belirlenen fiyatlarda on yılı aşkın bir süredir artış yapılmadığı için giderler artarken gelirler aynı kalmaktadır.

Tıbbi cihaz ve malzeme temininde yaşanan türlü zorluklar, hastanelerle iş yapan özel sektör temsilcilerin durumunu da zorlaştırmaktadır. SGK'nin patronajı altında hayatta kalma mücadelesi veren üniversite hastaneleri, ödemeleri düzensiz yapılan şirketlerce fahiş rakamlı ihale şartları dayatılarak ayrıca yıpratılmaktadır. Üniversite hastanelerinde sağlık ve eğitim hizmetlerinin kusursuz yerine getirilmesi de Türkiye tıbbının dünyada hak ettiği yeri elde etmesi de SUT fiyatlarının başta, komplike ve özellik arz eden tedavi hizmetlerinin maliyetlerini kapsayacak şekilde revize edilmesine bağlıdır.

Son olarak yıllardan beri dokunulmayan 2013 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin 3.3.3.A maddesinin (5)'inci fıkrasında "Gözlük camı ve çerçevelerinin yenilenme süresi 3 yıldır. Ancak, görme bozukluğunda 0,5 diyoptrilik değişiklik olması halinde gözlük camı süresinden önce yenilenebilir." hükmü yer almaktadır. Lütfen, burayı... Mesleğimden dolayı optisyen arkadaşlarım özellikle bana iletiler, seslerini duyuramadıklarını söylediler. Çerçeve hak ediş süresinin üç seneden iki seneye indirilmesi vatandaşlarımıza daha iyi sağlık hizmeti sunumuna imkân verme fırsatı yaratacaktır. Çerçeve hak ediş süresinin 14 yaşına kadar olan çocuklarda bir yıla indirilerek bürokratik işlemlerin zorluklarının ortadan kaldırılması gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Vural Çokal.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) - 2011 yılından beri gözlük cam ve çerçeve bedellerine zam yapılmamıştır. İthal çerçeve için 35 lira, yerli çerçeve için 40 lira, cam için ortalama 10-15 lira ödenmektedir. Enflasyon ve döviz artışları sebebiyle optisyenlik müesseselerinin hizmet ve işçilik maliyetleri arttığı gibi, girdi maliyetleri de katlanarak artmıştır. Kurumunuz yılda 6,5 milyon gözlük satın almakta ve Kurumunuz sigortalılarına üç yılda bir ödeme yapmaktadır. Sağlık harcamaları içerisinde gözlük için ödenen bedel yıllık yüzde 0,4'ten az olup 350 milyon lira civarındadır. 2050 yılında dünyanın yarısının miyop olacağını düşünürsek insanlar sağlık açısından gözlük harcamalarına çok büyük bir bütçe ayırmak durumunda kalacaktır. 2011 yılından bu yana Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından cam, çerçeve, işçilik hizmeti fiyatlarında, meslek hakkı bedellerinde kamu imkânları da gözetilerek bir iyileştirme yapılmamıştır deyip Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkürler. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Vural Çokal.

Böylece İYİ PARTİ Grubu adına konuşmalar da tamamlanmış oldu.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.14

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 19.48****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon yerinde.

Konuşma sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna gelmişti.

İlk konuşmacı, Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan.

Buyurun Sayın Başkan. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

MHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri ve televizyonları başında bizi izleyen büyük Türk milleti; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi hakkında, Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Enerji, tüm ülkelerin gündemlerinde hep ilk sıralardadır. Enerji tasarrufu ve verimliliği, arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılığın azaltılması, çevrenin korunması ve iklim değişikliğine karşı verilen mücadelenin artırılması, ulusal hedeflerimizin ve enerji politikalarımızın ortak paydalarıdır. Dünyada gelişen teknolojiler, ham madde ve petrol fiyatlarında yaşanan değişimler, fosil yakıt ve yenilenebilir enerji kaynakları ile doğal gaza dayalı politikalar, LNG teknolojilerindeki gelişmeler, enerji sektörünün ne kadar dinamik ve gelişmelere açık olduğunun bir göstergesidir. Bu çerçevede, 30 Kasım Cumartesi günü TANAP’ın (Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı) Avrupa bağlantı noktası Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Aliyev ve Enerji Bakanımız Fatih Dönmez’in katılımıyla Edirne’nin İpsala ilçesinde düzenlenen bir törenle hizmete açılmıştır. Azerbaycan doğal gazını Türkiye üzerinden Avrupa’ya transfer etmesi için planlanan çok önemli bir boru hattıdır. TANAP boru hattı, Avrupa’nın gelecekteki enerji ihtiyacı için hayati öneme sahip olup aynı zamanda kardeşliğe yapılan bir yatırımdır; “İki devlet, bir millet.” ülküsünün sınırları aşarak yeni coğrafyalara, yeni insanlara ulaşmasıdır; iki ülke arasındaki hakiki dostluğun ve muhabbetin gelecek nesillere bırakacağı en büyük mirastır. Bakü-Ceyhan Boru Hattı’ndan sonra, Mavi Akım, TürkAkım ve TANAP’ın da açılmasıyla ülkemiz enerji arzı alanında önemli bir hâkimiyet ve avantaj sağlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayisi, ekonomisi ve nüfusuyla hızla gelişmekte olan ülkemizde enerji talebi sürekli artış göstermektedir. Enerji talebinin sorunsuz karşılanması için enerji arzının millî kaynaklarımızı önceleyen bir hedef doğrultusunda daha çok yerli, daha çok yenilenebilir olmasına öncelik vermeliyiz. Enerjide nükleerden denizlerde hidrokarbon arama faaliyetlerine kadar tüm kaynakların daha yoğun araştırılması ve kullanımının artırılması büyük önem taşımaktadır.

2019 yılı ilk on ayında üretilen elektrik enerjisinin yüzde 36'sı kömürden, yüzde 46'sı yenilenebilir enerji kaynaklarından, yüzde 17'si doğal gazdan, geri kalanları ise diğer kaynaklardan sağlanmıştır.

Elektrik üretimimizde yerli ve yenilenebilir kaynakların oranının yüzde 64 olarak gerçekleşmesi, yatırımların doğru yolda olduğunun da bir göstergesidir.

Türkiye'nin konumu itibarıyla yenilenebilir enerji kaynakları açısından zengin bir bölgede olduğunu düşünerek bu sahada bir başarı hikâyesi gerçekleştireceğimize yürekten inanıyorum.

Yenilenebilir enerji, arz güvenliği ve kaynak çeşitliliğinin yanı sıra, düşük karbonlu ekonomiye geçiş, sürdürülebilir kalkınmaya katkısı açısından ilk sıralardadır. Ülkemizin 2019 yılı Ekim ayı sonunda yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu gücü 44.258 megavata ulaşmıştır. Bakanlığımızın yerli üretim, yerli istihdam ve AR-GE zorunluluğu bulunan Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) modelini hayata geçirmesi büyük önem taşımaktadır.

Doğu Akdeniz havzası önemli bir doğal gaz rezervine sahiptir. Bu havzada, sismik araştırma gemilerimiz Barbaros Hayrettin Paşa ve Oruç Reis'le uluslararası hukuktan kaynaklı haklarımızla detaylı aramalar gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin ilk derin deniz sondaj gemisi olan Fatih, kendi sınıfında en yüksek teknolojiye sahip olup dünyanın ilk 5 gemisi arasında yer almakta ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti açıklarında çalışmalarına devam etmektedir. Yine, sondaj gemimiz Yavuz ise Güzelyurt lokasyonunda sondajını sürdürmektedir. Bu gemilerimize ek olarak, inşallah, 3'üncü kardeş de kısa sürede filomuza katılacaktır.

Türkiye, yerli ve millî kaynakları kullanarak enerjide tam bağımsızlığı kendisine temel hedef olarak almış ve bu doğrultuda hızla ilerlemektedir. Bu anlamda, geleneksel olmayan enerji kaynaklarından gaz hidratları geleceğin enerji kaynağı olarak görmüş ve bu konuda çok önemli adımlar atmaya başlamıştır. Gerek ülkemiz kıta kenarlarının gaz hidrat oluşumu açısından uygun olması gerekse çok yüksek miktarlarda doğal gazı bünyelerinde bulundurması açısından önemli bir enerji kaynağıdır. Gaz hidratlar açısından Türkiye denizleri yüksek miktarda rezerve sahiptir. Başta Karadeniz olmak üzere, Doğu Akdeniz ve Marmara Denizi yoğun gaz hidrat birikimlerine sahip zengin sular olarak dünyadaki önemli gaz alanları arasında gösterilmektedir. Bilhassa Karadeniz'in anoksik bir havza olması ve 150 metre derinliğin altında oksijen bulunmayışı, hidrokarbon üretimi açısından gereken organik malzemenin ve bundan türeyen gazların çok iyi korunmasını sağlamıştır.

"Ulusal Denizlerde Gaz Hidrat Araştırma" konulu proje kapsamında Koca Piri Reis araştırma gemisiyle bir çalışma yürütülmüştür. Ülkemizin süratle gaz hidrat araştırmaları için yaptığı faaliyetleri yerli ve millî kaynaklarla yapması çok önemlidir. 1 metreküp gaz hidrattan 164 metreküp metan gazı elde edildiği ve veriminin mevcut doğal gaz ve petrole göre oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Gaz hidratlar petrol ve doğal gaza oranla daha yüzeysel alanlarda bulunması sebebiyle sondajı ve çıkarılması nispeten daha kolaydır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'yle yaptığımız Akdeniz Mutabakatı Mavi Vatan, ülkemizin bir parçası olup karada ve havada olduğu gibi denizde de haklarımızın peşinde olmamızı elzem bir hâl getirmiştir. Millî devlet aklı bunu gerektirir ve Türkiye'nin deniz sınırlarının netleşmesi adına tarihî bir durumdur. Bu mutabakatla Türkiye, Doğu Akdeniz'de yetki alanlarıyla hukukî ve siyasi pozisyonunu güçlendirmiştir. Taraflar, Birleşmiş Milletler Şartı'na bağlılıklarını vurgulamışlar, kıta sahanlıklarını ve münhasır ekonomik bölge alanlarını belirlemişlerdir. Bu mutabakatın hayata geçmesinde başta Sayın Cumhurbaşkanımız, Dışişleri Bakanımız, Millî Savunma Bakanımız ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız olmak üzere emeği geçen tüm ekibe tebriklerimi bildirmek istiyorum.

Artan elektrik enerjisi talebinin karşılanması ve ithalata olan bağımlılığın azaltılması açısından nükleer enerjinin arz kaynaklarımız arasına dâhil edilmesi önemli bir alternatiftir. Kurulacak olan sıfır emisyonlu Akkuyu Nükleer Santrali, enerjide kaynak çeşitliliğini artıracak ve yeni iş kollarının ortaya çıkmasına vesile olacaktır. Nükleer enerjinin kullanımı ciddi bir teknoloji ve bilgi birikimi gerektirmektedir. Nükleer santrallerin kurulmasıyla ülkemizde gelişmiş ülkelerde olduğu gibi artık bilgi ve yüksek teknoloji kullanılmaya başlanacaktır. Nükleer teknolojide söz sahibi olmak için öğrencilerimizi eğiterek tıp, bilişim ve savunma sanayisi gibi alanlarda AR-GE faaliyetlerinde değerlendirmeliyiz.

Kömür hâlâ enerjide vazgeçemeyeceğimiz bir alternatiftir. Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonu sunumunda bahsettiğiniz gibi, yerli kömürümüzün, enerji arz güvenliğinde önemli bir enstrüman hâline getirilmesi, Türkiye taş kömürü ve linyit rezervlerinden daha fazla yararlanmak ve istihdamı desteklemek için Türkiye Kömür İşletmeleri ve Türkiye Taşkömürü Kurumuna verdiğiniz önem memnuniyet vericidir.

Madencilik alanında ise çevre, iş sağlığı ve güvenliği dikkate alınarak atılım yapmak olmazsa olmazdır. Türkiye, endüstriyel ham maddeler, metalik madenler, enerji ham maddeleri ve jeotermal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. Günümüzde dünyada üretimi yapılan yaklaşık 90 madenin 77 çeşidi ülkemizde bulunmakta olup bunun 50'den fazlasıysa üretim yapabilmek için yeterli miktar ve kalitededir. Bu bilgiler ışığında, maden ihracatımız 2018 yılında 4,56 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup 10 milyar dolarlık hedefe inşallah hızla ulaşılabacaktır.

Bor için de ayrı bir parantez açacak olursak bugün Türkiye, dünya bor pazarının yüzde 59'una hâkim konuma gelmiştir ve bu Allah'ın bir lütfüdür. Bor, savunma sanayi açısından çok kıymetli olup Bor Karbür Tesisinin temelini atılması, ileri teknoloji bor ürünlerine geçiş ve katma değeri yüksek ürünler sağlanması açısından değerlidir. Bazı kıymetli madenlerimizin ham madde olarak düşük bedellerle yurt dışına çıkarılmasının önüne geçip tabii kaynaklarımızı ve madenlerimizi yurt dışına uç ürün ya da ileri teknoloji ürünleri olarak ihraç etmemiz çok ama çok önemlidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin sahip olduğu potansiyele inanmak, bu potansiyelden en verimli şekilde yararlanmak için yatırımlar yapmak, vizyonel bir bakış açısıyla rekabetçi ve sağlam enerji piyasaları inşa etmek Türkiye'nin geleceğine yapılmış bir yatırım olarak görülmektedir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, enerji piyasalarının işleyişine ilişkin kuralları, piyasa izleme faaliyetlerinden elde edilen sonuçları ve dünyadaki gelişmeler ışığında iyi işlenen enerji piyasalarının oluşmasını sağlayan bir kurumdur. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, enerjinin yeterli, kaliteli, sürekli, ekonomik ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketiciye sunulması için düzenlemeler ve denetlemeler yapmaktadır. Enerji sektöründe yaşanan teknolojik dönüşüm sürecinde elektrik depolama, akıllı şebekeler, talep tarafı katılımı gibi hususlarda yapılan çalışmalarla sektöre yön vermektedir. Türkiye, bölgesinde serbest piyasada doğal gaz fiyatının olduğu ilk ülkedir. İlerleyen dönemlerde hem piyasa hacminin artması hem de diğer ülkelerin bu pazara dâhil olmasıyla bölgesel enerji ticaret merkezi olma yönünde çok önemli bir adım olarak doğal gaz borsasını ilk kez Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu başlatmıştır. Ayrıca, yazılım süreci de millî altyapı imkânları ve EPIAŞ'ın kendi insan kaynağıyla hayata geçirerek Avrupa'da kendi yazılımını geliştirebilen birkaç enerji borsasından biri olması ayrı bir gururdur. Bu adımlar, Türkiye'de enerji ticaretinin gelişmesi, enerji piyasalarının serbestleşmesi ve bölgesel enerji ticareti merkezi olma yönündeki hedeflerimize ulaşmak için şarttır.

YEKDEM, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması, toplam kurulu gücü 20.921 megavat olan, 777 tesisi olan bir kuruluş olmuştur. GES projeleri finansmanı için yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, yatırım süreçleri devam eden projelerin millî ekonomiye kazandırılması, yerli kaynak kullanımı, işsizlikle mücadele amacıyla ön lisans/lisans almış ve YEKDEM kapsamına girebilecek projeler için destek verilmelidir. Ülkemizde organize sanayi bölge müdürlüğü öncülüklerinde firmaların enerji maliyetlerini büyük oranda düşürecek GES işletmesi projesini hayata geçirerek sanayimizin girdi maliyetlerini düşürmek mümkün olabilir. Tüm dünyada enerji darboğazının yaşandığı bir dönemde, yenilenebilir kaynakları kullanarak elektrik üretip ülke ekonomimize katkıda bulunmak, sektörün enerji maliyetini düşürmek gibi ulvi bir görevi vardır. Böylesi bir projenin hayata geçmesi hâlinde sektörün rekabet gücü artabilir, enerjide dışa bağımlılığımız azalabilir, çevreci bir teknoloji olmasıyla da geleneksel enerji kaynaklarının kullanımını büyük oranda azaltabiliriz. Bu alanda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı destekleriyle, ortaklaşa bir yatırım seferberliğiyle OSB'lere özel bir teşvik yaratılarak, hem sanayicilerimizin hem de ülkemizin hayrına olan bir projeyi hayata geçirebiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün itibarıyla BOTAS'ın 81 ilimize hizmet verir hâle gelmesi önemli bir hizmeti yerine getirdiğinin göstergesi olup çalışmalarını ilçe ve belde bazında geliştirmesi de önemlidir.

Tuz Gölü Doğal Gaz Depolama Projesi'yle birlikte genişleme projesi devam eden Silivri Doğal Gaz Depolama Projesi tamamlandığında toplam 11 milyar metreküplük bir depolama kapasitesine ulaşılacaktır, 2023'teyse yıllık tüketilen doğal gazın yüzde 20'sinin depolanacak seviyeye gelmesi çok kıymetlidir.

Tekirdağ'ın Muratlı ilçesinde Norveç ve Kanadalı firmaların yürüttüğü keşif çalışmaları kapsamında bir çiftimizin tarlasında 286 milyar metreküplük doğal gaz rezervi tespit edilmesi, yerli kaynaklarımızın büyüklüğünün göstergesidir. Sadece bu miktar Türkiye'nin beş yıllık ihtiyacına karşılık gelmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizmin başkenti olarak nitelendirilen Antalya'mıza 1 Ocak-30 Kasım tarihleri arasında hava yoluyla 15 milyon 37 bin 331 turist gelmiştir. 193 ülkeden turist çeken Antalya, turizm sektöründe bu yıl üst üste rekorlar kırmaya devam etmektedir. Geçen yılın aynı dönemine göre ise turist sayısında yüzde 17'lik bir artış gerçekleşmiş olup bu da bir Avrupa rekorudur. Turist rekoru kırılan Antalya, otel verilerinde de listede 1'inciliği kaptırmamıştır. Türkiye genelindeki otelde geceleme sayısının yüzde 46,4'ü sadece Antalya'mızda gerçekleşmiştir. Dünyanın en güzel sahilleri, en güzel otelleri ve en güzel yemeklerinin maalesef en ucuz fiyata satıldığı tek yer Antalya olup umuyorum bu tezat kısa sürede ortadan kalkacaktır. Kişi başına harcamanın 700 dolar seviyesinden 1.000 dolar ve 1.000 euro seviyesine çıkarılması önemli bir hedef olmalıdır.

Antalya'mız sadece turizmde değil, elverişli iklim şartlarıyla yıllardır meyve ve sebze üretiminde de Türkiye'nin kalbi statüsünde olmuştur. Antalya, tarım sektöründeki yerli ve yabancı yatırımcıların en yoğun şekilde yatırım yaptığı ve tarım sektöründe yeniliklerin uygulandığı yer olma özelliğini korumaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Başkan.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Devamla) – Gelişim ve değişimde kaydettiği başarı, gıda güvenliği ve yüksek kalite anlayışı içinde tüm dünyaya sunduğu lezzetli tarımsal ürünleri ve Avrupa standartlarındaki tarımsal tesisleriyle Antalya'mız tarımda da bir marka olduğunu ispatlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doksan bir yıl önce bugün, 12 Aralık 1928’de dünyaya gözlerini açan, Orta Asya steplerinin ruhu, Tanrı Dağları’nın büyük ozanı, Türk dünyasının yorulmaz edebiyat elçisi Cengiz Aytmatov’u saygı, özlem ve rahmetle anıyorum.

Sözlerimi Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Bey’in sözleriyle bitirmek istiyorum: “Hiçbir sözüümüzu unutmuyacağız, hiçbir vaadimizden sapma göstermeyeceğiz.”

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Başkan.

Söz sırası Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı’da.

Buyurun Sayın Kaşıkçı. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kurumu ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu bütçeleri üzerine Milliyetçi Hareket Partisi grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün için üzerinde görüşlerimizi dile getireceğimiz Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun kuruluş aşaması, aynı zamanda partimizin kurucu lideri merhum Başbuğ’umuz Alparslan Türkeş Bey’in büyük emek ve gayretleriyle gerçekleşmiştir.

Değerli milletvekilleri, güvenilir kaynaklardan enerji sağlama arayışı, dünyanın en önemli ve değişmeyen gündemlerinden biridir. Bu arayış, ülkemiz için de çok değerli ve önemlidir. Öyle ki enerji sorununu kendi öz imkânlarıyla çözmüş bir millet, dünya milletler ailesi içinde refah durumu olarak da en üst sıralarda olmayı başarmıştır. Gelişmiş ülkelere şöyle bir göz attığımızda, hemen hemen hepsinin enerji sorununu çözmüş olduğunu görmekteyiz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak milletimizin ekonomik refahını ve mutluluğunu en üst düzeye çıkarma arzumuz, doğal olarak bu problemin çözümüne bizleri de odaklandırmıştır. Gelecekte enerji problemini çözmüş bir Türk milleti tasavvuru, neredeyse cumhuriyetin daha ilk yarısında merhum Türkeş Bey’in çalışmalarına konu olmuştur.

Değerli milletvekilleri, üzülererek ancak geleceğe dair ümitlerimi de koruyarak ifade etmek isterim ki bugün dünyanın ilk 10 ekonomisi içerisinde olamayışımızın en önemli sebeplerinden biri de enerjimizi ucuz, kaliteli ve sürdürülebilir olarak sağlayamamış olmamızdır. Oysaki küresel ticaret ve kalkınma yarışında ön sıralarda olmanın temel şartı, enerji ihtiyacını millî imkânlarla karşılamaktır.

Bakınız, Fransa, sadece Loire Nehri üzerine kurduğu 14 nükleer reaktörle ihtiyaç duyduğu elektrik enerjisinin yaklaşık yüzde 18’sini, ülke geneline kurduğu 58 nükleer reaktörle ise ihtiyacının neredeyse yüzde 74’ünü karşılıyor. Bizde ise bugün, enerji üretimimiz düne göre daha iyi bir noktadadır ancak geç kalınmışlığın üzerimize yüklediği sorumluluk gereği herkesin yürüyerek katettiği yolu, ülkemizin koşarak katetmesi gerektiği gerçeği de ortadadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye elektrik enerjisi tüketimi 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2,2 artarak 303,3 milyar kilovatsaat, elektrik üretimi ise bir önceki yıla göre yine aynı oranda, yüzde 2,2 oranında artarak 303,9 milyar kilovatsaat olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise bu rakamların artarak devam ettiği gözlemlenmektedir. 2023 yılında ise ülkemizin elektrik tüketiminin 375,8 teravatsaat olması beklenmektedir.

Ülkemizin dış kaynaklara en fazla ihtiyaç duyduğu sektörlerin başında gelen elektrik enerjisi üretme noktasında özellikle son yıllarda uygulanan politikaların dışa bağımlılığımızı azaltmada sonuç verdiğini görmekteyiz. 2018 ile 2019 yılını mukayese ettiğimizde, elektrik üretimindeki doğal

gaz payının düştüğünü ve buna paralel olarak hidrolik ve yenilenebilir kaynakların payının arttığını görmek umut verici. Enerji üretimimizdeki payı hâlâ yüzde 29 seviyelerinde ve tamamı ithal olan doğal gazın payını daha da düşürmek ve buna paralel olarak, su, güneş ve rüzgâr potansiyelimizden daha fazla faydalanmak, yerli kömür madenlerimizi daha çok kullanmak ülkemizin öncelikleri arasında yer almalıdır.

Değerli milletvekilleri, enerji üretimimizdeki mevcut kaynakların yanına nükleer enerjiyi de dâhil etme yönündeki adımları da olumlu bulduğumuzu ifade etmek isterim. Öyle ki dünya elektrik üretimindeki payı yüzde 13’lerde olan nükleer kaynaklardan artık ülkemizin de faydalanacağı projelerin olduğunu biliyor, bu projeleri destekliyor ve aynı zamanda yakından da takip ediyoruz. Sayın Genel Başkanımızın büyük bir titizlikle hazırlattığı “2023’e Doğru Yükselen Ülke Türkiye Sözleşmesi”nde yer alan “Enerji” başlığında bu konu detaylı bir şekilde yer almaktadır. “2023’e Doğru Yükselen Ülke Türkiye Sözleşmesi” kapsamında, öncelikli hedeflerimiz arasında nükleer enerji üretim teknolojisine sahip olmak gerektiğini ifade eden Sayın Genel Başkanımız, aynı zamanda temiz enerji kaynaklarından, su, güneş, rüzgâr gibi kaynaklardan da en üst düzeyde yararlanılmasını hedef olarak göstermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) – Sayın Başkanım, son bir dakika.

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Kaşıkçı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) – Ben 2020 bütçemizin öncelikle ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan diliyorum.

Sözlerimin sonunda da, bugün, Sayın Cumhurbaşkanımızdan Hatay ilimizle ilgili bir müjde aldık. Uzun zamandır tüm Hatay milletvekillerimizle birlikte uğraştığımız bir otoyolun ücretsiz olma meselesi vardı. Burada AK PARTİ’li milletvekillerine huzurlarınızda teşekkür ediyorum, çok büyük gayret gösterdiler. Aynı şekilde, yine Hatay’ın Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri de bu konuda çok büyük gayret gösterdi. Hep birlikte, Hatay’daki otoyolun ücretsiz olması, aynı Adana’daki gibi kullanılması için büyük bir trafik yaptık. Sayın Cumhurbaşkanımız da bu trafiğin sonunda, bugün, Hatay’da Erzin ile İskenderun arasındaki otoyolun Payas ile İskenderun arasının ücretsiz olmasıyla ilgili bir karar açıkladı. Ben huzurlarınızda Sayın Cumhurbaşkanımıza çok teşekkür ediyorum. (MHP, AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Ancak biz, bu ücretsiz yol kapsamına Dörtüyl ve Erzin ilçelerimizin de alınmasını buradan bir kere daha talep ediyoruz.

Tekrar, hepinize hayırlı günler diliyorum. (MHP, AK PARTİ, CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Destekliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Kaşıkçı.

Konuşma sırası Ankara Milletvekili Erkan Haberal’da.

Buyurun Sayın Haberal. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz altı dakikadır.

MHP GRUBU ADINA ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum efendim.

Sayın Milletvekilimiz Abdurrahman Başkan Bey Genel Başkanımızın bir sözüyle kapanışını yaptı. Ben de Sayın Genel Başkanımızın bir veciz sözüyle açılışı yapayım. “Millî hedeflerimize yerli insanımızla, kendi kaynaklarımızla yürürüz.” diyor Sayın Genel Başkanım. Konu millî enerji ve maden politikaları olunca bu sözle başlamayı uygun gördüm efendim.

Değerli milletvekilleri, millî enerji ve maden politikasının planlanması Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda bölgesel ve küresel güç olmasının olmazsa olmazıdır. Millî stratejik planlamanın hayata geçirilmesiyle Türk dış politikasının güçlü, tavizsiz ve bağımsız olması sağlanmalıdır. Maden politikasındaki belirlenen hedeflere ulaşabilir, yer altı kaynaklarımızı yüksek verimlilikle kullanabilirsek dünyada küresel, güçlü bir oyuncu olmamız kaçınılmaz olacaktır. Ülkemizin kendi öz kaynaklarını kullanarak dışarıya bağımlı olmadan enerjiye ulaşması noktasında yerli üretim oldukça önemlidir. İşte, bu nedenle konumuz olan Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün önemi oldukça fazladır. Bor ve ürünlerinin geniş alanlarda kullanımı, yeni bor ürünü ve teknolojilerinin geliştirilmesi ve de üretilmesi amacıyla temel uygulamalı araştırma yapmak, yaptırmak, teşvik etmek Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün görevi olsa da TÜBİTAK ve mühendislik fakültesi olan yurdumun bütün üniversitelerinin çok yoğun bir AR-GE programı uygulaması zorunludur. Ülkemizde bor kullanımı düşük seviyelerde gibi gözükse de dünya rezervlerinin yüzde 73'nü elinde tutan bir coğrafyaya sahibiz. Başka bir ifadeyle dünyanın yaklaşık dört yüz yıllık bor madeni ihtiyacını karşılayacak bir memleketle sahibiz. Petrol kaynakları tükendiği zaman bütün dünyanın ilk akla gelecek maden olarak gördüğü bor, Türkiye'nin geleceği, bütün insanların alternatif enerji umudu olacaktır. Ülkemizin belli bölgelerinde çıkarılan bor madenini endüstriyel olarak tam anlamıyla kullanmadığımız için dünyaya ham madde olarak satmaktayız. Bor madeni seramikten cam sanayisine, sabundan deterjana, inşaat otomobil sanayisine kadar yaklaşık 350'den fazla alanda kullanılıyorsa Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün, projeleri destekleyerek teşvikler, alt ve üstyapı yardımlarını, her türlü AR-GE harcamalarını karşılaması elzemdir, zaten kuruluş gayesi de budur. Yakın zamanda üretilip piyasaya sürülen "Boron" adındaki deterjan o sebeple çok önemli, millî ve stratejik bir üründür. Politik oyunlar neticesinde hiçbir ülke bizim bor madenini işlememizi istemezken ve engel olmaya çalışırken Bor Enstitüsünün desteğiyle üretilen Boron ilk adımdır, dünyaya verdiğimiz ilk mesajdır. Boron deterjanının devletin bütün birimlerinde ve temizlik firmalarında kullanılması şart koşulmalı, Devlet Malzeme Ofisinin envanterinde de tek deterjan olarak kabul edilmelidir. Boron deterjanı da çok acil bir şekilde endüstriyel ürün çeşitliliğine kavuşturulmalıdır. Gelecekte bor madeninin işlenmesiyle oluşacak araç yakıtı, depreme dayanıklı çimentolar, yanmaz tekstil ve kimyasal ham maddeleri ürettiğimiz gün, dünya lideri olacağımız gün olarak tarihe geçecektir.

Değerli milletvekilleri, aslında hepimizin aklının her zaman bir köşesinde olan fakat devamlı ötelediğimiz önemli bir konuya daha dikkat çekmek istiyorum. Bugün 12 Aralık 2019 Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası yani bizim çocukluğumuzun, çocukluğumuzun Yerli Malı Haftası. Zonguldak'ta Bahçelievler İlkokulunda okurken -Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, keşke yaşasaydı, ellerinden öpebilseydim- Hüseyin Kara Öğretmenim bizi Yerli Malı Haftası'nın ilk günü Zonguldak'ta maden kömürü işletmelerine götürürdü "Bu bizim kömürümüz." diye. Bartın'da kâğıt fabrikamız vardı; "Bu bizim kâğıdımız." diye Bartın'daki kâğıt fabrikasına, Çaycuma'daki kâğıt fabrikasına götürürdü.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Nereye gitti?

ERKAN HABERAL (Devamla) - Karabük'teki Demir Çelik Fabrikasına götürüp "Bu bizim koklaşan maden kömürümüzden ürettiğimiz demir çeliğimiz." derdi. İşte Boron da bizim bordan ürettiğimiz, millî, stratejik bir ürünümüz; bor bizim. Bugün, yerli malı gününde özellikle bunun altını çizmek istedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Haberal.

Buyurun.

ERKAN HABERAL (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kanser vakalarının çoştuğu, kanserojen kimyasalların fütursuzca kullanıldığı günümüzde, bizim çocuklarımız, bizim milletimiz Almanların ürettiği Procter’ın, Henkel’in, Lever’in, Diversey’in ürettiği kimyasal deterjanlar yerine, bizim toprağımızdan bizim ürettiğimizi, bizim endüstrimizin, bizim mühendisliğimizin ürettiğini, Boron’u kullanmak zorundadır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Halkı, israfla mücadele etmeye, tasarrufa yönlendirmeye ve yerli malı kullanmaya teşvik etmeliyiz bugün. Yerli malı gününde...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Karabük ile Bartın kapandı.

ERKAN HABERAL (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Vekilim. Karabük Demir Çelik Fabrikası çok güzel çalışıyor, bilginiz olsun. Maden kömürümüz de çalışıyor, koklaşan maden kömürüyle çalışıyor.

Tüm Meclisi saygıyla selamlıyorum efendim.

Saygılar sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Haberal.

Konuşma sırası İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu’nda.

Buyurun Sayın Ağaoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçeleri üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, muhterem heyetinizi ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milletini saygıyla ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100’üncü yılına üç yıl gibi kısa bir süre kala, medeniyetlerin anası ve aynı zamanda birçok devletin de mezarı olan coğrafyamız maalesef emperyalist çetelerin insafsız saldırılarıyla hedef hâline gelmiştir. Varillerine petrol akıtmak için oluk oluk kan akıtanlar, kasalarını parayla doldurmak için masum yürekleri acı, korku, kederle dolduranlar boş durmamışlardır. Onlarca yıldır sömürgeci aklın ve müstemlekeci zihniyetin Türkiye’nin egemenlik haklarına müdahale etme arzusu hiçbir zaman azalmamıştır.

Bu minvalde, 2009 yılında İsrail açıklarında doğal gaz kaynaklarının bulunmasıyla birlikte, dünyanın önde gelen enerji şirketlerinin ilgisini çeken Doğu Akdeniz’de yaşanan gelişmeler, kendilerini uluslararası siyasetin belirleyicisi pozisyonunda gören ülkelerin Doğu Akdeniz’i yeni bir sömürü merkezi hâline getirme çabaları, Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti başta olmak üzere, Akdeniz’e kıyıdaş bazı ülkelerin haklarının yok sayılması ve gasbedilmeye çalışılması, sözde müttefiklerimizin müttefiklik hukukuna aykırı ve uluslararası hukuku hiçe sayan politikaları hayata geçirme gayreti içine girmesi, Rusya’ya olan enerji bağımlılığını azaltma çabasına giren AB’nin dikkatini çekmeye çalışan bölge ülkelerinin kabaran iştahı ve açgözlü tavrı Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin hafızasında ibretlik bir şekilde yer almaktadır.

Tüm bunlar yaşanırken Türkiye’nin kendi haklarını ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle birlikte, Akdeniz’e kıyıdaş ülkelerin hakkını korumak için gösterdiği refleks takdir edilmesi gereken bir durumdur. İsrail ve ABD başta olmak üzere, Yunanistan, Mısır, Fransa, İtalya ve Güney Kıbrıs Rum kesiminin kurguladığı oyun Türkiye’nin haklı, hukuki, yerinde ve cesur adımlarıyla bozulmuştur. Doğu Akdeniz’de sondaj gemilerimiz faaliyetlerini tüm tehditlere rağmen ara vermeden sürdürürken siyasi,

ekonomik, hatta askerî boyutuyla da önem arz eden satranç oyununda Türkiye ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında 27 Kasım'da gerçekleştirilen Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Antlaşma Türkiye için büyük bir kazanımdır. Bu cesur adımlarından dolayı Dışişleri Bakanlığımızı, diplomatlarımızı, devletin yetkili kurumlarını gönülden kutluyorum.

Bu cesur adım, ülkemize karşı Doğu Akdeniz'de kurulan koalisyonla çatlak oluşturmuştur. Türkiye karşıtı koalisyonun Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin egemenlik haklarını yok sayan hamlelerini boşa çıkarmıştır. Bilinmelidir ki Güney Kıbrıs Rum kesiminin 2003 yılında Mısır'la, 2007 yılında Lübnan'la, 2011 yılında ise İsrail'le gerçekleştirmiş olduğu deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına dair antlaşmalar ne kadar hukuksuzsa ve egemenlik haklarını ihlal ediyorsa Birleşmiş Milletlerin tanıdığı Libya Ulusal Mutabakat Hükümetiyle yapmış olduğumuz antlaşma da o kadar hukuka uygun ve egemenlik haklarımızı korumaya yöneliktir. Bu antlaşmayla, Trablusgarp Savaşı'nda uğradığımız haksızlık kısmen de olsa giderilmiştir. Türkiye-Libya deniz mutabakatı, denizlerdeki çıkarlarımızı, mavi vatanımız için hayati bir önem taşımaktadır. Türkiye Cumhuriyeti, 1960'lı yıllarda Kıbrıs'taki Türk varlığını ortadan kaldırmaya yönelik girişimlerde bulunan kirli ittifakın, bugün de Türk milletinin tüm Akdeniz'de tecrit edilmeye çalışıldığının farkında ve bilincindedir. Bu sebeple, Milliyetçi Hareket Partisi, Türk devletinin ve Türk milletinin hakkının korunması adına atılan adımları ve atılacak adımları kayıtsız ve şartsız bir şekilde desteklemektedir. Çünkü Türk milleti Kıbrıs'ta, Akdeniz'de kiracı değil ev sahibidir. Dört yüz kırk sekiz yıl önce Lala Mustafa Paşa'nın komutasındaki kahraman Türk ordusunun Türk yurdu yaptığı Kıbrıs kaderine terk edilmeyecektir. Dört yüz seksen bir yıl önce Barbaros Hayrettin Paşa ve yiğit leventlerinin Preveze Deniz Zaferi'yle birlikte Türk gölü hâline getirdiği Akdeniz, gaspçıların insafına terk edilmeyecektir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin dediği gibi: "Doğu Akdeniz'de dalımıza basanın damını yıkarsız, önümüze çıkanın ömrüne kastederiz." (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle, yer altı kaynakları bakımından zengin olan ülkemizin, bu kaynakları etkin sanayiyle entegre bir şekilde kullanmak üzere hızlı ve somut adımlar atması gerekmektedir. Mermer ve doğal taş sektöründe ham madde tedarikçisi bir ülke olmanın dışına çıkarak, kaynaklarımızı katma değeri olan ürünler hâline getirerek pazarlamak büyük bir önem arz etmektedir. Yüksek teknolojinin kullanıldığı, sanayiyle entegre edilmiş sektör paydaşlarının yüksek teknoloji kullanımına teşvik edildiği, hem devletimizin hem de özel sektörün AR-GE faaliyetlerine ağırlık verdiği bir tabii kaynaklar politikasının hayata geçirilmesi için daha fazla geç kalınmamalıdır. Bununla birlikte, yüksek teknoloji gerektiren ürünlerin bileşenlerinin yerli kaynaklarımızdan elde edilmesini sağlamak için de gerekli çalışmalar tez elden yapılmalıdır. Diğer yandan, enerjimizin ve yer altı kaynaklarının değerlendirilmesi sürecinin de insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden sürdürülmesi önceliklerimiz arasında olmalıdır. Ülkemizin birçok noktasında özellikle taş ocaklarının ortaya çıkardığı çevre kirliliği ve insan sağlığını tehdit eden mevcut hâli korkutucu bir hâl almıştır. Sadece seçim bölgem güzel İzmir'imizde 2018 yılı itibarıyla maden arama ve işletme amaçlı madencilik faaliyetleri için 1 milyon 839 bin hektar alanda verilmiş izin bulunmaktadır. Kaynaklarımızın ortaya çıkarılmasına ve değerlendirilmesine söyleyeceğimiz bir şey yoktur ancak tarım arazilerini tehdit eden, orman ve doğal sit alanlarının özelliklerini ortadan kaldıran, yerleşim yerlerine çok yakın mesafelerde bulunan taş ocaklarının çevresel ve insan sağlığını tehdit eden etkileri de görmezden gelinmemelidir. Örneğin, Buca'da taş ocağı açılmasına izin verilen bölge orman alanında yer almaktadır. Şakran'da izin verilen alan, yerleşim yerine sadece 300 metre mesafededir. Seferihisar, Bergama, Kemalpaşa, Menemen, Buca ve Yenişakran'da taş ocağı izni için "ÇED raporuna gerek yoktur." kararları verildiğine şahitlik ediyoruz. Aliağa'nın Güzelhisar Mahallesi, Çaltılıdere Mahallesi Bozdevlitepe mevki civarındaki büyük alanlar taş elde edilmesi için dinamit patlatma iznine tabi tutulan ocaklara da sahiptir. Yine, bazı

ocakların, Alaçatı'daki gibi, turizm alanlarına yakınlığı da dikkat çeken bir durumdur. Temennimiz, elimizdeki kaynakları değerlendirirken en önemli kaynağımız olan insan kaynağını heder etmeyerek gelecek nesillere ulaştırılması gereken emanetlerin başında gelen tarım ve orman alanlarımızın da yok edilmesinin önüne geçecek insan ve çevre dostu projelerin hayata geçirilmesidir. Bu hususta atılacak adımları, alınacak olan önlemleri dört gözle beklediğimizi de ifade etmek istiyorum.

Tabii, bu noktada madencilik sektörünün sorunlarını da görmezden gelmemiz mümkün değildir. Madencilik sektöründe paydaşların çevreyi olumsuz yönde etkileyen, her fırsatta ceza verilmesi gereken potansiyel bir suçlu ve cezaların bir gelir aracı gibi görülmesi doğru değildir. Doğru olan, sorunlara çözüm üretilmesidir. Maden ruhsatı haklarının alınması sürecinde yatırımcıların yaşadığı uzun ve meşakkatli bürokrasinin yeniden ele alınması ve gerekli kanuni düzenlemelerin yapılması sağlanmalıdır. İlgili mevzuatta değişiklik yapılırken yatırımcıya bürokrasi ve mali açıdan ek süre getirilmesi, yatırım güvencesinin ve kazanılmış haklarının korunması sağlanmalıdır. Maden Kanunu ve ilgili mevzuatlarda, özellikle Çevre ve Orman Kanunlarında yapılacak her türlü yasal düzenlemelerde maden grupları ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Osmanağaoğlu.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (Devamla) - Yeni düzenlemeler yapılırken özel ilişkilere ayrıcalık tanınmaması, kişilerin mağdur edilmemesi, yatırımcının ve devletin zarara uğratılmaması prensipleri göz ardı edilmemelidir. Maden işletmelerine uygulanan cezaların suçla orantılı boyutta olması sağlanmalı ancak verilen cezaların ruhsat sahibini iflasa sürüklenmesinin de önüne geçilmelidir. Ruhsat sahalılarının denetlenmesiyle ilgili Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünden ayrı bir birimin oluşturulması, denetimin daha etkin olması için kayda değer bir öneridir. Madencilik için önemli olan orman izin talepleriyle ilgili süreçte bölge müdürlükleri arasındaki farklı uygulamaların önüne geçilmesi, bölge müdürlüklerinde yapılan değerlendirmelerin en geç iki ay içinde neticelendirmesi sağlanmalıdır. Maden kaynaklı, uç ve nihai ürünlere dayalı yatırımlar devletimiz tarafından teşvik edilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (Devamla) – Değerli milletvekilleri, değerli Başkanım; bu duygu ve düşüncelerle, 2020 yılı merkezî yönetim bütçesinin yüce Türk milletimiz ve devletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Osmanağaoğlu.

Söz sırası Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'da.

Buyurun Sayın Aycan. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz aileyi çok önemli, kutsal bir varlık olarak görüyoruz. Aile, toplumumuzun temelidir. Aile, geleceğimize. Fakat aile yapımızda, örnek olan aile yapımızda son zamanlarda sıkıntılar yaşanmaktadır. Son yıllarda boşanma sayıları hızlı bir şekilde artmaktadır. 2018 yılında boşanma sayısı yüzde 10,9 artarak 142 bin boşanma gerçekleşmiştir. Bu, bir

yıl içerisinde olan evliliklerin üçte 1'inin boşanmayla sonlandığını göstermektedir. Her boşanma yeni bir sorun demektir, yeni bir çatışma, yeni bir kavga demektir. Boşanma sonrasında ortaya çıkan hukuki sorunlar, nafaka meselesi, çocuk velayeti gibi sorunlar önemli sorunlardır, toplumsal sorunlardır. Bu sorunlara kayıtsız kalamayız. Özellikle ailede çocuk varsa, boşanmış ailenin, parçalanmış ailenin en çok zarar gören kişileri çocuklardır. Boşanmış ailelerin çocukları, psikososyal sorunların en fazla görüldüğü çocuklardır. Onun için, buna müdahale etmek lazım, buna kayıtsız kalamayız. Sokaktaki kavganın sebebi genellikle boşanmadır.

Kadına yönelik şiddetin temelinde boşanma vardır. Özellikle, bir yıl içerisinde yurdumuzda bin civarında kadın cinayeti işlendi. Bu kadın cinayetlerinin yüzde 50'si eş veya eski eşler tarafından işlenmektedir. Onun için, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu konuya önem veriyoruz, bu konuyla ilgili kanun teklifleri hazırladık. Özellikle evlilik öncesi eğitimlere önem veren, boşanma sürecinde de aile danışmanlığına önem veren bir kanun teklifimiz komisyonunda bekliyor ve boşanma sonrasında oluşan nafaka ve velayet meseleleri için de kanun tekliflerimiz var, bunlar da komisyonunda bekliyor.

Elbette bir şeyler yapılıyor, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çıkarıldı fakat üzülerek söylüyorum ki bu kanun aileyi koruyamadı hatta tersine boşanmaları artırdı diye düşünüyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kadını korumak için sadece Vekilim, aileyi değil.

SEFER AYCAN (Devamla) – Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2 bileşeni var. Tabii ki bu konu önemli bir konu, bakın, aileyi korumamız lazım.

Bunun için de elbette Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz kadına şiddetin tüm şekillerini reddediyoruz. Kadına şiddet uygulayan erkek âciz erkektir; bunu erkek olarak da kabul etmiyoruz. Kadına şiddet uygulamak erkeğin zayıflığıdır ama tümüyle erkekleri suçlu gören, her konuda erkekleri hedef hâline getiren ve en küçük tartışmayı da boşanma sürecine getiren, aile ortamını boks ringine çeviren ve sen ben kavgasını körükleyen yaklaşımları da doğru bulmuyoruz. Ailenin korunması lazım, en küçük tartışmanın kavgaya ve boşanmaya neden olmasına engel olmamız lazım. Bu konuda Bakanlığımızın yapacağı çok önemli çalışmalar var. Aile danışmanlıklarını artırmamız gerektiği ve bu konuda, boşanma konusunda da acil, erken davranmayı hemen boşanma kararı verilmesini de doğru bulmadığımızı belirtmek istiyorum.

Tabii, Bakanlığın önemli bir konusu da çalışma hayatıdır. Çalışma hayatı öncelikle işin olmasıyla başlar yani istihdamla başlar. Anayasa'mızın 49'uncu maddesi diyor ki: "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir." Evet, çalışalım, hepimizin uygun bir işte çalışması en doğru durumdur. Fakat her yapılan iş insan sağlığını az ya da çok etkiler. Onun için çalışma hayatında bu konulara uygun düzenlemeler de yapmamız lazım fakat ülkemiz iş kazaları yönünden çok sıkıntılı bir durumdadır. Maalesef yılda 250 bin iş kazası olmaktadır ve 2017 yılında 1.635 iş kazasına bağlı ölüm olmuştur. Bu, çok vahim bir durumdur. Buna müdahale etmemiz lazım.

Bir diğer konu, iş hayatıyla ilgili bir önemli konu meslek hastalıklarıdır. Meslek hastalıkları konusunda da Türkiye çok iyi durumda değildir fakat meslek hastalığı sayısına baktığımız zaman, 2017 yılında tanı konulan meslek hastalığı sayısı 691'dir. Görünüşte bu sayı azdır fakat bunun sebebi, meslek hastalıklarına tanı koyamamamızdan kaynaklanmaktadır. Meslek hastalıklarına tanı koyamıyoruz, meslek hastalıklarını bile bilmiyoruz; bu yüzden, tüm iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına özel önem vermemiz lazım. Evet, bir sistemimiz var, bir organizasyonumuz var, her iş yerine kadar uzanan iş sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerimiz var fakat etkin değil göstermelik kalıyor, yasak savmadan ibaret bir durum ortaya çıkıyor. Buna müdahale edip etkinleştirmemiz, denetimleri artırmamız, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlememiz lazım.

Bir husus da 2012 yılında İş Sağlığı Kanunu çıkmış olmasına rağmen yıllardır ertelenerek memurlar “iş sağlığı” kapsamına alınmamaktadır. Dünya değişmiştir; artık sadece işçilerin değil, “çalışanların sağlığı” denilmektedir ve her insanın yaptığı iş, sağlığını etkilemektedir; o yüzden, memurların yaptığı iş de sağlıklarını etkilemektedir. Bu nedenle, kamu kuruluşlarında da memurları kapsayan iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini organize etmemiz, yaygınlaştırmamız ve örnek olsun diye doğru düzgün hizmet vermemiz gerekir.

Çalışma hayatı istihdamla başlıyor tabii ki. Evet, birtakım sıkıntılar yaşadık; dünyada ekonomik sıkıntılar var, Türkiye de bu ekonomik sıkıntılardan etkilendi ve ciddi bir şekilde işsizlik sorunu yaşadık. Bu işsizlik sorunu Türkiye’nin önemli bir sorunu, özellikle genç işsizliği çok daha önemli bir sorun. Bunlara yönelik müdahaleler yapmamız lazım. Evet, Hükümetimiz de birtakım müdahaleler yapıyor fakat bu müdahalelerin yeterli olmadığını düşünüyorum hatta büyük iş yerlerine sigorta primi şeklinde yapılan teşviklerin yarar getirmediğini düşünüyorum.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, küçük ölçekli işletmeleri, orta ölçekli işletmeleri teşvik eden; istihdamı artıracak, üretimi artıracak politikaları öneriyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, girişimciliği teşvik eden; tarım sektörüne, hayvancılığa yönelik işletme politikalarını destekliyoruz, istihdam politikalarını destekliyoruz; Milliyetçi Hareket Partisi olarak bunları öneriyoruz. Bunları uyguladığımızda hem üretimin hem de bununla birlikte istihdamın da artacağını düşünüyorum. Tarım sektöründe yapılan istihdam kırsal alanda tutunmayı da sağlayacaktır. Tarımda, hayvancılıkta büyük işletmecilere yapılan teşviklerin tabana yayılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

Tabii ki çalışma hayatımızda önemli sorunlar var. Kayıt dışı çalışma olmaması gerekir. Sigortalı çalışmayı yaygınlaştırmamız, özendirmemiz gerekir. Kamuda tek tip çalışmayı yerleştirmemiz gerekir. Kamuda esas olan Anayasa’mız gereği memurluk statüsüdür. Kamuda farklı statüdeki çalışmaları ortadan kaldırmamız lazım. Özellikle sözleşmeli personel statüsünün devlet memurluğu anlayışına uymadığını düşünüyorum, Anayasa’ya da aykırı bir tutumdur. Onun için kamudaki tüm istihdam modellerini tek tipe, devlet memurluğu statüsüne dönüştürmemiz gerekir ve buradan -Sayın Aile Bakanlığında başlayalım- Aile Bakanlığında ek ders ücreti karşılığı çalışma statüsünün kaldırılarak bunların kadroya geçirilmesini özellikle Sayın Bakandan talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, lütfen devam edin Sayın Aycan.

SEFER AYCAN (Devamla) – Bunun dışında tüm kurumlarda, Millî Eğitim Bakanlığında, Sağlık Bakanlığında farklı statüde çalışma uygulamasını ortadan kaldırmamız lazım. Aynı işi yapan 6 farklı statüde insanın olması bir yerde iş verimini, huzurunu etkilemektedir. Anayasa’mıza göre iki statü vardır; sözleşmeli, geçici bir istihdam şeklidir, esas olan devlet memurluğudur ya da kamu işçiliğidir. Onun dışındaki statüleri ortadan kaldırarak çalışma barışını da sağlamamız gerekir diye düşünüyorum.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Aycan.

Konuşma sırası İstanbul Milletvekili Arzu Erdem’de.

Buyurun Sayın Erdem. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz sekiz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen aziz Türk milletini, Gazi Meclisimizi, basın mensuplarımızı saygılarımla selamlıyorum.

Bütçe maratonunda bizlere eşlik eden, bizlerle birlikte emek sarf eden tüm danışman kardeşlerimize, yine aynı şekilde stenograf arkadaşlarımıza, polis kardeşlerimize, tüm servis elemanlarına, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında çalışan tüm kardeşlerimize ve emeği geçen herkese buradan ayrıca teşekkür etmek istiyorum; emeklerine yüreklerine sağlık diyorum.

Bir toplumun yapısını oluşturan, ilişkilerini belirleyen belirli toplumsal kurumlar vardır. Bu toplumsal kurumlardan eğitim kurumu, bilginin ve kültürel değerlerin bir nesilden ötekine aktarılmasını sağlar. Devlet, belli bir toplumda yaşayan insanların hak, görev, sorumluluk ve davranışlarının kontrolünü elinde tutan kadim çatıdır. Aile ise içinde insan türünün üretildiği; sosyalleşme sürecinin ilk ortaya çıktığı; kültürel mirasın nesilden nesile aktarıldığı; biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal görevleri olan sosyal bir kurumdur. Bu ve bunun gibi birçok kurumdan bahsetmek mümkün ancak aile, diğer kurumlara temel teşkil eden önemli bir işlev üstlenmektedir. Ailenin gücü, toplumun gücü demektir. Toplumun gücü ise devletin gücü demektir. Sağlıklı bir toplumun oluşabilmesi için ailenin fiziksel ve ruhsal yapısının, sosyal hayat içindeki yerinin güçlü olması gerekmektedir. İdeal bir aile varlığının devamında, bireyler arasındaki bağlılık ve dayanışma bütün aile bireylerinin sorumluluğunu gerektirse de en önemli sorumluluğu kadının yani annenin taşıdığı da bir gerçektir.

Değerli milletvekilleri, aile içerisinde kadına yüklenen görev ve sorumluluk, evlatlarını dünyaya getirmek değil sadece, onları sağlıklı büyütüp vatana millete hayırlı birer evlat olarak ortaya çıkarmak değil tabii ki sadece. Annenin yani evin kadının görevleri aslında çok daha fazla; geleceğimiz olan evlatlarımız ilk terbiyelerini aile içinde, en çok da anneden alır. Bu bağlamda anne, ilk eğitim anlamında çocuğun ilk öğretmeni olarak kabul edilmektedir. Bununla ilgili söylenen çok güzel bir söz sizinle paylaşmak istiyorum. Bunu burada paylaşırken de tabii, özellikle erkek milletvekilleri yanlıs anlamasını ama “Bir erkek eğitirseniz bir insan, bir kadın eğitirseniz bir aile eğitirsiniz.” sözü benim için hakikaten çok kıymetli. (MHP sıralarından alkışlar)

Kadınlar, ebeveynler ve anneler olarak bizler evlatlarımıza geçmişimizi, aziz Türk milletinin tarihini ve gelecek vizyonumuzu aktarıyoruz, anlatıyoruz, bunları nesilden nesile taşımaya gayret ediyoruz ve bu, aile içinde gerçekleşiyor. Millî değerlerine sahip, ahlaklı, millî kimliğine hâkim, vatanını, milletini seven çocuklar yetiştirmek bizlerin elinde. Türk milleti olarak varlığımızı sürdürmek, onur ve itibarımızı korumak, gelecek nesillere cennet misali vatanımızı, bayrağımızı, ezanımızı en güzel şekilde devretmek istiyorsak mutlaka millî ve manevi değerlerimize sahip çıkmalıyız ve güçlendirerek gelecek kuşaklara, evlatlarımıza aktarmalıyız.

Değerli milletvekilleri, sizlere Bacıyanı Rum’dan bahsetmek istiyorum. Bu terimi ilk olarak 15’inci yüzyılda, Osmanlı tarihçisi Aşıkpaşazade’den duymuşuzdur. Bacıyanı Rum, 13’üncü yüzyılda Anadolu’da, göçmen Türkmen hanımlarının oluşturduğu bir gruba verilen isimdir. Fakir ve kimsesizlere yardım etme, kendini hizmete adama, iyiliği yayma, insanları sevip onlara hoşgörülü olma gibi millete hizmeti esas alan bir teşkilat olarak bilinen Bacıyanı Rum’un, Anadolu’nun İslamlaşmasında ve Türkleşmesinde önemli katkıları olmuştur. Türk kültüründe, kadınların içtimai ve siyasi mevkiler açısından önemli konumlarda olduğu açık ve net bir şekilde ta oradan gelen şanlı şerefli tarihî mirasımızdan da anlaşılmalıdır.

Nizamülmülk bu konuda şunları söylemişti: “Türkistan hakanları devlet işlerinde hatunlarla müşavere eder ve onların fikirlerini üstün tutarlardı. Türkmen padişahları da onlar gibi hatunlara büyük bir mevki verirdiler.” Danişmendname, Dede Korkut gibi eserler Anadolu’da kadınların çok önemli siyasi, askerî ve sosyal faaliyetlerde bulunduğu dair örneklerle doludur. Kadınların geçmişten günümüze çok kritik noktalarda önemli görevler üstlendiği tarihi kayıtlarda da açık ve nettir. Bu sebeple, geleceğimizi yetiştiren kadınlarımızın hak ettikleri eğitim ve kültür seviyesine sahip bir hayat sürmelerini mutlak ve mutlak bizlerin -geliştirme noktasında- desteklemesi gerekiyor ve bu konuda yapılmış olan çalışmaların üzerine daha da fazla çalışma yapmamız gerekiyor, kalıcı çözümler üretmemiz gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, aziz Türk milletinin kıymetli gençleri birçok konuda mağduriyet yaşamaktadır. Bunları çözüme kavuşturmak yine bizlerin elinde. Bu yüzden elimizden gelenin fazlasını yapmamız gerekiyor çünkü gençlik geleceğimiz, geleceğimiz ise vatanımızın ebet müddet yaşaması demektir.

Yine aynı şekilde eğitim camiası bu açıdan beklenti içerisinde. Evlatlarımızı yetiştiren, geleceğe kavuşturan, bu anlamda büyük emek sarf eden tüm öğretmenlerimizi buradan saygıyla selamlamak istiyorum. Evet, atama bekleyenler var. Bu konuda özellikle engellilerimizle ilgili yani kısıtlı diyeceğimiz öğretmenlerimizle ilgili sayı 3.500’den 1.200’e düşmüştür. 1.200 yani bir avuç kısıtlı öğretmenimiz var. Bu kısıtlı öğretmenlerimizle ilgili istihdamın sağlanması gerekiyor. Buradan yürekleri sevgiyle dolu, hakikaten kısıtlı olmasına rağmen büyük bir güçle ayakta duran bütün kısıtlıları da selamlamak istiyorum çünkü büyük bir güçle bu vatan toprakları üzerinde büyük bir mücadele yürütmektedirler. Bu mücadeleyi de desteklemek adına tüm kısıtlılarımıza, tüm engellilerimize sağlanması gereken imkânları tekrar gözden geçirip hep birlikte mücadele yürütmemiz gerekiyor. Ülkemizdeki toplam engelli sayısına göre istihdam oluşturulması, engelli kardeşlerimizin hayata daha sıkı tutunmalarını sağlayacaktır. Bu açıdan Aile Bakanlığımızın yürütmüş olduğu çalışmaları yakından takip ediyoruz, açıklanacak olan kadroları da merakla bekliyoruz. Milliyetçi Hareket Partisinin bu konudaki hassasiyetinin çok yüksek olduğunu tekrar belirtmek istiyorum.

Bir başka konu da Bakanlığımız bünyesinde haftalık otuz beş saat tam zamanlı olarak çalışan çeşitli meslek gruplarından sosyolog, öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacı, hemşire, fizyoterapist, büro memuru, sağlık memuru gibi ek ders karşılığında çalışan personellere maaş iyileştirmesi yapılması ve kadro hakkı verilmesi.

Kamu kurumlarında 4857 sayılı İş Kanunu’na göre çalışan daimî kadrolardaki üniversite mezunu işçiler, mezuniyet alanları dışında farklı işlerde çalıştırılmaktadır. Bu hususta bir düzenlemenin mutlak ve mutlak gözden geçirilmesi gerekiyor. Böylelikle söz konusu işçiler mezuniyet alanları dışında çalışmak zorunda kalmayacak, çalışanların yeterliliği körelmeyecek ve mağduriyetler de ortadan kaldırılabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Erdem.

ARZU ERDEM (Devamla) - Aslında bütün mesele, bizim diğer vekil arkadaşlarımızın da söylediği gibi, millî ve yerli projeler üzerinden çalışmalar yapmak. Ne kadar fazla millî projemiz varsa devlet olarak o kadar güçlüyüz. Üç etrafı denizlerle çevrili bir ülkeyiz. Denizcilikle ilgili geliştirilecek olan millî projelerin tamamında, hakikaten bu alanda uzmanlaşmış olan mühendis kardeşlerimiz var, bunların istihdamının sağlanması gerekiyor. Yine, ziraat alanında, hayvancılık alanında geliştirilecek olan millî projeler devletimizin gücünü ortaya koyacaktır.

Evet, millet olarak güçlü olacağız ama devlet olarak da millî projelerle güçleneceğiz. Genç kardeşlerimizin geleceğe umudunu, geleceğe bakışını, Allah'ın izniyle yapılacak olan millî projelerle birlikte, istihdamla birlikte sağlayacağız.

Ben hepinizi tekrar saygılarımla selamlıyorum. Aile Bakanlığının 2020 bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum, gerçekten vatanımıza, milletimize hizmet olarak dönmesi noktasında da burada temennilerimi tekrar dile getiriyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Erdem.

Konuşma sırası Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'da.

Buyurun Sayın Taşlıçay. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz sekiz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce yüce heyetinizi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bütçe, hükümetlerin gelecek dönemde yapacağı hizmetler için ayırdığı ödenekler ve kamu kaynaklarının toplanması için Meclisten aldığı bir yetkidir. Dolayısıyla bütçe, bir mali yıl içerisinde devletin ekonomiye müdahale etme şeklini ve sınırlarını belirler. Bu nedenle, değişen toplumsal ihtiyaçlarımıza paralel olarak kamunun faaliyet alanlarının genişlemesi, kamu kaynaklarının verimli kullanılmasının önemini her geçen yıl daha da artırmaktadır. Kamu kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılması için de değişen toplumsal ihtiyaçlarımızdan kaynaklı sorunlarımızın çözümü adına farklı bakış açılarını ortaya koymamız gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, 1980'lerden itibaren bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de devletin ve piyasanın ekonomiye yönetme sürecindeki ilişkileri değişmeye başladı. 1989 yılındaki sermaye hareketlerini serbestleştiren Türkiye, böylece ekonomik, finansal küreselleşmeye ilk dâhil olan ülkeler arasında yer aldı. 2000'li yıllardan itibaren ise dışa açık ekonomik büyüme modelimiz yeni bir boyuta ulaştı; küresel sermayeyle olan karşılıklı bağımlılığımız giderek arttı; toplumsal hayatımızın hemen her alanında köklü değişimler meydana geldi. Bugün, bu değişimlerin neden olduğu ekonomik, siyasi ve sosyal sorunlarla baş etmeye çalışıyoruz. Özellikle de son yıllarda küresel sermaye ile ekonomimiz arasındaki karşılıklı bağımlılık ilişkisi, finansal piyasalar üzerinden Türk hükümetlerini iç ve dış politikada zayıflatmak için suistimal edilmeye çalışıldı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Cumhuriyet İttifakı bu girişimlere karşı verilen en güçlü cevap olarak kararlı bir şekilde varlığını sürdürmeye devam ediyor. Maalesef, finansal piyasalarda bu bağlamda yaşadığımız dalgalanmalar, dolar kuru ve faiz oranlarını hem siyaset hem de toplum nezdinde neredeyse tek ekonomik gösterge hâline getirdi. Ekonomik ve sosyal sorunlarımıza kalıcı çözümler getirebilmenin öncelikle bu bakış açısını değiştirmemize bağlı olduğuna inanıyorum.

Kadının, özellikle de ekonomik anlamda değişen toplumsal rolünü dikkate alan bir bakış açısının, ekonomik ve sosyal sorunlarımızın çözümü adına taşıdığı önemi ifade etmek istiyorum. Çünkü günümüzde toplumların küresel ekonomik rekabette avantajlı hâle gelebilmeleri, kadınların iş gücüne nitelikli bir şekilde katılmasına ve kadın girişimci sayısının artmasına hiç olmadığı kadar bağımlı durumda.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de ilk defa 1984 yılındaki Beşinci Kalkınma Planı'nda kadın istihdamı devletin gündemine girmiştir. Böylece ekonomik anlamda devletin gözünde kadının yeri, sadece nüfus planlamasının bir bileşeni olmaktan çıkmaya başlamıştır. Kadının çalışması bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de refaha erişimin bir şartı hâline gelmiştir. Bu nedenle, kadının değişen

toplumsal rolünü dikkate almak, sadece kadınların toplumsal statüsünü hak ettiği yerlere getirmek için değil, ülke olarak ekonomik refahımız için de hayati bir öneme sahiptir. Kadınların çalışması karşısında kültürel ön yargıları değiştirecek söylemlerin üretilmesi, kadın istihdamını artıracak mesleki eğitimlerin yaygınlaştırılması, girişimcinin desteklenmesi ve -belki de en önemlisi- iş ve aile hayatının uyumlulaştırılması yani yaşlı, engelli ve çocuk bakımında kalıcı çözümlerin geliştirilebilmesi gibi konular birçok bakanlığa ve bu bakanlıklara bağlı pek çok kuruma farklı sorumluluklar yüklemektedir. Dolayısıyla her bakanlığın ve kurumun kadın istihdamı konusundaki öncelikleri ister istemez birbirlerinden farklılaşıyor. Bu konuda kadın istihdamını artıracak düzenlemelerin, birey olarak ekonomik özerkliklerini güvence altına almanın yanında, mutlaka ailenin güçlenmesi ilkesiyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, Genel Başkanımız Türkiye'deki siyasetin en büyük eksikliğinin gerçekçilik olduğunu sıklıkla ifade etmekte ve üstüne basa basa siyasetimize mutlaka gerçekçiliği yerleştirmemiz gerektiğini vurgulamaktadır. Bu düşünceden hareketle, Türk kadınına hak ettiği toplumsal statüye ulaştırmak için sürdürdüğümüz mücadelede gerçekçi politikaları hayata geçirmek zorundayız.

Kadın istihdamına dair sorunları tanımlamak ve gerçekçi politikaları hayata geçirebilmek için dünyadaki ekonomik konjonktürden ülkemizin ekonomik şartlarına ve kurumlarımızın hazırladıkları politika alternatiflerinden kadınlarımızın nasıl bir çalışma hayatı istediklerine kadar bütün değişkenleri titizlikle ele almalıyız. Ancak üzülen ifade etmeliyim ki ne siyasette ne de sivil toplumda bu konuda kadınlar olarak yeteri kadar güçlü değiliz çünkü hayatta kalmaya çalışmak hâlâ ilk önceliğimiz. Çok da haklı olarak, neredeyse tüm enerjimizi kadına yönelik şiddetin önlenmesi mücadelesine ayırıyoruz; kadın istihdamı konusu da böylelikle hak ettiği önceliği alamıyor. Türkiye olarak, bu şartlar altında, kız çocuklarımızın eğitiminden çocuk yaşta evlilik, kadına yönelik şiddete kadar en temel insan hakları sorunlarını çözemezsek ne toplumsal mutluluğa ne de ekonomik refaha ulaşmamız mümkün olmayacaktır. Bu çerçevede “refah” kavramının yeniden tanımlanması artık bir zorunluluktur.

Sosyal yardımlaşma dışında, kadının gelir elde edici meslekler edinmesiyle birlikte, iş hayatındaki huzuru da göz önüne alınmalıdır. Tüm dünyanın gayrisafi millî hasılanın yanında mutluluk endeksi ölçümlerine ağırlık verdiği, “millî mutluluk” gibi kavramların revaçta olduğu bir süreçte, bu durumu göz ardı etmeden “mutlu kadın, huzurlu Türkiye” ve “kadınlar güçlensin, Türkiye büyüsün” anlayışımızın “kadın refahı” kavramı için yeni bir bakış açısı olacağına inanıyoruz.

Sayın milletvekilleri, son olarak başka bir alana daha dikkatinizi çekmek isterim. Bugün, 207 üniversitede toplam 15 milyon 481 bin öğrencimiz eğitim görmektedir. Bu öğrenci sayısı ilk bakışta insanı heyecanlandırmaktadır. Pek çok ülke nüfusundan fazla sayıda gencimiz üniversite düzeyinde eğitim görmektedir. Ancak gençlerimiz üniversiteden mezun olduklarında, bırakın kendi alanında bir işe girmeyi, herhangi bir işe girmeleri bile büyük bir şans olarak görülmektedir. Temel bazı alanların dışında eğitim gördüğü alanda çalışan insanımız oldukça azdır. Zaman geçtikçe bu durum mesleksizliğe yol açmaktadır. Bu döngü içerisinde formasyon, sertifika ve benzeri ek eğitim ve belgelerle gençlerimiz bir iş bulma gayretine girmektedir.

Bu konunun köklü ve sistematik bir şekilde çözüm yoluna girmesi Mesleki Yeterlilik Kurumunun çalışmalarıyla mümkün olacaktır. Kurumun ve yetki verilen kuruluşların yaptığı standardizasyon, eğitim ve belgelendirme çalışmalarının iş hayatımızın disipline edilmesi ve verimliliğinin artırılmasına önemli katkıları olacaktır diyorum; 2020 bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyor, yüce heyetinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Taşlıçay.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına son konuşma Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy tarafından yapılacaktır.

Buyurun Sayın Ersoy. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz sekiz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul görüşmelerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçeleri üzerinde konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimi saygıyla selamlıyorum.

Düşünen varlık kendini ancak maddi ve manevî unsurlarla devam ettirebilir. Her medeniyet kendini korumak ve sürdürmek adına bazı hakikatler ve değerler oluşturur. Geçmişten günümüze millî ve manevî değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî birlik ve bütünlüğün korunmasında, kardeşlik ve dayanışmanın pekiştirilmesinde aile kurumu büyük önem arz etmektedir. Türk toplumunun temel taşı olan aile, ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz gelişmelere karşı kendini koruyamamaktadır. Kadınlarımızın, aile ve toplum içerisindeki önemli rolü göz önüne alınarak aile bütünlüğünü koruyucu politikaların uygulama alanı bulması sağlanmalıdır.

Gündemimizi sıklıkla meşgul eden ve toplumun her kesiminde vicdani rahatsızlık uyandıran kadına şiddet olaylarında hem bireysel hem de toplumsal farkındalıklarımızın olması gerekiyor. Yaşanan her şiddet olayı başlı başına araştırılması, olgusal olarak değerlendirilmesi gereken bir sorundur. Şiddet bir sonuçtur, önemli olan bu sonuca giden basamakların tek tek irdelenerek bu sonucu doğuran etkenlerin psikolojik ve sosyolojik olarak değerlendirilmesidir. Suçu işleyen kişilerin tabii ki yargıda en yüksek cezaları alması vicdanları rahatlatacaktır ancak bu cezalar kişileri eylemden alıkoyacak mıdır? Yaşadığımız şiddet örneklerinin hafızalarımızın algılayabildiği bir nedensel içeriği ne yazık ki bulunmamaktadır. Bu suç makinelerine “psikopat” teşhisini koyarak zihindeki sorulara ancak cevap verebiliyoruz.

Bizler kendi güvenli alanlarımızı oluşturarak yaşanabilecek birçok tehlikeyi bertaraf ettiğimizi, özel yaşam alanlarıyla kendimizi koruduğumuzu düşünüyoruz. Çocuklarımızı özel okula yolluyoruz, özel olarak oluşturulan sitelerde oturuyoruz ve böylelikle de güvenliğimizi sağladığımızı zannediyoruz. Ancak gözümüzden sakındığımız, canımızdan daha çok sevdiğimiz çocuklarımızın yaşamı hiçbir neden yokken -deyim yerindeyse- bir psikopat tarafından son bulabiliyor. Kendi mutluluğumuz yerine toplumsal mutluluğu hedeflemek, yanı başımızdaki çaresiz, ilgisiz, sevgisiz bireylere kayıtsız kalmamak insani yaklaşımın temelidir. Türk İslam kültüründe “Yanı başındaki komşusu açken tok olarak geceleyen kişi mümin değildir.” sözü bireysel sorumluluğumuzu çok da güzel ifade eder. Geçmişimizdeki bu anlamlı değerleri modern zamanın idrakine sunduğumuz taktirde anlamlı bir iş yapmış oluyoruz. Anlayışların değiştiği günümüz toplumunda, geçerliliğini yitiren mantıklar ve söylemlerle hitap edilen genç zihinler söz sahibine belki romantik bir saygınlıkla bakarlar ve “Ne diyor bu ya?” tavrını takınırlar.

Toplumsal değerler günümüz toplumuna aileyle taşınır. Eğitimin alındığı ilk yer ailedir ve kadın, ailenin temel taşıdır. Kadına verilen değer ve önem toplumun huzurunu ve mutluluğunu oluşturan en önemli etkidir. Modern çağın internet ağlarından çocukların aklına saldıran kavram virüslerini silmek ancak sağlıklı aile ortamıyla sağlanabilir. Fiziksel zekâmızla kültürümüzü var ederken sosyal

zekâmızla da değerlerimizi kurgularız. Toplumsal değerlerin yeni kuşaklara taşınmasında önemli rol oynayan kadınlarımızın sıklıkla maruz kaldığı şiddet toplum adına işlenmiş en büyük suçtur. Toplum bu şiddet sarmalına sürükleyen dinamiklerin ortaya çıkarılması için liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin çalışmalarını başlattığı "İnsanlığın huzuru projesi"nin hedefinde de millî ve manevî temele bağlı bir duruşla insanlığın geleceği ve kurtuluşu için yetkin ve yetmişmiş bilim insanları ve uzmanlardan oluşan bir komisyonla hayati adımlar atılması hedeflenmektedir.

Mesleki Yeterlilik Kurumu, hayat boyu öğrenme ilkesiyle paydaşlarıyla birlikte yeterlilikleri tanımlayan ve tanıyan, uluslararası düzeyde kalite güvencesi sağlanmış "ulusal yeterlilik sistemi"ni kurmak ve işletmek amacıyla kurulan, günlük hayatımızın her aşamasında aldığımız hizmetlerin ve yapılan işlerin kalitesinin artırılması ve belli bir standart kazandırılması açısından çok önemli bir kurumdur.

Günümüzde, küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojisindeki yenilikler, teknik ve mesleki eğitim tüm ülkelerde eğitim sürecinin önemli bir parçası olmaktadır. Mesleki eğitim ve öğretim, bireyi hayata hazırladığı ve demokratik bir toplumda gerekli olan becerileri sağladığı için büyük önem taşımaktadır. Mesleki eğitim ve öğretim, sanatkârlık, pratik deneyim ve pratik problem çözme yeteneğini geliştirir. Verilen hizmetler ve yapılan işler bazında kalitenin artırılması ve standartların yükseltilmesi ülke ekonomisine katma değer sağlayacağı gibi verimliliği de artıracaktır. Kurum tarafından çeşitli sektörler için verilen eğitimlerin istihdamla uyumunu güvence altına alarak nitelikli insan kaynağının oluşumuna öncelik etmesi beklenmektedir. Mesleki yeterliliğin önemi ne yazık ki ülkemizde çok geç anlaşılmıştır. Verilen eğitim ve getirilen standartların yalnızca bir prosedür, ayrıntı veyahut tamamlanması gereken bir ön şart hâline gelmemesi gerekmektedir. Kurumun gerekli siyasi destekle amacına ulaşacağı düşünülmektedir. Mesleki Yeterlilik Kurumu, Mart 2018 verilerine göre, toplamda 3 milyondan fazla kamu personelinin eğitim, kadro, işe alım, mali ve sosyal hakları ve nakilleri gibi tüm işlerden sorumlu olarak yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Kamu çalışanlarının hizmet kalitesinin artırılması ve vatandaşlarımızın kamuda istihdam edilmesi noktasında kritik görevi olan Kurumun, atama, nakil ve yükselmelerde liyakat sisteminin tesisi, çalışan ile çalışmayan, bilen ile bilmeyenin ayırt edileceği performans sisteminin tesisi gibi önemli konularda sorunlar bulunmaktadır.

15 Temmuz ihanetinin gerçekleşmesinde var olan performans ve liyakat sisteminin istismar edilmesi ve yanıtılmasının etkisi göz ardı edilmemelidir. Liyakat ve performans sisteminin sağlıklı bir şekilde tesis edilmesi için gerekli kanuni düzenlemelerin de yapılması bizlerin yani yüce Meclisin sorumluluğundadır diyorum ve bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Ersoy.

Böylelikle parti gruplarının konuşmaları tamamlanmış oldu.

Şimdi, şahıslar adına konuşmalardan lehte olana geçiyoruz.

Düzce Milletvekili Ayşe Keşir lehte konuşacaktır.

Buyurun Sayın Keşir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşülen ilgili bakanlıkların bütçeleri üzerine lehte şahsım adına söz almış bulunuyorum.

Sabahtan bu yana konuşmaları dinledim. Konuşmaların bir benzeri Plan ve Bütçe Komisyonu sürecinde de yapıldı. Yapılan bazı eleştiriler var ama bu eleştirilere baktığımızda, özellikle teknik konulardaki bazı eleştirilerin aslında, o konunun -tabirimi maruz görün ama- çok da okuryazarı olmadan tartışmalara dâhil olunduğunu gördüğümde üzülüyorum.

Pek çok konu var ama sürem o kadar az ki sadece birine değineceğim bugün burada. Ama ondan önce şunu söylemek isterim: Geçtiğimiz günlerde Birleşmiş Milletlerin bir raporu yayınlandı, malumunuz 2019 UNDP İnsani Gelişme Raporu. Türkiye, burada, 189 ülke içerisinde 59'uncu sıraya yükseldi ve ilk defa en yüksek gelişmiş ülkeler kategorisinde yer aldı. Bu, aslında tüm Parlamentonun, her bir milletvekilinin iftihar edeceği bir sıralamadır.

Diğer yandan, rakamlara baktığımız da, Türkiye'nin 2002 yılında 1,3 milyar olan sosyal yardım harcamalarının 2018 yılı itibarıyla 43 milyara çıktığını görüyoruz.

Tabii, daha da bunu açmak istediğimizde, hükümetlerimizin iktidarı döneminde sosyal yardımların 2002 yılında gayrisafi yurt içi hasıladaki oranı binde 3 iken -lütfen, bu rakama dikkatinizi çekiyorum- bugün bu rakam yüzde 1,16'ya çıkmıştır.

Şimdi, konunun uzmanı olunmadığında, konuyla ilgili literatüre hâkim olunmadığında, fıkralara konu olan bir düz mantıkla “Sosyal yardımlar bütçesini artırdınız, ülkede yoksulluk arttı.” diye bir okuma yapılıyor, bunun inanılmaz sığ bir okuma olduğunu düşünüyorum.

Niye bunu söylüyorsunuz? Size bir rakam daha vereceğim bunu söyleme gerekçem olarak. OECD ülkelerinin sosyal yardımlara ayırdığı payın gayrisafi yurt içi hasıllarındaki oranı -OECD ülkelerindeki ortalamasını söylüyorum- yüzde 2,3.

Şimdi, az önce söylediğimiz gibi “Yoksulluk arttı.” diyenlere, “Türkiye’de, bütçeyi artırıyorsunuz, yoksulluk da arttı.” diyenlere bir soru sormak istiyorum: OECD ülkeleri neredeyse bizim 1 puan üzerimizde, OECD ülkelerinde yoksulluk artıyor mu? Bunu söylemek lazım.

Tabii, söz konusu siyasi ezberler, söz konusu sadece AK PARTİ karşıtlığı üzerinden siyaset üretmek olunca, rakamlar da ne yazık ki doğru okunamıyor.

AK PARTİ iktidarları döneminde Türkiye’de mutlak yoksulluk yok edilmiştir ve rakamın artması yani sosyal yardımlar bütçesinin gayrisafi yurt içi hasıladaki oranının artması, aslında az önce verdiğim BM raporundaki verileri de bir araya getirdiğinizde, artan refahtan toplum kesimlerinin eşit pay almasını sağlamaya yönelik politikaların bir sonucudur.

Bakın, son yıllarda biz tematik yardımları getirdik. Nedir bunlar? Eşi vefat eden kadınlara yapılan ödemeler, asker ailelerine yapılan ödemeler. Bunların hepsi, artan refahtan, artan kalkınmadan toplumun tüm kesimlerinin eşit pay almasına yönelik politikaların bir sonucudur, üretilen yeni modüllerdir.

Diğer yandan şunu da söylemem lazım: Cumhurbaşkanımızın sıklıkla söylediği Anayasa’nın sosyal devlet ilkesi AK PARTİ’nin bu az önce saydığım politikaları sayesinde ete kemiğe büründü, vücut buldu.

Değerli milletvekilleri, bununla birlikte; bu bütçe, mutlak yoksulluğu yok eden, yoksullukla mücadele eden bir bütçedir. Bu bütçe, artan refahı, yüksek gelişmişliği toplumun tüm kesimlerine yaymaya çalışan bir bütçedir. Bu bütçe, ilk defa AK PARTİ’yle hukuki varlığa kavuşan, kimliğe kavuşan engellilerin eğitim, rehabilitasyon ve istihdamının bütçesidir. Bu bütçe, başta eğitimle kadınların güçlendirilmesinin bütçesidir. Bu bütçe, tüm kurumlarıyla kadına yönelik şiddetle mücadele

etmenin bütçesidir. Bu bütçe, kadının karar alma mekanizmalarında varlığını arttırmanın bütçesidir. Bu bütçe, ailenin bütünlüğünün korunmasının bütçesidir. Bu bütçe, devlet koruması altındaki çocukların en iyi şekilde yetiştirilmesinin, yarınlara hazırlanmasının bütçesidir. Bu bütçe, kız ve erkek çocuklarını zorla dağa kaçırarak, çatışmaya ve tecavüze zorlayan terör örgütü PKK ve YPG`yle en iyi mücadele eden bütçesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçe, istihdamı arttıran politikaların, mesleki eğitimin, işbaşı eğitim programlarının bütçesidir. Bu bütçe, sosyal güvenliğin bütçesidir. Bu bütçe, yenilenebilir enerji modellerinin bütçesidir. Bu bütçe, doğal gazın tüm ilçelere yaygınlaştırılmasının bütçesidir. Bu bütçe, iklim değişikliğiyle mücadelenin bütçesidir. Bu bütçe, borun ham maddeden mamule dönüştüğü Boron'un bütçesidir

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Keşir.

AYŞE KEŞİR (Devamla) – Bu bütçe, sismik arama yapan Barbaros Hayrettin ve Oruç Reis gemilerinin, denizde derin sondaj araması yapan Fatih ve Yavuz gemilerinin bütçesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe, aziz Türk milletinin her bir ferdinin bütçesidir. Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.14

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.38

BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon yerinde.

Sayın milletvekilleri, şimdi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanına söz vereceğim ancak Bakana söz vermeden önce okutacağımız bir Cumhurbaşkanlığı tezkeresi vardır.

Bu tezkere, ülkemizin de üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) Anayasası’nın 19’uncu maddesi gereğince, hükümetlerin uluslararası çalışma konferanslarında kabul edilen sözleşme ve tavsiye kararları hakkında yasama organına bilgi sunmasına dairdir. ILO Anayasası’nın gereği olan Cumhurbaşkanlığı tezkeresini okuttuktan sonra, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanına öncelikle bu konuda söz vereceğim.

Cumhurbaşkanlığı tezkeresini okutuyorum:

II.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)**A) TEZKERELER (Devam)**

2.- Cumhurbaşkanlığının, 2019 yılı Haziran ayında yapılan 108’inci Uluslararası Çalışma Konferansı’nda kabul edilen, 21/6/2019 tarihli ve 190 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Sözleşmesi ile 21/6/2019 tarihli ve 206 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Tavsiye Kararı hakkında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı tarafından bütçe müzakereleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/1026)

21 Kasım 2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 14/11/2019 tarihli ve 26579494-721-89 sayılı yazısı

2019 yılı Haziran ayında yapılan 108’inci Uluslararası Çalışma Konferansı’nda kabul edilen 21/6/2019 tarihli ve 190 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Sözleşmesi ile 21/6/2019 tarihli ve 206 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Tavsiye Kararı hakkında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı tarafından bütçe müzakereleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin ilgi yazı ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın Bakan, şimdi öncelikle bu konuda görüşlerinizi almak üzere sizi kürsüye davet ediyorum.

Bu konuyla ilgili konuşma sürenizi beş dakika olarak belirledim. Bu süre tamamlandıktan sonra yürütme adına konuşma yapmak üzere sürenizi yeniden başlatacağım.

Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin de üyesi olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü, bundan tam yüz yıl önce, 1919’da kurulmuştur. ILO’nun kuruluşunun 100’üncü yılında düzenlenen 108’inci Uluslararası Çalışma Konferansı’nda kabul edilen 2 yeni belge hakkında ILO Ana Sözleşmesi’nin 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurula bilgi arz edeceğim.

Söz konusu belgeler, 190 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Sözleşmesi ile 206 sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ILO Tavsiye Kararı’dır. 10-21 Haziran 2019 tarihleri arasında Cenevre’de düzenlenen 108’inci Uluslararası Çalışma Konferansı çerçevesinde hazırlıkları tamamlanan 190 sayılı ILO Sözleşmesi ile 206 sayılı ILO Tavsiye Kararı ILO Genel Kurulunda 21 Haziran 2019 tarihinde yapılan oylamada büyük bir çoğunlukla kabul edilmiştir ve her iki standart da iş yerlerinde şiddet ve tacizi önlemek için karşılıklı saygı ve insan onurunun öneminin farkında olmayı odağına koymaktadır.

Yüce Meclisin bilgilerine arz ederim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Sayın Bakan, şimdi yürütme adına konuşmanıza geçiyorsunuz sanırım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

Süreniz otuz beş dakikadır.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi görüşmeleri kapsamında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımız tarafından gerçekleştirilen 2019 yılı faaliyetleri ve 2020 yılı hedefleri hakkında konuşma yapmak üzere huzurlarınızda bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hükümetlerimiz döneminde aile, çalışma ve sosyal hizmetler alanında büyük bir değişim ve dönüşüm sürecini başarıyla gerçekleştirdik. Bugün, millî gelirini sürekli artıran, çalışan ve değer üreten bir Türkiye var ve tüm dünyaya örnek teşkil eden bir sosyal devlet anlayışını benimsemiş bir Türkiye var.

Bakanlığımızın temel görevi, sosyal devlet ilkesi çerçevesinde sosyal kalkınmayı güçlendirmek ve sosyal korumayı sağlamaktır. Biliyoruz ki insanı öncelemeyen herhangi bir kalkınma gündemi, teorik olarak ne kadar başarılı gözükürse gözüksün gerçekçi değildir, başarısız olmaya mahkûmdur. Bu minvalde yürüttüğümüz tüm politikaların nihai hedefi, mutlu, çalışkan ve üretken bireylerin uyumlu aileler içinde daha müreffeh bir toplum hedefine doğru birlik ve beraberlik içinde yürümesidir.

Sosyal kalkınma veya koruma sistemi ise temelde üçlü bir sacayağı üzerine oturur. Bunlar, sosyal yardımlar, sosyal güvenlik ve sosyal hizmetlerdir. Bugün burada Gazi Meclisimize bu üçlü sacayağı üzerinden çalışmalarımızı aktaracağım.

Değerli milletvekillerimiz, “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” perspektifiyle sosyal yardımları, sosyal güvenliği ve sosyal hizmetleri içeren sosyal koruma ağıımızdan toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçları oranında faydalanmasını sağlayarak tüm dünyaya örnek teşkil edecek bir sosyal devlet anlayışını sürdürmekteyiz. Bunu uluslararası kurum ve kuruluşların araştırma raporlarında da görüyoruz.

Dünya Bankasının Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Atlası Raporu’na göre, ülkemiz dünyada yoksulluk oranlarını en fazla azaltan ülke oldu ve sosyal yardım harcamalarımızın GSYİH’ye oranını yaklaşık 3 katına çıkardık. İhtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yaklaşık 315 milyar lira tutarında sosyal yardım yaptık ve 2002 yılında 4 olan sosyal yardım programı sayımız, 2019 yılında 43’e ulaştı. Son on yedi yılda geldiğimiz noktayı aslında rakamlar bütün açıklığıyla ortaya koymakta. Türkiye’de 2002 yılında toplumun yüzde 30’u günlük 4,3 doların altında harcamayla geçimini sağlamaktayken 2015 yılına geldiğimizde bu oran yüzde 1,6’ya düşmüştür ve bunu da UNDP verileri teyit etmektedir.

Bir noktada daha ülkemiz adına gurur duyulacak bir gelişmeyi yaşadık. Ülkemiz, BM normlarına göre, 2002 yılında orta insani gelişme, 2019 yılında ise yüksek insani gelişme seviyesinde yer almaktaydı ancak üç gün önce, 9 Aralık 2019 tarihinde yayınlanan UNDP İnsani Gelişme Raporu’nda, ülkemiz ilk defa çok yüksek insani gelişme kategorisinde bulunan ülkeler arasında yer aldı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – 59’uncu sırada Sayın Bakan.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
- Sosyal yardım programlarımızı, sosyal adalet ilkesi çerçevesinde, hiçbir ayırım gözetmeksizin, objektif yararlanma kriterleri çerçevesinde sürdürüyoruz. 2002 yılında 1,3 milyar lira olan sosyal yardım bütçemizi 2018 yılında 43 milyar seviyesine çıkardık ve geliştirdiğimiz kapsayıcı sosyal yardım programlarıyla da 2018 yılında 3,5 milyon ihtiyaç sahibi ailemize ulaştık. Yine, Türkiye çapındaki 1.003 tane sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarımız aracılığıyla da bu hizmetlerimizi yurdumuzun dört bir köşesine ulaştırıyoruz.

Sosyal yardımlara ayrılan kaynakların yüzde 86’sı hak temelli, düzenli yardımlardır, dolayısıyla nakdi yardımlardır. Ayrıca, Sosyal Yardım Kartı Projesi’ni hayata geçirerek 2 milyon vatandaşımıza bu suretle daha onurlu bir şekilde hizmetlerimizi iletiyoruz. Hâliyle, yararlanıcı sayısı artışı, yoksulluğun artmasından ziyade, daha fazla vatandaşımıza daha fazla çeşitlilikte program sunmamızdan kaynaklanmaktadır.

Yine, geçtiğimiz yıl, yüce Meclisimizin çatısı altında başlatacağımızı ilan ettiğimiz iki yeni program vardı. Bunlardan bir tanesi, cihaza bağlı kronik hastaların tedavi süresince elektrik kesintisinden kaynaklı hayati risk yaşamamaları için verilen bir kaynaktı. Yine, Çoklu Doğum Yardımı Programı’mızı da hayata geçirdik ve biz, bu Çoklu Doğum Yardımı Programı’mız sayesinde 0-2 yaş döneminde çocuk başına aylık 150 lira olan yardımı 2019 yılında 13 bini aşkın haneye ulaştırdık.

Yine, bu yıl hayata geçirdiğimiz Vefa Projesi’yle de 21 bin yaşlı vatandaşımızın temizlik, günlük bakım, yemek gibi temel ihtiyaçları sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarımız aracılığıyla gerçekleşti.

Özel önem verdiğimiz konulardan bir tanesi de sosyal yardım-istihdam bağlantısını güçlendirmek. Biz sosyal yardım alan fakat çalışabilir durumdaki vatandaşlarımızı İŞKUR'a yönlendiriyoruz ve 2019 yılında neredeyse 129 bin sosyal yardım alan vatandaşımızı İŞKUR'a yönlendirdik. Dolayısıyla, yoksullukla mücadele kapsamında kurumlarımızın eş zamanlı müdahalesini de temin etmek üzere Bakanlığımızca "Sosyal Yardım Artı" dönemine de geçeceğiz bu sene.

Yine, diğer bir konu, sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemini hedeflemekteyiz. Bu nedenle son on yedi yılda ülke olarak büyük bir değişimi gerçekleştirdik.

Öncelikle belirtmek isterim ki hükümetlerimiz döneminde hayata geçirilen sosyal güvenlik düzenlemesi 1950'lerden bu yana bu ülkede gerçekleşmiş en büyük reformlardan biridir. Sosyal güvenlik kapsamının genişlemesi ve hizmetlerimizdeki çeşitliliğin artması doğal olarak sosyal güvenlik harcamalarımızın da artmasına sebep olmuştur. Çünkü Türkiye büyüyor, nüfusumuz da artmakta, verdiğimiz hizmetler genişliyor ve tüm bu değişkenler doğal olarak bütçemizi de etkiliyor. Ancak aktüeryal ve mali açıdan sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturma çabalarımız devam ediyor ve yeni bir etki girmediği sürece de 2071'e kadar sosyal güvenlik sistemimiz sürdürülebilir durumda.

Türkiye'nin sosyal güvenlik sistemi 1999'da ne durumdaydı, AK PARTİ 2002'nin sonunda hangi durumda bu sistemi devraldı ve bugün ne durumdayız, buna bakmak lazım. Bütün bunları da tüm dünyanın kabul ettiği, uluslararası kabul edilebilir veriler üzerinden açıklamak isterim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 99'a çok girme, MHP de vardı o zaman.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – 1999'da Türk sosyal güvenlik sistemine yani o zamanki SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığının konsolide bütçelerine baktığımız zaman, gelirlerin giderlerini karşılama oranı yüzde 64, prim gelirlerinin emekli aylığını ve sağlık harcamalarını karşılama oranı yüzde 55-56, sistemin toplam açığının GSYİH'ye oranı yüzde 2,35'ti. 2002'ye gelindiğinde yani AK PARTİ devraldığında gelirlerin giderlerini karşılama oranı yüzde 71,5; prim gelirlerinin emekli aylığını ve sağlık harcamalarını karşılama oranı yüzde 61, açığın GSYİH'ye oranı ise yüzde 2,22'ydi. Bu rakamları hafızamızda tutarsak, bugün yani 2019 sonu itibarıyla baktığımız zaman, sosyal güvenlik sisteminin gelirlerinin giderlerini karşılama oranı yüzde 91,5; prim gelirlerinin emekli aylığını ve sağlık harcamalarını karşılama oranı yüzde 72, açığın GSYİH'ye oranı ise yüzde 0,92 yani yüzde 1'in altında. Her üç göstergeye göre de bugün sosyal güvenlik sistemi, devraldığımız güne mukayese edilemeyecek kadar iyi durumdadır ve kaldı ki 2002'de emekli aylıklarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 4,63 iken bugün artan gayrisafi yurt içi hasılaya rağmen yüzde 7'ye, sosyal güvenlik sisteminin sağlık harcamalarının GSYİH'ye oranı ise yüzde 1,42'den yüzde 2,6'ya çıkmış.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Emekli aç, aç; bin liranın altında maaş veriyorsunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Yani emekliye daha fazla kaynak aktardık, sağlığa daha fazla harcama yapıldı. Fakat bununla beraber, mali yapı daha da iyi bir noktaya gelmiş durumda ve bunun da ötesinde, 1999'da yani mali göstergelerin kötü olduğu zamanda Türkiye'de nüfusun sadece yüzde 51'i kapsam altında iken şu anda bizim sigorta sistemimize yani SGK sistemine dâhil olan nüfusumuzun oranı yüzde 99,5. Dolayısıyla, diyebiliriz ki emekli sayımız arttı, kapsama dâhil nüfusumuz arttı, GSYİH'den emekliye verilen pay arttı, kamu sağlık harcamalarının GSYİH'ye oranı arttı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Maaşlar düştü ama... Maaşlar düştü, maaşlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Maaşlar da arttı.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Buna rağmen sosyal güvenlik sisteminin mali durumu bozulmadı ve her yıl daha da iyiye giderek uluslararası kabul edilebilir oranlara gelmiştir.

Bizler bugün, sadece bugünü değil geleceği de düşünerek sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi inşa ediyoruz ve gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki ciddi bir dışsal, yapısal müdahale olmadıkça sosyal güvenlik sistemimiz, tahmin ufkumuz olan 2071 yılına kadar güvenli bir şekilde yoluna devam edecek. Bugün Sosyal Güvenlik Kurumunun mali bünyesi uluslararası kabul edilebilir düzeydedir ve her yıl daha da iyiye gitmektedir.

Yine, bakıyoruz aktif sigortalı sayımıza, 2009 yılında yaklaşık 15 milyon iken 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla 22,5 milyona ulaştık. Pasif sigortalı sayımız da -dosya bazında- 2009 yılında 8,5 milyon iken 2019 yılı Eylül ayında yaklaşık 12 milyon kişiye yükselmiş durumda. Bütün dünyada “aktif/pasif oranı” dediğimiz, çalışanın emekliye oranı 4 iken bizde 2’nin altında. Ama yine bakıyoruz, 2009 yılında aktif/pasif oranı 1,78’lerdeyken bugün 1,82’lere yükselmiş durumda.

Burada konuyla ilgili olması hasebiyle aktif/pasif oranını etkilediği ve sosyal güvenlik sisteminin mali yapısıyla da doğrudan ilgili olduğu için, sosyal güvenlik sistemimizle ilgili kamuoyunda çokça tartışılan bir hususa da huzurunuzda açıklık getirmek isterim: “Emekliliğe hak kazanamayanlar” ya da “emekliliğe yaşı tutmayanlar” dediğimiz kesimin talepleri.

Öncelikle belirtmeliyim ki bütün dünyada emeklilik için 3 şart aranır. Bunlardan birincisi, belirli bir yaşa gelmek, belirli bir süre prim gün ödeme sayısına ulaşmak ve belirli bir hizmet süresi. Yasalarla belirlenen bu 3 şarttan herhangi birinin olmaması durumunda emeklilik müktesep hak olmaz yani kişi emekli olamaz. Türkiye’de, bütün dünyada olduğu gibi, emeklilik için belirli bir yaş şartı vardı ve maalesef, 1992’de bu şart kaldırıldı. 1999’a gelindiğinde, o dönem SSK Genel Müdürü olan Kemal Kılıçdaroğlu’nun kendi ifadesiyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yanlış bilgi; o zaman Genel Müdür değildi, emekliydi. Yanlış, Bakan, yanlış.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – ...sistem iflas etme noktasına geldi ve bu tarihte emeklilik için yine bir yaş şartı getirildi ama bu sefer kademeli bir geçiş öngörüldü.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yediniz, yediniz, bitiremediniz ya!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – AK PARTİ 2008’de, 1999 yılında o dönemin hükümeti tarafından çıkarılan 4447 sayılı Kanun’la getirilen kademeli yaşı aynen muhafaza etti. (CHP sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kendi yaptıklarınızı anlatın, 2008’de çıkardığınız ABO’yu anlatın. Kendi hatalarınızı geçmişe mal edemezsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Hükümet... Hükümet... Genel Müdürle ilgisi yok.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen, Sayın Bakanı dinleyelim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz ne yaptınız, ona bakın. EYT’liyi açlığa mahkûm ediyorsunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Nitekim, şu ana kadar uygulamada bizim fiili emeklilik yaşımız 52.

CAVİT ARI (Antalya) – O zaman, gelsin, Genel Müdür açıklasın programı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Mezarda emeklilik! 65’e çıkardınız, 65’e, 2008’de 65’e çıkardınız.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
– Yani 2019 yılında emekli aylığını bağladığımız emeklilerin ortalama yaşı 52. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – SGK Genel Müdürü konuşsun o zaman burada.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Alkışlıyorlar! İnsanları aç bıraktınız, onu alkışlıyorlar!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
– 65 yaş ancak 2048’de devreye girecek. Şu an Türkiye, bütün OECD üyesi ülkeler içinde en erken yaşta emekli eden ülkedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Eski Türkiye’de onlara bakacak para vardı, bu Türkiye’de yok.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
– Dünyanın hiçbir ülkesinde ortalama 52 yaşında kimseyi emekli etmiyorlar. Fransa’yı görüyorsunuz, Fransa’da Anayasa Mahkemesi bunu tevsik etti “Hak kaybı yok.” dedi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cumhurbaşkanı 46 yaşında emekli oldu, 46!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Eski Türkiye’de maaşları ödemek için IMF’ye gidiliyordu.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cumhurbaşkanı 46 yaşında emekli oldu bu ülkede!

BAŞKAN - Sayın Gürer, lütfen...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
– Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1999’da ülkede var olan 17 bin...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Emekçilere gelince mi gözünüz açılıyor?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
- Sayın Vekil, şimdi rakam bu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ben de size rakam göstereyim Sayın Bakan.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
- Şu gördüğümüz yaşlı bağımlılık oranı, diğeri de genç bağımlılık oranı. Yani rakamları açıklamak istiyorsak gelin, bakalım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – EYT’liler prim ödedi bu ülkede.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
- Şimdi, bu da Türkiye’nin bağımlılık oranı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yüzde 13 sendikayla bunları kaldırılıyorsunuz, yüzde 90’ı sendikasız bu ülkenin ya.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla)
- Gördüğümüz gibi, genç bağımlılık oranı 35’ten 27’ye doğru iniyor, yaşlı bağımlılık oranı ise 13’ten 44’e çıkıyor. Biz 2045’te, yaşlı bağımlılık oranının genç bağımlılık oranını aştığı bir ülke olacağız; eğer 3 çocuk hayalimiz gerçekleşmezse. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yüz yılda sendikalı yaparsınız çalışanları.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) - 1999'da ülkede var olan 17 bin eczanenin sadece 3.521'inden yararlanabilen vatandaşlarımız bugün 26.221 eczanenin tamamından yararlanmaktadır. Türkiye'nin bugün sahip olduğu genel sağlık sigortası sistemi, bir zamanların örnek refah devleti gösterilen İskandinav ülkelerinin ve çoğu gelişmiş Batı Avrupa ülkesinin ilerisindedir. Evet, dünyanın hiçbir yerinde insanların 76 lira ödeyerek dünyanın en kapsamlı sağlık paketine sahip olduğu bir ülke yoktur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – EYT'li işsiz kaldı mı o yararlanamıyor.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) - Kapsamı itibarıyla bütün vatandaşları içeren bu sistem, sağladığı güvence paketiyle de dünyada eşi benzeri bulunmayan bir sistemdir. 18 yaş altı genç ve çocuklarımızın da tüm ilaç ve tedavi masraflarını GSS kapsamında karşılıyor. Buna ilaveten, nadir görülen hastalıklar için üretilen, ileri teknoloji gerektiren yüksek maliyetli ilaçlar da geri ödeme kapsamına alınmıştır. Ekim 2019 tarihi itibarıyla ilaç geri ödeme listelerinde 8.833 adet ilaç bulunmaktadır. Kanser tedavisi için sunulan cerrahi işlemlerden de ilave ücret alınmamaktadır.

Biz bu kapsamda GSS konusunda ve SGK konusunda hizmetlerimize devam ederken, bu sistemle vatandaşlarımızı buluştururken aynı zamanda vatandaşlarımızın işlemlerini daha kolay şekilde gerçekleştirmeleri için de çalışıyoruz. Sosyal Güvenlik Kurumumuzun e-devlete entegre hizmet sayısı 120'yi aşmış durumda. Vatandaşlarımız artık sosyal güvenlikle ilgili birçok işlemi e-devlet üzerinden gerçekleştirebiliyor ve e-devlet sisteminde en fazla tıklanan kurum da SGK.

Otomatik İşyeri Tescil Uygulaması'nı hayata geçirdik ve bu kapsamda tescil edilen iş yeri sayısı da 165 bine yaklaştı. Kısacası biz, sosyal güvenlikte, vatandaş memnuniyetini esas alacak şekilde, bürokrasi ve kırtasiyecilikten uzak, hızlı ve doğru hizmet vermeyi önemsiyoruz.

Diğer bir konumuz da mutlu birey, uyumlu aile ve müreffeh toplum için çalışma hayatındaki eşit muameleyi teşvik ediyoruz. Ayrımcılığın önlenmesine yönelik politika ve stratejiler geliştirmekteyiz. 2023 hedeflerimiz doğrultusunda, çalışma barışını sağlamak için, işçi, işveren, sosyal taraflarımızla birlikte tüm kesimlerin haklarını gözeterek çözüm odaklı yaklaşımları hayata geçiriyoruz.

Sosyal diyalog, çalışma hayatının istikrarı için çok önemli ve aynı zamanda katılımcı yönetişimin de bir sonucu olarak verimlilik artışı etkilemekte ve biz, bu sosyal diyalogun artması için, sendika üyeliğinin noterden yapılması gibi kolaylıklar da sağlayarak önemli gelişmeleri de beraberinde getirdik. Bu iyileşmeyi sendikalaşma oranından görmek mümkün. 2019 yılı itibarıyla memur ve işçi sendikalaşma oranları yüzde 22'ye ulaşmış durumda fakat biz bunu da daha ileri seviyelere çıkarmak istiyoruz.

Yine, işçi kardeşlerimiz ve işverenler arasında dayanışmayı sağlamak, adaleti tesis etmek için sorunları çözüme kavuşturmaktayız. 2005 yılında 21,7 milyon olan iş gücümüz bugün 33 milyonu aşmış durumda. Aynı dönemde iş gücüne katılım oranı yüzde 44,9 yani yüzde 45 iken bugün yüzde 53,9'a yani yüzde 54'lere ulaşmış durumda. İş gücündeki yaklaşık 11 milyonluk artışa karşılık, ülkemizde aynı dönemde 9 milyon kişinin üzerinde de ilave istihdam sağladık ve 2002'den 2019 yılı Kasım ayı sonuna kadar toplam 8 milyon 640 bin kişiyi işe yerleştirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 8 milyon da işsiz var! 8 milyon da işsiz var ama!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Sadece 2019 yılında 1 milyon 430 bin kişiyi işe yerleştirdik İŞKUR aracılığıyla ve sağlanan bu ilave istihdamla 2005 yılında yüzde 40,6 olan istihdam oranını bu yıl ağustos ayı itibarıyla 46,3 olarak gerçekleştirdik.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – SGK'ye yasal zırhı niye getirdiniz?

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – 14 milyon kişi ne olacak?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirme hizmetlerimizin etkinliğini artırmak amacıyla da çalışmalarımızı olabildiğince çeşitlendiriyoruz. Bizim İŞKUR aracılığıyla temelde 2 programımız var; bir, Aktif İş Gücü Programlarımız, bir de Pasif İş Gücü Programlarımız. Aktif İş Gücü Programlarımız, İşbaşı Eğitim Programları, Mesleki Eğitim Kurslarımız, Girişimcilik Eğitim Programlarımız, İş ve Meslek Danışmanlığı ve bunlarla aktif, işin içinde olan çalışanlarımızı destekliyoruz.

Yine, diğer Pasif İş Gücü Programlarımızla da işini kaybeden çalışanlarımıza destek olmayı sürdürüyoruz. Pasif İş Gücü Programlarımız altında da işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği, yarım çalışma ödeneği, ücret garanti desteği gibi pasif iş gücü politikalarını uygulamaktayız.

İşsizlik Sigortası Fonu'nun amacının dışında kullanıldığına dair mesnetsiz iddialar var. İşsizlik Sigortası Fonu, devletin, işçinin ve işverenin ortak fonudur; devlet yüzde 1, işçi yüzde 1 ve işveren yüzde 2 katkı verir. Bu Fon, milletimizin refahı, ülkemizin büyümesi için istihdamın desteklenmesine yönelik fayda gördüğü alanlarda işçi, işveren ve devlet temsilcilerinden oluşan İŞKUR Yönetim Kurulu tarafından ilgili mevzuata göre etkin ve şeffaf bir şekilde yönetilmektedir. Bugün itibarıyla Fon'un varlığı 131 milyar liradır. İstihdam teşviklerimizin de ön şartı istihdamı korumaktır ve dolayısıyla baktığımız zamanda da Fon'un varlığı her bir yıl artmaktadır.

Diğer bir konu: Fon'un amacı, geçen asgari ücret görüşmelerinde açıkladığım, istihdamı korumak, işvereni korumak değildir. Bizim devlet olarak amacımız, hem işvereni hem işçiyi korumaktır. İstihdamın olmadığı, istihdamın azaldığı bir yerde işçiyi koruduğumuzu söyleyemez hiç kimse. Dolayısıyla istihdam meselesi, işçi ve işverenden bağımsız işi koruma meselesidir. Asıl olarak işçiyi korumak istiyorsak istihdamı korumak mecburiyetindeyiz.

Yine, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilk asgari ücret tespiti tüm tarafların oy birliğiyle gerçekleşti. 2002 yılında 184 lira olan net asgari ücreti 2019 yılı için 2018'e göre yüzde 26 artırarak net 2020 liraya çıkardık.

Geçen, yine, asgari ücret konuşmam eleştirildi. Asgari ücrete satın alma gücüne göre baktığımızda, AB üye ve aday ülkeler arasında 2002 yılı başında 15'inci sıradayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Açlık sınırının altında asgari ücret.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – 2017 ve 2018 yılına geldiğimizde 12'nci sıradayız, bu yıl ülkemiz 10'uncu sıraya yükselmiş durumda dolayısıyla bizden geride 4 ülke yok, biz 10'uncu sıradayız, geçen sene 11'inci sıradaydık, ondan önce 12'nci sıradaydık. Satın alma gücü paritesine göre -dataya inanmayanlar EUROSTAT'a bakabilirler-dünya ülkeleri arasındaki yerimizi her geçen gün daha da yükseltmekteyiz. (AKP sıralarından alkışlar) İşçimizi, çalışanımızı her daim koruduk, korumaya da devam edeceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O yanlış, korumuyorlar!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Bizler, bir taraftan kamudaki istihdamlarımızı, devletin işleyişini güçlendirirken diğer taraftan da kamu görevlilerimizin seviyesini iyileştirmek için de çalışmaktayız. Şu anda kamu kurumlarımızda 3,9 milyona yakın personelimizin istihdamını sağlamaktayız. Sadece niceliği değil, niteliği de artırma gayretindeyiz. Bu bakış açımızla, doktor sayısında yüzde 157, öğretmen sayısında yüzde 67, polis sayısında yüzde 61, hâkim ve savcı sayısında yüzde 185, hemşire sayısında yüzde 297 oranında artış sağladık.

Daha güçlü ve sağlıklı bir yapı için mücadele etmemiz gereken noktalardan bir tanesi de kayıt dışı istihdamla mücadele. Bizim özellikle, titizlikle üzerinde durduğumuz bir konu kayıt dışı istihdamla mücadele. 2002’den bu yana kayıt dışı istihdamı tam 16 puan düşürdük.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O da yanlış hesap!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – 2002’de aldığımızda yüzde 52 iken şu anda 2019’da kayıt dışı istihdam yüzde 36’larda ve kayıt dışı istihdamın –hatırlatırım- 1 puan düşürülmesi ülke ekonomisine bir yılda yaklaşık 3,3 milyar liralık artı katkı sağlamakta ve biz bunu sağlamak için etkin teftişlerimizle bütün işverenlerimizi dolaşıyoruz ve kayıt dışı istihdamın önüne geçmeye uğraşıyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – 2019’da teftiş yaptırmadınız ama.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Yine, söz konusu kurumlardan ve bankalardan alınan sigortalılara ilişkin verileri de Sosyal Güvenlik Kurumumuzdaki veri tabanıyla çapraz kontrol yaparak hem TÜİK hem Gelir İdaresi Başkanlığı ve SGK kayıtlarını kullanarak risk analizine dayalı da denetleme yapmaktayız. Günümüzün dünyasında iş gücünü artırmanın bir yolu da daha kalifiye standartları getirmek. Buna bağlı olarak da bilgiyle ve eğitimle daha çok iş yapacağımıza inanıyoruz. Bunun için iş gücünde verimliliği ve yetkinliği artırmak adına, iş ve eğitim hayatında ihtiyaç duyulan meslek standartlarını ve yeterliliklerini belirlemekteyiz; bu anlamda, 843 ulusal meslek standardı ve 485 ulusal yeterliliği hazırladık ve yürürlüğe koyduk. Bu anlamda, Mesleki Yeterlilik Belgesi alan yaklaşık 850 bin kişi çalışma hayatında.

Mesleki Yeterlilik Belgesi’nin şöyle de bir önemi var: Mesleki Yeterlilik Belgesi alan kişilerin yüzde 25 oranında daha az iş kazasına uğradığı tespit edilmiş durumda. Bizim amacımız, Mesleki Yeterlilik Belgesi’ne sahip çalışan sayımızı 1 milyona ulaştırmak ve ulusal meslek standardı sayısını da bine çıkarmak istiyoruz. Bu mesleki standartları ve yeterliliğe dayalı sınav ve belgelendirmeyi yapmak üzere bugüne kadar uluslararası akredite 215 sınav ve belgelendirme kuruluşunu da yetkilendirmiş durumdayız.

Değerli milletvekillerimiz, Türkiye 82 milyonu aşan genç ve dinamik nüfus yapısıyla ekonomik ve sosyal kalkınmada potansiyel bir güç. Nüfus piramidimize baktığımız zaman, 14 yaş altı nüfusumuzun oranı yüzde 23, 15-64 yaş arası nüfusumuzun oranı yüzde 68, 65 ve daha yukarı yaş nüfusumuzun oranı da yüzde 9. Dolayısıyla nüfusumuzun 80 milyonun üzerine çıkmasıyla beşerî ve sosyal sermayeye yapılan yatırımlar daha da önem kazanmış durumda ve her yaş grubundaki birey, ülkemizin kalkınmasında bir güç aslında. Bu nedenle, her yaş grubundaki bireylerimizin ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve onları desteklememiz gerekiyor.

Bakanlık olarak da aile yapımızı koruyarak toplumumuzu daha güçlü kılmak; çocuklarımız, kadınlarımız, yaşlılarımız, engellilerimiz, şehit yakınlarımız ve gazilerimiz başta olmak üzere büyük ailemizi oluşturan tüm bireyleri güçlendirmek temel hedeflerimiz arasında. İnanıyoruz ki ailelerimiz güçlendiğinde nesiller arası değer ve gelenek aktarımı daha sağlıklı olacak, eğitim sistemlerimiz daha bilinçli olacak ve kurumlarımız daha sağlam ve dolayısıyla toplumlarımız daha huzurlu ve müreffeh olacak. Çünkü biz inanıyoruz ki insanın sağlıklı gelişimi ve toplumun huzuru bakımından en ideal ortam, aile. Bu nedenle de toplumumuzun temel yapı taşı olan aile kurumumuzun korunması, sosyal ve ekonomik açıdan güçlendirilmesi en önemli önceliklerimizden biri. Biz, cumhuriyet tarihinde ilk defa, hükümetlerimiz döneminde devleti arz odaklı bir hizmet anlayışına geçirerek çığır açtık.

Aile Sosyal Destek Programı “ASDEP” dediğimiz programla vatandaşımızı bizzat hanelerinde ziyaret ediyoruz ve hangi sosyal hizmete ihtiyacı varsa o hizmeti sunmaktayız. Bu kapsamda, ASDEP görevlilerimizle 2 milyon hanede 4,5 milyon insanımıza ulaştık ve hizmetlerimizi sunduk. İnşallah, bu sene sonunda -alımlarımız devam ediyor, 2.313 sözleşmeli alımı ÖSYM’yle yapıldı- yine, bir ASDEP alımı gerçekleştirildiği zaman, daha fazla ASDEP personelimizle daha fazla haneye ulaşacağız.

Yine, ailelere ve toplumun tüm kesimlerine yönelik sosyal hizmetlerimizi bütüncül bir yaklaşımla tek çatı altında topladık. 333 tane sosyal hizmet merkezimiz var ve 333 sosyal hizmet merkezimizde 6 milyon vatandaşımıza hizmet ulaştırdık ve sosyal hizmet merkezi (SHM) sayımızı 2020 yılında 353’e çıkaracağız.

Yine, kadınlarımızın psikososyal, sosyokültürel, mesleki ve kişisel gelişimlerine destek olmak amacıyla 226 aile destek merkezimiz var ve bu merkezlerimizden 2,6 milyon kişi yararlanmış durumda.

Roman vatandaşlarımıza yönelik politikaların koordinasyonu ve uygulanmasının sağlanması ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi ve 1’inci Aşama Eylem Planı’nı oluşturduk. Eylem Planı kapsamında İzleme ve Değerlendirme Kurulu oluşturduk ve çalışmalarını takip ediyoruz. Dün, takip etmişsinizdir, yayımlanan 2’nci Aşama Eylem Planı’mızla da ilgili kurumlarca sürdürülen hizmetlerin takip ve koordinasyonuna ilişkin çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Yine, Roman vatandaşlarımızın çoğunlukla yaşadığı bölgeler başta olmak üzere 30 sosyal dayanışma merkezinden 316 bine yakın vatandaşımız yararlandı.

Diğer bir amacımızsa ailelerimizin sorun çözme kapasitesini artırmak. Aile olmanın, yuva kurmanın sorumluluklarını gençlerimize aktarmak amacıyla ülke genelinde eğitim ve farkındalık çalışmaları yapıyoruz. Evlilik Öncesi Eğitim Programı’yla 1,1 milyon gencimize, “eğitim ailede başlar” anlayışıyla hazırladığımız Aile Eğitim Programı’mızla da 1,8 milyon vatandaşımıza ulaştık. Dinamik nüfus yapımızı korumak, gençlerimizi evliliğe teşvik etmek amacıyla da çeyiz hesabı uygulamamız devam etmekte.

Aile Danışmanlığında bugüne kadar 32 bin kişiye ücretsiz danışmanlık hizmeti verdik ve ne mutlu ki Aile Danışmanlığı Eğitimine başvuranların yaklaşık yüzde 40’ı boşanmaktan vazgeçti ve bu programlarımızı yeniden yapılandırarak yeni modüller ekleyeceğiz ve inşallah, STK ve kamu kurum ve kuruluşlarımızın da iş birliğiyle daha yaygın hâle getireceğiz.

Yine, aileyi ve dolayısıyla toplumu olumsuz etkileyen bir diğer konu da bağımlılık. Bağımlılıkla mücadelede, Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu koordinasyonunda çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Yeşilay iş birliğinde, Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Programı eğitimleri kapsamında yaklaşık 745 bin kişiye ulaştık.

Yine, Türkiye Afet Müdahale Planı gereğince göç, afet ve acil durumlarda 430 bin vatandaşımıza psikososyal destek hizmeti de sağladık.

Bir diğer konumuz: Günümüz ihtiyaçlarına uygun sosyal politika geliştirmekte ve hizmet modellerimizin kalitesini artırmakta bilimsel çalışmaların ne denli önemli olduğunu biliyoruz. Bu nedenle, aile yapımızı, değerlerimizi tehdit eden faktörlerin tespitine, aile bütünlüğünün korunmasına yönelik politikalarımıza yön verebilecek çok sayıda araştırma ve etüt çalışması yapıyoruz. Gerçekleştirdiğimiz araştırmalarda ülkemizdeki ergen profilini, aile yapısını, yaşlılık, evlilik, boşanma ve bağımlılık gibi pek çok konuyu inceledik. Yine, ayrıca, 2019 yılında aileyi güçlendirmek ve aileye doğru 2023 politikalarımızı, vizyonumuzu belirlemek amacıyla da Aile Şurası’nı düzenledik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çocuklarımız, bizim yarınlarımızın, geleceğimizin teminatı. Geleceğe güvenle bakmak istiyorsak çocuklarımızın üstün yararını ön planda tutarak onları daha iyi şartlarda hazırlamak en temel vazifemiz. Biz, çocuk hizmetlerimizde de, engelli hizmetlerimizde de yaşlı hizmetlerimizde de aile odaklı çalışmalarımıza öncelik veriyoruz ve bu sebeple, çocuk açısından sakınca oluşturmadığı sürece çocuklarımızı aileleri yanında desteklemekteyiz. Bugün aile yanında sosyal ve ekonomik destek alan 128 bin çocuğumuz var. Yine, çocuklarımızın sıcak bir yuvada büyümeleri için 25 bini aşkın çocuğumuzu evlat edindirme ve koruyucu aile modellerimizden faydalandırdık. Bizim bu sene mutlu olduğumuz şöyle bir haber var: Koruyucu ve evlat edindirme modellerimizden yararlanan çocuk sayımız arttıkça kuruluş bakımlarımızdaki çocuk sayımız düşüyor. Şu anda yaklaşık 15 ilimizde -biz onlara “koruyucu aile” veya “evlat edindirme” “çocuk dostu şehirlerimiz” diyoruz- kuruluş bakımındaki çocuk sayımız koruyucu aile ve evlat edindirilen çocuk sayımızdan az dolayısıyla mümkün olduğunca aile yanında bakımlarını önemsiyoruz.

Yine, çocuklarımızın komşuluk ilişkileriyle sosyalleşebildiği, aile sıcaklığını aratmayan 1.300’ü aşkın Çocuk Evimiz ve Çocuk Evleri Sitemizde 14 bine yakın çocuğumuza hizmet sunmaktayız.

Yine, rehabilitasyona ihtiyaç duyan çocuklarımız için, ihtisaslaşmış 65 Çocuk Destek Merkezimizde de çocuklarımızın rehabilitasyonunu sağlıyoruz.

Çocuk Evlerimizde ve Çocuk Sitelerimizde kalan çocuklarımızın akademik gelişmeleri de önemli. Haklarında çıkan bütün olumsuz algılara rağmen, bizim kuruluşlarımızdaki, evlerimizdeki çocuklarımızın başarılarını yüzde 42’den yüzde 58’e çıkarttık ve 2019 yılında korumamız altındaki çocuklarımızdan tamı tamına 361’i üniversiteye yerleşerek önemli bir başarı hikâyesi oluşturdu ve onlar adına, ülkemiz adına bu anlamda çok mutluyuz.

Diğer bir konu: Risk altında bulunan çocuklarımız için koruyucu ve önleyici hizmet sunan 132 Mobil Çocuk Sosyal Hizmet Birimlerimizle 18 bini aşkın çocuğumuza ulaştık.

Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı kapsamında da bu konuda -ki 2018 yılı Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Yılı ilan edilmişti- biz kamu kurum ve kuruluşlarımızla, işçi, işveren kuruluşlarımız ve sivil toplum örgütlerimizle çocuk işçiliğini önlemek noktasında çalışmaktayız; yine bu konu, Gönül Elçileri Programı altına dâhil edilmektedir.

Diğer bir konu: Çocukların tehlike altında olduğu bir konu da dijital ortamlar ve biz bu ortamda çocukların karşılaşabilecekleri risklerin tespit edilmesi ve önleyici çalışmalar yapılması için Sosyal Medya Çalışma Grubu kurduk ve dijital mecrada bir olay görür görmez bunu takip edip müdahale ediyoruz.

Çocuklarımızı sadece kuruluşlarımızda değil, kuruluş sonrasında da takip etmekteyiz ve gençlerimizi hayata hazırlama, istihdam konusunda desteklemeyi sürdürüyoruz. Son olarak kasım ayı içinde 2.183 gencimizi daha kamu kurumlarımıza yerleştirdik ve yeni yapılacak alımlarla ki merkezî yerleştirme usulüne geçilen 2014 yılından sonra kamuda işe yerleştirdiğimiz çocuklarımızın sayısı 15 bini geçecek.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; bizim en önem verdiğimiz konulardan biri de tabii ki kadınlarımızın insan onuruna yakışan bir hayat sürmeleri, her alanda daha aktif rol almaları, hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları. Biz, bu anlamda kadının değer görmesinin ailenin korunması ve toplumun yücemesi demek olduğuna inanarak “Mercan Seferberliği”ni başlattık ve Mercan Seferberliği, sadece kadına yönelik şiddetle mücadele etmeyecek, aynı zamanda kadınlarımızın kendi hikâyelerini yazabilmeleri için fırsatlar sunacak, annelik rolünü güçlendirecek politikalar geliştirecek, karar alma mekanizmalarında ve girişimcilikte daha etkin yer almalarını sağlayacak ve

eğitim ve sağlık gibi alanlarda daha çok kadınımaza ulaşmayı hedefleyecek. Bu Seferberliğimizin ilk aşaması olarak da Bakanlığımız, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığımızla bir araya gelerek ilk defa çok kapsamlı, 75 maddelik bir 2020-2021 Koordinasyon Planı hazırladık ve bu plan kapsamında, adliyelerde adli destek birimlerinin oluşturulmasına, ihtisas mahkemelerinin oluşturulmasına, şÖNİM'lerin kurumsal kapasitesinin artırılmasına kadar birçok, 75 tane maddemiz var; bunu da 25 Kasım'da açıkladık.

Yine, kadın konukevlerimizle ilgili bir konu gelmişti. şu anda, hâlihazırda, 110'u Bakanlığımıza bağlı olmak üzere toplam 145 kadın konukevimiz var ve kadın konukevlerimizin doluluk oranı yüzde 80. Dolayısıyla kadın konukevlerimizin doluluk oranına göre biz yeni konukevi ama kararı veriyoruz zaten ve bu sene de yine kadın konukevi atık. Dolayısıyla ilk açıldığı günden itibaren şu ana kadar 328 bin vatandaşımıza hizmet vermiş durumdadır. Ayrıca, 2021-2025 yıllarını kapsayacak şekilde 4'üncü Kadına Yönelik şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nı da hayata geçirmek için çalışmalarımızı başlattık. "Kadın" deyince eğitim noktasında daha iyi oranlara ulaşmak için, yine karar alma mekanizmalarında daha etkin ve aktif katılımlarını desteklemek için, çalışma hayatındaki oranını artırmak için de çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Yine, kadın dayanışma ve girişimciliği noktasında kadın kooperatiflerini de destekliyoruz.

Engelli vatandaşlarımızın da eğitimden istihdama sosyal hayata katılımlarını destekleyen önemli adımlar attık. Bildiğiniz gibi Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi imzalayan ilk ülkelerden birisiyiz ve sözleşme doğrultusunda, sivil toplum kuruluşlarımızla sosyal diyalog çerçevesinde irtibatlarımız devam ediyor. Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulunu da aktif hâle getirmekteyiz.

Biraz daha süre verecek misiniz?

BAşKAN – Ek süre vereceğim Sayın Bakan, tamamlandığı anda açılır sistem.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kadınlardan sadece iki dakika bahsetti, evet biraz süre verelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN - Buyurun.

AİLE, ALIşMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Engelli sağlık kurulu raporlarını esas alan Ulusal Engelliler Veri Bankası sistemini hayata geçirerek kanıtla dayalı politikalar geliştiriyoruz.

Yine, ilk defa, engelliler için Ulusal Erken Müdahale Eylem Planı'nı hazırlamaya başladık. Engelsiz Vizyon Belgemizi ve Engelli Hakları Eylem Planı'nı da yakında yayımlayacağız. Erişilebilirlik Destek Projemizi önemsiyoruz ve Türkiye'nin her yerinden erişilebilir olması için bu konudaki toplumsal bilincin ve farkındalığın artması için de uğraşıyoruz. Evde bakım desteği uygulamamızdan yarım milyonu aşkın engelli vatandaşımız yararlanmakta.

Yine, diğer bir önem verdiğimiz konu, gündüz yaşam merkezleri. 2018 yılında sadece 7 olan gündüz yaşam merkezlerini 2019 yılı itibarıyla 52 ilde 69 merkeze çıkardık. İnaşallah, 2020 yılı bitmeden 81 ilimizde engellilerimiz için gündüz yaşam merkezleri olacak.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğe) – Kaç engelli atayacaksınız Sayın Bakan?

AİLE, ALIşMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Engelli vatandaşlarımızın, bakıma ihtiyacı bulunanların çaresiz kalmadıkları bir Türkiye için 2002 yılından bugüne bakım hizmeti modellerimizi geliştirmekteyiz. şu anda 354 bakım merkezimizde 27 bin engelli bireyimize hizmet vermekteyiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Aralıkta kaç engelli atayacaksınız?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Engellilerimizin istihdama katılmalarını da önemsiyoruz ve daha üretken, kendine öz güvenli bağımsız bireyler olarak önemsiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kaç engelli atayacaksınız?

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Bakan, lütfen.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – 2002 yılına kadar 5.777 engelli memur ataması yapıldığını görmekteyiz, şu ana kadar yapılan atamalarla 56 bini geçmiş olacak; atama süreci tamamlandığında, tam tamına on yedi yılda 10 kat artış sağlamış olacağız inşallah.

Yaşam koşullarının iyileşmesi ve sağlık imkânlarına erişilmesi anlamında, kuşaklar arası uyumu, nesiller arası aktarımı önemseydiğimiz için yaşlı hizmetlerimizi de önemsiyoruz. Dolayısıyla nüfusumuzun şu anda yüzde 9’u 65 yaş üzerinde ve biz 2050’de nüfusumuzun yüzde 16’sının 65 yaş üzerinde olmasını bekliyoruz. Bu anlamda, Yaşlı Destek Programı’mız var. Yine, Sayın Cumhurbaşkanımızın 2019 yılını Yaşlılar Yılı ilan etmesi münasebetiyle de yaşlı refahına ve yaşlılara yönelik politikalara yön vermek amacıyla 1’inci Yaşlılık Şûrası’nı da düzenledik.

Yine, 153’ü Bakanlığımıza ait olmak üzere, toplam 421 huzurevimizde ve bakımevimizde 27 bin yaşlımız kalmakta. Şehit ve gazilerimiz, vatanımızın bütünlüğü uğruna, milletimiz, bayrağımız ve yüce değerlerimizin muhafazası için canlarını ortaya koydular ve biz onlar için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan, tamamlayın lütfen.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin acılarını bir nebze olsun dindirmek için ve devletimizin her daim onların yanında olduğunu hissettirmek için biz bu sene bir ziyaret seferberliği başlattık ve 2019 yılı itibarıyla 52 bin ev ziyaretimiz oldu ve 2014 yılından bugüne de 26 bini aşkın şehit yakınımıza, gazimize ve gazi yakınımıza kamuda hizmet sağladık.

Bu sene şu anlamda da önemliydi: 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı’na iştirak eden 498 şehit yakınımıza ve 37 bin gazimize kırk beş yıldır hasretle bekledikleri Millî Mücadele Madalyası’nın ve Berati’nin Tevcih Töreni’ni yaptık bu sene. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin daha huzurlu bir hayat yaşayabilmesi için de devlet olarak ne varsa yapmak için uğraşıyoruz. Yine, ilk defa, bu alanda faaliyet gösteren bütün STK’lerimizi, paydaş kurumlarımızı toplayarak 1’inci Şehit Yakınları ve Gaziler Çalıştayı’nı gerçekleştirdik kasım ayında. Bu çalıştayda istihdam, eğitim desteği, ÖTV muafiyeti gibi birçok uygulamaya dair yaşadıkları sorunları konuştuk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bitiriyorsunuz umarım Sayın Bakan.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Ben bu vesileyle tüm şehitlerimizi ve ahirete irtihal eden gazilerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın tüm bu faaliyetleri ve saymadığım faaliyetleri, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları, konfederasyonlar, sendikalar ve yerel yönetimlerin iş birliğinde yürütülmekte ve biz bundan sonra da sosyal diyaloga ve istişareye önem vererek adımlarımızı atmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle sözlerime son verirken 2020 yılı bütçemizin ülkemize, devletimize ve aziz milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Bütçe kanun teklifinin görüşülmesi sırasında yoğun mesai veren başta Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olmak üzere, siz değerli milletvekillerimize de teşekkür etmek istiyorum.

Hükümet olarak sunduğumuz hizmetleri vizyonuyla yönlendiren, irade ve kararlılığıyla liderlik eden Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

Sayın Özkoç, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- *Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Cumhuriyet Halk Partisi olarak ABD Senatosunun Ermeni tasarısını kabul etmesi nedeniyle Amerikan emperyalizmini kınadıklarına, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; az önce haberlere düştü, Amerikan Senatosu Ermeni tasarısını kabul etmiş. Amerikan emperyalizmini şiddetle Cumhuriyet Halk Partisi olarak kınıyoruz. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Amerikan emperyalizminin ne yaptırımlarından korkuyoruz ne aldığı kararları bu Meclis kabul ediyor. Türkiye Cumhuriyeti, bugüne kadar bağımsızlık ruhuna nasıl sahipse, ülkesinin varoluşunu hangi değerlerle kazanmışsa bundan sonra aynı değerlerle buna sahip çıkacaktır, Amerikan emperyalizmine asla boyun eğmeyecektir. Türk milleti, Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları bir soykırımın parçası değildir. Türkiye Cumhuriyeti olarak bu Meclis “Bunu tarihçilere bırakalım, tarihçiler bu konuyu incelesinler, kararı alsınlar.” diye arşivlerini açmıştır. Buradan bir kere daha Amerikan emperyalizminin aldığı bu kararı şiddetle kınadığımızı ifade etmek istiyorum. (CHP, AK PARTİ, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz, bitirmedim. Eğer izin verirsiniz söz almışken... Arkadaşlarım da gerekeni söyleyeceklerdir elbette ama...

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, Kani Beko hayatını sendikaya vermiş bir liderdir, bizim Milletvekilimizdir; kendisinin yaptığı bir çalışmayı ben şimdi size sunuyorum, bir kişinin asgari ücretiyle ilgili: Kirayı 1.250 lira olarak koymuş. Eğer izin verirse kendisi, ben bu asgari ücretle çalışan kişinin ev sahibi olduğunu kabul ediyorum ve bu 1.250 lirayı kaldırıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Elektrik masrafı ayda 125 lira, su masrafı 100 lira, doğal gaz masrafı 400 lira, ulaşım masrafı 200 lira, mutfak masrafı 750 lira -yani günde 25 lira, simit yese karnı doymuyor- eğitim masrafı 400 lira; bunların toplamı bugünkü asgari ücreti karşılamıyor yani 2.020 lirayı karşılamıyor. Bunda sağlık yok, sosyal etkinlikler yok, çay yok, kahve yok, giyim yok, hayat yok; bunda yaşam yok.

Şimdi, Sayın Bakan anlattı; peki, niye insanlar intihar ediyorlar? Neden çocuklarıyla beraber ölümü seçiyorlar? Türkiye’de neden yoksulluk diz boyu? Neden siz Borçlanma Genel Müdürlüğünü kurdunuz?

Şimdi, Sayın Bakan rakamları verdi, ben bir yıl öncenin rakamlarıyla beraber hemen size anlatıyorum: 2002’de devletin borcu 242 milyar liraydı, devletin borcu 876 milyar liraya çıktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – 2002’de iç borç stoku 149,9 milyardı, iç borç 535 milyar liraya çıktı. Kişi başına kamu borcu 3.677 TL’ydi, kişi başına kamu borcu şu anda 10.981 TL. Özel sektörün dış borcu 43 milyar dolardı, şu anda 400 milyar dolar. İşsizlik oranı yüzde 8,3’tü, şu anda yüzde 14,3. Elli iki yılda verilen cari açık 43,7 milyar dolardı, on altı yılda verilen cari açık 561 milyar dolar. Seksen yıllık dış ticaret açığı 247 milyar dolardı, on altı yıllık dış ticaret açığı 960 milyar dolar. Karşılıksız çek tutarı 2002’de 2,2 milyardı, şimdi 18,1 milyar TL.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, bağlayın sözlerinizi Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Protestolu senet tutarı 0,8 milyar TL’ydi, şimdi 11,5 milyar TL. Üniversiteli işsiz sayısı son beş yılda -yaklaşık 600 bin çocuk suça sürüklenerek- ciddi derecede artmıştır, 5 milyon gencimiz işsiz. Boşanmalar yüzde 40 arttı. Fuhuş yüzde 790 arttı. Çocuklara cinsel istismar yüzde 434 arttı. Kadına yönelik şiddet yüzde 1.400 arttı. Adam öldürme yüzde 261 arttı. Bugün de 2 kadını katledildi. Cinsel taciz yüzde 444 arttı. Uyuşturucu bağımlılığı yüzde 750 arttı Türkiye’de.

Az önce Sayın Bakanı gerçekten ciddiyetle dinledim. Sayın Bakan konuşurken yüzüne baktım “Acaba Sayın Bakan bunları söylerken gerçekten samimi mi?” diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkoç, bağlayabilir miyiz lütfen.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şöyle dedi: “Şehit yakınlarımızı, gazilerimizi ve gazi yakınlarımızı unutmuyoruz.” Şehit yakınları, 15 Temmuz şehit yakınlarıyla ilgili toplanan 309 milyon lira sizin hesaplarınızda değil mi Sayın Bakan? Üç buçuk yıldan beri, siz bu şehit yakınlarının paralarının ödenmesi için ne yaptınız, Bakanlık olarak ne yaptınız? (CHP sıralarından alkışlar) Gerçekten, Cumhuriyet Halk Partisi olarak buradan sesleniyoruz: Madem şehit yakınlarının bu kadar yanındaydınız -buradan, yüzünüzde hiçbir kıpırtı olmadan söylediniz- madem şehit yakınlarına bu kadar önem veriyorsunuz, çıkıp da kendi iktidarınıza “Benim şehitlerim için toplanan parayı üç buçuk yıldan beri neden ödemiyorsunuz?” diye niye sormuyorsunuz?

Bizim polislerimiz katledildi Beşiktaş’ta yapılan katliamda. 50 milyar lira para toplandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkoç, son kez bir dakika daha açıyorum sistemi.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu, sizi gerçekten neden gülümsetiyor Sayın Bakan? Şehit yakınlarına bu paranın üç buçuk yıldan beri verilmemiş olduğunu söylememizi neden gülümseyerek dinleme ihtiyacı hissediyorsunuz? Canınızı hiç acıtmıyor mu Sayın Bakan? Bunu verdirmek için bir müdahalede bulunmamak, gerçekten sizin vicdanınızı hiç rahatsız etmiyor mu? Söylediklerinizin hepsi gerçek dışıdır; gerçek olan, siz, şehit paralarının üstünde oturuyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özkoç.

Sayın Bülbül, buyurun.

39.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, ABD Senatosunun Ermeni tasarısını kabul ettiği bilgisinin teyit edilmesi hâlinde taraflı, milletimize, tarihimize hakaret ve iftiraları içeren bu karara karşı Meclis olarak hareket etmenin uygun olacağına ve Türkiye'ye ilişkin ABD Senatosu Dış İlişkiler Komitesinden geçen yaptırım kararlarını kınadıklarına ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, az önce Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Özkoç'un ifade ettiği husus tabii ki önemlidir. Ermeni soykırımı iddiaları ve bu noktadaki, ABD Senatosundan geçtiği ifade edilen tasarıyla alakalı olarak, bizler de Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerine, ortaya koyduğu fikirlerine tabii ki katılıyoruz. Bunların bizim açımızdan da yok hükmünde olacağını ifade edeceğiz ancak burada biz de deminden beri teyit etmeye çalışıyoruz. Bir ABD'li Senatör Bob Menendez'in sosyal medya hesabından yapmış olduğu bir paylaşım var ve Türkiye'deki bütün ajanslar bu paylaşım üzerinden, bu, Senatodan geçtiği haberini yayıyorlar. Bu, şuan itibarıyla, bizim ulaştığımız noktada, teyitli bir bilgi değil gibi gözüküyor ama eğer böyle bir şey söz konusuysa -yani oylamalar falan bittikten sonra genelde “Şu kadar ‘ kabul’ bu kadar ‘ret’ oyla kabul edildi.” denilmesi lazım, hiç böyle bir bilgi yok- bunun teyit edilmesi hâlinde Meclis olarak inşallah hep birlikte bir tavır geliştirip ABD Senatosunun vermiş olduğu bu yanlış, taraflı ve milletimize, tarihimize, ortak geçmişimize hakaret ve iftiralara teşkil edecek olan karara karşı hep birlikte hareket etmenin uygun olacağını bizler de düşünüyoruz.

Bu noktadaki hassasiyete de bütün partilerimiz adına ortaya konulan hassasiyete de teşekkür ederken dün itibarıyla ABD Senatosunun Dış İlişkiler Komitesinden geçen Türkiye'ye ilişkin yaptırım kararlarını yani Barış Pınarı Harekâtı'na ve S-400 hava savunma sistemine karşılık, bunlara karşılık olarak ortaya çıkan yaptırım kararlarını da şiddetle kınadığımızı en güçlü şekilde ifade etmek istiyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Sayın Dervişoğlu...

40.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak sözde Ermeni yasa tasarısı ABD Senatosundan çıkmışsa ortak kınama kararı alınmasının yerinde olacağına ilişkin açıklaması

DUR SUN MÜSA VAT DER VİŞ O Ğ LU (İzmir) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sabah okumuştum, teyit edilebilmiş bir bilgi değil; kaç senatör lehte, kaç senatör aleyhte oy kullandı, ona dair bir emare de görünmüyor yayınlanan haberde ama şu var: Hiçbir senatörün karşı oy kullanmadığı ifade edilmiş. Şayet bu sözde Ermeni yasa tasarısı Amerika Birleşik Devletleri Senatosundan çıkmışsa diğer siyasi partilerin Grup Başkan Vekillerinin ifade ettiği gibi, Cumhuriyet Halk Partisi Sayın Grup Başkan Vekilinin ve Milliyetçi Hareket Partisi Sayın Grup Başkan Vekilinin ifade ettiği gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ortak bir kınama kararı alınmasının yerinde olacağı kanaatini taşıyorum. Eğer Amerikan Senatosu böyle bir karar vermişse Türkiye Büyük Millet Meclisi de ona layık olduğu cevabı verecektir diye umut ediyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Dervişoğlu.

Sayın Zengin...

41.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Dışişleri Bakanlığımızdan alınan bilgiye göre sözde Ermeni tasarısının ABD Senatosundan geçtiğine, kararın yok hükmünde olduğuna ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin buna en uygun şekilde cevap vereceğine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; biraz evvel Dışişleri Bakanlığımızdan aldığımız bilgiye göre, evet, Senatodan geçmiş durumda bu karar.

Hatırlayacaksınız, 29 Ekimde -tarih de bizim için önemli bir tarihti, muhtemelen ki bilinçli seçildiği kanaatindeyim- 29 Ekim 2019'ta Temsilciler Meclisinden geçen bu karar karşısında, Meclisimizde 4 siyasi parti bir araya gelerek aslında bir ilki yaptık, bu manada bir ilk uygulamayla bu kararın bizim açımızdan, Türkiye açısından yok hükmünde olduğuna dair hep beraber bir Meclis kararı açıklamasına imza attık ve bu konudaki kanaatimizi açıkladık.

Yine, Dışişleri Bakanlığımızın biraz evvel verdiği bilgiye göre, Senatodan geçen bu karar Başkanın onayına sunulmayan bir karar fakat buna rağmen, böyle bir kararın çıkmış olması elbette bizim için çok önemli. Burada da aynı ortak tavrın şu an itibarıyla -gün içerisinde ne kadar tartışsak tartışalım- Türkiye'nin geleceğine dair her konuda olduğu gibi, vicdanı, aklı Türkiye'nin geleceğinde hemfikir olan siyasi partilerin bugün burada bir araya gelerek bu manada ortak bir fikir etrafında buluşmasını da çok anlamlı buluyorum. Böyle bakıldığı zaman, bizim için bu karar da yok hükmündedir. Elbette, siyasi parti grupları bir araya geliriz, bu manada ne yapacağımıza hep beraber, birlikte karar veririz.

Ben, hem bu manada derin bir üzüntü duyduğumu hem de tarihî gerçeklerin (x) siyasete alet edilmesinin dünya siyasetinde nasıl bir tekrar uygulamasını gördüğümüzü ifade etmek istiyorum ve yok hükmündedir. İnşallah, Türkiye Büyük Millet Meclisi en uygun şekilde buna da bir cevap verecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Zengin.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(x) Bu ifadeye ilişkin düzeltme bu birleşim Tutanak Dergisi'nin 644'üncü sayfasında ve 12/12/2019 tarihli 32'nci Birleşim Tutanağı'nın "Geçen Birleşim Hakkında Düzeltmeler" bölümünde yer almaktadır.

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

- 1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

- 1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

- 1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

- 1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

- 1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

- 1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Şimdi de yürütme adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez konuşacaktır. Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz beş dakikadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Bakan, elektrik ve doğal gazı ucuzlatacak mısınız?

CAVİT ARI (Antalya) – Doğal gaz çok pahalı Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi müzakereleri kapsamında bugün bir araya geldik. Tüm siyasi partilerimizin grup yönetimleri ve temsilcileri Bakanlığımızın faaliyet alanına giren konularda kendi değerlendirmelerini yaptılar, biz notlarımızı aldık, konuşmamda özellikle bazı hususlara değinmek suretiyle inşallah bunlara cevap vermiş olacağım.

Tabii, aslında bugün 2 kanun teklifi görüşüyoruz, baktığımızda: Bir, 2020 yılı yani önümüzdeki yıl Bakanlıklarımız, devletimiz ne yapacak? Buradaki hedef, amaçlar ve bu amaçların gerçekleştirilmesi için gereken kaynakları onaylamış olacaksınız. Bizim için son derece önemli, bağlayıcı bir metin. Diğer bir husus da bir önceki yıl, 2018 yılı kesin hesap dönemi. Aslında, baktığımızda, o yılın da hesabını huzurlarınızda, yüce Meclisin huzurunda vermiş olacağız.

Ben, bu arada, tabii, bu, sıcak, taze gelişme dolayısıyla da Amerika Birleşik Devletleri Senatosunun almış olduğu bu kararı kınamak istiyorum. Sayın Grup Başkan Vekillerimizin de ifade ettiği gibi, sözde soykırım tasarısının yok hükmünde olduğunu... Maalesef son dönemde, Amerika Birleşik Devletleri Kongresinde ülkemiz aleyhinde -hatta bazı kararlar da şahsımı da içine alacak şekilde- birtakım yaptırımlar gündeme gelmektedir. Umut ederim bu hatalarından dönerler ve yıllardır müttefik olarak ilişki kurduğumuz NATO ve çeşitli uluslararası arenalarda bu ülkeyle inşallah ilişkilerimizi de rayına oturtmuş oluruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlık olarak enerji kaynaklarını ve doğal kaynakları verimli ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirerek ülke refahına en yüksek katkıyı sağlamak misyonu ve enerjide ve doğal kaynaklarda güvenli bir gelecek vizyonuyla çıktığımız yolda kaynaklarımızı azami ölçüde değerlendirirken planlamalarımızı, projelerimizi, stratejilerimizi arz güvenliği, yerleştirme ve öngörülebilir piyasalar kapsamında politik sürdürülebilirlik, finansal sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkeleri önceliğinde, çevreye saygılı anlayışla değerlendirmekteyiz.

Enerji ve tabii kaynaklar alanlarında artan enerji talebinin sorunsuz karşılanması, dışa bağımlılığın azaltılması ve cari açık üzerindeki etkinin en aza indirilmesi amacıyla, kaynaklarımızı rasyonel bir şekilde ve yüksek verimle kullanarak sürdürülebilir ve katlanılabilir maliyette enerji ve ham madde arzını sağlamak suretiyle, vatandaşlarımızın refahı ve ihtiyaçlarının karşılanması için çalışmalarımızı büyük bir fedakârlıkla sürdürmekteyiz.

Bu kapsamda, enerji alanında gelişen teknolojileri, ham madde ve petrol fiyatlarında yaşanan değişimleri, yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji teknolojilerindeki gelişmeleri dikkate alarak attığımız adımlarda, yerli ve yenilenebilir kaynakları önceleyen, şeffaf, rekabetçi, tüketiciyi koruyan, güncel gelişmeleri dikkate alan, dinamik, yenilikçi, katma değeri yüksek ve AR-GE yoğun yatırımları hayata geçirdik ve bu doğrultuda çalışmalarımızı inşa etmeye devam ediyoruz.

On Birinci Kalkınma Planı kapsamında yer alan politikalar çerçevesinde, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzındaki payının yükseltilmesini, nükleer güç santralının devreye alınmasıyla kaynak çeşitliliğinin artırılmasını, kaynak ve güzergâh çeşitlendirilmesinin geliştirilmesini, denizlerde hidrokarbon arama faaliyetlerinin artırılmasını hedefliyoruz.

Ayrıca, madencilik alanında da çevre ile iş sağlığı ve güvenliğini dikkate alarak, madenlerimizin katma değerini artırarak sektörde önemli ilerleme ve gelişme sağlanmasını da amaçlamaktayız.

Arz güvenliğinin güçlendirilmesi, enerji verimliliği, enerji ticareti, bürokrasinin azaltılması ve kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi başta olmak üzere, birçok alanda önemli projeleri de devreye alarak iyileştirme çalışmalarını da sürekli devam ettirmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin her geçen gün artan elektrik ihtiyacının sorunsuz olarak karşılanması için, 2000’li yıllardan beri sessiz bir devrime imza atılmış durumdadır. Gerek kurulu güç gerekse üretim noktasında çok iyi bir yere geldik. Bu sayede, elektrik ve doğal gazda şu an itibarıyla arz güvenliği riski gündemden çıkmıştır ancak kalkınma planlarına ve gelişmeye bağlı olarak arz güvenliği konusu sürekli kontrolümüz altında olmaya devam edecektir. Arz güvenliğinde ilerleme sağlarken elektrik üretim kapasitemizin de çeşitlendirilmesine azami oranda dikkat ediyoruz. Bu sayede, elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payında ciddi bir artış sağlanmıştır. Sadece son iki yılda devreye giren kurulu gücün yüzde 73’ü yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşmuştur. Ayrıca, 2019 yılı ilk on ayında, bir rekor olarak, yerli ve yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretim oranı da yüzde 64 olarak gerçekleşmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin enerji ve tabii kaynaklar alanında kendi kendisine yetebilmesi amacıyla yerli ve teknolojik kapasiteye sahip olunması da kapasite artışı kadar önemli bir konudur. Özellikle yenilenebilir enerji alanındaki teknolojik geliştirme yatırımları, Türkiye’nin küresel anlamda sürdürülebilirliğe daha fazla katkı sunmasını ve bir teknoloji üssüne dönüşmesini sağlayacaktır. Yerli kaynak kullanımıyla yerli teknolojide atılan adımları desteklemek amacıyla, bir taraftan yerli kaynaklara yönelmemizi sağlayan, bir taraftan da yerli teknolojiyi artıran, yerli üretim, yerli istihdam ve AR-GE zorunluluğu bulunan yenilenebilir enerji kaynak alanları, kısaca “YEKA” modelini hayata geçirdik. Böylece, teknoloji transferi sağlanarak, yenilenebilir enerji alanında yeni ve yerli teknolojiler ülkemize kazandırılarak bu hususta AR-GE faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Biraz önce sayın vekillerimiz “Bu projeler hayata geçti mi?” diye sordu. Güneş enerjisi santrali için güneş panelleri üreten fabrika teçhizatını tamamladı, üretime yılbaşı itibarıyla başlayacak; öyle tahmin ediyorum, mayıs veya haziranda ilk yerli güneş panellerini ürettiyor olacağız. GES’le ilgili olan fabrika Ankara’ımızda kuruldu. Rüzgâr yakasında ise fabrika yine İzmir’de kuruldu; o da yine üretime hazır hâle geldi, ilk ürünlerini 2022 yılında üretmeyi hedefliyoruz.

Daha önce biner megavat olarak gerçekleştirilen güneş ve rüzgâr YEKA’larına ek olarak, 1.000 megavatlık YEKA RES-2 için, 30 Mayıs 2019’da yerli ve yabancı firmaların büyük ilgiyle büyük bir yarışma neticelendirildi. YEKA çalışmaları kapsamında, üzerinde çalıştığımız farklı bir modelle, güneş YEKA potansiyelinin yüksek olduğu bölgelerde, yerli malı kullanım karşılığı tahsis yöntemiyle küçük ölçekli mini YEKA uygulaması hayata geçirilecektir. İlk mini YEKA yarışma ilanının önümüzdeki hafta içerisinde yapılmasını planlıyoruz. Yarışmaların da 2020’nin ilk çeyreğinde gerçekleşmesini hedefliyoruz.

Bunun yanı sıra, bazı milletvekillerimiz çatı uygulamalarına dönük eleştiriler getirdi ama sanırım bu, eksik bilgilendirmeden kaynaklı. Çatı ve cephe tipi mini GES uygulamalarının önünü açarak düzenlemeleri bu yılın mayıs ayında hayata geçirdik ve önemli bir potansiyel olduğunun da farkındayız. Sadece son beş ayda, çatılarda kurmak üzere, 696 adet sanayi ya da ticari kuruluşun elektrik dağıtım şirketlerine toplam 432 megavat kurulu gücünde müracaat yaptığını; konutlarda ise 1.187 adet başvurunun geldiğini -biliyorsunuz konutlarda 10 kilovat sınırı var- orada da yaklaşık 11 megavatlık bir başvuru aldığımızı; çatı uygulamaları için toplamda 443 megavatlık başvuru aldığımızı söyleyebilirim. Bunun yanı sıra, daha önceki sisteme dayalı olarak, çatılarında güneş enerji sistemi kurmak üzere başvuranların sayısı da 5.402, 1.104 megavata tekabül ediyor. Bununla birlikte, tüm lisanssız GES uygulamalarında 6.206 megavata ulaşılmış durumdayız.

Elektrik üretiminin yanı sıra, iletim ve dağıtım sistemlerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi için başlatılan hamle kapsamında şebekelerimizin modernizasyonu çalışmaları da devam etmektedir. Bu çalışmalara çağın gerektirdiği teknolojik ilerlemeler dâhil edilerek elektrik kesintisi yapılmadan

gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınarak canlı bakım yapılabilmektedir. Yani şu: 380 bin volt, 380 kilovatlık bir iletken hattın üstünde elektrik enerjisini kesmeden ya helikopter üzerinden ya da yerden merdivenli sistemle veya sepetli araçlarla iletken hattın üzerine çıkmak suretiyle bu bakımlar yapılabilmektedir. Dolayısıyla kesintisiz bir enerji arzını temin etmiş oluyoruz. Halkımıza kesintisiz ve kaliteli elektrik enerjisi sunabilmek amacıyla içinde bulunduğumuz 2016-2020 yıllarını kapsayan uygulama döneminde elektrik iletim ve dağıtım hatlarında bu yıl sonu itibarıyla güncel değerlerle yaklaşık 41 milyar liralık yatırım gerçekleşmiş olacak. Ayrıca, enerji ticaret merkezi olma stratejimiz kapsamında gerçekleştirdiğimiz reformların sonucunda enerji sektöründe 100 milyar doların üzerinde bir yatırım gerçekleşmiştir. Elektrik sektörüne yönelik olarak 2021-2025 yıllarını kapsayan uygulama dönemi plan ve programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmalara da devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüz dünyasında elektrik üretiminin yaklaşık yüzde 11'i nükleer enerjiden sağlanmaktadır. Ülkemiz enerji talebinin karşılanmasında kaynak çeşitliliğinin artırılması için önemli alternatiflerden biri de sıfır emisyonlu güç santralleri olup bu doğrultuda Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin 1'inci ünitesinin 2023 yılında devreye girmesine yönelik çalışmalarımız ve hazırlıklarımız devam etmektedir. Ayrıca, nükleer santrallerdeki üst düzey teknoloji ve "know-how" transferiyle bu alandaki yerli teknoloji ve üretim kapasitemizin artırılması çalışmalarımızın yanı sıra -biraz önce sayın vekillerimizin "Bunu yerli eleman ve yerli personelle yapacak mıyız?" sorusuna cevaben söylüyorum- kalifiye insan kaynağının yetişmesi amacıyla yurt içi ve yurt dışı eğitime yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Bu kapsamda, yurt dışına gönderdiğimiz öğrencilerden 88'i mezun olarak yurda dönmüş ve ilgili şirkete görevine başlamıştır. Yerleşirme alanındaki çalışmalara ek olarak elektrik iletim ve dağıtımında kullanılan tüm malzemelerin testlerinin yurt dışı yerine ülkemizde yapılması için başlatılan Türkiye'nin ilk yüksek güç ve yüksek gerilim deney laboratuvarı projesi de devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerji piyasalarında mali açıdan güçlü, serbestleşmiş, rekabete açık, istikrarlı ve şeffaf bir şekilde tesis edilerek yatırımların daha kolay ve daha hızlı yapılabileceği bir ortam oluşturulmuştur. Bu meyanda, öngörülebilir piyasaların oluşturulması ve tüketicinin korunması amacıyla gerekli altyapı oluşturularak serbestleşmeye yönelik kuralların uygulanmasına da devam edilmiştir.

Enerji sektörünün daha sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde çalışması için hayata geçirilen Enerji Piyasaları İşletme AŞ'yle enerji ticaretinde ülkemizi bölgesinde önemli bir noktaya da taşımış olduk. EPIAŞ'ta yapılan işlemler, kurulduğu günden itibaren önemli bir hacme ve derinliğe de ulaşmış durumdadır.

Ayrıca, sektörün ve piyasanın gelişimi doğrultusunda ileri tarihli fiziksel teslimatlı elektrik piyasası olarak da ifade edilen, vadeli elektrik piyasasını 2020 yılının sonlarına doğru katılımcıların hizmetine sunmayı da hedefliyoruz.

Bunun yanı sıra, enerji piyasası katılımcılarının risklerini yönetmelerini sağlayacak olan aylık, çeyrek ve yıllık vadelerde fiziksel teslimatlı doğal gaz ticareti yapılmasına imkân sunacak vadeli doğal gaz piyasasının kurulmasıyla ilgili çalışmalar da devam etmektedir. Piyasa altyapısının yurt dışına yönelik kapasitesi artırılarak Avrupa elektrik piyasalarıyla iş birliği güçlendirilecek olup piyasanızdaki öngörülebilirliğin daha da güçlenmesi, derinliğin ve rekabetin artırılması hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğal gaz ve petrol konusuna gelince 2000'li yıllarda ülkemizin sadece 5 şehrinde doğal gaz kullanılmakta iken bugün 81 ilin tamamında, 541 ilçe ve beldemiz ile 162 organize sanayi bölgesine doğal gaz arzı sağlanmış olup yıl sonunda ise bu rakamı 550 yerleşim yerine ulaştıracak şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Fiyatından dolayı çoğu kullanamıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – 2000’li yıllarda 1,29 milyon olan doğal gaz abone sayısı 16 milyona çıkmış olup ülkemiz nüfusunun yüzde 81’ine doğal gaz kullanım imkânı sunulmuştur. Bu kapsamda, doğal gaz arzı sağlanan yerleşim yerlerinin artırılmasına dönük talepleri de karşılamaya çalışıyoruz. Son üç yılda 33.220 kilometre uzunluğunda doğal gaz iletim ve dağıtım hattı inşa edilmiş olup toplam iletim ve dağıtım şebeke uzunluğu Dünya’nın etrafını 4 kez dolaşacak seviyeye, 162 bin kilometreye ulaşmıştır.

Petrol ve doğal gazın ithal bir kaynak olması ve birincil enerji arzında önemli bir paya sahip olması göz önüne alındığında, bu hususta kaynak ve güzergâh çeşitlendirmesi çalışmaları son derece önem arz etmektedir. Temel hedefimiz, gazın gazla rekabetini bu coğrafyada sağlayacak bir merkez hâline kavuşmaktır. Doğal gazda arz güvenliğinin sağlanmasında ulusal ve uluslararası alanlarda aktif rol oynuyoruz. Bu kapsamda, TANAP projesiyle ülkemizin yanı sıra Avrupa’ya doğal gaz arzı hazır hâle getirilerek Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev’in katılımlarıyla 30 Kasım 2019 tarihinde açılış yapılmıştır.

Ülkemize ve Avrupa’ya doğal gaz arz edecek diğer bir önemli projemiz de TürkAkım’dır. 2 ayrı hattan oluşan TürkAkım Projesi’nin inşaat ve imalatı da tamamlanarak testlere başlanmış olup 2020 yılının ilk haftalarında bu açılış Sayın Putin’in katılımıyla İstanbul’da inşallah yapılmış olacaktır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; doğal gazın depolanması kapsamında yaptığımız çalışmalarda, Tuz Gölü ve Kuzey Marmara Doğal Gaz Depolama Tesislerimizin mevcut kapasitesi 3,4 milyar metreküpe ve 45 milyon metreküp/güne ulaştırılmış olup bu kapasite ve LNG depolarımızda yaklaşık otuz-otuz beş günlük doğal gaz talebimizi karşılama imkânına kavuştuk. Her iki projede de kapasite artırma ve inşaat çalışmaları devam etmekte olup, doğal gaz depolarımıza ilişkin çalışmaların tamamlanmasıyla depolama kapasitemiz sadece bu iki tesiste 10 milyar metreküpe ulaşacak olup geri üretim kapasitemiz de 155 milyon metreküpe ulaşacaktır. Bunun anlamı şu: Şu anda biz, sisteme, gerek yer altı depolarımızdan gerekse LNG tesislerimizden günlük 310 milyon metreküp gaz verebiliyoruz. Geçtiğimiz yıllarda hatlardan herhangi birinde veya tesislerden herhangi birinde sıkıntı olduğunda doğal gaz arzını karşılamakta zorlanıyor idik. Başta ikincil yakıt kullanan elektrik santralleri olmak üzere, ikincil yakıtı geçiyorduk ama son iki yıldır doğal gaz arzını, doğal gaz talebini rahatlıkla karşılayacak kapasiteye ulaşmış olduk.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Fiyatlardan millet yorganın altında yatıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Son dönemde dünya genelinde boru gazına göre bazı avantajlara sahip olan LNG ticaretinde de önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Hem doğal gaz piyasasında rekabetin artırılması hem de arz güvenliğimizin sağlanması adına LNG alanında da önemli yatırımlar hayata geçirilmiş olup ilk olarak -demin de ifade ettiğim gibi- yüzer LNG depolama terminallerini devreye alarak LNG tesislerinden ulusal sisteme gaz verme kapasitesini üç yılda 2’ye katlamış olduk.

Öte yandan, sahip olduğumuz sismik araştırma gemilerimiz marifetiyle yapılan araştırmalar sonucunda belirlenen lokasyonlarda, Fatih ve Yavuz sondaj gemilerimizle bugüne kadar toplam 3 derin sondaj faaliyeti gerçekleştirilmiş olup 2 sondaj faaliyetimiz de devam etmektedir.

Türkiye olarak Doğu Akdeniz yetki alanlarıyla ilgili tavrımızı gerek açıklamalarımızla gerekse sahadaki faaliyetlerimizle net bir şekilde ortaya koyduk. Ülkemiz ne kendi hukukunu ne de Kıbrıs Türklerinin çıkarlarını çiğnetmeden Doğu Akdeniz’de bulunan hidrokarbon kaynaklarının barış eksenli ve adaletili bir şekilde paylaşımı konusundaki kararlılığını devam ettirecektir. Bu doğrultuda gemilerimizle gerçekleştirdiğimiz hidrokarbon arama faaliyetleri aralıksız sürdürülmekte olup 2020 yılı içerisinde de 5 ilave derin sondaj yapmayı planlıyoruz.

Son önemli gelişmelerden biri de -biliyorsunuz- şu: 27 Kasım 2019 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında imzalanan Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun sizin onaylarınızla, oylarınızla birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek kanunlaşmış oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu teklife destek veren siyasi parti gruplarımıza da şükranlarımızı sunuyorum. Hiç şüpheniz olmasın, gereği yapılacaktır. Gerek Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğümüz ruhsatlandırma çalışmalarına ilişkin olarak gerekse Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı şirketimiz, kuruluşumuz hemen yıl başından itibaren ruhsatlandırılan bölgelerde sismik arama faaliyetlerine süratle başlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerji verimliliği konusuna gelince: Sanayide, tarımda, üretimin diğer alanlarında bir birim ürünü veya bir birim gayrisafi yurt içi hasılayı daha az enerji tüketerek oluşturmak durumundayız. Konutlarda ise ısıtma, soğutma, aydınlatma gibi temel ihtiyaçlarımızı en verimli şekilde karşılamak durumundayız. Bu bakımdan, enerji yoğunluğumuzu gelişmiş ülkelerin ortalaması seviyesine çekmemiz gerektiğine inanıyor ve enerji verimliliğini önemli bir arz kaynağı olarak görüyoruz. Bu doğrultuda, Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı hayata geçirilmiş olup 2023 yılına kadar enerji verimliliği konusunda önemli bir mesafe alınacaktır. Ayrıca, 7 aralık 2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’yle kurulan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından, ülke genelinde enerji verimliliği çalışmaları ile Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı’nda yer alan eylemlere ilişkin izleme ve yönlendirmeler de yapılacaktır. Bu plan kapsamında yer alan eylemlerin hayata geçmesiyle birlikte 2023 yılına kadar da sera gazı salımında 66 milyon ton karbondioksit azalımı sağlanacak olup yapılacak 1 birim maliyetli yatırımla 3 birim tasarruf edilerek 2033 yılına kadar 30 milyar dolar tasarruf etmeyi hedefliyoruz.

Konutlarda enerji verimliliğinin artırılması yönünde ilgili Bakanlık ve kurumlarla yakın iş birliği yapılarak bu konuda teşvikler sağlanmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, Enerji Kimlik Belgesi’ne sahip binalar için kullanılacak kredi miktarlarında artış sağlanmış, kentsel dönüşüm kapsamında bankalardan kullanılacak kredilerde de ilave faiz desteği getirilmiştir. Daha önce de değışik yer ve zamanda belirttiğim üzere, Türkiye, dünyaya en az karbon salımı yapan ülkelerin arasında yer almaktadır. Biz bu konuda çevre mevzuatına uygun şekilde her zaman sorumluluğumuzun da üzerinde hareket ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; madencilikle ilgili hususlara gelince: Bilindiği gibi ülkemiz endüstriyel ham maddeler, metalik madenler, enerji ham maddeleri ve jeotermal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. Sahip olduğumuz maden ve enerji ham madde kaynak potansiyelinin tam olarak ortaya konulup ekonomimize kazandırılması için maden arama ve üretim çalışmalarımıza yoğun bir şekilde devam ediyoruz. Bu kapsamda, ülkemiz genelinde yer altı kaynaklarımızın tespit edilmesi amacıyla yürütölen jeofizik, jeokimya ve sondaj çalışmaları neticesinde MTA’nın kuruluş yılı olan 1935 yılından bugüne kadar yapılan toplam sondajın üçte 1’inden fazlası son üç yılda gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz yıl 25 milyar doların üzerinde maden ve ham madde ithal edilirken ihracatımız yaklaşık 5 milyar dolar civarında kalmıştır. Bu durumda, maden sektöründe yaklaşık 20 milyar dolar dış ticaret açığımız söz konusudur. Burada en büyük bedel ödediğimiz kalemlerden biri de altın olmuştur. Mevcut verilere göre, sırf geçtiğimiz yıl yaklaşık 10 milyar dolarlık altın ithalatı yaptık. Altını ulusça seviyoruz, bir kısmını rezerv olarak kullanıyoruz, bir kısmını ziyet eşyası olarak kullanıyoruz. Kuyum sektörümüz de iyi, ithal ettiğimiz altının bir kısmını da ihraç ediyoruz; yaklaşık 2-2,5 milyar dolarlık da altın ihracatımız söz konusu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, şu anda Mardin, Diyarbakır, Urfa’da elektrikler kesik.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Bu ithalatı azaltmanın yolu, madencilik sektörüne kurallara uygun ve çevre mevzuatına saygılı bir şekilde çalışmalar yapmasına izin verilmesinden geçiyor.

Türkiye’de enerjide yerleşme ve dışa bağımlılığın azaltılması hedefimiz doğrultusunda, yerli kömür rezerv artırma çalışmalarımız da hızla devam etmektedir. Son tespitlerimizle birlikte bugün linyit ve taş kömürü rezervimiz 20 milyar ton seviyesine ulaşmıştır. Ülkemizin hâlen yıllık 39 milyon ton civarında kömür ithalatı yaptığı göz önünde bulundurulduğunda bunun için yılda yaklaşık 4 milyar dolar civarında döviz harcadığımızı görmekteyiz. Kömür kaynaklarımız yerin altında dururken ithal kömüre döviz ödemek yerine, yerli kömürümüzden faydalanmak büyük önem arz etmektedir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, Güneydoğulu milletvekillerinize sorun. Şu anda Diyarbakır, Mardin, Urfa’nın köylerinde elektrikler kesik yani bu enerji bolluğu varsa bu elektrikler niye kesik?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; madencilik sektörünün diğer sektörlerle göre daha riskli bir iş kolu olması hasebiyle madencilerimizin yüksek güvenlik standartlarında çalışması için gereken hassasiyeti göstermekteyiz. Bu doğrultuda mevzuatta yapılan düzenlemelerle iş güvenliği açısından gerekli iyileştirmeler sağlanmıştır. Nitekim, maden işletmelerine dönük yapılan denetimleri de aralıksız devam ettiriyoruz. Madenlerimizi içerdikleri risklere göre kategorilere ayırarak denetim planlamalarını yapmaktayız. Az riskli gruptaki madenlerimizi yılda en az 1, riskli grupta yer alan madenlerimizi yılda en az 2, çok riskli gruptaki madenlerimizi ise yılda en az 4 kez denetliyoruz. Bu kapsamda 2019 yılı başından bugüne kadar 8 binin üzerinde denetim yapılarak kaza oranlarında da bir önceki yıla göre kayda değer bir azalma yaşanmıştır.

Madencilik sektörü, ülkemizin kalkınmasında önemli rol oynayan sektörlerden biridir ve maden ürünleri; sanayi, enerji, tarım ve inşaat başta olmak üzere birçok sektörün temel girdilerini oluşturmaktadır. Her zaman vurguladığımız gibi, doğa da bizim, madenler de bizim olup mevzuatta bu konuyla ilgili hükümlere hassasiyetle ve çok net bir şekilde yer verilerek madencilik faaliyetinin nerede, hangi şartlarda yapıp yapılamayacağı hususları açık bir şekilde tanımlanmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) – Doğayı katlediyorsunuz Sayın Bakan. Anadolu’ya bakın, her taraf delik deşik.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Bakanlık olarak çevreyi madene tercih eden bir pozisyonda değiliz. Çevreyle uyumlu madencilik temel kıstaslarımız arasında olup ne madenlerimizden ne de doğamızdan vazgeçme lüksüne sahibiz. Şimdi, zaman zaman kamuoyunda da maalesef, Enerji Bakanlığımız olarak çevre konusunda âdeta Vandalist bir ruhla, çevreyi tahrip eden bir algıyla karşılanıyoruz; bu, doğru değil.

CAVİT ARI (Antalya) – Doğru.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Şimdi, tabii, güzel örnekleri göstermek istiyorum. Maden Kanunu’na göre, madencilik faaliyeti bittikten sonra rehabilitasyon yapılmak zorunda.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane örnek gösterin Sayın Bakan, bir tane örnek yok bu şekilde.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Örnekler daha çok.

Eğer o rehabilitasyon yapılmazsa fonda biriken parayla da yerel yönetimlerimiz bunu yapacak, yapmak zorunda.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane örnek yok, her taraf delik değil Sayın Bakan. Bey Dağları'na gidin bakın Antalya'ya.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Şimdi, mevzuatımızda bir değişiklik yapmak suretiyle kısmi rehabilitasyona da gideceğiz, anlatacağım.

Şu anda ruhsatlar on yıl ila kırk dokuz yıl arasında düzenleniyor. İşletmeci faaliyetini bitirdikten sonra eski hâline getirmek zorunda. Şimdi, bakın, bakır madeni, Kastamonu; bu, yukarıda görülen, eski hâli.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane yok Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Aşağıdaki de ağaçlandırdıktan sonraki hâli.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane yok. Neredeymiş?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Kömür madeni, Aydın; Aydın vekillerimiz bilecektir. Üst tarafta faaliyetin yapıldığı döneme ait görüntü ama aşağıda...

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya'ya, Bey Dağları'na, Toroslara bakın Sayın Bakan, her taraf delik değil.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – ...ağaçlandırılmış, rekreasyon çalışması tamamlanmış hâle gelmiş görüntüsünü görüyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Neresi olduğunu söyley misiniz, neresi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Hatta, geçenlerde bir madencimiz geldi bana, zeytinyağı getirdi, dedi ki: “Uluslararası ödül aldık.” “Hayırdır nereden aldın?” “Biz kömür madeni işletiyorduk, işletmemizi kapattıktan sonra zeytin ağacı diktik, zeytin ürünlerinden de zeytinyağı yaptık, altın ödülü aldık.” dedi, fırsat bulursam sizlere de göndereceğim inşallah.

CAVİT ARI (Antalya) – Her taraf delik değil. Mahvettiniz doğayı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Yine, bakın, Konya'da madencilik faaliyetinin yapıldığı dönemde, evet, baktığınızda görüntü çok iç açıcı değil ama faaliyet tamamlandıktan sonra görüntüler âdeta bir millet parkı görüntüsünde. Biraz sabırlı olmamız gerekiyor, ekoloji çok hızlı değişiyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sabır işi değil bu.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Ya bu ölen insanlar ne olacak?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Şimdi, Kütahya'da, yine bir başka maden sahası... Bakın, yukarıda fidanlar dikilmiş, bunu özellikle Orman Genel Müdürlüğümüz de yakından takip ediyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, Finike'nin dağlarına bakın, delik değil yaptınız her tarafı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Orman işletmesi her yıl burada orman izin bedeli alıyor, bu bedelleri de ağaçlandırma için kullanıyor. Orman idaresinin yıllık 3,2 milyar liralık geliri var, bunun yarısı enerji ve madencilik sektöründen kaynaklanıyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Her yer maden, size her yer maden.

CAVİT ARI (Antalya) – Bütün Antalya mahvoldu.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakan, siz bu milletin Bakanısınız, maden şirketlerinin değil.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Yine, Kastamonu'dan bir başka görüntü. İstanbul'da biliyorsunuz, doğal gaz gelmeden önce kömür çıkarılan ocaklarımız vardı. (CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) – Hepsi yalan, yalan!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Üst taraftaki ocakları görüyorsunuz. Şimdi, aşağıda hepsi yeşillendirilmiş, ağaçlandırılmış şekilde; biraz sabırlı olacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakan, siz bu milletin Bakanısınız, maden şirketlerinin değil.

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya'ya bir havadan bakın Sayın Bakan, Antalya'ya havadan bakın; her taraf delik deşik. Her taraf taş ocağı, mermer ocağı Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, evinize bile bir tadilat yaptırırken, bir boya yaptırırken birkaç gün -başta ev hanımları olmak üzere- rahatsızlık çekiyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Birkaç gün değil Sayın Bakan, yıllarca orası öyle kalıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Büyük bir tadilata kalktığımızda belki de evinizi değiştirmek zorunda kalıyorsunuz. (CHP sıralarından gürültüler)

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Hikâye anlatıyor, biz gördüğümüzü konuşuyoruz, yaşadığımızı konuşuyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Size bir başka örnek daha vermek istiyorum: Çok yakınınızın ameliyatına gerseniz ya düşüp bayılırsınız ya da cerrahi müdahale etmeye kalkarsınız ama biliyorsunuz ki sonunda cerrahın yaptığı o müdahale o hastanın iyileşmesi için, tedavi edilmesi için. O açıdan biraz sabırlı olmak zorundayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Siz öldürdükten sonra yaşama şansı yok o doğanın Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, kritik ve stratejik madenlerin yurt içinde işlenmesi şartıyla biraz önce bazı milletvekillerimiz “Uç ürünlere dönüştürülmesini temin etmemiz lazım” dedi, başta Sayın Abdurrahman Başkan olmak üzere. Bu çalışmaları başlattık, bununla birlikte ilk ihalelerimizi de yaptık. İnşallah önümüzdeki dönemde uç ürünlü ihalelere hız vereceğiz. Bu model sayesinde istihdamımız artacak, sektörün ve ülkemizin büyümesi sağlanacak, en önemlisi de yüksek teknolojinin Türkiye’de üretilmesi temin edilmiş olacak. Ham maddeyi 1 liraya satıyorsanız ara mamul hâline getirdiğinizde 8-10 kat değerlendirmiş oluyorsunuz, uç ürün hâline getirirseniz en az 100 kat değerlendirmiş oluyorsunuz.

Bir de madencilik sektörü sadece taş toprakla mücadele eden, taş toprak üreten, kullanan bir sektör olarak algılanıyor ama bugün günlük hayatımızda kullandığımız birçok araç gerecin ham maddesini madencilik sektörüne borçluyuz, üretimine borçluyuz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Doğayı katleden bir sektör!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Binalarımızdaki beton, agrega, demir çelikten tutun da bindiğimiz araçlara varıncaya kadar, yazdığımız kalemlere, içtiğiniz suyun bardağına varıncaya kadar birçok şeyi biz madenlerden üretiyoruz. Bunları yapmayacak kadar zenginsek yapmayalım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Doğayı katletmeden yapalım bunları Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) - Bakın ne dedim? 25 milyar dolar ithalat yapıyoruz. Bunları azami kullanmak zorundayız, çevreye saygılı olmak zorundayız.

Değerli milletvekilleri, bu meyanda yüksek teknoloji temelli dönüşüm ve uç ürün üretme hedefi doğrultusunda geçtiğimiz ekim ayında temelini attığımız Bor Karbür üretim tesisinin kurulmasıyla birlikte katma değerli uç ürünlerinden ileri teknolojilere de geçişi de yapmış olacağız

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulunuza arz ettiğim üzere, Bakanlığımız, geniş bir yelpazeye sahip olan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın sözlerinizi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – ...enerji ve tabii kaynaklar alanlarındaki çalışmalarını, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda, kamu kaynağının mümkün olduğunca etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması hedefiyle yürütmektedir.

Bakanlığımız 2018 yılı bütçesi ödeneği toplamı 2 milyar 528 milyon 168 bin Türk lirası olup bu tutarın 2 milyar 350 milyon 101 bin 185 Türk lirası harcanmıştır, harcanmayan 178 milyon 66 bin 815 Türk lirası da yıl sonunda iptal edilmiştir. Oluşan bu kesin hesap rakamlarına bağlı olarak, 2018 yılı bütçe gerçekleştirme oranımız yüzde 93'tür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakanlığımız merkez teşkilatı için 2020 yılı bütçe teklifi 3 milyar 319 milyon 102 bin Türk lirası olup, bağlı ve ilgili kuruluşlar MAPEG, MTA, TAEK, EPDK, NDK, BOREN, NATEN'le birlikte teklif edilen toplam bütçe tutarımız 4 milyar 182 milyon 474 bin Türk lirasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Sözlerime son verirken, 2020 yılı bütçesinin milletimiz, devletimiz ve Bakanlığımız için hayırlara vesile olmasını diliyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Enerjiniz bol, geleceğiniz aydınlık olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Elektrik ile doğal gazı indirim yapın Sayın Bakan, millet perişan.

BAŞKAN - Sayın Özkoç buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- *Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, 6007 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasında Ankara'da imzalanan anlaşma gereğince teknoloji transferinin mümkün olamayacağını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının bilip bilmediğini, Tank Palet Fabrikasının yüzde 50'si teslim edilen Katar Hükûmetinin savunma sanayisinde çıkarlarımız karşısında hareket etmesi hâlinde nasıl bir yaptırım uygulanacağını ve çıkarılacak olan altının sadece yüzde 4'üne razı olunması ile Kaz Dağları'nda yapılan katliama göz yumulmasının sebeplerini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, konuşmasında Rusya ve Türkiye Hükümetleri arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu sahasında bir nükleer güç santraliyle ilgili 6007 sayılı Kanun'la kabul edilen anlaşmada teknoloji transferinin de mümkün olabildiğini söyledi. Doğru, değil mi Sayın Bakan? Şimdi, ben size diyorum ki: Bu 6007 sayılı Kanun'la kabul edilen anlaşmanın 13'üncü maddesine bir bakın; 13'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrasında ve 14'üncü maddesinde böyle bir teknoloji transferinin mümkün olamayacağı ifade edilmektedir. Siz bunu biliyor musunuz? Bildiğiniz hâlde mi böyle ifade ettiniz? Onu öğrenmek istiyorum.

İkincisi, Güney Kıbrıs Rum kesiminin Kıbrıs sularında yaptığı doğal gaz araştırmasında, bu araştırma ile ilgili Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin yaptığı ve attığı her adımı yakından takip ediyoruz ve daha güçlü olabilmesi için desteklerimizi veriyoruz. Ancak bakın, burada Katar Petrolleri CEO'su ile Kıbrıs Enerji Bakanının birlikte burada doğal gaz araması -Kıbrıs Rum kesiminden alınan izinle doğal gaz araması- söz konusu. Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkarlarının karşısında olan bu anlaşmayı Katar Hükümeti birebir destekliyor. Peki, ben size soruyorum: Türkiye Cumhuriyeti'nin bir Bakanı olarak, bizim çıkarlarımızın karşısında olan Katar Hükümetinin bu girişiminin... Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti hangi güvenceyle bunlara Tank Palet Fabrikamızın yüzde 50'sini teslim etmiştir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Eğer çıkarlarımızın karşısında hareket eden Katar Hükümeti, yarın öbür gün bizim savunma sanayisinde de çıkarlarımız karşısında hareket ederse Türkiye Cumhuriyeti bu durumda Katar Hükümetine nasıl bir yaptırım uygulayacaktır; bunu soruyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Soru-cevap değil bu.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bir de Sayın Bakan, siz, hiç Cerattepe'ye gittiniz mi, Kaz Dağları'na gittiniz mi? Elbette ki maden çıkaracağız, elbette ki Türkiye Cumhuriyeti kendi haklarını koruyacak ama biz bunu Türkiye'nin geleceğini mahvederek mi yapacağız? Şimdi tek bir soru soruyorum Sayın Bakan: Kanada şirketinin yaptığı o anlaşmada oradan çıkarılan altının yüzde 96'sını Kanada şirketi alırken bizim sadece yüzde 4'üne razı olmamızın ve oradaki katliama göz yummamızın sebebi nedir? Siz bu konuda vicdanen rahat mısınız? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özkoç.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, bir söz rica ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

43.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, tarihi meselelerin, tarihe ait konuların dünya siyasetine malzeme yapılmasını doğru bulmadıklarına ve Bakanlara yöneltilecek olan soruların soru-cevap kısmında sorulması gerektiğine ilişkin açıklaması (x)

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz evvel, Ermeni yasa tasarısının Amerikan Senatosundan geçmesiyle alakalı konuşurken bir konuyu tekrar izah etmem gerektiğini gördüm tutanaklara baktığımda, bir düzeltme yapmak istiyorum bu manada.

Tarihî meselelerin, tarihe ait konuların dünya siyasetine malzeme yapılmasını asla doğru bulmuyoruz. Türkiye, defaultle bu konudaki arşivlerini açtığını, bu konuda çalışmak isteyen bütün tarihçilere kolaylık sağlayacağını beyan etmiştir. Bu manada siyaset, siyasetle yoluna devam etmeli; tarihçiler istiyorlarsa bu manada gerekli her tür altyapı sağlanarak bu konuyu çalışmalı ve bu tarz tehditlerle, siyasi tehditlerle tarih kullanılarak dünya yönetilmekten artık vazgeçilmeli ve Türkiye de bu konuda yapması gerekeni yapacaktır.

Bir de usulle ilgili bir şey ifade etmek istiyorum Sayın Başkan. Şimdi, burada -bütün gün herhâlde tekrar ettik- 2 tane Bakanlığımız var: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Bu Bakanlıklarımızla alakalı soruların soru-cevap bölümünde sorulması lazım. Yani burada fikirlerimizi söylemek elbette tabiidir ama fikir beyan edermiş gibi yaparak soru sordüğümüz takdirde bir defa insicamı bozmuş oluyoruz, o sebeple bunları soru-cevapta yapmak lazım .

Bir de bilgi kirliliği var. Bir taraftan bahsedilen konularla alakalı ayrı partilerden hatiplerin kullandığı rakamlar ile diğer konuşmacıların rakamları arasında fevkalade farklılıklar var. Bunu da ifade etmek istiyorum. Alakalı soruları yöneltelim Sayın Bakanlara; kendi konularıyla alakalı ve yerinde, zamanında bu soruları yöneltelim diye belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Zengin.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkoç, sonra ben bir açıklama yapacağım.

44.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Grup Başkan Vekillerinin her gerek gördüğünde 60'a göre söz isteyerek düşüncelerini Genel Kurulla paylaşabileceğine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Grup Başkan Vekillerinin böyle bir zarureti yoktur Sayın Başkan.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Böyle bir usul yok, böyle bir usul yok.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Grup Başkan Vekilleri gerek gördükleri zaman 60'a göre söz isteyerek bu konuda kendi düşüncelerini Genel Kurulla paylaşırlar.

Bir de bir şey rica ediyoruz hassaten: Biz bir nezaket gösterdiğimiz zaman karşından da nezaket bekleriz; bize kimsenin bu konuda ders verme gibi bir düşüncesi olmasın. Biz Grup Başkan Vekilliğimizi gerçekten bilinçli, bilerek, kendimize yakışır bir şekilde yapıyoruz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zengin.

(x) Bu düzeltmeye ilişkin ifade bu birleşim Tutanak Dergisi'nin 632'nci sayfasındadır.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Usulü hatırlatmak her Grup Başkan Vekilinin görevidir; nasıl bir insicam içerisinde devam edeceğiz, nasıl söz alacağız...

BAŞKAN – Ben onu söyleyeceğim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Son olarak, bunu hatırlatmak da işini iyi yapmanın gereğidir.

Teşekkür ederim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim, çok özür dilerim, usulü hatırlatmak Grup Başkan Vekilinin mi görevidir, Meclis Başkan Vekilinin mi görevidir? Açıklarsanız çok sevinirim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Biz Meclis Başkan Vekilimizden rica ediyoruz; anlıyor nezaketimizi sağ olsun.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma içeriğine karışmayacağını ifade ettiği için herhangi bir müdahalesinin olmadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Bu tür hatırlatmaların yapılmasında herhangi bir sakınca görmüyorum. Bu çerçevede, tutumumu da ben belirlerim, onu da sizlerle paylaşıyorum.

Evet, elbette Grup Başkan Vekilleri söz istediklerinde onların konuşma içeriğine karışmayacağını daha önce de söylediğim için bugün de herhangi bir şekilde müdahale etmiyorum ancak görülüyor ki sorular da geliyor arka arkaya.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Bunun için, bu durumun yarattığı farklılığı dengelemek için ihtiyaç duyarlarsa Değerli Bakanlarımıza ek süre vereceğim cevaplamaları için.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ayrıca, bakanların Mecliste bulunması bu tür sorulara cevap vermeleri içindir. Bu, aynı zamanda Meclise hesap verme yükümlülüğünün de bütçe çerçevesinde bir gereğidir.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN - O nedenle soru sormakta ya da konuşmaların içeriğini belirlemekte Grup Başkan Vekilleri benim nazarımda özgürdürler, serbesttirler, kendilerine bu anlamda karışmam ama eğer bir denge yaratma ihtiyacı doğmuşsa, bunu da görmüşsem onun da gereğini yapmaya gayret ederim.

Dediğim gibi yirmi dakikalık soru-cevap kısmının ilk on dakikasını milletvekillerimize, sonraki on dakikasını bakanlara ama yetmezse ek süre vermek suretiyle bakanların konuşma süresini uzatacak şekilde bir tasarrufta bulunuyorum.

Bilginize sunarım.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sağ olun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yalnız, bakanlar sorulara cevap versin.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim

Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Evet, şimdi, aleyhte söz isteyen Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı konuşacaktır.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, partim ve grubum adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesi üzerine aleyhte söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, sözlerime başlamadan önce Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanına sormak isterim: On beş gün içinde cevap vermeniz gereken soru önergeme 21 Ocak tarihinden bugüne kadar herhangi bir cevap vermeme gerekçeniz nedir?

Değerli milletvekilleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının projelerinin birçoğu kamu-özel iş birliği yöntemiyle yürütülmekte. Enerji alanında 94 proje bu yöntemle gerçekleştirilecek. Kamu-özel iş birliği projelerinin, kârı sermayeye katmanın, zararı kamuya yıkmanın yolu olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, nasıl bir toplumda yaşamak istiyorsak ona uygun bir devlet bütçesi yapmak durumundayız. Bütçe şeffaf, sorgulanabilir, denetlenebilir olduğu zaman bir anlam ifade eder. Bu da ancak demokratik bir ortamda gerçekleştirilebilir fakat demokrasinin bekçisi olarak nitelendirilen basın bile Türkiye’de iktidarın bekçisi hâline dönüştürülmüştür.

Değerli milletvekilleri, AKP-MHP iktidarının Kürt düşmanlığı yaptığı iddiaları defalarca gündeme getirilmiş ve her defasında ortam gerilerek reddedilmiştir. Bu konuda benim de söyleyecek sözlerim olacak. Ben bu çatı altında siyaset yapan üçüncü jenerasyonum. Yani dikey hiyerarşide dedem Selahattin İnan, babam Abidin İnan ve ben. 1984 olayları, Sayın Katırcıoğlu Hocamızın da dediği gibi sebep değil, sonuçtur. Peki, benim bazı sorularım olacak:

1) Dedem Selahattin İnan, 1930’lu yıllarda niçin Bursa’ya mecburi iskâna tabii tutulmuş yani sürgüne gönderilmiştir?

2) Daha sonra siyasete giren dedem 1960 ihtilali gereği Yassıada’ya gönderilip neden idamla yargılanmıştır?

3) Babam Abidin İnan da o dönem Sivas Askerî Kampı’na alınıp bilahare “55/ağalar” grubuna dâhil edilmiş, önce Afyon, daha sonra da İstanbul’a neden sürgün edilmiştir? Suçlamada da “Sen Selahattin İnan’ın oğlusun.” denilmiştir.

Sivas Kampı’na kimler gönderilmiştir? Tamamı Kürtler. Kamp komutanı olan albay “Benim babam Kürt celladıydı, ben de sizlerin kasabı olacağım.” demiştir. Zamanın Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel “Daha Muğlalı dosyasını kapatamadık. Sakın, böyle bir maceraya atılma.” diye albayı durdurmuştur. Daha sonra babam Afyon’a gönderilmiş ve ağır diyabet hastası olmasına rağmen hücreye atılmıştır. Şeker komasından, Afyon Valisinin inadına rağmen, Afyon Devlet Hastanesinin baştabibinin direktmesi sayesinde hayata dönebilmiştir.

Ailemin yatay hiyerarşisine gelince, amcam ve kardeşim de bakanlık yaptı. Amcam Kamran İnan 1960 darbesi sonrası dış görevinden merkeze alınmış, Cemal Gürsel “Sorum bakalım, niye bu kadar çok okumuş, yoksa bir art niyeti mi var?” diye sorgulatmıştır. Amcam uzun yıllar Dışişleri Bakanlığında, yurt dışında görev yapmasına rağmen siyasete girince neden Dışişleri Bakanı yapılmamıştır?

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Bakan yapıldı.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) - Çoğu insan yanlış bilir. Amcam, Demirel döneminde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Turgut Özal döneminde de GAP’tan Sorumlu Devlet Bakanlığı görevini yapmıştır. 70’li yıllarda Demirel’e karşı Genel Başkanlık yarışına girince zamanın medyası “Kürt’ten olma, Ermeni’den doğma.” diye aklı sıra amcamı aşağılamıştır.

Buradan sorduğum suallere cevap bekliyorum. Samimi cevap verirsiniz ben de memnun olacağım. Bir sorunu doğru teşhis etmezseniz, tedavi de edemezsiniz. Çözumsuzlük çözüm değildir.

MHP’li bazı hatiplerin sözlerine de değinmek istiyorum.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Kamran Bey’in kemikleri sızladı ya!

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Çıkar, cevap verirsiniz istiyorsanız.

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Bizler için, son derece masum taleplerin arkasına sığınarak yıkıcı politika izlediğimiz iddia edilmiştir. Madem ki taleplerimizin masum olduğunu kabul ediyorsunuz, o zaman bu taleplerimizi yerine getirin ki arkasına sığınacak bir paravan olmasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın lütfen Sayın Gaydalı.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Bir sözcüleri de “Aklınızı başınıza alın yoksa yüz yıl önce dedelerinizin akıbeti sizleri bekliyor.” diyerek tehdit savurmuştur. Yani anlayacağımız, bunun asırlık bir sorun olduğunu itiraf etmiştir. Bu söze Albert Einstein’ın bir sözüyle cevap vermek istiyorum: “Aynı şeyleri yaparak değişik neticeler beklemek aptallara mahsustur.” Bu sorun, ölenin de öldürenin de insan olduğunu fark ettiğimiz zaman çözülecektir. Ölümü kutsayarak değil, yaşamı kutsayarak ancak bunu çözebiliriz.

Amerikan Başkanı Donald Trump açık bir şekilde “...”(x) diyerek “Sizce Kürtler sizin tabii düşmanınızdır.” demiştir.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Siz de teşekkür ediyorsunuz!

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – İfade ettiği düşmanlık politikasını okyanus ötesinden görüyor da, siz Türkiye’nin merkezi olan Ankara’dan nasıl kendinizi görmüyorsunuz, ona şaşırıyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Alet olmayın.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Panik ruh hâlinizi çok iyi anlıyorum. Sorum şu: Bir uçaktaki yolcular uçak yükselirken mi panikler yoksa düşerken mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, mikrofonu açıyorum.

Selamlayarak tamamlayın lütfen Sayın Gaydalı.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Bu panik ve agresif hâliniz hızla irtifa kaybettiğinizin göstergesidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, teşekkürler Sayın Gaydalı.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sen önce 35 bin kişinin katilinden hesap sor. Sen 35 bin kişinin katilinden bu hesabı sor.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Ben kimseden hesap sormadım.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – PKK’dan sor!

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Cevap verebilirsiniz, buyurun.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Beraber yürüdüğün PKK’dan sor. Yazıklar olsun sana!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen...

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Şimdi açıklayın bakalım.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Yazıklar olsun!

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bülbül.

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

45.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, konuşmasını tamamlayan hatip, Milliyetçi Hareket Partisine yönelerek bir teklifte bulunmuştur. Milliyetçi Hareket Partisinin, HDP'yi, yıkıcı faaliyetlerde bulunmakla suçladığını ifade etmiştir. Fakat taleplerinin masum olduğunu... “Eğer masumsa taleplerimiz, niye böyle diyorsunuz?” veya “Niye bu talepler üzerinden hareket etmiyorsunuz?” gibi, bu mealde bir açıklamada bulundu.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi, HDP özelinde değil ama şunu kesin ve net bir şekilde ifade etmektedir: Bütün terör örgütlerinin, ne kadar terör örgütü varsa; ismi, cismi neyse; biz bu memleketin kötülüğünü isteyen, bu memlekete kan kusturan, bu memlekete, bu millete acı çektiren ne kadar terör yapısı varsa Allah hepsinin belasını versin diyoruz. (MHP, AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Âmin. Destekçilerinin de belasını versin.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, bizim söylediğimiz budur. Bizim bir talebimiz daha vardır; bunu canıgönülden, canıyürekten bu millet, bu memleket, bu 82 milyon insan... Bu acıları, bu terör acısını hiçbir ayırım gözetmeksizin... Ya, bir yerde bir bomba patladığı zaman bu bomba Kürt'e işleyecek de Türk'e işleyecek veya Türk'e işleyecek de Kürt'e işleyecek diye bir kaide mi var? Bunun cinsi, ırkı, cinsiyeti, mezhebi olur mu? Biz buna topyekûn bir şekilde karşı çıkmalıyız ve buna topyekûn bir şekilde bela okumalıyız. Bu noktada bir tavır birliğinin temin edilmesi ve bu edilemediği zaman da Milliyetçi Hareket Partisi olarak bunu dile getirmeyenlere; kasten bu konuda açıklama yapmayıp, terörü lanetlemeyip arkasından insan hakları, evrensel değerler, hukukun üstünlüğü, demokrasi gibi birtakım büyümlü laflarla o terör örgütlerinin katliamlarının gizlenilmesinedir bizim tahammülsüzlüğümüz, bizim kabul edemediğimiz şey bu. (MHP, AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bunu bu Meclis çatısı içerisinde değil, bu memleket şartları içerisinde kabul edebilen bir insan evladı olabileceğine ben inanmıyorum. Acının, kanın üzerinden kalkıp “Bunun biz üstünü örtelim, buna çıt ses çıkarmayalım çünkü bizim tanıdıklarımız veya bizimkiler yaptı.” deyip de diğerlerine “terör örgütü” deyip veya devleti birtakım suçlamalarla itham edip arkasından bunları mazur görmeye çalışmak çok ikircikli, çok gayrisamimi bir tavidir ve bu memlekete iyilik değildir; bu memlekete, bu millete kötülük yapmak demektir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun arkasında duranlar, bunun arkasına sığınanlar bizim açımızdan hiçbir zaman makbul bir durumda olamayacaklardır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz talebiniz mi vardı?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

46.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasında sorunun tarihsel, toplumsal yanına dikkat çektiğine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Elbette bu tartışmayı bu saatte çözebilecek hâlimiz yok fakat ben bir şeye işaret etmek istiyorum. Sayın hatip, vekilimiz, kendi ailesiyle ilgili, 1930'lardan başlayan 40'lar, 50'ler, 60'lar, o tarihleri bütün geçerek bir kısa hayat öyküsü anlatmıştır aslında. Yani bunun bugün yaşananlarla ilgisi yoktur, ta tarihten bugüne gelmiştir. Dolayısıyla, bir tabloyu ortaya koymuştur. Bu tabloya karşı bu kadar tahammülsüz davranmak, kendi ailesinden daha önce bu Mecliste bulunmuş, milletvekilliği, bakanlık yapmış olan insanların hayatlarıyla ilgili anlattığı bir yaşanmışlık hikâyesine karşı bu kadar tahammülsüz davranmak ve bunu olmadık bir yere getirip tartışmak çok doğru bir tutum değildir.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ne alaka?

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Devleti kötüliyor.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Dolayısıyla, burada işaret edilmek istenen...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Ne ilgisi var?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Efendim, izin verirseniz... Ben sizi dinledim, siz de beni dinleyin.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Ama siz ilgisiz şey anlatıyorsunuz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, dolayısıyla burada anlatılmak istenen şey, bir tarihsel durumdur, toplumsal bir durumdur. Bu sorunun tarihsel, toplumsal yanına dikkat çekmiştir hatip. Bunu tartışmanın, bunu konuşmanın hiçbirimiz açısından kötü bir yanı yoktur. Bunu da bir kez daha vurgulamış olayım.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kenarından bahsediyorsunuz, kenarından.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Oluç.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

*C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)**1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)**1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)**1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)**1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)**1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)**1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)**1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)**1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)**1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)**1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemine geçiyorum.

Soru-cevap işlemi için sisteme giren milletvekillerine yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim ve on dakika süre içinde milletvekillerinden sorularını alacağım, daha sonra Bakanlara söz vereceğim.

Sayın Aycan...

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına sormak istiyorum: Ülkemiz madenler yönünden zengin bir ülke değildir fakat son zamanlarda dünyada en büyük maden kazaları ülkemizde olmuştur. Soma, Afşin Elbistan, Karaman ve Siirt'teki maden kazalarında ölen işçileri unutmak mümkün değildir. Artık diğer ülkelerde maden kazası olsa bile madenlerde işçiler ölmemektedir. Afşin Elbistan'daki maden kazasında ölenler toprak altında kalmış ve çıkartılamamıştır, dava hâlâ sonuçlanmamıştır. Bu dava ne zaman sonuçlanacaktır? Buradaki madenleri ne zaman kullanacağız? Maden kazalarının olmaması için ne gibi önlemler alıyorsunuz? Alınan önlemleri yeterli buluyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Fendoğlu...

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkürler Başkan.

Sorum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza: Kendileri 2019 Ocak ayında Malatya'yı ziyaretlerinde "Darende'ye doğal gazı getireceğiz." demişlerdi ki geldi; buradan kendilerine teşekkür ediyorum ben. Yine aynı şekilde, 1,7 milyar ton maden cevheriyle zengin yatakları olan Hekimhan ilçemizin de -ki bu ilçemize de doğal gaz boru hattı 13 kilometre uzaklıkta- doğal gaz talebi vardır. Bu sözü buradan alabilir miyiz Sayın Bakanım?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlk sorum Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanımıza olacak. Sayın Bakanım, gençlerin iş gücü piyasasına katılımını kolaylaştırmak ve işverenlerin de nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla uyguladığımız işbaşı eğitim programlarından hem gençlerimizin hem de işverenlerimizin memnun olduğunu belirtmek istiyorum. Özellikle, görüştüğümüz kardeşlerimiz, genç kardeşlerimiz ve işverenler size teşekkürlerini iletmemizi ve programın 2020 yılında da devam etmesini istediklerini belirttiler. Bu vesileyle, 2020'de de bu programın devam edip etmeyeceğini buradan paylaşmanızı istiyorum.

İkinci sorum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza olacaktır. Sayın Bakanım, bu yıl yerli ve yenilenebilir ne kadar elektrik üretilmiştir? Bu üretimin toplam üretim içindeki payı ne kadardır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanına soruyorum: Emekçilerin üzerindeki vergi yükünün azaltılması ve ücretlerinin asgari ücrete kadar olan kısmının vergiden muaf tutulması gerekmektedir. 4 kişilik ailenin aylık sınırının ekimde yüzde 1,5 oranında artarak 2.625 liraya, yoksulluk sınırınansa yüzde 1,9 oranında artarak 9.694 liraya yükseldiği bir ortamda asgari ücretten vergi yükünü kaldırmayı ve asgari ücretle insanca yaşayacakları bir ücret vermeyi düşünüyor musunuz?

Üzülerek söylemek gerekir ki bugün Bayburt ilimizde bir kadın yine cinayete kurban gitmiştir. Kadın cinayetlerinin önlenmesi, kadın katillerinin ve çocuk tacizcilerinin en ağır cezayı almaları yönünde hazırlanan yeni yargı paketine müdahil misiniz yoksa Bakanlık olarak yine temennilerle mi yetineceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Erel...

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sorum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına: Bazı bölgelerimizde çiftçilerimiz tarımda kullanılan elektriği güneş enerjisinden elde etmektedirler. Çiftçilerimiz ihtiyaç fazlası elektriği devletle mahsuplaşmaktadırlar ancak devlet diğer kuruluşlardan ihtiyaç fazlası elektriği satın aldığı hâlde çiftçilerimizin fazla ürettiği elektriği satın almamaktadır, bu da çiftçilerimizin mağduriyetine sebep olmaktadır.

Yine, diğ er bir konu, geç en yıl da sormuştu m: G ̈neydoğ u B ̈lgesi'nin 6 ilinde uygulanan, tarımsal sulamada kullanılan elektrik bedelinde  işti lerimize y ̈zde 85'lere varan indirim var; İç Anadolu B ̈lgesi'nde de  işti ler Tarım Krediy e, Ziraat Bankasına borç larını ̈deyemiyorlar, bu b ̈lgede de elektrik bedelinde indirim yapmayı d ̈ř ̈n ̈yor musunuz?

Yine, 1 megavata kadar olan g ̈neş enerjisi sistemlerini serbest bırakmayı d ̈ř ̈n ̈yor musunuz?

Teşekk ̈r ederim.

BAŞKAN – Sayın Aydoğ an...

TURAN AYDOĞ AN (İstanbul) – Sayın Bakan, T ̈rkiye'yi emeğ iyle geç inenler i in cehenneme  evirdiniz. ̈stelik ILO'nun kabul ettiğ i bir ok s ̈zleşmeyi ne yazık ki kabul etmemiş durumdasınız.  ekincilerle kabul ettiğ iniz, g ̈zden geç irilmiş Avrupa Sosyal Ő artı'nın adil  alışma koşulları hakkını d ̈zenleyen 2'nci maddesinin (1)'inci ve (3)' ̈nc ̈ fıkralarına, adil bir ̈cret hakkını d ̈zenleyen 4' ̈nc ̈ maddesinin (1)'inci fıkrasına, ̈rg ̈tlenme hakkını d ̈zenleyen 5'nci maddesinin tamamına, toplu pazarlık hakkını d ̈zenleyen 6'nci maddesinin tamamına, çocukların ve geç n lerin korunması hakkını d ̈zenleyen 7'nci maddesinin (7)'nci fıkrasına, çalışma koşulları ve çalışma ortamının iyileştirilmesini d ̈zenleyen 22'nci maddesinin tamamına, yaşlıların sosyal korunma hakkını d ̈zenleyen 23' ̈nc ̈ maddesinin tamamına çekince koymaya devam edecek misiniz? Buna ilişkin bir çalışmanız var mıdır? Bu ekincilerle beraber 8 milyon işsiz ve y ̈zde 90'ı sendikasız bir ̈lkeyi bize cennetmiş gibi nasıl tarif ediyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın G ̈zel...

SEMRA G ̈ZEL (Diyarbakır) – Teşekk ̈r ediyorum Sayın Başkan.

Diyarbakır'da, Mardin'de, Urfa'da DEDAŐ'a bağ lı bir ok k ̈yde yaşanan elektrik kesintileri nedeniyle başta  işti ler olmak ̈zere bir ok yurttaşımız aç rı mağ duriyet yaşamaktadır. Geç tiğ imiz g ̈nlerde Diyarbakır'da elektrik borcunu ̈deyemeyen 150  iştinin hibe parasına DEDAŐ tarafından gayrihukuki bir Ő ekilde el konulmuştur.

Diğ er yandan, T ̈rkiye'de cami ve kiliseler devlet tarafından ibadethane sayılıp su ve elektrik giderleri karşılanırken cemevleri ibadethane olarak g ̈r ̈lmemekte ve elektrikleri kesilmektedir. Pir Sultan Abdal K ̈lt ̈r Derneğ i Diyarbakır Cemevi'nin elektriğ i on ̈ aydır DEDAŐ tarafından kesilmiştir. Elektrik kesintilerinin yoğ unluklu olarak yaşanmasının sebebi nedir? İbadethane olarak kabul edilmeyen cemevlerinin AIHM kararına g ̈re ibadethane olduğ unu kabul edip s ̈z konusu ayrımcı politikalardan vazgeç emeyi d ̈ř ̈n ̈yor musunuz? Elektrik kesintilerine bağ lı yaşanan mağ duriyetleri gidermek adına bir girişimde bulunacak mısınız?

BAŞKAN – Sayın Ő ahin...

SUZAN Ő AHİN (Hatay) - Performans programına g ̈re, kadına y ̈nelik ayrımcılık ve ř iddetle m ̈cadele edilmesi ve fırsat eşitliğ inin sağ lanması konusunda 2019 b ̈tesinde belirlenen b ̈tenin neredeyse yarısının harcanmadığ i g ̈r ̈lmektedir. İstanbul S ̈zleşmesi ve 6284 sayılı Kanun'daki ř iddetin ̈nlenmesi konusunda bir ok başlık b ̈te olmadığ i gerek esiyle geç re eştirilmezken mevcut b ̈tenin de harcanmadığ i g ̈r ̈lmektedir. Kadına y ̈nelik ř iddet, taciz ve tecav ̈z vakaları hızla artarken, yılın sadece ilk on bir ayında 422 kadın ̈ld ̈r ̈lm ̈şken bu konuda ayrılan b ̈te neden harcanmamıştır? Bu, ciddiyeşsizlik ve kadınların yaşam  iç liğ ine kulak kapatmak değ il midir? Faaliyet raporunda 2018 program ̈deneğ inde belirtilen kadın iştihadının desteklenmesine y ̈nelik araştırma projesinden başka tasarruf gerek esiyle kadınlarla ilgili kaç proje askıya alınmıştır? Kadın işsizliğ i ve kadına ř iddet bu kadar artarken kadınlara y ̈nelik projeler neden tasarruf kapsamına alınmaktadır?

Teşekk ̈r ederim.

BAŞKAN – Sayın Şahin...

FIKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sorum Enerji Bakanına: Sayın Bakanım, çevreye saygılı bir bakanlık olduğunuzu ifade ettiniz. Merak ediyorum, Kaz Dağları'na gelip o madeni gördünüz mü acaba? Böyle bir eylem içinde bulunduğunuza ben basında hiç şahit olmadım. Şunu ifade etmek istiyorum: Bugün sözde Ermeni tasarısını kabul eden bu emperyalistler yüz yıl önce Çanakkale'yi ne karadan ne de denizden geçmeyi başaramadılar. Ama sizin verdiğiniz madencilik izniyle bugün Çanakkale'yi bu emperyalist güçler yer altından geçiyorlar Sayın Bakan, dikkatinizi çekiyorum.

Diğer bir konu ise seçim bölgemdeki bor madenleriyle ilgili. Katma değeri yüksek uç ürünler elde etmekten bahsediyorsunuz ama hâlen borda çamaşır deterjanı ile bulaşık deterjanının ötesine geçmiş durumda değilsiniz. Borla ilgili bir vizyon belgeniz maalesef yok. Size tavsiyem şu Sayın Bakan: Gidin Balıkesir'e...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkan...

YÜKSEL ÖZKAN (Bursa) - Sayın Bakan, ülkemizde son on yılda aile içi şiddet endişe verici boyutlara ulaştı. 2019'da 430 kadın cinayeti işlendi. Kadın cinayetlerinin büyük çoğunluğu aile içi şiddet kaynaklıdır. Hükümet, şiddet mağduru kadınları kaderine terk etmiş durumda. Toplumun temel direği olan aile kavramı yok olmakta. Aile içi şiddet ortamında yetişen çocuklarımız ileride sorunlu nesillerin yetişmesine yol açacak ağır travmalara maruz kalmaktalar. Soruyorum: Aile içi şiddeti önlemek için hangi somut çalışmalar var ve geri dönüşleri nedir? Ülkede, belediyelerin, STK'lerin açtıkları da dâhil toplam 143 kadın konukevi bulunmakta. Bu konukevleri yeterli midir? AK PARTİ döneminde kaç kadın konukevi açtınız?

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Gençlerimizi ailelerinden ve hayattan koparan uyuşturucu ve madde bağımlılığıyla mücadelede Bakanlığınızın ilgili diğer bakanlıklarla iş birliği içinde yürüteceği etkin bir eylem planı var mıdır? Ailesine bakmakla yükümlü olan kamudaki işçi ve memurların sözleşmeleri basit bir sebeple feshedilmektedir. Sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi için bir çalışmanız var mıdır?

Sorum Sayın Enerji Bakanımıza: Çiftçilerin tarımsal sulamada kullandığı elektrik fiyatının düşürülmesini, fatura bedelinin hasat sonunda tahsil edilmesini, mevcut elektrik borçlarının yapılandırılmasını planlıyor musunuz?

Mersin'de yarım kalan baraj inşaatlarının tamamlanması, ilimizin elektrik ve su ihtiyacının karşılanmasında büyük katkılar sağlayacaktır. Planlanan tamamlama tarihi nedir?

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, şimdi söz sırası Değerli Bakanlarımızda.

Önce hangi Bakanımız konuşmak ister?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Ben konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Selçuk.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Merhaba...

Öncelikle, Sayın Özkoç'un yorumuna cevap vereyim.

15 Temmuz bağışları ve vakfın kuruluşu hakkında 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 128'inci maddesi gereği Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı, 13 Temmuz 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla beraber, Kale Mahallesi Işıklar Caddesi No 16 Altındağ adresinde kurulmuştur ve dolayısıyla, oradaki para da şu anda nemalanmasıyla beraber...

MURAT EMİR (Ankara) – On beş gün oldu daha söyleyli.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – ...338 milyon 971 bin 703 lira 97 kuruş nemasıyla beraber para durmaktadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şehitlere niye vermiyorsunuz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Paranın vakıf senedindeki amaçları şunlar: Şehit aileleri ve gazilere maddi manevi destek sağlamak, vatanın bölünmez bütünlüğü, milletin birlik ve beraberliği için mücadele eden ve bu kutsal görev esnasında yaralanan gazilerimizin, şehitlerimizin üstün başarı ve özverisini...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arada ölenlerin hakkı ne olacak Sayın Bakan? Hak sahibiyken ölenler olmuştur üç senede.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Para, bütün Türkiye şehit...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Karşı çıkmayın, şehit paraları bu ya! Niye vermiyorsunuz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Para bütün kuruşuna kadar durmaktadır. Yine şehit yakınları ve gaziler için harcanacaktır.

MURAT EMİR (Ankara) – Neyi bekliyorsunuz Sayın Bakan? Niye vermiyorsunuz? Hâlâ neyi bekliyorsunuz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Para şehit yakınları ve gaziler için harcanacaktır, tek kuruşuna dokunulmadığı gibi para nemalandırılmıştır... (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen dinleyelim.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – ...ve müteveli heyeti kurulmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Neyi alkışladığının farkında mısınız?

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Kadın cinayetlerine gelince...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bu söylediklerinizi reddediyoruz! Şehitlerin parasını verin, bahane yaratmayın!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, sorular soruldu...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Zaten şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için kullanılacak o para, her zaman vakıf onlar için çalışacak. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hayır efendim, şehitlerin parasını verin!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Biz her zaman şehit yakınlarımıza ve gazilerimize sahip çıktık. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlerin parasının üzerine oturmayın!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Verin parayı, niye vermiyorsunuz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – İstihdam hakkından seyahat hakkına, ÖTV muafiyetine kadar bütün haklarını, biz her şeyde her zaman yanlarındayız. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlerin parasını verin!

MURAT EMİR (Ankara) – Paraların üstüne yattınız!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlerin parasını verin!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – O para da son kuruşuna kadar şehit yakınları ve gazilerimiz için harcanacak. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Üç buçuk yıldır üstünde yatıyorsunuz! Neden vermiyorsunuz şehitlerin parasını?

MURAT EMİR (Ankara) – Üstüne yattınız, üstüne!

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir dakika izin verin lütfen.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için harcanacak o para. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yazıklar olsun! Şehitlerin paralarını verin!

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sana yazıklar olsun be, sana yazıklar olsun!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Paranın tek kuruşuna bile nasıl dokunmuş olabiliriz para artmışken? (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – O paranın üç buçuk yıldan beri üstünde oturuyorsunuz! Niye vermiyorsunuz şehitlere?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye üç senedir bekliyorsunuz, niye?

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlerin parasını verin!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, susturur musunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Kadın cinayetlerine gelince; bir tek kadınının bile ölmesine... (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir izin verin lütfen, ben bir uyarıda bulunayım.

MURAT EMİR (Ankara) – On beş gün önce “6 numara” diyordunuz, şimdi de “16 numara” diyorsunuz! Üç yıldır haberiniz yok sizin, biz söyleyince fark ettiniz!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Niye vakıfta tutuyorsunuz, niye şehitlere vermiyorsunuz?

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

MURAT EMİR (Ankara) – On beş gün önce “Adrese gelecek.” diyordunuz, haberiniz yok çünkü!

BAŞKAN – Sayın Emir...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlere parasını verin!

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

MURAT EMİR (Ankara) – Vakıfta gözünüz yok sizin, sizin gözünüz parada ve faizinde.

BAŞKAN – Sayın Emir...

Değerli milletvekilleri, sorularınızı sordunuz, Sayın Bakan da cevap veriyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, vermiyor, sorularımıza cevap vermiyor!

BAŞKAN – Bundan tatmin olup olmamanız zaten belirleyici olmaz. Bu cevaplar kamuoyunun takdirine sunulur.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, siz tatmin oldunuz mu?

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, ne istiyorsunuz? Söyleyin, buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Parayı ne zaman verecekler, onu soruyoruz.

BAŞKAN – Ne yapalım, söyleyin, önerin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Parayı ne zaman verecekler!

BAŞKAN – Ne yapalım?

MURAT EMİR (Ankara) – Vakıf nerede? Adres nerede?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Para vakıfta, vakıf da adresinde. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

MURAT EMİR (Ankara) – Para yok, para! Para yok ortada! Neresi adres!

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun, devam edin.

ZAFER IŞIK (Bursa) – Ne diyorsunuz ya! Ne istiyorsunuz!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Arkadaşlar yapmayın ya, şehit paralarından bahsediyoruz ya! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Terbiyesiz herif!

MURAT EMİR (Ankara) – “Terbiyesiz” diyemezsin!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Kadın cinayetleri konusunda, biz her zaman kadına şiddet konusunda “sıfır tolerans” ilkesiyle devam etmekteyiz. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ZAFER IŞIK (Bursa) – Otur be yerine! Sus artık!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Kimsin sen! Kimsin sen! Çık dışarı! Çık dışarı! Terbiyesiz adam!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen sükûneti sağlayalım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Evet, biz üzülenler olarak söylüyoruz ki kadın cinayetleri konusunda tek bir kadının ölmesini... (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bu ne biçim laf? Sen kimsin de öyle konuşuyorsun?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen kimsin be!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehidin paralarını verin!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Peki, şimdi rakamlarla konuşmak gerekirse, kadın cinayetlerini...(AK PARTİ ve CHP milletvekillerinin birbirlerinin üzerine yürümeleri, gürültüler)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.48

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.56****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon yerinde.

Şimdi üçüncü tur üzerindeki soru-cevap işlemine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, özellikle Sayın Özkoç, eğer cevaplardan tatmin olmadıysanız grubunuz adına, söz isterseniz size tekrar söz vereceğim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ama öncelikle, Sayın Bakanın açıklamalarını dinlememiz gerekiyor, soru-cevapta usul böyle işler. Tekrar size söz vereceğim, talebi olursa diğer Grup Başkan Vekillerine de söz vereceğim. O nedenle, şimdi lütfen sükûnetle Değerli Bakanlarımızın açıklamalarını dinleyelim.

Sayın Bakan, kaldığımız yerden devam edeceksiniz ama süreyi şöyle kullanalım: Ben size bir beş dakika süre daha vereyim Sayın Bakan, sonra sekiz ya da on dakika kullanmak isterse diğer Bakanımıza da söz verebilirim.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, kadına şiddeti ve kadın cinayetlerini konuştuğumuz bir zamanda bir kadın Bakana bu nazik tavrından dolayı da Sayın Özkoç’a da teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Özkoç, sadece teşekkür ettim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Biz kadına karşı şiddeti ve cinayetleri engellemek için özellikle Adalet Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız ve Diyanet İşleri Başkanlığımızla ilk defa kapsamlı 2020-2021 planımızı hazırladık. Aynı zamanda... (CHP sıralarından “Şehitlerin parasını ver!” sesleri)

Cevaplarımdan tatmin olmak zorunda değilsiniz, ben elimden geldiği kadar elimdeki verilerle konuşuyorum, aksini iddia ediyorsanız ispatla yükümlüsünüz. (CHP sıralarından “Şehitlerin parasını ver!” sesleri)

Rakamları söylüyorum: 2015 yılı verilerine göre, Brezilya’da 1 milyon kadında 42, Amerika Birleşik Devletleri’nde... (CHP sıralarından “Şehitlerin parasını ver!” sesleri, AK PARTİ sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Keşke şehit yakınlarımızın, gazilerimizin emanette olan parasıyla bu kadar ilgilenen vekillerimiz, 15 Temmuz davalarına da sahip çıksalardı. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen, değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bu bir hakarettir!

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – 15 Temmuzda CHP’li vekiller buradaydı! Yaptığınız şey hakarettir! Yazıklar olsun!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Biz oradaydık, siz neredeydiniz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yazıklar olsun!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Brezilya’da 1 milyon kadında 42... (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri... Görüşmeleri bu şekilde sürdürmemiz mümkün olmaz.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yazıklar olsun! Bu bir hakarettir! 15 Temmuzda CHP’li vekiller buradaydı!

BAŞKAN – Size söz vereceğim Sayın Özkoç.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – 15 Temmuzda Kılıçdaroğlu neredeydi? (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – 15 Temmuzda CHP’li vekiller buradaydı!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Brezilya’da 1 milyon kadında 42, ABD’de 21... (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Kesinlikle reddediyorum!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Kesinlikle reddediyorum! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK - ... Hindistan’da 19, Arjantin’de 13, Kore’de 9... (CHP sıralarından “Şehitlerin parasını ver!” sesleri, gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Kesinlikle reddediyorum!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bakan...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hesabımı versinler! (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika... Lütfen susalım... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Seçilmişlere bağıramazsınız! Bağıramazsınız seçilmişlere!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri... Sayın milletvekilleri... İzin verirsiniz bir açıklama yapmaya, bu görüşmeleri tamamlamak için bir yol bulmaya çalışıyoruz. (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Adaletli yönet sen de!

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri... Değerli milletvekilleri... Bir dinlerseniz...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sayın Başkan...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Niye oraya konuşmuyorsun?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir tarafın bağırması hâlinde benim sözümü duyurmam mümkün değil. Bu sözümü... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bu tarafa konuş!

BAŞKAN – Bir dinlemenizi rica ediyorum.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Oraya konuş!

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Bağırın onlar!

BAŞKAN – Nasıl bitireceğiz?

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Olmaz ki böyle bir şey!

BAŞKAN – Bakın, değerli arkadaşlar, bu şekilde, bağırarak bu birleşimi tamamlama imkânımız yok. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bağırın o taraf!

BAŞKAN – Sadece size söylemiyorum.

Değerli milletvekilleri, bakın, şu anda beni konuşurmeyen sizensiz. Ben orayı da uyarıyorum ama beni konuşurmeyen sizensiz, bir dinleyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Niye oraya konuşmuyorsun?

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, defalarca uyardım, bir dinleyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.02

SEKİZİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 00.34****BAŞKAN: Başkan Vekili Mithat SANCAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Üçüncü tur üzerindeki soru-cevap işlemini sürdürüyoruz.

Sayın Bakan Zehra Zümrüt Selçuk, size üç dakika daha süre tanıyayım. Diğer sorulara ilişkin cevaplarınızı da alalım, yetmezse bir dakika daha ilave süre veririm.

Buyurun Sayın Bakan.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI ZEHRA ZÜMRÜT SELÇUK – Sağ olun Başkan.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2019 yılı için merkez, ŞÖNİM’ler ve kadın konukevlerinin toplam bütçe rakamı 321 milyonu, 2020 yılı için de 354 milyon 571 bindir. Dolayısıyla herhangi bir düşüş söz konusu değil. Kadın konukevlerimizin kapasitelerini de ihtiyaç olduğu takdirde her daim artırıyoruz.

İşbaşı Eğitim Programlarına 2020’de de devam edeceğiz. Sadece 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde 377.689 kişi İşbaşı Eğitim Programlarımızdan yararlandı ve biz başladığımızdan bugüne, 2019 yılı Kasım ayının sonuna kadar 1 milyon 550 bin 155 kişiyi bu programlardan yararlandırmıştık.

Bunun dışında, uyuşturucuyla mücadele konusu: Bağımlılıkla Mücadele Üst Kurulu koordinasyonunda uyuşturucuyla mücadelemize devam ediyoruz. Bağımlılıkla Mücadele Üst Kurulunda 11 bakanlığın iş birliği söz konusu. Bakanlığımız uyuşturucuyla mücadelede, özellikle, talep azaltımı çalışmaları kapsamında Yeşilayla farkındalık eğitimleri vermekte. Bu kapsamda, 745 bin kişiye ulaştık. Ayrıca, buna dair akademik çalışmalar da yürütmekteyiz. Çocuklarımızı da bağımlılıktan kurtarmak anlamında mobil sosyal hizmet merkezlerimiz takip yapıyor ve çocuk destek merkezlerinde de tedbir kararı verilenlerin sosyal uyumlarının sağlanması amacıyla çocuk destek merkezlerimizde kabullerini sağlıyoruz.

Çok teşekkürler Başkan.

Ben sözü Sayın Bakanımıza -oraya da çok soru var- bırakıyorum.

Çok sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

Şimdi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Fatih Dönmez’e söz veriyorum.

Süre olarak yedi dakika tanıyorum, ihtiyaç duyarsanız ilave ederim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunuş konuşmamın sonunda “Enerjiniz bol, geleceğiniz aydınlık olsun.” demiştim, arkadaşlar biraz önce kuliste bu işi biraz esprili karşıladılar “Anında kabul oldu.” diye. Tabii, bu enerjiyi verimli ve idareli kullanmamız gerekiyor. Enerji Bakanlığı olarak maddi enerji kaynaklarını her şekilde kontrol etme imkânımız var ama özellikle, insan kaynağı ve insan enerjisi noktasında o kadar kabiliyetimiz, kapasitemiz gelişmedi maalesef.

Şimdi sayın vekillerimizin sorularına sırasıyla cevap vereceğim. Bir milletvekilimizin kazalarla ilgili olarak bir sorusu var, Soma’daki, Ermenek’teki, özellikle Afşin’deki konuyla alakalı olarak: Arkadaşlardan da gerekli bilgiyi aldık, temyiz aşamasında, biz de takip ediyoruz, takipçisiyiz konunun. İşin tazminine dönük bir kusur davası netleşti ancak ölen kardeşlerimize dönük olan kısmı da temyizde.

Malatya’yla alakalı olarak “Hekimhan’a ne zaman doğal gaz gelecek?” dendi. Şunu ifade edeyim: Tabii, bu sadece Hekimhan’ın talebi değil, birçok ilçemizden bu tip talepler geliyor; konuşmamda da ifade ettim, 540 yerleşim birimine ulaştık. Hekimhan gibi birçok yerimiz var, onlara çalışıyoruz. Yalnız, şunu söylememde fayda var: Ekonomik ve teknik koşulları uygun olan her yere gazı götüreceğiz. Şu an itibarıyla nüfusumuzun yüzde 80’i doğal gaz şebekesine erişebilir durumda. 15 milyon hane doğal gaz kullanıyor, fiilen kullanıcı sayısına baktığımızda da 50 küsur milyon civarında. Talep geliyor zaman zaman, hatta “Sayın Bakanım, bizim köyümüze ne zaman gelecek?” dendi. Burada ithal bir kaynak kullanıyoruz. Elbette, şehirlerimizin hava kalitesini ve konforunu yakından etkilediğinin farkındayız, bunun için de elimizden gelen gayreti gösteriyoruz ancak özel şirketler eliyle bu dağıtım faaliyeti yapıldığı için işin ekonomik ve teknik şartlarının da uygun olması gerekiyor. Hekimhan’a da bu gözle bakacağız.

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Sözü aldık o zaman Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ - Yerli, yenilenebilir üretim payına ilişkin bir soru var sayın vekilimizden. İlk on ayda yerli ve yenilenebilir enerjiden 161 milyar kilovatsaatlik bir elektrik üretmişiz, bunun toplam üretim içindeki payı yüzde 64. Geçtiğimiz yılı biz yüzde 49,5’le kapatmıştık, bu sene, hamdolsun, son yirmi yılın yerli ve yenilenebilir enerji artışını yaşamış olduk. Bunun ekonomik etkisini şöyle söyleyeyim: Elektrik sektöründe her 1 puanlık yerli, yenilenebilir kaynaktan elektrik üretimi 100 milyon doların Türkiye’de kalması anlamına geliyor. Yani geçen seneye göre -50 puan varsayarsak- aşağı yukarı 1,5 milyar dolarlık bir kaynağı Türkiye’de tutmuşuz demektir.

Çiftçilere ilişkin birtakım talepler geldi, ortak olarak söylüyorum: “Doğu Anadolu’da var, İç Anadolu’da niye yok?” Aslında, bu konu Tarım ve Orman Bakanlığımızın yönettiği bir alan. Bizim Elektrik Piyasası Kanunu’na göre, doğrudan müşteriler arasında bir sübvansiyon yapma, destek yapma imkânı yok. Kanun şunu yazmış: Eğer desteklenecek bir abone grubu varsa -örneğin bu tarımsal abone grubu olabilir veya birtakım dezavantajlı gruplar olabilir- bunlar ancak ilgili bakanlığın bütçesine konacak ödenekten karşılanır deniyor. Tarımdaki, o bölgedeki destekler o şekilde karşılanıyor.

Benzer şekilde, muhtaç ailelerimize dönük olarak Aile Bakanlığımızla yürüttüğümüz bir proje var aslında. Bu proje şubat ayında uygulamaya girdi, yaklaşık 2 milyon vatandaşımızı bu kapsamda değerlendiriyoruz. Orada da örneğin, 150 kilovatsaate kadar elektrik ihtiyaçlarını Aile Bakanlığının fonlarından karşılıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mardin, Urfa, Diyarbakır’da, köylerinde elektrikler kesik.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Şimdi, çiftçi paralarının çiftçinin eline geçmeden tahsili konusu var. Şimdi, ÇKS sistemi var Tarım Bakanlığının biliyorsunuz, oradan birtakım destekleri var. Özellikle Güneydoğu da tarımsal sulamada elektriği yoğun kullandığımız bölgelerin başında geliyor, zaman zaman da buradaki çiftçilerimizin elektrik borçları oluyor. Bu sefer de elektrik dağıtım şirketi gidiyor, elektriğini kesiyor, nahoş durumlar oluşuyor. Bunun için de Tarım Bakanlığı, Ziraat Bankası ve çiftçi birlikleriyle bir protokol yapıldı, denildi ki: “Siz kaynağındayken bizim adımıza, bize ödenecek bedeli kesebilirsiniz ancak faturada yazan miktar kadar.” Yani örneğin 100 liralık bir elektrik borcu varsa ve sizin alacağınız ÇKS sisteminden örneğin 300’se bunun 100’ünü kaynağından kesiyor dolayısıyla siz herhangi bir şekilde elektrik borcu ödememiş oluyorsunuz, eksik kalmışsa da doğal olarak üstünü tamamlamak zorundasınız. Burada el konulma hadisesi yok.

Hasat dönemine tehir edilmesi konusu... Bu aslında mevzuatımızda da düzenlenmiş. Elektrik perakende şirketleri yani elektriği satan şirketler, özellikle çiftçilerin, borçlarının hasat zamanına ertelenmesiyle ilgili taleplerini bugüne kadar olumlu karşıladılar. Ancak şöyle bir husus var: Vade farkı uygulamasıyla bunu karşılayabiliyor. Bazı bankaların kartlarıyla bu vade farkları sıfırlanabiliyor. Ancak şirketler çiftçiye örneğin üç ay sonra dediği zaman ve aylık gecikme cezası işte yüzde 2’ye yüzde 6’lık bir vade farkıyla bunu yansıtmak durumunda kalıyor. Çiftçilerden bunu kabul edenlerle bu şekilde uygulama yapılabilir. Son dönemde görevli tedarik şirketlerinin bir kısmı netice itibarıyla bu borcu yani tahsil edemediği bu borcu, elektriği üreten şirkete ödeyecek bu şirket. Bankadan almak zorunda. Bankadan finansman bulamadıkları için bazı bölgelerimizde bunun vadeli uygulama imkânı olmadı. Mevzuatımızda var. Biz bu yıl bazı sorunlar yaşadık, önümüzdeki yıl bu sorunun yaşanmayacağını düşünüyoruz.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Borcu olmayan çiftçi yok Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Şimdi, şöyle: Siz satıcı olsanız, bir ürün satıyorsunuz, bakın, bir ürün satıyorsunuz. Yani bunlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan, bir dakika daha süre ilave ediyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Şimdi “Borda niye sadece tek ürün var?” dendi. Aslında ben konuşmamda borun temizlik ürünlerine hiç değinmedim. Bor Karbür ve diğer, BOREN’in, geliştirdiği bazı projelerden bahsettim. Şu anda BOREN’in, Türkiye’de kurulduğu günden bugüne 50 civarında AR-GE çalışması var, yanmaz çadırdan tıbbi ürünlere kadar. Bu AR-GE’lerin ticarileşmesi gerekiyor. Bunların da aşağı yukarı 7-8’i ticarileşmiş durumda ama bor 200’den fazla üründe kullanılabilir, âdeta bir yemeğin tuzu gibi; bazılarında daha fazla, bazılarında daha çok. Bor Karbür de savunma sanayisi başta olmak üzere mukavemeti yüksek çeliklerde, çelik sektöründe, metal sektöründe kullanılabilir. Bunun kullanım oranlarını artırmamız gerekiyor ama bor tek başına, yüzde 100 kullanılan bir malzeme değil. Borcam diyorsunuz, camın içerisine bor katılmış. Boru seramikte kullanabiliyorsunuz, demir çelik sektöründe kullanabiliyorsunuz, gübre sektöründe kullanıyorsunuz ama yüzde 100 bordan bir gübre yapmıyorsunuz. Toprağın analizine ve ihtiyacına göre belli oranlarda bor katkılı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir dakika daha süre vereyim, tamamlayın açıklamalarınızı

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Madencilikle ilgili husus da değerli arkadaşlar, Maden Kanunu'na iki türlü bakmak gerekiyor: Bir; aramaya istekli birisi gelirse Maden kurumuna, başvuruda bulunuyor, oraya bir başka başvuru yoksa biz ona arama ruhsatı veriyoruz. Bu, üçer yıl arayla 3 defa, dokuz yıl uzatılabiliyor ön arama, arama ve detaylı arama diye; sonrasında, işletme ruhsatını düzenliyoruz; sonra da kanuna göre diğer kurumların yerine getirdiği mevzuatları yerine getirmek zorunda. Bunu şunun için söylüyorum: Özellikle, metal madenciliğinde aramanın ilk ruhsatına başvurduğu ilk günden işletmeye kadar geçen süre on ila yirmi yıl arasında değişebiliyor, çeşitli kurumlardan izinlerin alınmasında yaşanan sorunlar nedeniyle. ÇED de bunlardan biri. Yerel mevzuata göre alınması gereken GSM ruhsatları, imar durumu, ormancılık gitmesi gerekiyorsa orman mevzuatı... O izinleri yerine getirdikten sonra biz buna işletme ruhsatı veriyoruz. Metal madeni başta olmak üzere, devlet hakkı oranları kanunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bağlayın lütfen Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Sayın milletvekillerimiz söyledi “Altındaki oran nedir?” diye. Ons başına bir değeri var altının biliyorsunuz uluslararası piyasada, o kademelendirilmiş kanunda. Şu anda 1.500, 1.600 dolar civarında onsu, onun da skalada karşılık gelen oranı yanlış hatırlamıyorsam yüzde 9 civarında devlet hakkı var. Bu sadece devlete ödenen rakam, onun dışında kurumlar vergisi var; istihdam yapıyor, yatırım yapıyor. Özellikle altın madenciliğinde, dünyanın neresine giderseniz gidin, yatırım tutarları minimum 100 milyon dolar, 1 milyar dolar ve üstüne çıkabilir. Uzun dönemli finansman bulmak zorunda bu işletmeler. Şöyle söyleyeyim: 1 ton ham maddeden, kayaçtan sadece 1 ya da 1,5 gram altın elde etmek için yapılıyor bütün işler, zaten madenin değerliliği de buradan kaynaklanıyor. Dolayısıyla maliyeti yüksek bir iş ama altını da yurt dışına satma imkânı yok, altını Merkez Bankası alıyor ve ulusal piyasadaki değeri neyse ondan alıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Ben de teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, söz talebiniz var sanırım.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Genel Kurulda eşit söz hakkı tanıyarak düşüncelerini ifade etme imkânı sağlayan Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Mithat Sancar'a teşekkür ettiğine, 15 Temmuz şehit aileleri ile İstanbul Beşiktaş katliamında şehit edilenlerin yakınları için toplanılan bağışların hak sahiplerine teslim edilmediğine, FETÖ terör örgütü Meclisi bombalamaya başladığında Meclisin kapısını ilk açanın Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olduğuna ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim, öncelikle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda eşit şekilde söz hakkı vererek hepimize kendi sözlerimizi ve muhalefetimizi ifade etmeye hak tanıdığınız için size teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Rica ederim, benim görevim bu.

Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – İkincisi, efendim, Sayın Bakan 19/11/2019’da Plan ve Bütçe Komisyonunda kendisine şehit paralarıyla ilgili sorulan soruda “15 Temmuz bağışlarının bir kuruluşuna dokunulmadan, hatta ilk kampanya için toplanan 310 milyon nemalandırılarak şu anda 330 milyonun üzerinde bir para tek hazine hesabı uygulaması kapsamında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu altında duruyor.” dedi, bugün de vakıfta olduğunu ifade etti.

Bizim söylediğimiz çok net olarak şudur efendim: Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. 15 Temmuz şehit aileleriyle ilgili, kanun gereği, kanunlara uygun bir para toplanmış ve on beş gün içerisinde amacına uygun bir şekilde şehit ailelerine verilmesi gerekiyor. Aradan üç buçuk yıl geçmiş. Bu para niçin toplanmış? 15 Temmuz şehit aileleri için toplanmış, tıpkı Beşiktaş’ta öldürülen polis yakınlarımız, polisler ve şehitlerle ilgili olduğu gibi. Her iki toplanan para da üç buçuk yıldan beri “nemalandırma” adı altında bu şehit ailelerine teslim edilmemektedir.

Ben şimdi söylüyorum, diyorum ki: Ben Engin Özkoç olarak 309 milyon lirayı üç buçuk yıl önce bir bankaya yatırmış olsaydım bugün elimde olan paranın miktarı 494 milyon 750 bin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bugün benim elimde olacak para 338 milyon değil, 494 milyon 750 bin liraydı. Şimdi, neden onlar için toplanan bir parayı vakıf... Vakıf kurarsınız, vakfın gelirleri belirlenir; onlar, vakıf gerekirse bunun için bir yardım kampanyası başlatır. Bu, ayrı bir şeydir, ayrı bir şeydir. Şimdi, biz şunu ifade ediyoruz: Bu bütçe ve bu Bakanlığın bütçesi maalesef kendi bünyesinde üç buçuk yıldan beri şehitlerimizin ailesine verilmesi gereken paraya el koymuştur, vermemektedir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak, biraz vicdanlı olan, bu konuda biraz samimi olan yaklaşımların önünü açmaya çalışıyoruz; bu bir efendim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – İkincisi: 15 Temmuzda, FETÖ’cü terör örgütüyle ilgili burada bombalama başladığında Meclisin kapısını ilk açan -kayıtlarda vardır- Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleridir. (CHP sıralarından alkışlar) Milliyetçi Hareket Partisinden, İYİ PARTİ’den, HDP’den, diğer siyasi partilerden insanlar buraya gelmiştir, saatlerce bu bombalamanın altında durmuştur ama biz Meclis olarak direndik ve hep birlikte bir mücadelenin parçası olduk.

OYA ERONAT (Diyarbakır) - HDP’liler yoktu.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) - İYİ PARTİ’den tek bir milletvekili yoktu.

OYA ERONAT (Diyarbakır) - İYİ PARTİ yoktu.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Ama biz asla şunun parçası olmadık: Biz, Fetullahçı terör örgütünün; biz, savcısı Zekeriya Öz’ün arkasındayız diyen bir siyasi parti asla olmadık. (CHP sıralarından alkışlar) Biz, Zekeriya Öz’e talimat verip Türkiye Cumhuriyeti’nin Genelkurmay Başkanını cezaevinde zindanlara atıran bir siyasi anlayışın asla parçası olmadık. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Artık toparlayalım lütfen Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim, milletvekilleriyle beraber burada konuşacağız, tartışacağız ama birbirimizi kırmadan, üzmeden, birbirimizle -sadece sözlerimizle- konuşarak meseleleri halledeceğiz.

Son söz efendim: Ben karşımda milletvekili görüyorum, bakan görüyorum, grup başkan vekili görüyorum; bunu cinsiyetine göre, yaşam tarzına göre, tarzına göre, tavrına göre asla bir söz söylemiyorum. Sözüm grup başkan vekilinedir, sözüm milletvekilinedir, sözüm bakanadır; bunun da böyle bilinmesini istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Özkoç.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sırasıyla üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

48.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Meclisteki müzakerelerin nasıl olacağı konusunu vekillerin iyi bildiğine, 15 Temmuz darbe akşamı Mecliste AK PARTİ, CHP, MHP milletvekillerinin bulunduğu ve HDP'nin darbeye karşı olduklarını ifade ettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Meclisteki müzakerelerin nasıl olacağı konusunu buradaki kıymetli vekiller gayet iyi biliyorlar. Soru cevaba geçtik; değerli vekiller sorularını sordular, Sayın Bakanlar da o çerçevede cevaplarını veriyorlar. Bu cevapları yeterli görmeyen arkadaşlarımız olabilir. Buna ilişkin tekrar soru sorma yahut da üzerinde durmak istediği konular varsa bunları ifade etme fırsatları ve imkânları da vardır. Bütün bunlara rağmen, konu, tartışma zaman zaman mahiyeti itibarıyla gerilimin yükselmesi istikametinde bir seyir de takip edebilir; bu da anlaşılabilir ama bu gerilimin bir yerde son bulması ve çalışmaların sürmesi gerekir. Nitekim biraz önce böyle bir hadise yaşandı ve gerilim yükseldiğinde bunun mütakabil bir şekilde protestolara döndüğünü gördük. Bunun, Parlamentonun kastı olan müzakereye bir destek vermesi, bu müzakereye bir katkı yapmasının gerilim yükseldiğinde nihai noktada mümkün olmayacağı her türlü takdirin üzerinde. Dolayısıyla yapılabilecekler; soru sormak, cevapları almak, tekrar kimi noktaları vurgulamak ve o çerçevede yürümek olabilir. Biraz geç de olsa neticede şimdi yaptığımız bu oldu; birincisi bu.

İkincisi: Bu 15 Temmuz meselesini, öncesini ve sonrasını Mecliste bir hayli konuştuk, müzakere ettik. Sayın Özkoç'un ifade ettiği gibi, Mecliste darbe akşamı çeşitli partilerden arkadaşlar vardı; AK PARTİ'den, Cumhuriyet Halk Partisinden, Milliyetçi Hareket Partisinden; sanırım Halkların Demokratik Partisinden yoktu ama darbeye karşı olduklarını ifade etmişlerdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İhtiyaç olursa o konuda bir açıklama yapabilirim; o akşam Meclis Başkanıyla bizzat ben görüşmüştüm.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Öyle mi efendim?

BAŞKAN – Evet.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Peki.

Yani genel bilgi.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Bakan burada değildi, bu da tutanaklara geçsin.

BAŞKAN – Buyurun, devam edelim Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Şimdi, daha sonra da bu 15 Temmuzla ilişkin, kayıtlarda çok miktarda tartışma vardır; Sayın Özkoç'un ifade ettiği konulara verilen cevaplar vardır; geçmişe ilişkin, geleceğe ilişkin -öyle oldu, böyle oldu- partilerin çok çeşitli değerlendirmeleri vardır. Ben şu anda, gecenin bu vaktinde sadece Sayın Özkoç'un yaptığı bu değerlendirmelere, bazı değerlendirmelere hiçbir şekilde katılmadığımızı ifade etmekle yetiniyorum. Ondan ötesini, yeri gelir, ortam doğar elbette yeniden tartışırız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Bostancı.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ç) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Devam)

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

G) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

Ğ) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Devam)

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

20) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 3.319.102.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 2.528.168.000,00

Bütçe Gideri 2.350.101.184,71

İptal Edilen Ödenek 178.066.815,29

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

42.05) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 329.337.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 329.337.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 343.885.777,77

Bütçe Gideri 305.238.698,67

İptal Edilen Ödenek 38.647.079,10

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 247.045.000,00

Tahsilat 311.333.741,21

Ret ve İadeler 6.095.042,54

Net Tahsilat 305.238.698,67

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*42.12) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU**1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

GENEL TOPLAM 147.139.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 147.139.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*40.26) ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ**1) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

GENEL TOPLAM 13.266.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 13.066.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 17.485.991,32

Bütçe Gideri 15.407.063,91

İptal Edilen Ödenek 2.078.927,41

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	16.293.000,00
Tahsilat	10.079.366,34
Ret ve İadeler	60,00
Net Tahsilat	10.079.306,34

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

40.27) TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU

1) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 212.231.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 212.031.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	206.555.998,38
Bütçe Gideri	183.464.628,78
İptal Edilen Ödenek	23.091.369,60
Ertesi Yıla Devredilen Ödenek	1.521.481,92

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	184.867.000,00
Tahsilat	184.423.196,62
Ret ve İadeler	396.381,90
Net Tahsilat	184.026.814,72

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

40.40) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

GENEL TOPLAM 645.901.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

Açıklama

TOPLAM 640.901.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	1.010.354.656,73
Bütçe Gideri	910.878.129,63
İptal Edilen Ödenek	99.476.527,10
Ertesi Yıla Devredilen Ödenek	10.254.408,06

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	694.935.000,00
Tahsilat	785.365.468,85
Ret ve İadeler	368.361,26
Net Tahsilat	784.997.107,59

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

40.64) NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 5.637.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 5.637.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

40.65) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 263.142.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 243.142.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

24) AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 125.809.131.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 28.632.362.404,95

Bütçe Gideri 28.765.642.803,10

Ödenek Üstü Gider 749.435.719,98

İptal Edilen Ödenek 613.592.961,65

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek 142.221.247,26

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

18) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 45.780.164.616,88

Bütçe Gideri 43.997.232.833,01

İptal Edilen Ödenek 1.781.321.561,47

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek 16.484.372,59

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Devlet Personel Başkanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

18.75) DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI

1) Devlet Personel Başkanlığı 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	33.142.837,00
Bütçe Gideri	27.985.310,15
İptal Edilen Ödenek	5.157.526,85

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Personel Başkanlığının 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

40.50) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

GENEL TOPLAM 30.637.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 70.896.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	33.468.700,00
Bütçe Gideri	29.237.931,49
İptal Edilen Ödenek	4.230.768,51

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	34.151.000,00
Tahsilat	39.059.296,18
Ret ve İadeler	43.050,00
Net Tahsilat	39.016.246,18

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2018 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı olmalarını dilerim.

Değerli milletvekilleri, üçüncü tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

Programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek için 13 Aralık 2019 Cuma günü saat 11.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 01.09

VI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, gerekli şartları taşıdığı halde bazı basın çalışanlarına basın kartı verilmediği iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/21496)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay tarafından yazılı olarak yanıtlanması konusunda gereğini arz ederim. 24.10.2019

İzmir Milletvekili

Kısa bir süre önce kamuoyuna da yansıyan haberlere göre; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığında bazı gazete ve televizyonların çalışanlarına basın kartı verilmemesi için 'ambargo listesi' hazırlandığı iddia edildi. Listede özellikle muhalif medya ve çalışanlarının olduğu vurgulandı. Tüm şartları taşımaya ve yasal olarak hak etmesine rağmen çok sayıda gazetecinin 'kara listeye' alınarak basın kartının verilmediği belirtilmektedir.

Ulusal çapta yayın yapan Evrensel, Birgün, Yeniçağ ve Karar gazetelerinin yanı sıra İzmir ve Türkiye genelinde çok sayıda meslektaşımın hak ettiği halde sürekli basın kartının veya halen çalışmasına rağmen basın kartının gerekçe gösterilmeksizin verilmediğine yönelik bilgiler mevcut.

Bu doğrultuda;

- 1- Sürekli veya süreli Basın Kartı almak için gerekli şartları taşıdığı halde muhalif olduğu gerekçesiyle basın kartı verilmeyen kişi var mıdır?
- 2- Basın kartı alma şartını taşıyan gazetecilerin başvurusunun reddedilmesi veya değerlendirilmesi hangi yönetmeliğe veya kanuna göre değerlendirilmektedir?
- 3- Basın Kartı yönetmeliği komisyonunda görev yapan kişilerin keyfiyetine göre değiştirilmekte midir?
- 4- Gazetecileri fişleyen SETA Vakfı'nda görev alan ve FETÖ ile yan yana fotoğraf çektirenlerin komisyonunda yer almasının bu komisyonun itibarını zedelediğini düşünmüyor musunuz?
- 5- Kamuoyunun büyük tepkisini çeken basın kartları komisyonundaki isimlerde değişiklik olacak mıdır?
- 6- Komisyonunda Türkiye Gazeteciler Sendikası, Türkiye Gazeteciler Federasyonu, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Ankara Gazeteciler Cemiyeti ve İzmir Gazeteciler Cemiyeti temsilcilerinin yer almamasının nedeni nedir?

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

Sayı : 48360949-610-E.202539

11.12.2019

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 22.11.2019 tarihli
43452547-120.07-E.00000568535 sayılı yazısı.

Anayasanın 98 inci maddesi uyarınca tarafıma tevcih edilen 7/21496
yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fuat OKTAY
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

Ek : Önerge Cevabı

T.C.
CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI

EK

Önergeyi Veren Milletvekili: Atila SERTEL
İzmir Milletvekili

Önerge Esas No : 7/21496

YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Basın Kartı Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinde basın kartı alacak basın mensupları için aranan şartlar belirtilmiştir. Yönetmelikte belirtilen şartları sağlayan basın mensupları için sürekli ve göreve bağlı basın kartları düzenlenmektedir.

Basın Kartı Yönetmeliğinin 19 ve 20 nci maddelerinde Basın Kartı Komisyonunun oluşumu ile Komisyonun toplanması, çalışma ve karar alma usulleri düzenlenmiştir.

2.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bir kamu spotuna ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/21507)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Dirayet Dilan TAŞDEMİR
Ağrı Milletvekili

Diyanet İşleri Başkanlığı Mevlid Kandili vesilesiyle "Telefonuna Değil, Eşinin Yüzüne Bak!" isimli bir kamu spotu hazırlayarak resmi sosyal medya hesabından yayınlamıştır. Kadınlar başta olmak üzere toplumda ciddi tepkilere neden olan söz konusu video evli bir çiftin teknoloji bağımlılığı nedeniyle birbirleriyle iletişim kurmadıkları mesajı üzerinde durduğunu iddia etse de asıl sorunu yani cinsiyetçi ev işlerini meşrulaştırmış ve kadını evde eşine hizmet etmesi gereken bir konumda betimlemiştir. Zira videoda erkek, koltuğunda oturarak elindeki telefonla meşgul olurken, kadın kendisiyle iletişimde bulunmayan eşine, çay ve kek getirerek hizmet etmektedir. Kadının telefonda "biraz da eşinle ilgilensen" mesajından sonra erkeğin kadının yanına giderek gülümsemesi, asıl sorun olan erkeğin oturması ve bütün ev işlerini kadının yapması değil de sanki erkeğin kadına ilgi göstermemesiymiş gibi gerçeklikten uzak bir algı yaratmıştır.

Diyanet yayınladığı bu video ile bir kez daha asıl sorun olan cinsiyetçi iş bölümünü bilinçli bir şekilde meşrulaştırmış ve ev işlerini sadece kadının görevi olarak gören erkek egemen anlayışı sahiplenerek yeniden üretmiştir. Bu cinsiyetçi anlayışı kamu spotu, yani zorunlu yayınlar kategorisinde ele alması da ayrı bir sorun teşkil etmektedir.

Bu bağlamda,

- 1- Ev işlerini ve erkeğe hizmeti kadının asli görevi gibi gösteren, cinsiyetçi iş bölümünü meşrulaştıran ve bu yüzden toplumda tepkiyle karşılanan Diyanet'in bu videosunu yayından kaldırmaya dönük bir girişimimiz olacak mıdır?
- 2- Diyanet'in gerek söylemlerinde gerekse yaptığı çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitliğini değil, kadınları ötekileştiren, mevcut eşitsizlikleri derinleştiren ve sürekli tepki toplayan bu tutumunu değiştirmeye dönük bir çalışmamız olacak mıdır?
- 3- Yayınlanması zorunlu olan kamu spotlarında cinsiyetçiliğin yeniden üretilmesi sıklıkla karşılaşılan bir sorun olmaya devam ediyor. Kamu spotları hazırlanırken bunları toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle değerlendirecek bir kurul oluşturmaya dönük girişimimiz olacak mıdır?

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

Sayı : 48360949-610-E.201693

11.12.2019

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 22.11.2019 tarihli ve 43452547-120.07-E.568535 sayılı yazı.

Anayasanın 98 inci maddesi uyarınca tarafıma tevcih edilen 7/21507 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fuat OKTAY
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

Ek : Önerge cevabı

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

EK

Önergeyi Veren Milletvekili: Dirayet Dilan TAŞDEMİR
Ağrı Milletvekili

Önerge Esas No : 7/21507

YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Soru önergesindeki konuya ilişkin 13/11/2019 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığınca basın açıklaması yapılmıştır.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 3

31'İNCİ BİRLEŞİM
12 ARALIK 2019 PERŞEMBE
SAAT: 11.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 9 Aralık 2019 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 9 Aralık 2019 Pazartesi günü saat 12.00'de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmi tatil günleri dahil, her gün saat 11.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalara devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 20 Aralık 2019 Cuma günü görüşmelere saat 14.00'te başlanması ve bu birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye de seksener dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların ise onar dakika ile sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın TBMM Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütme adına yapılacak konuşmaların; 5'inci ve 6'ncı turlarda altmışar dakika, (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); diğer turlarda yetmişer dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); kişisel konuşmaların beşer dakika olması; kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük'ün 61'nci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere iki üyeye söz verilmesi ve bir üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gereksiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda gruplara ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), İçtüzük'ün 86'nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 3.12.2019 tarihli 25'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

31'İNCİ BİRLEŞİM

12 ARALIK 2019 PERŞEMBE

SAAT: 11.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- (S. Sayısı: 129) 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.12.2019) (X)

2.- (S. Sayısı: 130) 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.12.2019) (X)

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

BUGÜNKÜ PROGRAM

4'nci Gün

12.12.2019 PERŞEMBE

Saat : 11.00 – Program bitimine kadar

III. TUR

37-. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)

38-. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe + Kesinhesap)

39-. NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe)

40-. ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesinhesap)

41-. TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesinhesap)

42-. MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesinhesap)

43-. NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Özel Bütçe (Bütçe)

44-. MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe)

45-. AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)

46-. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Kesinhesap)

47-. DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI (Kesinhesap)

48-. MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesinhesap)

(HDP, CHP, AK PARTİ, İYİ PARTİ, MHP)

(Siyasi parti grupları ve istemi hâlinde Yürütme adına yapılacak konuşma süresi: 70'er dakika)

(Kişisel konuşmaların süresi biri lehte ve biri aleyhte olmak üzere: 5'er dakika)

(Soru – Cevap işlemi: 10 dakika soru - 10 dakika cevap)

TBMM Basımevi / 2019